

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BASHKIA PËRMET
KËSHILLI BASHKIAK

V E N D I M

Nr. 75 datë 25/09 2024

PËR MIRATIMIN E PLANIT TË PËRSHTATJES NDAJ NDRYSHIMEVE
KLIMATIKE TË BASHKISË PËRMET.

Këshilli Bashkiak Përmet mbledhur më dt.25/09/2024 me propozim të Kryetarit të Bashkisë, në mbështetje të Ligjit Nr.139/2015 dt. 17.12.2015 "Për vetqeverisjen vendore", Ligjit Nr. 155/2020 "Për ndryshimet klimatike", VKM-së Nr. 466, datë 03.07.2019 "Për miratimin e dokumentit strategjik dhe të planit kombëtar për zbutjen e gazrave dhe efektit serrë dhe për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike", si dhe relacionit të paraqitur nga administrata e bashkisë:

VENDOSI:

1. Të miratojë Planin e Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike, të Bashkisë Përmet, sipas dokumentit bashkëlidhur këtij vendimi.
2. Për zbatimin e këtij vendimi ngarkohet Administrata e Bashkisë Përmet.
3. Ky vendim hyn në fuqi 10 ditë pas shpalljes.

Sekretari i Këshillit Bashkiak
Aleks TANE

KRYETAR
Anila DHIMITRI

Bashkia Përmet
Plani i Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike
2024 – 2040

Mars 2024

Deklaratë e rëndësishme

Përperimi i planifikimit të përshtatjes afatmesme dhe afatgjatë të Shqipërisë, përmes zhvillimit të një procesi të Planifikimit Kombëtar të Përshtatjes (PKP), është projekt i GEF-së financuar nga UNDP-ja. Përfituesi i drejtpërdrejtë i projektit është Ministria e Turizmit dhe Mjedisit e Shqipërisë. Projekti zbatohet nga Zyra Vendore e Programit të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP) në Shqipëri. Pikëpamjet dhe komentet në këtë material nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e institucioneve të lartpërmendura.

GREEN
CLIMATE
FUND

Bashkia Përmet
Plani i Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike
2024 – 2040

Mars 2024

Deklaratë e rëndësishme

Përparimi i planifikimit të përshtatjes afatmesme dhe afatgjatë të Shqipërisë, përmes zhvillimit të një procesi të Planifikimit Kombëtar të Përshtatjes (PKP), është projekt i GEF-së financuar nga UNDP-ja. Përfutuesi i drejtpërdrejtë i projektit është Ministria e Turizmit dhe Mjedisit të Shqipërisë. Projekti zbatohet nga Zyra Vendore e Programit të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP) në Shqipëri. Pikëpamjet dhe komentet në këtë material nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e institucioneve të fartpërmendura.

Tabela e përmbajtjes

TABELA E PËRMBAJTJES	2
LISTA E SHKURTESAVE	5
1 HYRJE	8
1.1 RËNDËSIA E NDRYSHIMEVE KLIMATIKE	8
1.2 FUNKSIONET E PVP-SË	8
1.3 KUADRI POLITIK DHE INSTITUCIONAL PËR PLANIFIKIMIN E PËRSHTATJES	9
1.4 PËRMBLEDHJE E ORGANIZIMIT TË PVP-SË (PËRMBLEDHJE E KAPITULJVE)	9
2 RRETHANAT VENDORE	11
2.1 TIPARET GJEOGRAFIKE	11
2.1.1 <i>Tiparet vendore</i>	12
2.1.2 <i>Zonat urbane</i>	14
2.1.3 <i>Tiparet ekologjike</i>	15
2.2 EKONOMIA DHE TRAJEKTORIA EKONOMIKE	16
2.2.1 <i>Bazat e ekonomisë</i>	16
2.2.2 <i>Treguesit ekonomikë</i>	16
2.2.3 <i>Trajektorja për të ardhmen dhe prioritetet e zhvillimit ekonomik të bashkisë</i>	17
2.3 KUSHTET SOCIO-EKONOMIKE	18
2.3.1 <i>Varfëria</i>	18
2.3.2 <i>Treguesit shëndetësorë</i>	19
2.3.3 <i>Treguesit arsimorë</i>	19
2.4 PROFILET E SEKTORËVE PRIORITARË	19
2.4.1 <i>Bujqësia</i>	19
2.4.2 <i>Zhvillimi urban</i>	20
2.4.3 <i>Turizmi</i>	21
2.4.4 <i>Energjia</i>	21
2.4.5 <i>Transporti</i>	22
3 QEVERISJA DHE KUADROT RREGULLATORE DHE POLITIKAT, PLANET E PROGRAMET PËRKATËSE	24
3.1 PROFILI I QEVERISJES NË PËRMET	24
3.2 OBJEKTI I PLANIT VENDOR TË PËRSHTATJES	24
3.3 LIDHJET ME STRATEGJINË KOMBËTARE TË ZHVILLIMIT/KUADRIN E PLANIFIKIMIT	25
4 PROCESET QË MBËSHTESIN HARTIMIN E PLANIT VENDOR TË PËRSHTATJES	26
4.1 ORGANIZIMI I NEVOJSHËM INSTITUCIONAL PËR PROCESIN E PVP-SË	26
4.2 PROCESET E ANGAZHIMIT TË PALËVE TË INTERESIT	27
4.3 INFORMACIONE/ORGANIZIME INSTITUCIONALE SHITESË TË NEVOJSHME PËR PROCESIN E PVP-SË	27
5 INFORMACIONI MBI NDRYSHIMET KLIMATIKE	28
5.1 PËRKUFIZIMI I TERMAVE KYÇ	28
5.2 INFORMACION MBI KLIMËN	29
5.2.1 <i>Ndryshimet aktuale klimatike në Shqipëri</i>	29
5.2.2 <i>Parashikimet klimatike për të ardhmen për Shqipërinë</i>	31
5.2.3 <i>Rreziqet</i>	34
5.3 QASIA E VLERËSIMIT TË RISKUT DHE CENUESHMËRISË	35

5.4	DISPONUESHMËRIA DHE NEVOJA PËR TË DHËNA.....	39
6	NDIKIMET SEKTORIALE PËR SHKAK TË NDRYSHIMEVE KLIMATIKE	41
6.1	HAPI 1: VLERËSIMI I NDIKIMIT TË NDRYSHIMEVE KLIMATIKE NË PERMET.....	41
6.2	HAPI 2: IDENTIFIKIMI I RISKUT	43
6.3	HAPI 3: PIKËZIMI I RISKUT.....	43
6.4	ANALIZA SEKTORIALE DHE MUNDËSITË PËR BASHKINË PËRMET	44
6.4.1	Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar	46
6.4.1.1	Risqet nga temperaturat më të larta.....	46
6.4.1.2	Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave.....	47
6.4.1.3	Risqet nga shtimi i reshjeve.....	47
6.4.2	Infrastruktura.....	48
6.4.2.1	Risqet për infrastrukturën nga temperaturat më të larta në verë	48
6.4.2.2	Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve.....	49
6.4.2.3	Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave në verë dhe dimër	50
6.4.3	Biznesi (përfshirë turizmin, bujqësinë dhe pylltarinë)	50
6.4.3.1	Rreziqet për biznesin nga temperaturat dhe reshjet e shtuara dhe pakësuara	51
6.4.3.2	Mundësitë për bizneset	52
6.4.3.3	Risqet dhe mundësitë për turizmin	52
6.4.3.4	Industritë e bujqësisë, pylltarisë dhe peshkimit	53
6.4.4	Risqet për natyrën.....	54
6.4.4.1	Risqet dhe mundësitë për speciet tokësore në Bashkinë Përmet.....	54
6.4.4.2	Risqet dhe mundësitë për tokat dhe për speciet e ujërave të ëmbla.....	55
6.4.4.3	Risqet dhe mundësitë nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit.....	57
6.4.5	Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë.....	57
6.4.5.1	Risqet për asetet në pronësi të bashkisë ose që mirëmbahen nga Bashkia Përmet	57
6.5	PËRFUNDIMET	58
7	PLANI VENDOR I VEPRIMIT	61
7.1	QËLLIMI I PLANIT VENDOR TË VEPRIMIT	61
7.1.1	KONTEKSTI I KËTUI PLANI PËR BASHKINË PËRMET.....	62
7.2	PROCEDURA DHE KRITERET E PRIORITIZIMIT	62
7.3	QEVERISJA, MONITORIMI DHE VLERËSIMI.....	69
7.3.1	Përfaqësimi	69
7.3.2	Zbatimi	69
7.3.3	Raportimi	69
8	SHTOJCAT	71
SHTOJCA QASIA E PALËVE TË INTERESIT LIDHUR ME PËRGATITJEN E PLANIT VENDOR TË PËRMETIT PËR PËRSHTATJEN NDAL NDRYSHIMEVE KLIMATIKE		71
SHTOJCA II	PARASHIKIMET PËR NDRYSHIMET KLIMATIKE	73
SHTOJCA III	INTEGRIMI I VLERËSIMEVE TË CENUESHMËRISË DHE TË RISKUT.....	74
SHTOJCA IV	KRITERET E PIKËZIMIT TË RISKUT	76
SHTOJCA V	LISTA E MASAVE TË PËRSHTATJES TË PROPOZUARA.....	77
A.1	Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu	77
A.2	Infrastruktura	81
A.3	Biznesi dhe industria.....	86
A.4	Mjedis natyror	88
A.5	Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë	92

A.6	Qeverisja.....	94
SHTOICA VI	METODOLOGJIA PËR PRIORITIZIMIN E MASAVE PËR PËRSHTATJE	97

Lista e shkurtesave

PNK – Përshatja ndaj Ndryshimeve Klimatike

VKM – Vendimi i Këshillit të Ministrave

U&K – Ujitje dhe Kullim

PINS – Plani i Integruar Ndërsektorial

INSTAT – Instituti Kombëtar i Statistikave

PVP – Plani Vendor i Përshatjes

NJQV – Njësitë e Qeverisjes Vendore

PVZH – Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit

PM – Procesverbalet e mbledhjeve

PKP – Plani Kombëtar i Përshatjes

AKZM – Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura

AKM – Agjencia Kombëtare e Mjedisit

AREB – Agjencitë Rajonale të Ekstensionit Bujqësor

ARZM – Agjencia Rajonale e Zonave të Mbrojtura

PVEQ – Plani Bashkiak i Veprimit për Energjinë e Qëndrueshme

PLUQ – Plani i Lëvizshmërisë Urbane të Qëndrueshme

UNDP – Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim

KKKBNK – Konventa Kuadër e Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike

Lista e tabelave

Tabela 2.1 _ Nxënësit e regjistruar në nivelet arsimore në Bashkinë Përmet	19
Tabela2.2_ Klasifikimi territorial i Bashkisë Përmet.....	21
Tabela 3.1 _Përmbledhje e Objektivave Strategjike të PVZH-së së Përmetit në lidhje me sektorët prioritarë të PKP-së	25
Tabela 4.1 _ Burime njerëzore të dedikuara që mbulojnë sektorët prioritarë të PKP-së në Bashkinë Përmet.....	26
Tabela 4.2 _Burimet njerëzore të dedikuara që mbulojnë funksionet mbështetëse të PNK-së në Bashkinë Përmet.....	27
Tabela 5.1 _ Luhatjet e vlerave mesatare vjetore të temperaturës dhe reshjeve.....	29
Tabela5. 2Qasja e vlerësimit të riskut.....	36
Tabela 5.3 _ Matrica e Ndjeshmërisë e Shqipërisë	37
Tabela 5.4 _ Kapaciteti për përshtatje i Shqipërisë.....	37
Tabela 5.5 _ Matrica e cënueshmërive aktuale të Shqipërisë ndaj riskut	38
Tabela 6.1 _Qasja ndaj grupimit sipas sektorëve.....	45
Tabela 6.2 _ Vlerësimi Përfundimtar Sektorial për bashkitë.....	45
Tabela6.3 _ Përmbledhje e risqeve ndaj shëndetit dhe komuniteteve nga temperaturat e larta të verës dhe pikëzimi përkatës	46
Tabela 6.4 _ Mundësitë e identifikuar që vijnë si pasojë e rritjes së temperaturave gjatë verës dhe dimrit.....	47
Tabela 6.5 _ Risqet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve.....	47
Tabela 6.6 _ Risqet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve.....	48
Tabela6.7 _ Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve dhe pikëzimi i tyre	49
Tabela 6.8 _ Mundësitë e identifikuar për infrastrukturë.....	50
Tabela 6.9 _ Risqet e identifikuar për biznesin nga temperaturat më të larta dhe pikëzimi i tyre.....	51
Tabela 6.10 _ Mundësitë për bizneset	52
Tabela 6.11 _ Risqet e identifikuar për speciet tokësore në Bashkinë Përmet dhe pikëzimi i tyre	54
Tabela 6.12 _ Mundësitë për speciet tokësore.....	55
Tabela 6.13 _ Risqet e identifikuar për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla.....	55
Tabela 6.14 _ Mundësitë për habitatet e ujërave të ëmbla.....	57
Tabela 6.15 _ Risqet nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit dhe pikëzimi i tyre	57
Tabela 6.16 _ Mundësitë për peizazhin	57
Tabela 6.17 _ Risqet e identifikuar për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla.....	57
Tabela 7.1 _ Nivelet e prioritetit të masave të përshtatjes.....	65
Tabela 8.1 _ Qasje për përgatitjen e Planit të Përmetit për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike	71

Tabela8. 2_ Rritja e parashikuar e temperaturës globale sipas skenarëve të ndryshëm	73
Tabela8. 3_ Shkalla e ndjeshmërisë	74
Tabela 8.4 _ Shkalla e cënueshmërisë.....	74
Tabela 8.5 _ Kriteret e pikëzimit të riskut	76

Lista e figurave

Figura2. 1_ Harta administrative e Bashkisë Përmet	11
Figura 2.2 _ Të dhënat demografike të Bashkisë Përmet (2018-2022).....	13
Figura2. 3 _ HEC-et në Bashkinë Përmet.....	22
Figura 5.1 _ Shpërndarja e temperaturave mesatare vjetore.....	30
Figura 5.2 _ a) shpërndarjavjetore e Tmaks mesatare vjetore; b) shpërndarja mujore të temperaturave mesatare vjetore	30
Figura 5.3 _ Shpërndarja e reshjeve vjetore (1951 – 2010)	31
Figura 5.4 _ Ndryshimi botëror i temperaturës së sipërfaqes në krahasim me periudhën 1850 - 1900....	32
Figura 5.5 _ Shpërndarja e ndryshimeve të Tmaks gjatë verës deri në vitin 2050	32
Figura 5.6 _ Ndryshimet e mundshme në vlerat Tmaks vjetore dhe të verës, në Përmet	33
Figura 5.7 _ Ndryshime të mundshme në reshjet vjetore dhe të verës në Përmet.....	34
Figura 6.1 _Grafiku që tregon panoramën e përgjithshme të metodologjisë	41
Figura7. 1Masat e propozuara bioinxhinierike	64

1 Hyrje

1.1 Rëndësia e ndryshimeve klimatike

Popullsia e Shqipërisë, kryesisht rurale, është shumë e ndjeshme ndaj efekteve të ndryshimeve klimatike, ku reshjet ekstreme shpesh sjellin përmytje shkatërrimtare, ndërsa jetesa e bazuar në bujqësi dhe disponueshmëria e ujit të pijshëm kërcënohen gjatë thatësirave. Me rritjen e temperaturave, skenarët klimatikë parashikojnë rritjen e intensitetit dhe shpeshtësisë së këtyre kushteve ekstreme të lagështirës dhe thatësirave, së bashku me pakësimin e reshjeve të përgjithshme vjetore të shiut. Këto ndryshime sjellin risk për popullsinë e Shqipërisë dhe kërcënojnë industrinë hidroenergjetike nga burimet hidrike dhe të turizmit.

Shqipëria është e ekspozuar ndaj fatkeqësive dhe rreziqeve, shumica e të cilave (90%) janë përmytje, vërshime dhe zjarre në pyje të shkaktuara kryesisht nga kushtet hidrologjike dhe meteorologjike. Për shkak të pozicionit të saj bregdetar, Shqipëria renditet ndër vendet, që përballen me risqe të mëdha klimatike.

Zhvillimi aktual socio-ekonomik e rrit edhe më shumë cenueshmërinë e vendit. Indeksi ND-GAIN për Vendet¹ për vitet 2020 dhe 2021 mat dimensionet e cenueshmërinë dhe gatishmërinë, në bazë të të cilave u renditën vendet në mbarë botën. Nga 182 vendet e vlerësuara në vitin 2021, Shqipëria u rendit e 80-ta për rezultatit e kombinuar ND-GAIN. Ajo u rendit në vendin e 78-të sa i përket cenueshmërisë dhe në vendin e 96-të sa i përket gatishmërisë.

Njohuritë për ndikimet dhe cenueshmëritë e ndryshimeve klimatike në Shqipëri vijnë si rezultat i punës në kuadër të Komunikimit Kombëtar të Parë (2002), të Dytë (2009), të Tretë (2016) dhe të Katërt (2022) në KKKBNK, dhe tregojnë se cenueshmëria e vendit mbetet mjaft e lartë. Me qëllim trajtimin e këtyre cenueshmërive, Qeveria e Shqipërisë nisi procesin e saj për planin e dytë kombëtar të përshtatjes (PKP) në vitin 2021 në sektorët prioritarë të turizmit, zhvillimit urban, bujqësisë, transportit dhe energjisë, dhe Planet e para Vendorë të Përshtatjes (PVP-të) për tetë bashki: Vlora, Fieri, Durrës, Elbasan, Përmet, Gjirokastrë, Kukës, Krujë.

PVP-të janë hartuar në bashkëpunim me personelin e bashkive, përmes ngritjes së bazës së fakteve për PNK-në, sigurimit të zhvillimit të kapaciteteve dhe hartimit të planit të bashkërenduar të veprimit për ulje risku dhe investime afatgjata lidhur me PNK-në në bashkitë përkatëse.

1.2 Funksionet e PVP-së

Procesi i Planit Vendor të Përshtatjes (PVP), ashtu si edhe procesi i Planit Kombëtar të Përshtatjes (PKP), "shihet si mënyrë më e mirë për të punuar, duke marrë plotësisht në konsideratë problematikat e ndryshimeve klimatike gjatë proceseve të planifikimit dhe vendimmarrjes. Ai do të përfshijë të gjitha organizimet e nevojshme për zhvillimin e njohurive në mbështetje të vendimmarrjes, si dhe të kapaciteteve të nevojshme për ndërmarrjen e të gjitha veprimeve në kuadër të procesit strategjik të

¹ Indeksi ND-GAIN i Vendeve përmbledh cenueshmërinë e një vendi të caktuar ndaj ndryshimeve klimatike dhe sfidave të tjera botërore kombinuar me gatishmërinë e tij për të përmirësuar aftësitë ripërtëritëse. Indeksi synon të ndihmojë qeveritë, bizneset dhe komunitetet t'u japin më shumë prioritet investimeve që i përgjigjen në mënyrë më efektive sfidave aktuale botërore. Për sa i përket renditjes botërore sipas indeksit ND-GAIN, sa më lart në renditje, aq më e mirë është situata.

vendit për planifikimin e përshtatjes”.

KKKBNK-ja promovoi Planet Kombëtare të Përshtatjes (PKP) në nivel ndërkombëtar për t'i ndihmuar vendet të hartojnë, bashkërendojnë, zbatojnë dhe monitorojnë më mirë përpjekjet për trajtimin e risqeve klimatike. Më e rëndësishmja është se procesi i PKP-së synon të krijojë sistemet dhe kapacitetet e nevojshme për të lehtësuar integrimin e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike në planifikimin, vendimmarrjen dhe buxhetim për zhvillim.

PVP-të hartohen në mënyrë që bashkia të mund ta monitorojë dhe rishikojë atë rregullisht, si dhe ta përditësojë herë pas here bazuar në të dhëna dhe parashikime klimatike të reja dhe/ose më cilësore, si dhe në informacione të tjera të dobishme për procesin e planifikimit. PVP-ja duhet të identifikojë vazhdimisht mangësitë në kapacitete dhe përshtatje, si dhe të planifikojë trajtimin e tyre. Gjithashtu, ajo duhet të integrojë në proces pikëpamjen gjinore me qëllim sigurimin e pjesëmarrjes së barabartë të burrave dhe grave në proceset vendimmarrëse, si dhe në zbatimin e veprimtarive të përshtatjes. Për më tepër, duhet të sigurohet që procesi i PVP-së dhe veprimtaritë e tij të mos përkeqësojnë pabarazitë gjinore. Këto plane mund të rezultojnë në përshtatje më të mirë dhe në komunitete me qëndrueshmëri më të mirë.

1.3 Kuadri politik dhe institucional për Planifikimin e Përshtatjes

Si Palë e KKKBNK-së, Shqipëria angazhohet ndaj Procesit të Planifikimit të PNK-së. Ky angazhim bëhet i qartë në Dokumentin Strategjik dhe Planet Kombëtare për Ndryshimet Klimatike (si të Zbutjes ashtu edhe Përshtatjes) (2019), legjislacionin për ndryshimet klimatike (2020), dokumentin e KKP-së (2021), Komunikimin e 4-t Kombëtar (2022), BUR-in e 1-rë (2022), etj., si dhe në një sërë marrëveshesh dhe angazhimesh ndërkombëtare ose rajonale.

Dokumentet e politikave që përcaktojnë përgjegjësi për qeverisjen kombëtare dhe vendore lidhur me përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike janë dokumenti i Planit Kombëtar të Përshtatjes i Shqipërisë (PKP), i miratuar me VKM nr. 466, datë 03.07.2019 dhe Ligji nr. 155/2020 “Për ndryshimet klimatike”.

Në shtator të vitit 2021, Shqipëria i paraqiti PKP-në e saj të parë KKKBNK-së, përfshirë edhe një strategji gjithëpërfshirëse financimi. PKP-ja e parë është zbatuar pjesërisht për shkak të mangësive financiare të pranueshme që prej nisjes së hartimit. Aktualisht, Shqipëria po përgatit PKP-në e dytë, nën bashkërendimin e Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, me pjesëmarrjen e palëve të interesit dhe kontributin e Grupit Ndërinstitucional të Punës për Ndryshimet Klimatike (GNPNK).

1.4 Përmbledhje e organizimit të PVP-së (përmbledhje e kapitujve)

Përveç kësaj hyrjeje, dokumenti i PVP-së i Bashkisë Përmet organizohet në shtatë kapituj. Kapitulli 2 paraqet rrethanat vendore të Bashkisë Përmet, duke përfshirë gjeografinë, sektorët ekonomikë prioritarë dhe situatën e dinamikën socio-ekonomike në territorin e saj.

Sistemi i qeverisjes i Bashkisë Përmet dhe angazhimi i saj për përshtatje trajtohen në Kapitullin 3.

Procesi i Planit Vendor të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike, përfshirë angazhimin e palëve të interesit, trajtohet në Kapitullin 4. Në nivelin vendor nuk ka marrëveshje të rregullta institucionale, mekanizma bashkërendimi dhe procedura konsultimi me palët e interesit.

Kapitulli 5 trajton informacionin për ndryshimet klimatike. Ai nis me përkufizimin e termave të përdorur në këtë plan dhe vijon me rëndësinë e mbledhjes së të dhënave dhe informacionit për

vlerësimin e cenueshmërive klimatike. Ai siguron informacion mbi variablat e shumta të klimës, mënyrën se si ato do të ndryshojnë gjatë shekullit, luhatjen e mundshme të këtyre ndryshimeve në skenarë të ndryshëm të klimës dhe se si këto ndryshime mund të dallojnë nga njëra-tjetra.

Ndikimet e mundshme sektoriale të ndryshimeve klimatike për Bashkinë Përmet trajtohen në Kapitullin 6.

Kapitulli 7 trajton Planin Vendor të Veprimit për Përmetin, të hartuar bazuar në vlerësimin e riskut dhe cenueshmërive klimatike të Përmetit, si dhe në identifikimin dhe prioritizimin e masave për përshtatje.

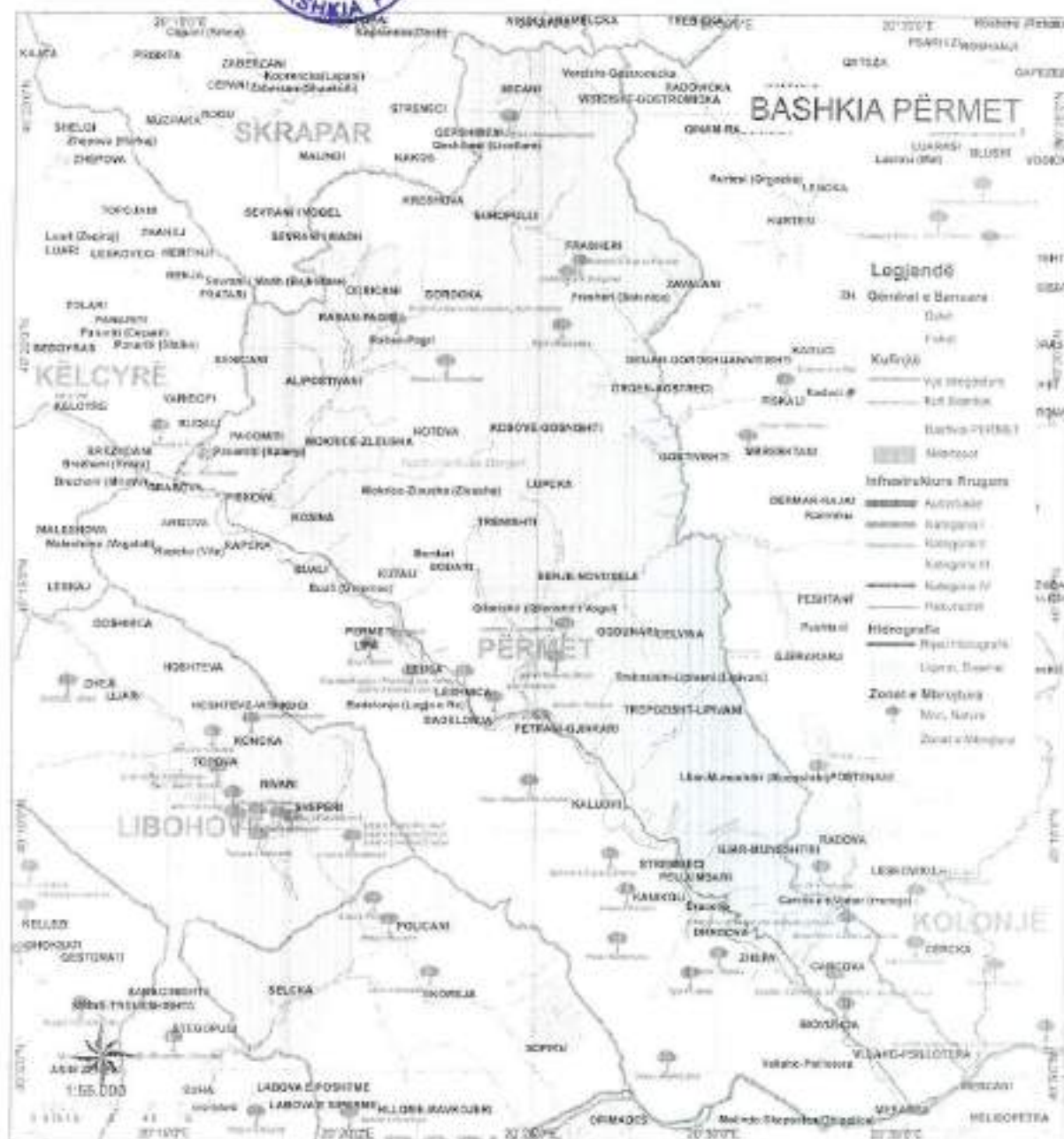
2 Rrethanat vendore

2.1 Tiparet gjeografike

Bashkia Përmet është pjesë e Qarkut Gjirokastrë dhe shtrihet në pjesën juglindore të Shqipërisë. Qendra e bashkisë është qyteti i Përmetit. Bashkia shtrihet në zona malore dhe kodrinore me relief jashtëzakonisht të ashpër dhe të larmishëm. Territori i bashkisë ka burime të shumta natyrore, që formojnë bazën e kontekstit ekonomik të bashkisë. Bashkia shtrihet në një territor prej 601.9 km², duke zënë rreth 2.15% të sipërfaqes së përgjithshme të vendit.

Figura 2.1_ Harta administrative e Bashkisë Përmet

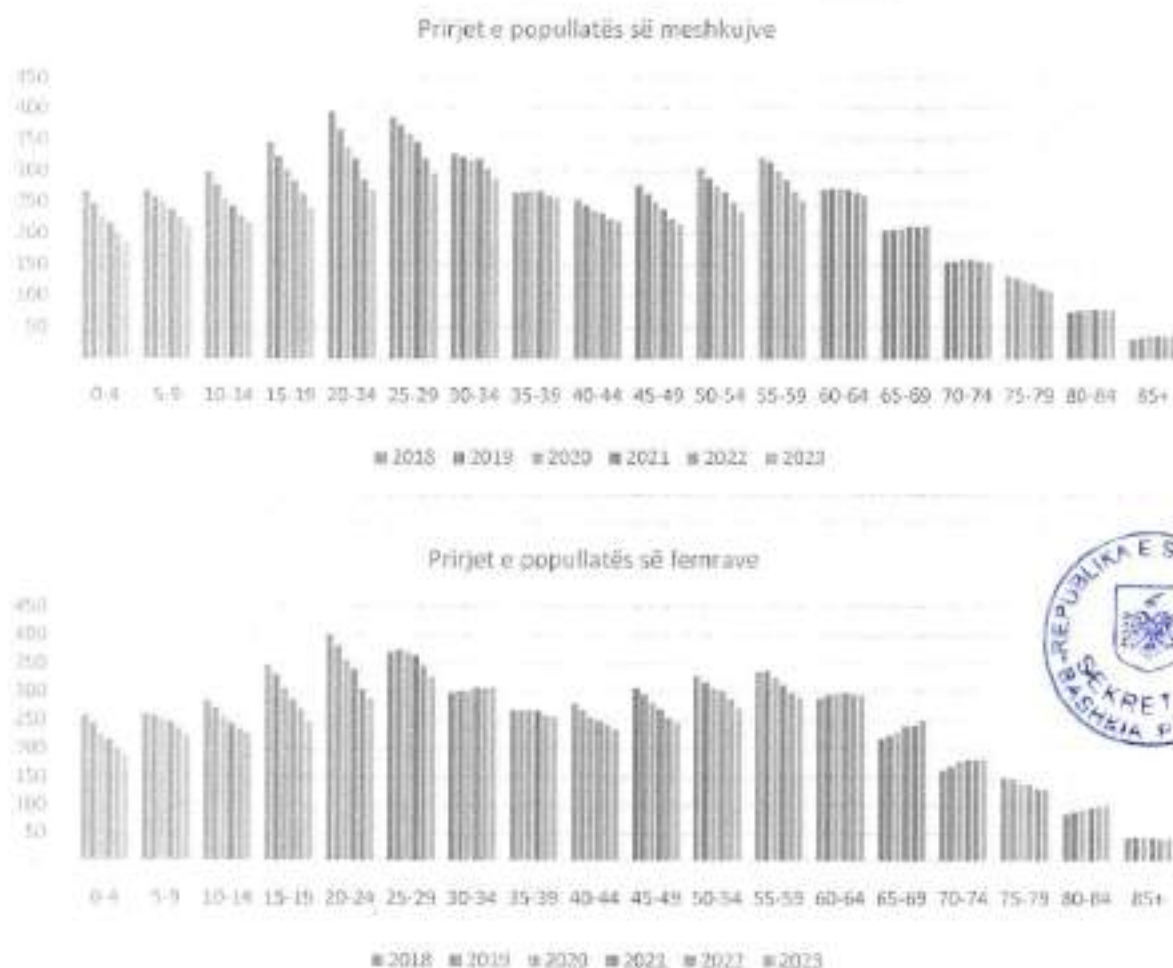

2.1.1 Tiparet vendore

Bashkia Përmet ka pësuar ndryshime të dukshme në dinamikën e saj të popullsisë. Të dhënat për zhvillimin e profilin demografik të Bashkisë Përmet janë marrë nga burime të ndryshme. Së pari, të dhënat publike të disponueshme nga Instituti Kombëtar i Statistikave (INSTAT), që përshkruajnë popullsinë sipas grupmoshës dhe seksit për çdo qark, janë përdorur për të zbuluar dinamikën demografike të qarkut Përmet. Të dhënat publike tregojnë se 15% e popullsisë së qarkut Përmet jeton

në Bashkinë Përmet². Të dhënat demografike të Bashkisë Përmet janë analizuar bazuar në këto të dhëna. Të dhënat tregojnë se në vitet e fundit (periudha 2018 – 2022), tranzicioni demografik karakterizohet nga rënie e vazhdueshme e popullsisë për grupmoshat nën 60 vjeç dhe nën 15 vjeç, si dhe qëndrueshmëri ose rritje relative e grupmoshës mbi 65 vjeç. Vihet re se ka një numër më të madh të femrave në krahasim me meshkujt për shumicën e grupmoshave, sidomos te grupmoshat më të vjetra. Prirjet e popullsisë janë në përputhje me demografinë e përgjithshme të vendit. Parashikimet për tiparet demografike shqiptare janë hartuar nga INSTAT-i. Zhvillimet e fundit demografike tregojnë se popullsia e Shqipërisë po tkurret dhe po shkon drejt plakjes. Kjo është për shkak të shtesës natyrore negative dhe, çka është më e rëndësishme, për shkak të migracionit negativ neto. Shumica e studimeve parashikojnë se rënia demografike do të vazhdojë, siç parashikohet në Figura 2.2.³

Figura 2.2 – Të dhënat demografike të Bashkisë Përmet (2018-2022)

Hurimi: INSTAT (2018 – 2022)

² Të dhënat për popullsinë e qarkut Përmet janë në dispozicion në Censin 2011: https://www.instat.gov.al/media/3064/6_gjrokaster.pdf dhe të dhënat për popullsinë e bashkisë janë të disponueshme në Censin 2011: <https://bashkiapermet.gov.al/info-qytati/>

³ KKP-ja e rishikuar për Shqipërinë (2021), f. 1-2; Raporti i Parë Dvjeçar i Përditësuar për Shqipërinë (2021), f. 1.

Pasojat e kësaj prirjeje shtrihen në sektorë të ndryshëm, duke përfshirë dinamikën e fuqisë punëtore, kërkesën për arsimim dhe kujdes shëndetësor, dhe nevojat për shërbime shoqërore.

2.1.2 Zonat urbane

Përdorimi hapësinor dhe demografia lidhen drejtpërdrejt me tiparet gjeografike të rajonit. Bashkia ndodhet përgjatë luginës së lumit Vjosa⁴

Të gjitha vendbanimet në Bashkinë Përmet janë njësi malore, për shkak të terrenit të pjerrët. Territori i Bashkisë Përmet ka një shtrirje të madhe vertikale, nga 160m deri në 2.485m (pika më e lartë është maja e Papingut në malin e Nemërçkës), me 6.3% të territorit që shtrihet deri në lartësinë prej 300m, 65.3% mbi lartësinë prej 300m dhe 28.4% mbi 900m mbi nivelin e detit . Njësitë administrative të Çarçovës, Petranit, Përmetit dhe një pjesë e Piskovës shtrihen përgjatë luginës, ndërsa njësi administrative e Frashërit ndodhet në skajin më të largët të bashkisë dhe është tërësisht një zonë malore. Pothuajse gjysma e popullsisë, rreth 49.6%, jeton në qytetin e Përmetit.⁵

Qyteti i Përmetit ndodhet në rrëzën e malit Dhëmbel dhe shtrihet në një territor të vogël. Shumica e ndërtesave të tij janë një ose dykatëshe. Qyteti i Përmetit kërcënohet nga Përroi i Bardhë, një rrjedhë e formuar në malin mbi të; gjatë reshjeve të dendura të shiut, rrjedha sjell me vete sasi të mëdha zhavorri, që përmbysin qytetin duke paraqitur kërcënim të madh për ndërtesat dhe popullsinë vendase. Në të shkuarën qyteti ka pësuar tre herë përmbytje të rënda, me ngjarjen e fundit në vitin 1963 ku u regjistruan 18 viktima. Pas ngjarjes së vitit 1963, në vitin 1964 pati ndërhyrje për rehabilitimin e lumit dhe ndërtimin e argjinaturave malore për të frenuar vërshimin e ujit bashkë me gurë/zhavorr nga mali; për shkak të mungesës së mirëmbajtjes, shumica e këtyre argjinaturave janë degraduar.⁶ Një ngjarje tjetër me të cilën është përballur Përmet vitet e fundit është se ndërtesat janë nën presionin e lagështirës; niveli i lagështirës është rritur gjithnjë e më shumë në vitet e fundit, tashmë pa periudha të ndërmjetme. Lagështira është e pranishme edhe në verë për shkak të avullimit të lumit.⁷

Infrastruktura urbane përbëhet nga rrjeti rrugor urban, rrjeti i furnizimit me ujë të pijshëm dhe rrjeti i kanalizimit. Bashkia Përmet përshkohet nga rruga dytësore interurbane Tepelenë - Erseke, e cila është gjithashtu aks i rrugor kryesor i zonës. 81% e rrjetit të përgjithshëm rrugor janë rrugë rurale të paasfaltuara, që lidhin fshatrat.⁸ Këto rrugë janë gjithashtu nën presionin e rrëshqitjeve të dheut, që shkaktohen nga rrëketë malore dhe reshjet e dendura të shiut, si për shembull, segmenti rrugor Përmet-Frashër, ku zhavorri/balta, që vjen nga rrëketë malore bllokon rrugën.⁹

Furnizimi me ujë është i disponueshëm në zonën urbane të Përmetit, por ende nuk ka furnizim 24 orë si dhe të disponueshëm në të gjitha zonat rurale.¹⁰ Nevojiten investime të menjëhershme në rrjetin e grumbullimit të ujërave të zeza dhe për trajtimin e tyre në zonën urbane të Përmetit. Ka 76 pika shkarkimi të ujërave të ndotura në lumin Vjosa.¹¹

⁴VKM nr. 155/2023 "Për shpalljen e ekosistemit natyror të lumit Vjosa si Park Kombëtar, kategoria II

⁵Bashkia Përmet, Plan Vender për Integrimin e Pakicave Egjiptiane 2019-2022 (2019), f. 12, i disponueshëm në: <https://bashkiapërmet.gov.al/wp-content/uploads/2021/02/Plan-Vender-Permet-Per-Pakicat-Egjiptiane.pdf>

⁶PM-të nga Workshop-i trajnues për përshtatjen i Bashkisë Përmet, 6 tetor 2023

⁷PM-të me Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022

⁸PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020), f. 64

⁹PM-të nga Workshop-i trajnues për përshtatjen i Bashkisë Përmet, 6 tetor 2023

¹⁰PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020), f. 89

¹¹PM-të me Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022

Bashkia Përmet nuk ka një landfill sanitar. Mbetjet e krijuara në zonat urbane depozitohen në landfillin e Braçkovës, në fshatin Piskovë (7 km larg qytetit), ndërsa ato inerte depozitohen pranë Gurit të Atos, 1 km larg qytetit.¹² Në vitin 2020, u bënë disa investime në këtë landfill të përkohshëm për të siguruar mbrojtjen e burimeve ujore, tokës dhe peizazhit. Venddepozitimi i Braçkovës do të mbyllet dhe rehabilitohet në të ardhmen e afërt për shkak të mospërputhjes me kriteret përkatëse; në sajë të mbështetjes nëpërmjet fondeve kombëtare dhe të BE-së, në qarkun Përmet do të krijohet një sistem i menaxhimit të integruar mbetjeve të ngurta, i cili parashikon stacione të ndërmjetme me qëllim depozitim të mbetjeve në landfillin sanitar Bajkaj në Delvinë.¹³

2.1.3 Tiparet ekologjike

Bashkia Përmet shquhet për shumëllojshmërinë e peizazhit të saj natyror, që përfshin peizazhin lumor (luginën e Vjosës dhe Lengaricës) dhe atë malor (në të dyja anët e luginës së Vjosës).

Vlera mbizotëruese e peizazhit të Përmetit qëndron në kontrastin midis zonave të gjera natyrore të pyjeve halore dhe gjethegjera dhe zonave të tjera ku mbizotërojnë formacionet e shkurreve/sklerofilit dhe shkëmbinjve të zhveshur. Mbi 50% e sipërfaqes së territorit është shpallur Park Kombëtar, konkretisht "Bredhi i Hotovës-Dangëlli". Në Përmet gjenden edhe 24 struktura/monumente të tjera natyrore.¹⁴

Peizazhi i lumit Vjosa përbëhet nga një trashëgimie të pasur hidrologjike. Baseni hidrografik i Përmetit përbëhet nga lumi Vjosa dhe degët e tij, Lemnica dhe Lengarica. Vjosa është rrjedha ujore më e gjatë në jug të Shqipërisë dhe kohët e fundit është shpallur Park Kombëtar, konkretisht "Lumi i Egër i Vjosës".¹⁵

Baseni i lumit Vjosa përbëhet nga një mozaik i madh i llojeve të ndryshme të habitateve, duke filluar nga grykat e ngushta në pjesën e sipërme e deri te pjesët e gjera të lumit të ndërthurura në pjesën e mesme, deri te grykëderdhja pothuajse natyrore në detin Adriatik. Vetëm në pjesën e mesme ndodhen të paktën tetë lloje habitatesh, që kanë shumë rëndësi për sa i përket ruajtjes, në nivel BE-je. Në ekosistem gjenden më shumë se 1,100 specie kafshësh, përfshirë 13 kafshë dhe 2 specie bimësh të kërcënuara në nivel global.¹⁶ Ndikimet e ndryshimeve klimatike vihen re edhe në lumin Vjosa, dhe siç thuhet edhe nga specialistët vendas kanë shkaktuar fenomenin e tharjes së lisit në brigjet e lumit. Ky fenomen ka favorizuar erozionin e tokave përreth.¹⁷ Gjithashtu, lumi i Lengaricës ofron një nga peizazhet ujore më mbresëlënëse në zonën e Përmetit, siç dëshmohet nga ujërat termale të Bënjes, që dallohen për fuqitë e tyre kuruese.

Në Bashkinë Përmet ndodhen shumica e pyjeve (dhe pyjeve malore) të të gjithë qarkut. Sipërfaqet pyjore prej 17,401.3ha dhe kullotat prej 4,776ha, që gjenden në Parkun Kombëtar "Bredhi i Hotovës-Dangëlli" menaxhohen nga ARZM Përmet. Sipërfaqja pyjore e përgjithshme prej 10,058.7ha e ndarë në 8 ekonomi pyjore dhe kullotat prej 12,894.7ha, menaxhohen nga Bashkia Përmet.¹⁸

¹² PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020), f. 119

¹³ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-01/C_2021_9730_F1_ANNEX_EN_V1_P1_1674669.PDF, f.12

¹⁴ PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020), f. 37

¹⁵ Kërkimi i Ministrave më 13 mars 2023, gjeni më shumë në: <https://www.vjosa-national-park.al/about>

¹⁶ Parku Kombëtar i Lumit të Egër Vjosa, Vizioni, Udhërrëfyesi dhe Studimi i Fizibilitetit (dhjetor 2022), f.7, i disponueshëm në: <https://balkanrivers.net/uploads/files/shares/FEASIBILITY%20STUDY%20VJOSA.pdf>

¹⁷ PM-të me Agjencinë Rajonale të Zonave të Mbrojtura Gjirokastrë, 29 shtator 2022 dhe PM-të me Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022

¹⁸ Buletini Statistikor i Qarkut Gjirokastrë 2019 (shkurt 2020), f. 45-46, i disponueshëm në: <https://prefektiqarkutgjirokastrer.gov.al/wp-content/uploads/2020/05/Buletin-Statistikor-Qarku-Gjirokastrer-2019.pdf>

Zonat e minierave ndahen në katër njësi dhe përmbajnë kryesisht gurë ranorë dhe gëlqerorë. Ekzistojnë tre kompani të licencuara për nxjerrjen e gurëve.¹⁹

2.2 Ekonomia dhe trajektorja ekonomike

Në përgjithësi, aktiviteti ekonomik në Bashkinë Përmet shtrihet në qytetin e Përmetit dhe zonat periferike e njësitë administrative pranë tij. Numri i aktiviteteve ekonomike aktive është rreth 399 ndërmarrje.²⁰ Që nga viti 2022, struktura e ndërmarrjeve mbizotërohet nga ndërmarrje shumë të vogla, me 1-4 punonjës, të cilët përbëjnë mbi 90.7% të numrit të përgjithshëm të ndërmarrjeve.²¹

2.2.1 Bazat e ekonomisë

Ekonomia e Bashkisë Përmet bazohet kryesisht në tregtinë me pakicë, me 79.9% të ndërmarrjeve aktive që janë ofruese shërbimesh dhe pjesa e mbetur (20.1%) prodhuese mallrash.²² Këto të fundit merren kryesisht me agroindustri, ku përfshihen shumë produkte tradicionale kulinarie me cilësi shumë të lartë, si produktet e bulmetit, glikotë, komposto e bërë me fruta dhe perime, reçelrat, vera, rakia e prodhuar në fabrika të vogla dhe fabrika vere vendase. Në këtë sektor është punësuar 18.6% e popullsisë vendase.²³

Ndërmarrjet ekonomike janë të përqendruara kryesisht në qytetin e Përmetit, dhe numri i tyre po mbetet pak a shumë i qëndrueshëm duke pësuar një rënie prej 4% (në periudhën 2018 — 2022). Që prej vitit 2022, sa i përket pronësisë, ndërmarrjet aktive janë 97.5% shqiptare dhe vetëm 2.5% e tyre financohen me kapital të huaj dhe/ose kapital të përbashkët.²⁴

Turizmi është ende një burim ekonomik i pashfrytëzuar. Turizmi ekologjikisht i qëndrueshëm mund të kontribuojë shumë në krijimin e mundësive të punës dhe nxitjen e një ekonomie qarkulluese të bazuar në rritjen e burimeve vendore dhe kapaciteteve prodhuese.

2.2.2 Treguesit ekonomikë

Sipas të dhënave kombëtare për periudhën 2017-2021, prefektura e Gjirokastrës (e cila përfshin Bashkinë Përmet) ka kontribuar mesatarisht me 2.2% në ekonominë kombëtare. Duke qenë se në nivel bashkie nuk ka të dhëna për treguesit ekonomikë, analiza e profilit ekonomik të Bashkisë Përmet u krye mbi bazën e të dhënave kombëtare të INSTAT-it për treguesit ekonomikë, duke i përshtatur ato për nivelin e bashkisë. Sektorët janë kategorizuar në: bujqësi, industri, turizm, energji/transport, shërbime dhe të tjerë. Sektorët janë përshtatur, sepse fushat e përzgjedhura për mbledhjen e të dhënave nuk përputhen me ndarjet sipas sektorëve në të dhënat publike të INSTAT-it. Për këto arsye, janë bërë përshtatjet e mëposhtme: fusha Industri në të dhënat publike të INSTAT-it përfshin industrinë nxjerrëse; përpunimin; energjinë; ujin. Për qëllime të kësaj analize, 25% e vlerave në këtë fushë i kanë kaluar fushës së Energjisë dhe 75% mbahen në fushën e Industrisë. Për qëllime të këtij vlerësimi, 33% e vlerës së fushës "Tregtia me shumicë dhe me pakicë, riparimi i mjeteve motorike dhe mallrave shtëpiake,

¹⁹ PM-të ma Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022.

²⁰ Sipërmarrjet aktive sipas bashkisë dhe veprimtarisë ekonomike

²¹ INSTAT, Regjistri i Biznesit 2018-2022, Sipërmarrjet aktive sipas bashkive dhe madhësisë; i disponueshëm në: <https://www.instat.gov.al/ai/temat/statistikat-ep%C3%ABrgjithshme-dhe-rajonale/tregues-sipas-bashkive/#tab2>

²² INSTAT, Regjistri i Bizneseve 2018-2022; numri i ndërmarrjeve aktive (përfshijtur fermerët)

²³ Bashkia Përmet, Plan i Vendor për Integrimin e Pakicave Egjiptiane 2019-2022 (2019), f. 16

²⁴ Po aty

hotelet dhe pushimi” shpërndahe në fushat e turizmit, transportit dhe shërbimeve. Për rrjedhojë, kontributi i secilit sektor në PBB-në e prodhuar në Përmet është përkatësisht 28.6%, 15.8%, 6.9%, 9.4%, 37.5% dhe 1.9%.

Bazuar në këto supozime, te sektorët me përparësi vërehen prirjet e mëposhtme:

Kontributet bujqësore në PBB variojnë nga 10.9 milionë dollarë (28.91%) në 13 milionë dollarë (28.14%) gjatë periudhës së vëzhguar (2017-2021). Pavarësisht luhatjeve të vogla, bujqësia zë një pjesë të konsiderueshme të PBB-së gjatë periudhave të vëzhguara, duke pasqyruar rolin e saj të qëndrueshëm në ekonomi. Në përgjithësi, zgjerimi i vazhdueshëm i sektorit bujqësor tregon një zonë të qëndrueshme dhe me përfitime të mundshme nga investimet.

Sektori i industrisë paraqet kontribut të ndryshueshëm, me shifra që variojnë nga 5.6 milionë dollarë (14.78%) deri në 7.8 milionë dollarë (16.78%) të PBB-së. Zgjerimi i këtij sektori është i dukshëm, veçanërisht në periudhat e mëvonshme, duke treguar rritje dhe diversifikim të mundshëm në aktivitetet industriale. Aftësia e sektorit për të ruajtur një prirje në rritje teksa përballej me luhatje tregon qëndrueshmërinë e tij, me gjasë të nxitur nga përparimet teknologjike, zgjerimet e prodhimit ose ndryshimet në strategjitë e prodhimit. Kjo rritje eidenton rolin thelbësor të sektorit në ekonomi dhe thekson nevojën për strategji për të trajtuar paqëndrueshmërinë për rritje të qëndrueshme.

Sektori i turizmit ishte ndër sektorët më të prekur nga pandemia e COVID-19. Në fakt, të dhënat kombëtare tregojnë një rënie të madhe prej -23% në vitin 2020. Megjithatë, në vitet në vijim, prirja ka qenë pozitive dhe kjo gjë vlen edhe për Bashkinë Përmet. Ndikimi i turizmit në PBB luhatet midis 2.5 milionë dollarë (6.74%) dhe 3.1 milionë dollarë (7.53%). Ndonëse zë një pjesë relativisht më të vogël në krahasim me sektorët e tjerë, prirja në rritje paraqet një rëndësi të shtuar të turizmit në nxitjen e aktivitetit ekonomik dhe gjenerimin e të ardhurave. Për më tepër, kjo rimëkëmbje tregon përshtatshmëri dhe strategji të mundshme për të zbutur ndikimin e problematikave të jashtme. Megjithatë, ashtu si edhe në pjesën tjetër të vendit, ky sektor po ripërtërihet. Madje, gjatë viteve të fundit po përjeton ndryshim pozitiv. Ky sektor paraqet potencial për zhvillim të mëtejshëm, duke e bërë një fushë tërheqëse për investime dhe promovime të vazhdueshme.

Kontributi i sektorit të energjisë dhe transportit varion nga 3.3 milionë dollarë (8.74%) në 4.2 milionë dollarë (9.11%) të PBB-së. Pavarësisht disa variacioneve, ky sektor zë vazhdimisht një pjesë të konsiderueshme të PBB-së, duke pasqyruar rolin e tij thelbësor në lehtësimin e aktivitetëve ekonomike dhe zhvillimin e infrastrukturës.

Shërbimet dominojnë përbërjen e PBB-së, me kontribute që variojnë nga 14.3 milionë dollarë (37.83%) deri në 17.8 milionë dollarë (38.30%). Ky sektor përfshin një gamë të gjerë aktivitetesh, përfshirë financat, shitjen me pakicë, arsimin dhe kujdesin shëndetësor, duke treguar rolin e tij thelbësor për nxitjen e rritjes dhe zhvillimit ekonomik. Rritja e sektorit është në përputhje me kontributin e shërbimeve në nivel kombëtar, që tregon rritje të kërkesës për shërbime, që mund të jetë rritur nga zgjerimi ekonomik, inovacionet teknologjike dhe parapëlqimet gjithnjë në ndryshim të konsumatorëve.

Kategoria “Të tjera” përfaqëson një pjesë më të vogël të PBB-së, me një rënie nga 1.1 milionë dollarë (3.00%) në 0.5 milion (1.17%).

Për ta përmbledhur, nëpërmjet analizës eidentohen kontributet e ndryshme të secilit sektor ekonomik në PBB, teksa shërbimet janë ato që kryesojnë në vazhdimësi, ndjekur nga bujqësia, industria, turizmi, energjia/transporti dhe sektorët e tjerë.

2.2.3 Trajektorja për të ardhmen dhe prioritetet e zhvillimit ekonomik të bashkisë

Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit (PVZH) për Bashkinë Përmet është dokumenti kryesor i politikave në lidhje me qëllimin e këtij studimi dhe që identifikon prioritetet kryesore të zhvillimit ekonomik. Dokumenti është miratuar me Vendim të Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 3, datë 10.06.2020.

Tre objektivat strategjike të PVZH-së janë:

- Objektivi strategjik nr. 1: "Orientimi i ekonomisë drejt turizmit dhe ndërmarrjeve bujqësore dhe blegtorale";
- Objektivi strategjik nr. 2: "Ristrukturimi dhe profilizimi i vendbanimeve"; dhe
- Objektivi strategjik nr. 3: "Vënia e infrastrukturës në shërbim të banorëve, zhvillimit ekonomik dhe ruajtjes së mjedisit të peizazhit",

të cilat identifikojnë ndërhyrjet, që janë të rëndësishme për tre fushat prioritare të PKP-së, si planifikimi urban, turizmi dhe bujqësia.²⁵

Në përgjithësi, në dokumentin e PVZH-së theksohet se zhvillimi i bujqësisë si dhe rritja e vlerave të vendbanimeve dhe orientimi i tyre drejt profilizimit turistik e bujqësor mbeten shtylla kyç për zhvillimin ekonomik të bashkisë. Megjithatë, ndikimi i ndryshimeve klimatike dhe qasja ndaj tij, nuk trajtohet në PVZH-në e Përmetit.

Strukturat përkatëse të Bashkisë Përmet po punojnë për përgatitjen e Planit të Menaxhimit të Pyjeve dhe Kullotave (2022-2031), por kufizimet, që lidhen me burimet njerëzore, buxhetin dhe pajisjet për të realizuar planin në të gjithë territorin pyjor të menaxhuar nga Bashkia Përmet, e kanë ngadalësuar realizimin e tij.²⁶ Me anë të fondeve të donatorëve po përgatitet një Plan Bashkiak për Energjinë, që përfshin mbështetjen për krijimin e një strukture të përshtatshme administrative, kryerjen e një diagnostikimi të energjisë dhe zhvillimin e një vizioni energjetik.²⁷ Nuk është përgatitur asnjë Plan Sektorial vendor për sektorët e turizmit dhe/ose bujqësisë.

2.3 Kushtet socio-ekonomike

Vlerësimi i fundit i pabarazive rajonale në Shqipëri është kryer në vitin 2012. Këto të dhëna treguan se Qarku Përmet, brenda të cilit ndodhet Bashkia Përmet, ka shkallën më të ulët të varfërisë, 10.6%, krahasuar me qarqet e tjera.²⁸

2.3.1 Varfëria

Numri i familjeve që përfitojnë ndihmë ekonomike është 77, nga të cilat 20 familje janë të pakicës egjiptiane.²⁹ Më shumë se 50% e familjeve, që përfitojnë ndihmë ekonomike, janë regjistruar në njësinë administrative Piskovë. Numri i personave me aftësi të kufizuara është rreth 659 persona. Papunësia në Bashkinë Përmet përbën një nga problemet kryesore të popullsisë. Shkalla e papunësisë për bashkinë

²⁵ PVZH-ja e Përmetit (2020), f. 143-167

²⁶ PM-të me Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022

²⁷ <https://www.semp-albania.com/>

²⁸ INSTAT (prill 2015): "Shqipëria: trendi i varfërisë", i disponueshëm në: https://www.instat.gov.al/media/2064/shqipëritrendi_i_varfërisë_2012_.pdf

²⁹ Bashkia Përmet, Plani Vendor për Integrimin e Pakicave Egjiptiane 2019-2022 (2019)

është 30.2%, teksa papunësia e të rinjve zë 60.2%, ndërsa shkalla e papunësisë për gratë është 33.1%.³⁰

2.3.2 Treguesit shëndetësorë

Në Përmet, vetëm kujdesi shëndetësor parësor ofrohet në nivel bashkie, ndërsa kujdesi shëndetësor dytësor ofrohet në qytetin e Përmetit, si pjesë e rajonalizimit të shërbimeve të kujdesit shëndetësor. Në Bashkinë Përmet ka 8 qendra shëndetësore, një ambulancë dhe një poliklinikë të specialiteteve.³¹

2.3.3 Treguesit arsimorë

Objektet arsimore përfshijnë 12 shkolla fillore, 6 shkolla 9-vjeçare dhe 2 shkolla të mesme, që kryesisht ndodhen në zonën urbane të Përmetit.³² Në pjesën më të madhe të zonave malore rurale nuk ka objekte arsimore për shkak të shpopullimit të tyre. Të dhënat tregojnë se nivelet e regjistrimit në arsimin bazë kanë rënë në mënyrë drastike, me 29% dhe në arsimin e mesëm të lartë kanë rënë me 31% gjatë pesë viteve të fundit, siç tregohet në Tabela 2.1 më poshtë.

Tabela 2.1 _ Nivënit e regjistruar në nivelet arsimore në Bashkinë Përmet

Niveli arsimor	Regjistruar r 2017- 2018	Regjistruar r 2018- 2019	Regjistruar r 2019- 2020	Regjistruar r 2020- 2021	Regjistruar r 2021- 2022
Arsimi fillor dhe arsimi i mesëm i ulët (arsimi 9-vjeçar)	1,379	1,309	1,251	1,170	1,069
Arsimi i mesëm i lartë (i përgjithshëm)	554	492	409	422	423

Burim: Ministria e Arsimit dhe Sporteve

2.4 Profilet e sektorëve prioritarë

Në përputhje me procesin e PKP-së, sektorët prioritarë në nivel vendor janë **bujqësia, planifikimi urban, turizmi, energjia dhe transporti**.

2.4.1 Bujqësia

Bujqësia karakterizohet nga ferma bujqësore familjare shumë të vogla, numri i përgjithshëm i të cilave llogaritet të jetë 2,962, që nuk arrijnë rendiment të lartë.³³ Para viteve '90 sipërfaqja e përgjithshme e tokës së punueshme ishte 7,000ha, nga të cilat 4,300ha iu shpërndanë fermerëve, ndërsa pjesa e mbetur është nën pronësi të bashkisë. Aktualisht, vetëm 2,400ha janë të punueshme, ndërsa pjesa tjetër e tokës mbetet e papunuar. 80% e tokës së punueshme është e mbuluar me rrjet ujitës.³⁴ Kulturat kryesore të mbjella në Përmet janë drithërat për bagëtinë.

³⁰ Plani Vendor i Strehimit i Bashkisë Përmet 2022-2026 (2021), f. 18-20, i disponueshëm në: https://bashkiapermet.gov.al/wp-content/uploads/2022/01/Plani-Lokal-i-Strehimit-Bashkia-Permet_compressed.pdf

³¹ Plani i Kujdesit Social i Bashkisë Përmet 2019-2023, (2019), f.13, i disponueshëm në: <https://bashkiapermet.gov.al/wp-content/uploads/2022/10/PKS-Permet-1.pdf>

³² Po aty

³³ Plani Social i Bashkisë Përmet 2019-2025 (2020), f.14, i disponueshëm në: <https://bashkiapermet.gov.al/wp-content/uploads/2022/10/PKS-Permet-1.pdf>

³⁴ PM-je me Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022

Vreshtat janë të pranishme sidomos në njësitë administrative Petran dhe Piskovë. Kultivimi i vreshtave lidhet me industrinë e përpunimit të rrushit, e zhvilluar në Përmet që para viteve '90. Një pjesë e zonave kodrinore përdoren për kultivimin e pemëve frutore, si arrat, kumbullat, fiqtë, shagët, manat.

Burimet e ujit, që përdoren për qëllime ujitjeje, janë lumi Vjosa dhe rezervuarët artificialë. Ky sistem ujitjeje, i ndërtuar para viteve '90, kombinon 10 rezervuarë artificialë (8 prej të cilëve janë të mëdhenj) me një sipërfaqe të përgjithshme prej 29ha dhe me kapacitet ujrë prej 1.5 milionë m³, gjashtë stacione pompimi, që mundësojnë marrjen e ujit nga lumi Vjosa, një rrjet të gjatë kanalesh ujitëse prej 81.1km, etj. Reshjet e dendura mund të shkaktojnë dëme në digat e rezervuarëve të mëdhenj.³⁵ Digat e rezervuarëve të Kaludhit, Qilarishtit dhe Kosinës kanë nevojë për punime mirëmbajtjeje, 36 ndërsa në një nga rezervuarët është bllokuar sistemi i shkarkimit dhe ka nevojë për riparim. Po ashtu, duhet të adresohet efikasiteti i pompave ekzistuese për marrjen e ujit.

Mbarështimi i blegtorisë mbulon kryesisht dhitë dhe delet. Bashkia ka 30 kontrata qiraje për kullota me fermerët. Ulësira e luginës së Vjosës është më e favorizuar për mbarështimin e gjedhëve, ndërsa pjesa kodrinoro-malore favorizon mbarështimin e ripërtpësve të vegjël. Praktika e transhumancës në terrene të larta, në kullotat alpine, e përdorur shumë në të shkuarën, kërcënohet nga nivelet e larta të migrimit. Rajoni është i njohur edhe për mjaltin, me 5,123 koshere bletësh.³⁷ Nga shumë produkte artizanale vendase, mjalti i Bedunicës i prodhuar në fshatin Gostivisht, është i vetmi produkt i zonës i certifikuar me TGI (tregues gjeografik)³⁸.

2.4.2 Zhvillimi urban

Sikurse u trajtua në seksionin 2.1.2, pjesa më e madhe e popullsisë së bashkisë (50%) jeton në zonën urbane të qytetit të Përmetit. Si pasojë e migrimit, shumë fshatra dhe/ose lagje fshatrash në zonat rurale malore janë të braktisura.

Qendrat e banimit janë kategorizuar si më poshtë:

- Qendra kryesore - qyteti i Përmetit;
- Qendrat vendore turistike - Frashër, Benjë, Ogdunan, Leusë, Kosina, etj.;
- Qendrat vendore rurale - Petran, Çarçovë, Piskovë, Frashër, etj.

Pritet që qyteti i Përmetit, si qendër kryesore, të kombinojë dhe integrojë prirjet ekonomike ekzistuese dhe të ardhshme, përfshirë turizmin me bujqësinë, produktet vendase me mbarështimin e bagëtive dhe si pasojë pritet të ketë zhvillim të konsiderueshëm në 15 vitet e ardhshme. Pritet që fshatrat e vjetër, të propozuara si qendra dytësore, të përfitojnë nga programet mbështetëse për të përmbysur prirjen e braktisjes dhe për të promovuar rimëkëmbjen ekonomike. Ato do të orientohen kryesisht drejt bujqësisë dhe turizmit rural. Do të përmirësohen lidhjet ekzistuese infrastrukturore dhe do të krijohen të reja, drejt zhvillimit të shërbimeve. Këto zona do të jenë të aksesueshme përmes transportit publik dhe hapësirat publike në qendrat e këtyre fshatrave do të sistemohen, duke marrë pamjen e shesheve, si pikë takimi për banorët.

³⁵ Po aty

³⁶ PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020)

³⁷ Buletini Statistikor i Qarkut Gërokastër 2019 (shkurt 2020), f. 48, i disponueshëm në: <https://prefektigarkutgjirokastr.gov.al/wp-content/uploads/2020/05/Buletin-Statistikor-Qarku-Gjirokastr-2019.pdf>

³⁸ <https://bujqesia.gov.al/ministria-e-bujqesise-realizon-certifikimin-e-4-produkteve-te-para-te-orijines-shqiptare/>

Megjithëse nuk ka të dhëna të disponueshme lidhur me strehimin, këto prirje mund të ndikojnë ndjeshëm në balancën ndërmjet ofertës dhe kërkesës për strehim. Megjithatë, qëndrueshmëria në përdorimin e tokës për banim në këto njësi administrative tregon një kërkesë të qëndrueshme për strehim. Kjo qëndrueshmëri mund t'u japë garanci zhvilluesve dhe investitorëve të pasurive të patundshme, duke treguar një treg të besueshëm për pronat e banimit. Megjithatë, luhatjet në përdorimin e tokës bujqësore mund të ndikojnë në zhvillimin strehimit. Shtimi i sipërfaqes së tokave bujqësore, mund të kufizojë hapësirën në dispozicion për projekte për strehim, duke sjellë me gjasë rritjen e konkurrencës për tokë të përshtatshme për qëllime banimi. Në të kundërt, pakësimi i sipërfaqes së tokave bujqësore mund të tregojë mundësi për zgjerimin e zonave për banim, por kjo mund të duhet t'u nënshtrohet politikave vendore për përdorimin e tokës.

Tabela 2.2. Klasifikimi territorial i Bashkisë Përmet

Sistemi territorial	% në vitin 2015	% në vitin 2030
Sistemi urban (SU)	0.9	0.7
Sistemi i infrastrukturës (SI)	0.2	0.4
Sistemi i natyrës (SN)	88.8	90
Sistemi i ujërave (SUJ)	0.8	0.8
Sistemi Bujqësor (SB) ³⁸	9.3	8.1

Burim: PVZH-ja e Përmetit dhe mbulimi i tokës Corine.

2.4.3 Turizmi

Lumi Vjosa dhe degët e tij janë një lloj rrjedhe e përbashkët orientuese, që përshkon dhe "mbështet" të gjithë territorin e bashkisë. Ato shërbejnë për të lidhur shumë pasuri kulturore (natyrore ose arkitekturore), që janë thelbësore për historinë e të gjithë rajonit, si shpellat parahistorike, banjat termale, mullinjtë, kishat, urat e lashta dhe një kanion, që janë të gjitha elemente me vlerë të jashtëzakonshme monumentale. Si e tillë, zona ka potencialin më të lartë në Shqipëri për zhvillimin e turizmit natyror. Format e turizmit aventuresk tashmë janë të pranishme në Përmet, si ecja në kanionin e Lengaricës dhe rafting në lumin Vjosa. Megjithatë, produktet turistike duhet të përmirësohen dhe integrohen në turizmin rural, agroturizmin dhe ekoturizmin, që tërheqin një numër vizitorësh në rritje, në mënyrë që ato të bëhen një aktivitet ekonomik dominues, i cili siguron një burim të qëndrueshëm ose të vetëmjaftueshëm të të ardhurave për popullatën dhe bizneset vendore. Përmeti mbetet një nga destinacionet e preferuara të shumë turistëve vendas dhe të huaj. Numri i turistëve, që kanë qëndruar të paktën një natë gjatë periudhës janar-korrik 2023, arriti në 60,000, një rritje prej 25% krahasuar me të dhënat për vitin 2022⁴⁰.

2.4.4 Energjia

Për shkak të madhësisë së saj, Bashkia Përmet kontribuon vetëm me 0.22% në konsumin e përgjithshëm të energjisë në Shqipëri dhe me 0.31% në konsumin e elektricitetit. Për sa i përket konsumit të energjisë

³⁸ Sistemi territorial klasifikohet sipas ligjit 107/2014 "Për planifikimin e territorit", i ndryshuar.

⁴⁰ Të dhënat për Bashkinë Përmet.

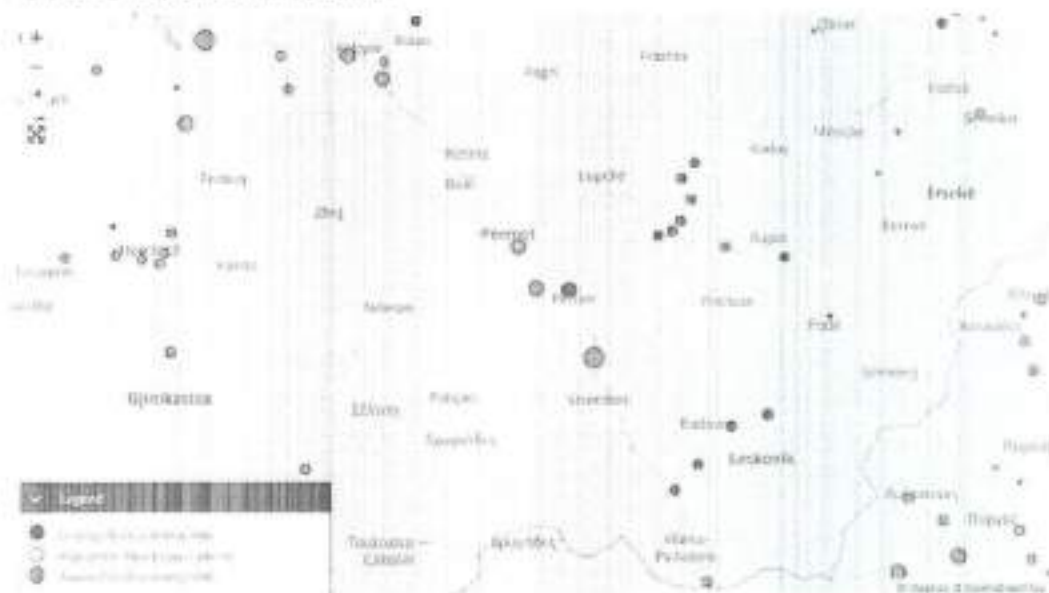

sipas sektorëve, konsumi më i lartë regjistrohet nga transporti (38.1%), i ndjekur nga konsumi familjar (26.1%) dhe sektori i shërbimeve (20.3%). Sektori industrial dhe ai bujqësor zënë përkatësisht 10.2% dhe 5.6% të konsumit.

Bashkia po investon në përmirësimin e **performancës së saj të energjisë** në zonat urbane. Përmes fondeve publike, në bashkëpunim me Fondin Shqiptar të Zhvillimit, bashkia ka ndërmarrë termoizollimin e ndërtesave private (fasadat e ndërtesave të apartamenteve). Ndërhyrje të ngjashme janë ndërmarrë edhe për një numër të kufizuar objektsh arsimore. Mbështetur nga Projekti "Bashki me Energji Inteligjente", në fund të vitit 2023 në Bashkinë Përmet u zbatua një sistem i ri i **ndriçimit publik me eficiencë energjike** (sistem LED), që kontribuon për hapësira publike të sigurta dhe miqësore me përdoruesin.⁶¹

Falë pasurisë ujore janë ndërtuar dhe janë vënë në funksion gjithsej 4HEC-e me kapacitet total prej 12.940 MW, tre prej të cilave ndodhen në lumin e Langaricës dhe tjetra ndodhet në lumin e Çarçovës. Përveç njërit në rrjedhën e poshtme të lumit të Langaricës, kapaciteti i prodhimit të të cilit është 10-50MW, të gjithë të tjerët kanë një kapacitet prodhimi prej 1-10MW. Figura2. 3 ilustron shpërndarjen e HEC-ve funksionale në territorin e Bashkisë Përmet. Shpallja e Lumit të Egër Vjosa "Park Kombëtar", ndalon zhvillimin e mëtejshëm të HEC-eve në degën e tij.

Figura2. 3 _HEC-et në Bashkinë Përmet

Burimi: <https://riverwatch.eu/en/balkanrivers/map>

2.4.5 Transporti

Bashkia lidhet me pjesën tjetër të Shqipërisë, dhe vendin fqinj, Greqinë, vetëm përmes infrastrukturës rrugore. Nuk ka forma të tjera transporti (hekurudhë/aeroport) në Bashkinë Përmet. Vitet e fundit përmirësimet në infrastrukturën rrugore rritën sigurinë, por nuk shkurtuan kohën e udhëtimit, e cila vazhdon të jetë e lartë (4 orë nga Tirana).

Në Bashkinë Përmet nuk ka **shërbim të transportit publik**; shërbimet në qytetet kryesore kryhen nga

⁶¹ <https://www.somp-albania.com/three-municipalities-install-new-energy-efficient-street-lights/>

shërbimet private të transportit me autobus ndërqytetës.⁴² Në periudhën 2018-2022, automjetet dominohen nga veturat me 77%,autobusët me 3%, kamionë dhe mjete të ngjashme për qëllime transporti me 14%, mjete të tjera me 6%. Në përgjithësi, të dhënat tregojnë një sektor transporti, që varet kryesisht nga automjetet me naftë dhe benzinë,ndërsaautomjetet me karburant alternative ende nuk kanë ndikim të rëndësishëm (vetëm 2.9% me GLN dhe 0.1% elektrike).

⁴² PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020), f.81

3 Qeverisja dhe kuadrot rregullatore dhe politikat, planet e programet përkatëse

Ky kapitull përshkruan shkurtimisht aspektet e sistemit të qeverisjes së Bashkisë Përmet që lidhen me përshtatjen. Për fat të keq, ndërkohë që në nivel kombëtar mekanizmat janë disi më të zhvilluara, integrimi i çështjeve të ndryshimeve klimatike dhe përshtatjes në Bashkinë Përmet nuk ka nisur fare për shkak të nivelit të njohurive, ekspertizës, dhe burimeve njerëzore, teknike e financiare.

3.1 Profili i qeverisjes në Përmet

Në Shqipëri qeverisja vendore përbëhet nga zyrtarë të zgjedhur (kryetari dhe këshilli bashkiak), drejtoritë dhe zyrat e ndryshme me staf administrativ (nëpunësit civilë) të organizuara kryesisht në bazë të funksioneve themelore që ngarkohen me ligj, të cilat kanë të bëjnë me administrimin e shërbimeve vendore si punët publike, menaxhimi i mbetjeve, infrastruktura arsimore, etj.

Reforma administrative territoriale (2015) dhe grupimi i ish-bashkive dhe komunave në njësi të reja bashkiake çuan në krijimin e Bashkisë Përmet, të organizuar në pesë njësi administrative, përfshirë Përmetin, Çarçovën, Petranin, Piskovën dhe Frashërin. Bashkia administron qytetin e Përmetit dhe 49 fshatra. Megjithatë reforma ka përfunduar tashmë prej shtatë vjetësh, bashkitë përballen ende me vështirësi në mbledhjen dhe konsolidimin e informacionit, organizimin dhe zbatimin e funksioneve të veta, si dhe strukturimin e burimeve njerëzore. E njëjta gjë vlen edhe për Bashkinë Përmet.

Bashkia është e organizuar në 4 Drejtori kryesore, Drejtori dhe shumë Njësi, me gjithsej 315 punonjës, nga të cilët 119 punonjës punojnë në administratën e bashkisë dhe 20 punonjës në njësitë administrative; pjesa tjetër punon në institucionet e varësisë.⁴³ Vetëm planifikimi urban organizohet është i organizuar në një drejtori të dedikuar dhe mbulon edhe shumë funksione të tjera, përfshirë bujqësinë dhe statistikat. Organigrama dhe struktura e Bashkisë nuk parashikon një pozicion/funksion të dedikuar pune lidhur me sektorët e turizmit dhe energjisë.

3.2 Objekti i Planit Vendor të Përshtatjes

Bashkitë kanë mandat të qartë zyrtar në lidhje me ndryshimet klimatike. Ligji nr. 155/2020 "Për ndryshimet klimatike" parashikon që:

- bashkitë të hartojnë dhe zhvillojnë politika dhe masa për zbutjen e ndryshimeve klimatike në fushën e pylltarisë e bujqësisë, duke synuar reduktimin e emetimeve dhe përthithjes së karbonit të çliruar nga sektorët e bujqësisë, pylltarisë, përdorimeve të tjera të tokës dhe ruajtjes së ekosistemeve; (neni 18)
- bashkitë, për territorin nën juridiksionin e vet, të grumbullojnë, organizojnë dhe mbajnë të dhënat e tyre për klimën, së bashku me raportet për masat e marra ose të planifikuara për zbutjen e përshtatjes, dhe t'i vënë këto në dispozicion të ministrisë përkatëse; (neni 23)
- bashkitë të hartojnë politika që nxisin sektorin publik dhe privat për investime të

⁴³ Vendimi i Kryetarit të Bashkisë nr. 2, datë 06.01.2022, "Për miratimin e Strukturës Organizative të Bashkisë Përmet"

konsiderueshme që shkarkojnë pak GES, që janë transparente, kanë rezultate të parashikueshme, janë pak të ndikuara nga ndryshimet klimatike; (neni 29, pika 1.)

- bashkitë të përditësojnë politikat/dokumentet kombëtare, në mënyrë që të nxisin investimet për projekte miqësore ndaj klimës, të mbështesin kërkimin shkencor dhe të nxisin praktikën më të mirë në fushat prioritare të prodhimit të energjisë, eficiencës së energjisë, transportit, ujërave, menaxhimit të mbetjeve, përdorimit të tokës, përshtatjes së infrastrukturës dhe mbrojtjes së natyrës. (neni 29, pika 2.)

3.3 Lidhjet me strategjinë kombëtare të zhvillimit/kuadrin e planifikimit

Në kuadër të Veprimit Prioritar Nr. 12 "Nisma për Planet Bashkiake të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike", PKP-ja parashikon hartimin e Planeve të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike për bashkitë e cënueshme nga efektet e ndryshimeve klimatike.⁴⁴

Në zbatim të ligjit 107/2014 "Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit", i ndryshuar, instrumenti më i lartë i planifikimit është **Plani i Përgjithshëm Kombëtar**. Plani parashikon forcimin dhe shndërrimin e Rajonit Ekonomik Përmet – Sarandë (porta jugore e vendit) në një pol të rëndësishëm, duke e forcuar Përmetin si qendër kryesore të rajonit dhe duke e forcuar Sarandën si qendër të specializuar turistike, nëpërmjet krijimit të një porti turistik dhe ndërtimit të një aeroporti të ri, si dhe lidhjes me rajonin e veçantë ekonomik të Këlcyrës - Përmetit - Skraparit.

Në përputhje me Planin e Përgjithshëm Kombëtar, **Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit për Bashkinë Përmet**, i miratuar në vitin 2020, identifikon strategjinë territoriale dhe prioritetet strategjike për zhvillimin e bashkisë në 15 vitet e ardhshme. Shumica e prioritetëve strategjike të përcaktuara në këtë dokument lidhen me sektorët prioritarë të PKP-së, ku si energjia ashtu edhe transporti nuk janë identifikuar si objektiva strategjike, siç theksohet në Tabela 3.1.

Tabela 3.1 _Përmbledhje e Objektivave Strategjike të PVZH-së së Përmetit në lidhje me sektorët prioritarë të PKP-së

Dokumenti	Sektorët prioritarë të PKP-së				
	Planifikimi urban	Turizmi	Bujqësia	Transporti	Energjia
PVZH-ja e Përmetit	✓	✓	✓		

burim: Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit i Bashkisë Përmet, miratuar me Vendimin e Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 3, datë 10.06.2020, i disponueshëm në: <https://planifikimi.gov.al/index.php?id=732&L=2>

Për më tepër, Ligji nr. 28/2021 "Për disa ndryshime dhe shtesa në Ligjin nr. 124/2015 "Për eficiencën e energjisë", i ndryshuar, parashikon që Bashkitë të hartojnë **plane vendore veprimi për energjinë dhe ndryshimet klimatike**, në përputhje me Planin e Integruar të Energjisë dhe Klimës.

⁴⁴ Planifikimi Kombëtar i Përshtatjes (PKP) ndaj Ndryshimeve Klimatike në Shqipëri, kuadri për Procesin e Vëdit (2021), f. 66 – 67, i disponueshëm në: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/National_Adaptation_Plan_Albania.pdf

4 Proceset që mbështesin hartimin e Planit Vendor të Përshtatjes

Procesi i Planit Vendor të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike dhe "mekanizmat" e tij janë koncepte mjaft të reja në nivel vendor. Sikurse u evidentua edhe nga ushtrimi "Vlerësimi i kapaciteteve të bashkive dhe nevojave për trajnim mbi Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike",⁴⁵ në nivel vendor nuk ka organizime institucionale, mekanizma bashkërendimi, apo procedura konsultimi me palët e interesit.

4.1 Organizimi i nevojshëm institucional për procesin e PVP-së

Me gjithë sa më lart, është e domosdoshme të trajtohen shkurtimisht funksionet dhe përgjegjësitë kryesore të Bashkisë Përmet lidhur me sektorët prioritarë të PKP-së, me qëllim vlerësimin më të mirë të mënyrës së rregullimit të këtyre sektorëve në nivel vendor, kryesisht sa i përket burimeve njerëzore, duke mundur kështu njohje më të mirë të nevojave të çdo sektori të Bashkisë Përmet për zhvillim kapaciteteve lidhur me përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike.

Tabela 4.1 _ Burime njerëzore të dedikuara që mbulojnë sektorët prioritarë të PKP-së në Bashkinë Përmet

Sektori prioritar i PVP-së	Drejtoria/sektori përgjegjës	Pozicionet që mbulojnë detyrat	si % e të gjithë stafit	Komente
Planifikimi Urban dhe Pyjet	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes / Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	2	0.6%	numri i punonjësve sipas përshkrimeve të punës, që merren me planifikimin urban kufizohet të drejtori dhe përgjegjësi i sektorit
	Sektori i Pylltarisë	8	2.5%	8 nga 14 punonjës në organigramë mbajnë pozicione teknike, që lidhen drejtpërdrejt me menaxhimin e pyjeve
Turizmi	Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale / Sektori i Arsimit dhe Turizmit	1	0.3%	pozicion pune i dedikuar një sektori jo shumë të rëndësishëm për turizmin
Bujqësia	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	5	1.6%	Një pozicion specialisti në Sektorin e Planifikimit Urban dhe Territorial parashikohen 4 specialistë të bujqësisë dhe mjedisit në strukturat organizative të njësive administrative të bashkisë
	Bordi i Kullimit	1	0.3%	Struktura ka 9 punonjës, por përveç kreut të Bordit të Kullimit, pozicionet e tjera lidhen me punimet e mirëmbajtjes
Transporti	Nuk ka	0	0	nuk ka pozicion të dedikuar për sektorin
Energjia	Nuk ka	0	0	nuk ka pozicion të dedikuar për sektorin

Burimi: Struktura Organizative e Bashkisë Përmet miratuar me Vendim të Kryetarit për vitin 2022.

⁴⁵Projekti UNDP-PKP, Raport mbi "Vlerësimin e kapaciteteve të bashkive dhe nevojave për trajnim mbi përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike" (shkurt 2022)

4.2 Proceset e angazhimit të palëve të interesit

Me qëllim përfshirjen e një game të larmishme palësh interesi dhe integrimin e kontingjentit të tyre në Planet Vendore të Përshtatjes (PVP), Projekti "Përparimi i planifikimit të përshtatjes afatmesme dhe afatgjatë të Shqipërisë, përmes zhvillimit të një procesi të planifikimit kombëtar të përshtatjes" nisi një proces konsultimi me tetë bashki partnere, përfshirë Bashkinë Përmet. Me ndihmën e projektit UNDP-PKP, procesi në Përmet filloi në maj të vitit 2021. Duke pranuar risinë e temës, konsultimet u shtrinë përtej drejtorive të Bashkisë Përmet, duke përfshirë aktorë të ndryshëm vendorë. Përmes korrespondencave, mbledhjeve teknike dhe workshop-eve të organizuara në periudhën 2022-2023, projekti angazhoi 27 palë interesi (6 femra dhe 21 meshkuj), përfshirë përfaqësues të Bashkisë Përmet, Prefekturës Gjirokastrë dhe Agjencisë Rajonale të Zonave të Mbrojtura (ARZM) Gjirokastrë.

Procesi i hollësishëm është përshkruar në Shtojca Qasja e palëve të interesit lidhur me përgatitjen e Planit Vendor të Përmetit për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike të këtij dokumenti.

4.3 Informacione/organizime institucionale shtesë të nevojshme për procesin e PVP-së

Hartimi dhe më pas zbatimi i Planit të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike të Përmetit do të kërkojë burime njerëzore të dedikuara dhe të përmirësuara me qëllim drejtimin dhe bashkërendimin e procesit. Ndër këto masa, me rëndësi të madhe është përcaktimi i një "pike kontakti" për ndryshimet klimatike. Duhet të theksohet se ky roli i riduhet të zyrtarizohet sa më shpejt që të jetë e mundur në Bashkinë Përmet, në kuadër të pozicioneve të përcaktuara qartë në strukturën e propozuar ose si pozicione të reja të posaçme.

Planifikimi i PNK-së lidhet ngushtë edhe me prodhimin e statistikave: mbledhjen e të dhënave, mbledhjen e të dhënave të ndara sipas gjinisë të rëndësishme për zbatimin dhe monitorimin e veprimeve mbi ndryshimet klimatike me ndjeshmëri gjinore. Përshkrimi i punës i specialistit që merret me statistikën nuk është i detajuar, prandaj duhet të përmirësohet.

Tabela 4.3 – Burimet njerëzore të dedikuara që mbulojnë funksionet mbështetëse të PNK-së në Bashkiën Përmet

Prodhimi i statistikave	Drejtoria/sektori përgjegjës	Pozicionet që mbulojnë detyrat	Çështjet mjedisore	Drejtoria/sektori përgjegjës	Pozicionet që mbulojnë detyrat
		1			1
	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	(një specialist hartografie dhe statistikash)		Sektori i Emergjencave Civile, Mbrojtjes së Qytetarëve dhe Mjedisit	(specialist mjedisi)

Fonti: Struktura Organizative e Bashkisë Përmet miratuar me Vendim të Kryetarit për vitin 2022

Me qëllim lehtësimin e ndarjes së komunikimit ndërmjet drejtorive përgjegjëse për sektorët prioritarë të PVP-së, me vendim të Kryetarit mund të zyrtarizohet një grup pune për PNK-në dhe të ngarkohet me përgjegjësi të hollësishme në Rregulloret e Brendshme.

Në përgjithësi, është e domosdoshme të përcaktohen qartë rolet dhe kompetencat zyrtare të individëve në fushën e tyre të punës, së bashku me përgjegjësitë e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, si pjesë e punës së tyre të përditshme.

5 Informacioni mbi ndryshimet klimatike

Klima e Shqipërisë aktualisht po ndryshon. Gjatë shekullit të shkuar, temperaturat janë rritur dhe regjimet e temperaturave e reshjeve kanë ndryshuar me rritjen e ndryshimeve mes stinëve dhe ndikimet e motit më ekstrem. Parashikohet që këto ndryshime të vijnë dhe të intensifikohen gjatë dhjetëvjeçarëve të ardhshëm, ndërkohë që ndryshimet klimatike në të ardhmen parashikohet të jenë shumë më të mëdha se në të shkuarën. Aktualisht, ndryshimet klimatike po ndikojnë te bashkitë shqiptare, të cilat po përballen me përmbytje dhe zjarre në pyje. Veprimi i hershëm për t'u përshtatur me këto ndryshime do të ndihmojë për përmirësimin e aftësive ripërtëritëse dhe reduktimin e riskut. Ndryshimet klimatike janë sfida komplekse, pasi risqet janë të ndërlydhura dhe kanë mundësi të shkaktojnë ndikime të njëpasnjëshme.

5.1 Përkufizimi i termave kyç

- **Risku klimatik** është rezultat i probabilitetit të një rreziku (të intensifikuar nga ndryshimet klimatike) dhe i përmasave të efekteve negative të mundshme të këtyre kërcënimeve në shoqëri, mjedis dhe ekonomi. Identifikimi i riskut ka të bëjë me vlerësimin e riskut bazuar në analizat e mëparshme të rreziqeve të mundshme, ndikimeve të tyre në sektorë dhe cenueshmërisë së sektorëve përkatës. Prioritizimi i riskut bazohet në mundësinë e ndodhshmërisë së rrezikut dhe vlerësimin e pasojave.
- **Ekspozimi:** Masa (shpeshtësia dhe ashpërsia) e përjetimit të rrezikut klimatik në fjalë në vendndodhjen përkatëse. Ky vlerësim do të bazohet fillimisht në performancën aktuale në kushtet e sotme klimatike dhe në ngjarjet e fundit ekstreme, dhe më pas në mënyrën se si mund të ndryshojë ekspozimi në ndryshimet e ardhshme klimatike.
- **Ndjeshmëria:** Masa në të cilën rreziku klimatik mund të prekë bashkinë, pavarësisht vendndodhjes. Nëse ndikimet në asete ndikojnë në përgjithësi në ofrimin e shërbimit dhe shkaktojnë ndërprerje, ky do të jetë një prioritet për trajtim në fazën e ardhshme. Gjithashtu, në këtë kuadër duhet të merren parasysh risqet e ndërvarësisë dhe se si ndikimet në sisteme të tjera prekin bashkinë; për shembull, se si ngjarjet atmosferike ekstreme mund të sjellin ndërprerje të furnizimit me energji dhe se si kjo mund të ndikojë në sisteme.
- **Kapaciteti për përshtatje** është aftësia e sistemeve, institucioneve, njerëzve dhe organizmave të tjera për t'u përshtatur ndaj dëmeve të mundshme, për të shfrytëzuar mundësitë ose për t'u përgjigjur pasojave. Nëpërmjet këtij vlerësimi synohet të njihen burimet e qytetit/bashkisë në lidhje me mundësinë e përdorimit të tyre për t'u bërë ballë rreziqeve me të cilat përballen qyteti.
- **Cenueshmëria** përbëhet nga ndjeshmëria dhe kapaciteti për përshtatje i sektorëve. Cenueshmëria mund të përkufizohet si prirja ose predispozita e një sistemi të caktuar për t'u prekur nga një kërcënim. Rezultatet e vlerësimeve të ndjeshmërisë dhe kapaciteteve për përshtatje përbëjnë bazën e vlerësimit të cenueshmërisë së sektorëve.
- **Vlerësimi i rrezikut klimatik** identifikon probabilitetin, intensitetin dhe periudhën kohore të rreziqeve kryesore në një qytet/bashki të dhënë dhe shpërndarjen e tyre hapësinore në territorin përkatës, duke marrë në konsideratë prirjet historike të qytetit/bashkisë dhe situatën aktuale, si dhe skenarët e ardhshëm të hartuar mbi bazën e fakteve të disponueshme shkencore.

- Vlerësimi i ndikimit të rrezikut klimatik shqyrton ndikimet e mundshme të ngjarjeve të rreziqeve klimatike të njerëzimit, asetet dhe shërbimet. Vlerësimi duhet të identifikojë: (1) grupet e popullsisë, sistemet dhe sektorët e cënueshëm, (2) kapacitetin e popullsisë dhe sistemeve për t'u përshtatur ndaj rreziqeve dhe (3) ndikimin e mundshëm të njerëzimit dhe sistemeve.
- Vlerësimi i riskut dhe ndikimeve bazohet te **Mundësia**: sa ka të ngjarë të ndodhë rreziku deri në vitin 2050 dhe te **Pasojat**: ashpëria ose përmasat e ndikimit të lidhur me rrezikun klimatik, nëse ai ndodh. Në këtë kuadër merret në konsideratë një gamë e gjerë ndikimesh

5.2 Informacion mbi klimën

Ky kapitull synon të na njohë me klimën aktuale dhe të ardhshme në Shqipëri, të ofrojë informacion mbi variablat e shumta të klimës, si ato do të ndryshojnë gjatë shekullit, variacionin e mundshëm të këtyre ndryshimeve klimatike me skenarë të ndryshëm të klimës, dhe si këto ndryshime mund të dallojnë nga njëri-tjetri. Në kuadër të mbështetjes për planifikimin për risqet, duhet të kuptojmë ndikimin më të keq të mundshëm të ndryshimeve klimatike në Shqipëri, rastin më ekstrem të parashikimeve për ndryshimet klimatike. Rreziqet natyrore në Shqipëri, si stuhitë e forta, përmbytjet, valët e të nxehtëit dhe zjarret në pyje, po shpeshtohen dhe po bëhen më të paparashikueshme dhe të ashpra për shkak të prirjeve të parashikuara të ndryshimeve klimatike. Shqipëria përballet me shtim të sfidave për sa i përket qëndrueshmërisë bujqësore, prodhimit të energjisë dhe ruajtjes së shëndetit të popullsisë. Këto vështirësi do të përkeqësohen si pasojë e trysnive klimatike dhe degradimit mjedisor, që si pasojë do të ndikojnë te burimet ujore. Shqipëria dhe bashkitë e saj nuk po e nisnin punën nga zero; planifikimi, sigurimi i fondeve dhe mbledhja e të dhënave në nivel bashkiak kanë nisur tashmë në mbështetje të përgatitjes dhe përshtatjes, në fusha kyçe, me klimën që po ndryshon.

5.2.1 Ndryshimet aktuale klimatike në Shqipëri

Klima e Shqipërisë është klimë tipike mesdhetare, e karakterizuar nga dimri i butë me reshje të bollshme dhe vera e nxehtë dhe e thatë. Për shkak të topografisë shumë të thyer, në këtë klimë tipike mesdhetare vërehen luhatje të konsiderueshme klimatike. Luhatjet e vlerave mesatare vjetore të temperaturës dhe reshjeve paraqiten në Tabela 5.1.

Tabela 5.1 _ Luhatjet e vlerave mesatare vjetore të temperaturës dhe reshjeve

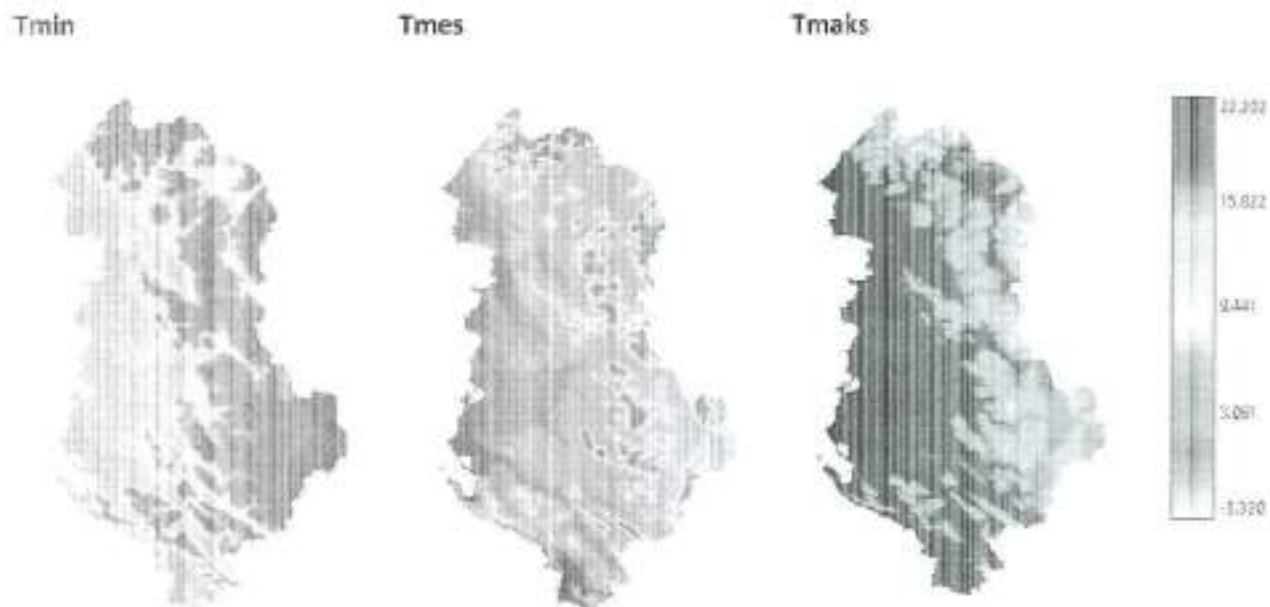
Vlerat vjetore	Min	Maks
Tmin mesatare (°C)	-3.1	13.1
Tmaks mesatare (°C)	5.3	22.9
Tmes mesatare (°C)	1.1	17.4
Reshjet (mm)	370	3260

Figura 5.1 ilustron shpërndarjen gjeografike të mesatare vjetore (periudha 1996-2015) të temperaturave të mesme maksimale (Tmaks) dhe minimale (Tmin)

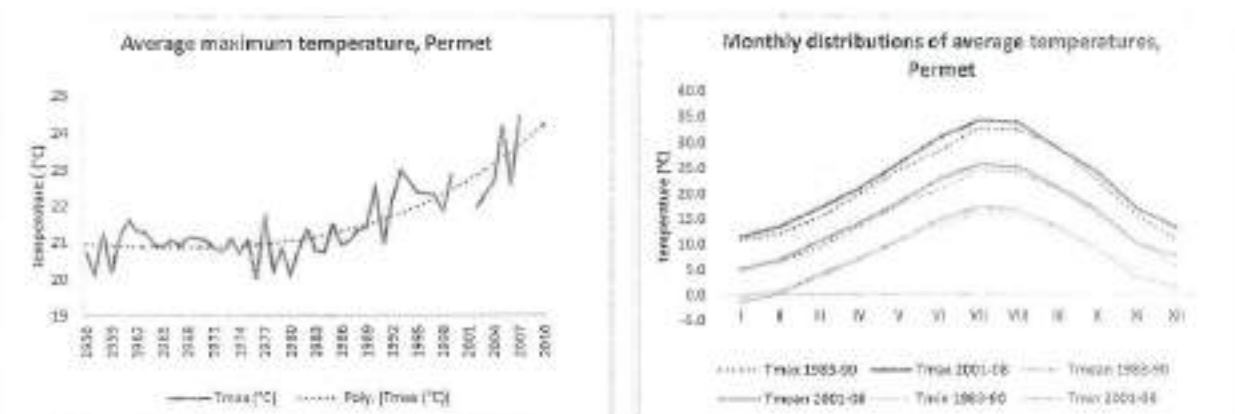

Figura 5.1 _ Shpërndarja e temperaturave mesatare vjetore

Që nga viti 1960, klima e Shqipërisë ka ndryshuar në mbarë territorin. Vihen re dy periudha të veçanta: a) vlerat mesatare vjetore kanë pësuar rënie midis viteve 1960 dhe 1990 dhe më pas b) kanë pësuar rritje. E njëjta gjë nuk ndodh me reshjet. Vëzhgimet tregojnë luhajtje, por jo një prirje të qartë për të gjithë vendin. Analiza e klimës për zonën e Përmetit paraqitet shkurtimisht në vijim.

Figura 5.2 _ a) shpërndarja vjetore e Tmaks mesatare vjetore; b) shpërndarja mujore të temperaturave mesatare vjetore

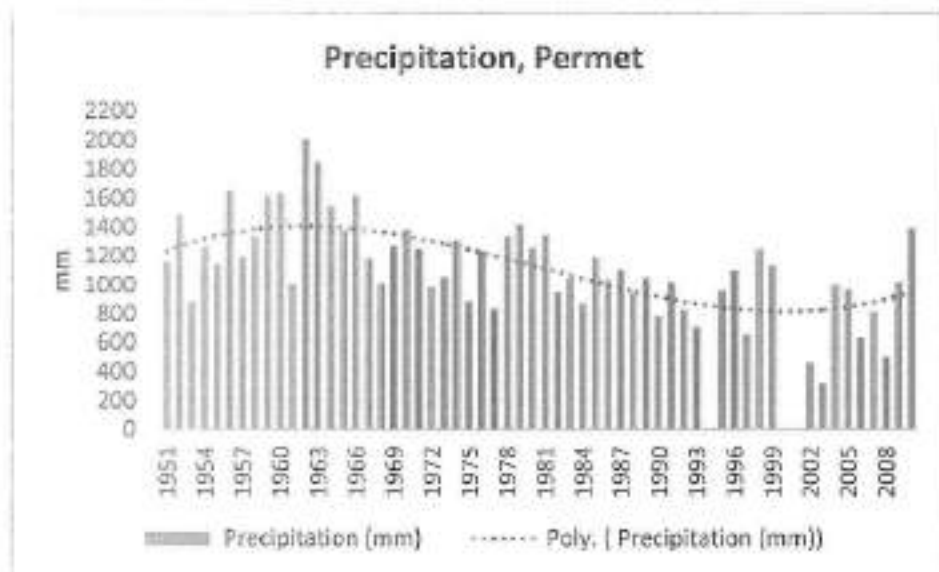

Rritja e temperaturës gjatë periudhës 2001-2010 është mjaft e dukshme krahasuar me periudhën 1981-1990 (Figura 5.2 a, b). Për këtë arsye, numri i ditëve të nxehta ($T_{maks} \geq 35^{\circ}\text{C}$) është rritur dhe i atyre të

ftohta ($T_{min} \leq 0^{\circ}\text{C}$) dhe shumë të ftohta ($T_{min} \leq -5^{\circ}\text{C}$) është ulur në periudhën 2001-2010, krahasuar me periudhën e mëparshme.

Në dallim nga shpërndarja e temperaturave, ajo e reshjeve nuk tregon një prirje të qartë, vetëm luhajtje (Figura 5.3 *Error! Reference source not found.*). Sasia e reshjeve vjetore gjatë periudhës së marrë në konsideratë luhatet ndërmjet 320 mm (2003) dhe 2,000 mm (1962). Reshjet mujore deri në 100 mm/muaj janë më të shpeshta.

Figura 5.3 _ Shpërndarja e reshjeve vjetore (1951 – 2010)

5.2.2 Parashikimet klimatike për të ardhmen për Shqipërinë

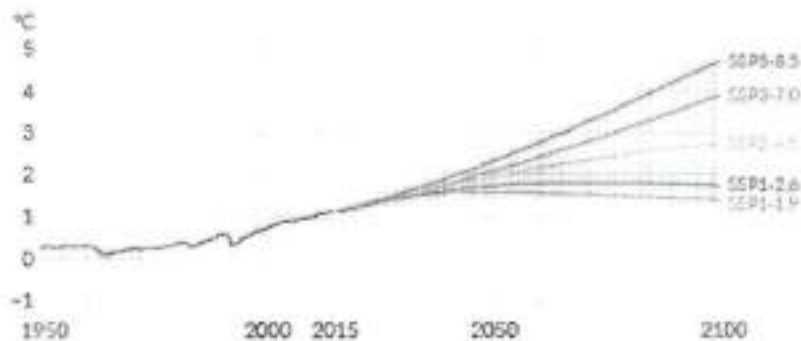
Me qëllim vlerësimin e ndryshimeve klimatike, komuniteti shkencor ka hartuar Rugët e Përbashkëta Socio-ekonomike (SSPx-Y)⁴⁵, skenarët e ndryshimeve klimatike të ndryshimeve për ndryshimet e parashikuara socio-ekonomike botërore deri në vitin 2100, siç përcaktohet në Raportin e Gjashtë të Vlerësimit të Panelit Ndërqeveritar për Ndryshimet Klimatike (PNKK). Këto përdoren për të hartuar skenarë të emetimeve të gazeve me efekt serrë, së bashku me politika të ndryshme klimatike.

Ndryshimet e vëzhguara dhe të simuluar lidhur me temperaturën e sipërfaqes në krahasim me periudhën 1850 – 1900 në shkallë botërore paraqiten në Figura 5.4.

⁴⁵ Në Shtojcën II të këtij dokumenti jepet një përshkrim i shkurtër i posë SSP-ve

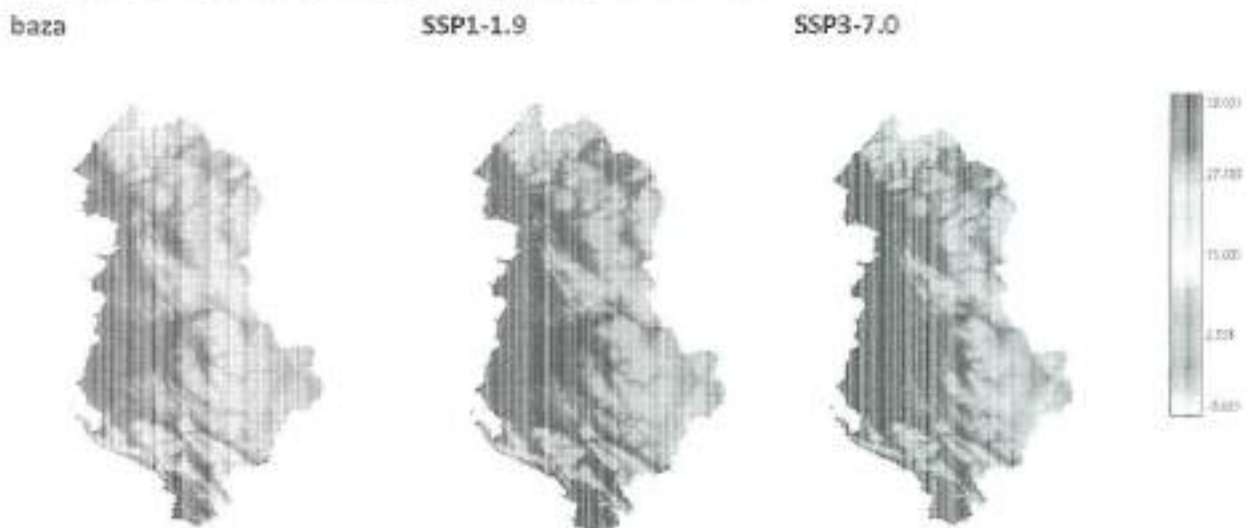
Figura 5.4 _ Ndryshimi botëror i temperaturës së sipërfaqes në krahasim me periudhën 1850 - 1900

Burimi: TS, Ndryshimet klimatike 2021: Baza e Shkencës Fizike. Kontributi i WGI-së për AR6 të PNNK-së (TS, Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of WGI to the AR6 of the IPCC)

Analiza e mëposhtme mbi ndryshimet e pritshme klimatike bazohet në skenarët e SSPx-y të hartuar për Shqipërinë⁴⁷. Në shumicën e rasteve, analiza përqendrohet në SSP 1-1.9 (që janë në përputhje me Marrëveshjen e Parisit për ndryshimet klimatike)⁴⁸ dhe skenarin e lartë SSP 3-7.0. Figura 5.5 tregon se rritja e temperaturës Tmaks ka gjasa të vërtetohet deri në vitin 2050 krahasuar me periudhën bazë. Në të gjithë vendin pritet pakësim i sasisë së përgjithshme reshjeve.

Figura 5.5 _ Shpërndarja e ndryshimeve të Tmaks gjatë verës deri në vitin 2050

Sidomos për zonën e Përmetit:

Temperatura

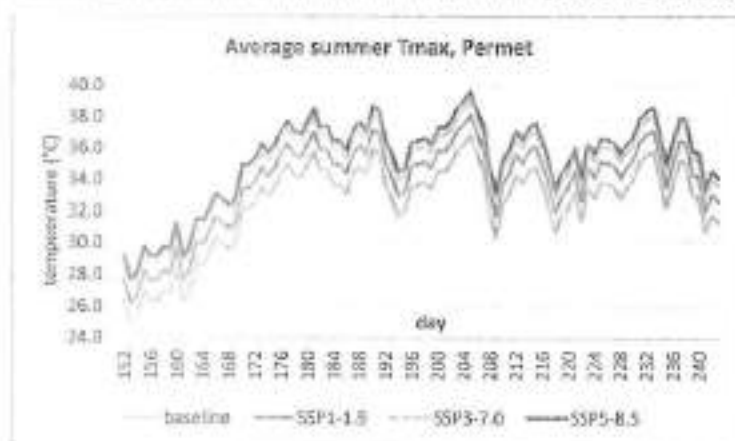
⁴⁷ Skenarët e ndryshimeve klimatike për Shqipërinë janë zhvilluar nëpërmjet zvogëlimit të skenarëve globalë SSPx-y për temperaturën dhe reshjet, me një rezolucion 1*1 km, duke përdorur SimCLIM AR6 në nivele vjetore dhe sezonale deri në vitin 2100. Viti 2005 (mesatarja e periudhës 1996-2015) përdoret si referencë për simulimet. Analiza e rezultateve përqendrohet në periudhën 2021-2040 (2030_qendër) dhe 2041-2060 (2050_qendër). Për lehtësi, në vijim, raporti do t'i referohet këtyre dy periudhave me vitet qendrore 2030 dhe 2050.

⁴⁸ Qëllimi kryesor i Marrëveshjes së Parisit, që është traktat ndërkombëtar ligjrisht detyrues, është ta mospjë "ritjen e temperaturës mesatare botërore në vlerë dukshëm më të ulët sesa 2°C mbi nivelet para-industriale" dhe të përpigjet "të kufizojë ritjen e temperaturës në 1.5°C mbi nivelet para-industriale".

- SSP1-1.9 dhe SSP1-2.6 parashikojnë rritjen më të ulët të Tmes. Ndryshimet vjetore të Tmes në lidhje me periudhën referencë klimatologjike (1996-2015) ka të ngjarë të arrijnë përkatësisht deri në 1.0°C (0.6°C deri në 1.6°C) dhe 1.2°C (0.8°C deri në 2.0°C) deri në vitin 2050. Skenari mesatar SSP2-4.5 parashikon ndryshime që ka të ngjarë të luhaten nga 1.0°C në 2.6°C (vjetor) dhe nga 1.3°C në 3.5°C (verë) deri në vitin 2050.
- Skenarët agresivë dhe shumë agresivë, SSP3-7.0 dhe SSP5-8.5 japin parashikimet më të këqija, veçanërisht në verë.
- Ndryshimet e pritshme vjetore dhe të verës për SSP3-7.0 ka të ngjarë të arrijnë deri në përkatësisht 4.5°C (2.9°C to 7.2°C) dhe 5.8°C (3.7°C to 9.5°C) deri në vitin 2100.⁴⁹
- Numri i ditëve të nxehta dhe valëve të të nxehtit pritet të rritet sipas të gjithë skenarëve në të gjitha zonat klimatike në krahasim me periudhën referencë, veçanërisht sipas SSP3-7.0 dhe SSP5-8.5. Nga ana tjetër, numri i ditëve të ftohta, shumë të ftohta dhe i valëve të të nxehtit pritet të ulët sipas të gjithë skenarëve.
- Shpeshtësia dhe intensiteti i Tmaks absolute pritet të rriten, ndërsa vlerat përkatëse për Tmes absolute të ulen.

Figura 5.6 tregon ndryshimet e pritshme të Tmaks vjetore në lidhje me periudhën referencë,

Figura 5.6: Ndryshimet e mundshme në vlerat Tmaks vjetore dhe të verës, në Përimet

Shënim: vijat e pandërprera tregojnë vlerat mesatare; ato pritet të ndryshojnë ndërmjet vijave me pika, të cilat u referohen përkatësisht përqindjave 95% dhe 5%.

Parashikimet e reshjeve

- Të gjitha SPP-të tregojnë rënie të mundshme të reshjeve vjetore dhe sezonale krahasuar me periudhën 1995-2015 për të gjitha intervalet kohore deri në vitin 2100 dhe parashikimi i variacionit të vlerave mesatare (nivelet 5% dhe 95%) është i lartë.⁵⁰
- Projektet e skenarit të ulët SSP1-1.9 ulen me -3.3% (-16.0% deri në +8.3%) dhe -8.2% (-26.8% deri në +9.3%) përkatësisht për vitin dhe verën, deri në vitin 2050.
- Skenari SSP3-7.0 parashikon rënien më të lartë në përqindje të reshjeve. Vlerat vjetore dhe të

⁴⁹ Projekti UNDP-PAK, Raporti mbi cenueshmërinë klimatike dhe ndryshimet e pritshme në Bashkinë e Përmet, Bruçi E. (dhjetor 2023)

⁵⁰ Po aty

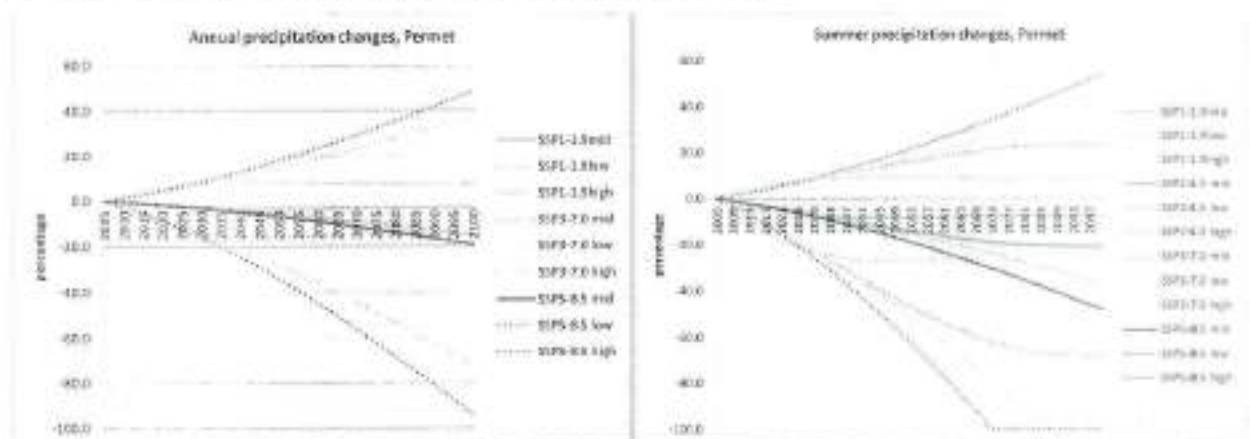

verës kanë gjasa të arrijnë deri në përkatësisht -5.9% (-28.8% deri në +14.9%) dhe -14.7% (-48.2% deri në +16.6%) deri në vitin 2050.⁵¹

- Reduktimi i lartë në nivelin e përqindjes 5% të ndryshimeve tregon një rritje të mundshme të frekuencave të thatësirës.
- Rritja e lartë në 95%-shin e ndryshimeve tregon risk të mundshëm më të lartë për intensifikim të reshjeve të dendura që mund të shkaktojnë përmbytje.
- Periudhat e kthimit të niveleve maksimale të reshjeve në territorin e Shqipërisë pritet të pakësohen Reshjet intensive më të shpeshta dhe me kohëzgjatje më të madhe mund të shkaktojnë përmbytje dhe dëme ekonomike.

Parashikimet e pritshme të reshjeve sipas periudhës së referencës ilustrohen në Figura 5.6 Figura 5.7.

Figura 5.7 _ Ndryshime të mundshme në reshjet ujtare dhe të verës në Përmet

Shënim: vijat e pandërprera tregojnë vlerat mesatare; ato pritet të ndryshojnë ndërmjet vijave me pika, të cilat u referohen përkatësisht përqindjeve 95% dhe 5%.

5.2.3 Rreziqet

Rreziqet natyrore në Shqipëri, si stuhitë e forta, përmbytjet, valët e të nxehtit dhe zjarret në pyje, po shpeshtohen dhe po bëhen më të paparashikueshme dhe të ashpra për shkak të prirjeve të parashikuara të ndryshimeve klimatike. Shqipëria përballlet me shtim të sfidave për sa i përket qëndrueshmërisë bujqësore, prodhimit të energjisë dhe ruajtjes së shëndetit të popullsisë. Këto vështirësi do të përkeqësohen si pasojë e trysnive klimatike dhe degradimit mjedisor, që si pasojë do të ndikojnë te burimet ujore. Shqipëria dhe bashkitë e saj nuk po e nisin punën nga zero; planifikimi, siguri i fondeve dhe mbledhja e të dhënave në nivel bashkiak kanë nisur tashmë në mbështetje të përgatitjes dhe përshtatjes, në fusha kyç, me klimën që po ndryshon.

Vlerësimi i rrezikut klimatik identifikon probabilitetin, intensitetin dhe periudhën kohore të rreziqeve kryesore në një qytet/bashkitë dhënë dhe shpërndarjen e tyre hapësinore në territorin përkatës, duke marrë në konsideratë prirjet historike të qytetit/bashkisë dhe situatën aktuale, si dhe skenarët e ardhshëm të hartuar mbi bazën e fakteve të disponueshme shkencore.

⁵¹ Poaty

Ndikimet klimatike përfshijnë pasoja të shumëfishta të valëve të të nxehtit, thatësirave, përmbytjeve dhe rritjes së nivelit të detit, më të gjata dhe/ose më intensive, siç janë ndikimet e njëpasnjëshme në ekosistemet detare dhe tokësore, si dhe në përdorimin e tokës dhe detit (bujqësia, pylltaria, turizmi, etj.) dhe shëndetin e njeriut. Topografia e Shqipërisë mbizotërohet nga zonat malore, vija bregdetare dhe një rrjet i gjerë lumenjsh e liqenesh.

Në të gjithë Shqipërinë, ndikimet e pritshme klimatike nga ekspozimi ndaj rreziqeve janë si më poshtë:

- **Ndryshimet në temperaturë**

Shqipëria do të përballë me stres për ujë deri në vitet 2050 dhe stres të theksuar për ujë deri në vitet 2090, me thatësira të rënda në zonat qendrore dhe jugore.

- **Reshjet**

Ndryshimet klimatike pritet të rrisin riskun dhe intensitetin e përmbytjeve dhe reshjeve të shiut, që rrisin më tej riskun e humbjes së jetës dhe dëmtimit të pronës e infrastrukturës, shkaktuar drejtpërdrejt nga përmbytjet dhe/ose rrëshqitjet e dheut dhe erozioni. Ka gjasa që shirat intensivë, erozioni i lumenjve dhe përmbytjet të dëmtojnë infrastrukturën dhe strukturat e menaxhimit të ujërave.

- **Rritja e nivelit të detit dhe stuhitë detare**

Rritja e nivelit të detit dhe intensifikimi i stuhive detare do të dëmtojë infrastrukturën bregdetare, përfshirë objektet e turizmit dhe tokën bujqësore, dhe do të rezultojnë në përmbytje të shtuara.

- **Zjarret në pyje**

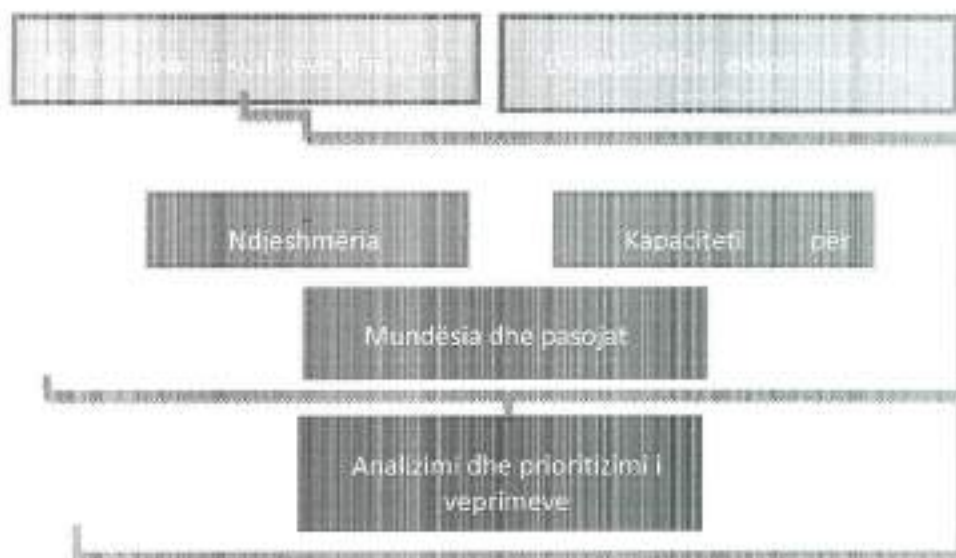
Ndikimi i erës/temperaturave ekstreme mund të përkeqësojë ndikimin e zjarreve në pyje

5.3 Qasja e vlerësimit të riskut dhe cenueshmërisë

Ky kapitull synon të paraqesë qasjen e vlerësimit të riskut ndaj ndryshimeve klimatike për vlerësimin e qëndrueshmërisë dhe cenueshmërisë ndaj këtyre ndryshimeve. Vlerësimi bazohet në ekspozimin e Shqipërisë ndaj rreziqeve më kritike dhe të mundshme klimatike, me ndikime të mundshme. Për këtë arsye, vlerësimi përqendrohet kryesisht në risqet fizike të drejtpërdrejta dhe të tërthorta (**Risku = ekspozimi ndaj rrezikut x ndjeshmëria x kapaciteti për përshtatje**) dhe mundësitë në kuadër të ndryshimeve klimatike.

Risqet klimatike përfshijnë mungesën e ujit dhe shtimin e thatësirave, risqet bregdetare për shkak të përmbytjeve, erozionit dhe depërtimit të ujërave të kripura, zjarret në pyje, humbjet e ekosistemit tokësor dhe detar, si dhe risqet për prodhimin dhe sigurinë e ushqimit, shëndetin e njeriut, mirëqenien dhe trashëgiminë kulturore. Në bazë të këtyre risqeve do të hartohen planet bashkiake për përshtatjen. Qëllimi është që politikëbërësve dhe vendimmarrësve t'u sigurohet informacion rreth risqeve klimatike, të cilat mund të kenë ndikimin më të madh në shoqëri, ekonomi dhe mjedis, duke u mundësuar hartimin e planeve të bazuara në prova dhe të qëndrueshme në të ardhmen. Gjetjet dhe rekomandimet e vlerësimit ofrojnë gjithashtu informacion të vlefshëm mbi risqet dhe mundësitë që duhet të trajtohen.

Në kuadër të vlerësimit të riskut, më poshtë paraqitet një metodologji dhe qasje e zakonshme, që përshkruan secilin nga hapat e mëposhtëm:

1. Fillojmë me identifikimin e rrezikut, ku vlerësojmë mangësitë kritike, mbivendosjet dhe mospërputhjet në klasifikimin e rreziqeve klimatike dhe shqyrtojmë ekspozimin e këtyre rreziqeve në Shqipëri.
2. Më pas, vlerësojmë ndikimin e rrezikut në sektorët kyç, së bashku me nivelin e ndjeshmërisë së tij.
3. Pastaj, vlerësojmë **kapacitetin për përshtatje** të sektorit.
4. Kapaciteti për përshtatje, së bashku me ndjeshmërinë e tij, lejuan vlerësimin e pikëzimit përfundimtar të cenueshmërisë. Vlerësimi i ndjeshmërisë dhe cenueshmërisë mundëson njohje të prioritetizimit të risqeve.
5. Hapi tjetër është vlerësimi i risqeve dhe prioritetizimi i tyre bazuar te mundësia dhe pasojat e ngjarjes së rrezikut.

Për qëllime të hartimit të planit vendor të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike nga bashkia, supozohet se **ndjeshmëria vendore dhe kapaciteti për përshtatje janë të njëjta me ndjeshmërinë kombëtare dhe kapacitetin për përshtatje të Shqipërisë**, siç paraqitet në Tabela 5.3 dhe Tabela 5.4.

Megjithatë, elementi kryesor dallues është **shkalla e ekspozimit të secilës bashki ndaj rreziqeve individuale klimatike**. Kjo është paraqitur në seksionin 6.4.

Niveli i riskut (shihni Tabela 5. 2) përcaktohet nga **ekspozimi ndaj rrezikut (vendor) x ndjeshmëria (kombëtare) x kapaciteti për përshtatje (kombëtar)**.

Tabela 5. 2 Qasja e vlerësimit të riskut

Rreziku dhe ekspozimi ndaj tij	Ndjeshmëria	Kapaciteti për përshtatje
--------------------------------	-------------	---------------------------

Rreziku dhe ekspozimi ndaj tij	Ndjeshmëria	Kapaciteti për përshtatje
Identifikimi i rreziqeve, ndjekur nga marrja në konsideratë e ekspozimit (rreziqet ndaj faktorëve klimatikë)	Vlerësimi i ndjeshmërisë (përmasat e ndikimit të pritshëm). Ndjeshmëria vendore pasqyron ndjeshmërinë e Shqipërisë ndaj ndryshimeve klimatike dhe rreziqeve të tjera	Vlerësimi i kapacitetit për përshtatje (aftësia për t'u përgjigjur ose rimëkëmbur). Kapaciteti vendor për përshtatje pasqyron kapacitetin kombëtar për përshtatje të Shqipërisë.

Shkalla e ndjeshmërisë me katër nivele (shihni Tabela 8.3 në Shtojca III Integrimi i vlerësimeve të cenueshmërisë dhe të riskut) u miratua për të vlerësuar ndikimin e rreziqeve në Shqipëri.

Ndjeshmëria e ardhshme e Shqipërisë ndaj rreziqeve dhe faktorëve klimatikë u vlerësua me anë të një metodologjie me informacion nga matrica e BERZH-it për Planifikimin e Veprimit Qyteti i Gjelbër, siç paraqitet në Tabela 5.3. Ky vlerësim me shumë rreziqe u kompletua duke analizuar ndjeshmërinë e kombinuar të secilit sistem ndaj grupit të rreziqeve.

Tabela 5.3 _ Matrica e Ndjeshmërisë e Shqipërisë

Sistemi (Sistemi)	Rreziku																																	
	Environmental (Physical and Climate)								Technological								Social economy & Human induced																	
	Land use	Water	Forest	Wildlife	Coastal and Marine Resources	Urban and Infrastructure	Energy	Transport	Industry	Technology	Health	Education	Employment	Income	Equity	Gender	Population	Urbanization	Migration	Disasters	Conflict	Peace	Security	Justice	Human Rights	Labour	Trade	Investment	Science	Information	Communication	Cooperation	Participation	Leadership
People, health, communities and built environment	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Social Welfare	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Public safety and security	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Education	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Buildings	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Housing	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Historical heritage	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Infrastructure	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Transport and mobility	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Energy	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Water supply	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
ICT	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Business and industry	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Agriculture (Food)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Land-use	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Tourism	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Natural environment biodiversity	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Score	20	20	21	17	32	25	35	34	37	38	33	9	8	32	14	27	36	30	9	10	15	30	23	31	18	11	30	21	21					
Weighted Score	1.1	1.8	1.1	0.8	1.6	1.7	1.3	2.7	0.5	0.5	1.2	0.4	0.4	0.6	0.7	1.4	0.8	0.7	0.5	1.0	0.9	0.7	1.1	1.1	1.2	0.6	0.5	0.6	0.6					

Shënimi: Kategorizuar sipas këndvështrimit të rreziqeve të nxjerra nga ekonomia mjedisore, teknologjike dhe sociale; dhe njeriu (informatur nga metodologjia GCAP e BERZH-it)

Kapaciteti për përshtatje i ekosistemeve dhe sistemeve njerëzore pritet të përballet me pengesa të fuqishme për shkak të efekteve ndërvepruese, kumulative dhe të njëpasnjëshme të thatësirave, valëve të të nxehtit, mijës së nivelit të detit, etj. Vlerësimi i burimeve të Shqipërisë (Kapaciteti për Përshtatje i Shqipërisë) në aspektin e mundësisë së shfrytëzimit të katyre burimeve për të përballuar rreziqet klimatike paraqitet në Tabela 5.4.

Tabela 5.4 _ Kapaciteti për përshtatje i Shqipërisë

Sistemet dhe shërbimet	Kapaciteti për
------------------------	----------------

	shqiptare	përshtatje
1. Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu	Siguria publike	Ndëkimi i moderuar
	Mirëqenia sociale	Ndëkimi i moderuar
	Strehimi	Ndëkimi i moderuar
2. Infrastruktura	Transporti dhe lëvizshmëria	Ndëkimi i ulët
	TEK-u	Ndëkimi i ulët
3. Biznesi dhe industria	Bujqësia (Ushqimi)	Ndëkimi i moderuar
	Turizmi	Ndëkimi i lartë
4. Mjedisi natyror	Biodiversiteti, Pylltaria	Ndëkimi i moderuar

Vlerësimi i cenueshmërisë së bashkisë ndaj reziqeve është rezultat i vlerësimit të ndjeshmërisë dhe vlerësimit të kapacitetit të tij për përshtatje. Shkalla e cenueshmërisë paraqitet në Shtojca III. Integrimi i vlerësimeve të cenueshmërisë dhe të riskut të këtij dokumenti. Matrica e cenueshmërive aktuale të Shqipërisë paraqitet në Tabela 5.5.

Tabela 5.5 – Matrica e cenueshmërive aktuale të Shqipërisë ndaj riskut

INDICATORS																															
Sector / Tema	Environmental (Physical & Climate)										Technological										Social economy & human (indirect)										
	Land Use	Water	Waste	Waste	Waste	Waste	Waste	Waste	Waste	Waste	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	Water	
People, health, environment and built environment	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Social Welfare	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Public safety and security	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Education	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Buildings	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Planning	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Historical Heritage	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Infrastructure	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Transport and mobility	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Energy	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Water supply	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
ICT	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Business and industry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Agriculture (Food)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Land-use	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Tourism	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Physical environment	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Sustainability	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Score	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	

5.4 Disponueshmëria dhe nevoja për të dhëna

- Faktet e disponueshme u mbledhën përmes hulumtimit të literaturës dhe mbi bazën e gjykit të palëve të interesuara që morën pjesë në workshop-et me palët e interesit. Vlerësimi i hollësishëm sasior i secilit risk klimatik më vete është përtej objektivit të këtij projekti.
- Në kontekstin e këtij vlerësimi duhet të merren në konsideratë një sërë supozimesh dhe kufizimesh që kanë të bëjnë me besueshmërinë, disponueshmërinë, dhe ekstrapolim dhe interpolim të të dhënave që nuk trajtojnë bashkinë në veçanti. Llojet e kufizimeve të hasura përfshijnë: mungesën e disponueshmërisë së të dhënave specifike për bashkinë, dhe besueshmërinë e të dhënave për rreziqe të caktuara klimatike në nivel bashkie/mikro. Për hulumtimin e literaturës në shkallë makro/vendi, u shqyrtuan informacione kombëtare mbi parashikimet klimatike, sikurse janë paraqitur në Komunikimet Kombëtare të Shqipërisë (1-4).
- Mungesa e disponueshmërisë së të dhënave për vlerësimin e klimës mundësoi përcaktimin e ndikimit të risqeve klimatike me të cilat përballet aktualisht bashkia, dhe se si paraqiten gjasat për risqe klimatike në të ardhmen në parashikimet e ndryshimeve klimatike. Me vlerë do të ishin të dhëna shtesë për përqindjen e infrastrukturës publike në risk, përqindjen e familjeve në risk, aftësinë ripërtëritëse ndaj përmytjeve / hartëzimit e përmytjeve / hartëzimit e rrezikut dhe riskut, veçanërisht për përmytjet, me qëllim përmirësimin e aftësive ripërtëritëse dhe menaxhimin e përgjithshëm të burimeve ujore.
- Kategorizimi i përgjigjes së secilës bashki bazohet në vlerësim në shkallë të gjerë dhe të bazuar në fakte, edhe pse ky sistem kategorizimi është deri diku subjektiv dhe duhet të përdoret me kujdes. Të gjitha risqet paraqesin kërcënim për bashkitë dhe për këtë arsye të gjitha risqet duhet të merren parasysh në planet e përshtatjes; ky vlerësim synon vetëm të japë udhëzime lidhur me prioritizimin. Për më tepër, disa përgjigje kërkojnë vite për t'u zbatuar, duke e detyruar bashkinë t'i rivlerësojë rregullisht këto risqe. Disa prej risqeve janë identifikuar dhe shënuar si "Nevojitet hulumtim/kuptim i

mëtejshëm". Ky përcaktim bazohet në faktet e disponueshme në momentin e vlerësimit. Raporti i nxit bashkitë të vijojnë me hulumtimin e fakteve të reja dhe të shfrytëzojnë çdo mundësi për përmirësimin e fakteve aktuale. Asnjë risk nuk mund të kuptohet tërësisht, për shkak të natyrës dhe kompleksitetit të risqeve klimatike.

6 Ndikimet sektoriale për shkak të ndryshimeve klimatike

Ky kapitull paraqet ndikimin e potencialit klimatik në **Bashkinë Përmet**. Ndër të tjera, bashkitë duhet të presin si stuhi më ekstreme, ashtu edhe valë më ekstreme të të nxehtit dhe periudha të thata, për të cilat nevojiten përgatitje më afatgjata. Në këtë rast, sfida kryesore është mungesa e vlerësimeve bazë ose e strategjisë së aftësive ripërtëritëse në nivel bashkie, në të gjithë bashkitë në Shqipëri. Workshop-et me palët e interesit kanë theksuar se ndryshimet klimatike dhe moti ekstrem janë sfida të mëdha për bashkitë. Këto goditje dhe strese mund të ndodhin edhe njëkohësisht në bashki, ose mund të shkaktojnë ndikime të njëpasnjëshme të bashkitë e tjera. Ky kapitull **do të përqendrohet kryesisht në rreziqet më kritike dhe më të mundshme dhe ato që mund të kenë ndikim.**

Në këtë kapitull identifikohet regjistri i riskut dhe mundësive, si përgjigje për shtimin e risqeve dhe ndikimeve nga ndryshimet klimatike aktuale dhe të ardhshme në Bashkinë Përmet, asetet dhe veprimtaritë e saj. Hapi i parë ishte përcaktimi i rreziqeve klimatike, duke identifikuar përmasën dhe natyrën e rreziqeve të shkaktuara nga ndryshimet klimatike. Më pas, ai është fokusuar dhe ndarë sipas sektorëve kyç, konkretisht: (1) njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar, (2) infrastruktura, (3) biznesi, (4) mjedisi natyror dhe (5) asetet dhe veprimtaritë e Bashkisë ku përfshihen bujqësia, energjia, transporti, zhvillimi urban dhe turizmi.

Për sa i përket qasjes metodologjike, fillimisht u vlerësua një listë e gjatë risqesh lidhur me rëndësinë e tyre për secilën bashki; ato që u konsideruan pa rëndësi u hoqën dhe u shtuan risqe të tjera specifike për secilën bashki. Më pas, u krye një vlerësim për të njohur më mirë kontekstin aktual vendor dhe cenueshmëritë specifike të secilës bashki, çka mundësoi vlerësimin e shkallës së çdo risku. Ky vlerësim u krye nëpërmjet hulumtimit të dokumentacionit dhe studimit të literaturës, si dhe konsultimit me palët e interesit përmes workshop-eve me ta në Tiranë dhe në secilën bashki. Së fundi, risqet u vlerësuan sipas ndikimit dhe mundësive, duke parë me përparësi risqet siç paraqiten në Figura 6.1.

Figura 6.1: Grafiku që tregon panoramën e përgjithshme të metodologjisë

Hapi 1: Vlerësimi i ndryshimeve klimatike aktuale dhe të ardhshme	Hapi 2: Identifikimi i risqeve dhe mundësive përkatëse
Hapi 2a: Angazhimi i palëve të interesit dhe hulumtimi i dokumentacionit për të shqyrtuar risqet dhe për të kuptuar më mirë kontekstin vendor të risqeve	Hapi 3: Pikëzimi i risqeve

6.1 Hapi 1: Vlerësimi i ndikimit të ndryshimeve klimatike në Përmet

Analiza e ndryshimeve të klimës dhe parashikimet për të ardhmen paraqiten në seksionet 5.3 dhe 5.4.

Më poshtë renditen disa ndikime kryesore të ndryshimeve klimatike në të ardhmen.

Ndryshimet në temperaturë:

- Temperaturat mesatare, maksimale dhe minimale të verës dhe dimrit do të rriten të gjitha në mënyrë progresive përgjatë shekullit. Pritet që vera të jetë më e nxehtë e më e thatë dhe dimri më i ngrohtë;
- Rritja e temperaturave të dimrit ka një ndikim negativ për ngricat dhe reshjet e dëborës. Kjo sjell ndikime të mëtejshme mbi biodiversitetin që i është përshtatur temperaturave aktuale. Ndikimet vihen re edhe te prurjet, mbulesa e dëborës dhe shtimi i shkrirjes së dëborës;
- Ngjarjet ekstreme të të nxehtit (valët e të nxehtit) ndodhin në kuadër të ndryshimeve klimatike. Shpeshtia dhe kohëzgjatja e valëve të të nxehtit do të rritet deri në vitin 2050. Kjo gjë mund të sjellë risqe për popullsinë;
- Dimrat më të ngrohtë mund të sjellin disa përfitime, si pakësimi i ditëve të ftohta dhe shumë të ftohta, ulja e shpeshtisë dhe kohëzgjatjes së valëve të të ftohtit, të cilat përkthehen në më pak nevojë për ngrohje gjatë dimrit. Për turizmin dimëror kjo gjë është negative, për shkak të uljes së reshjeve të dëborës. Vera më e ngrohtë mund të ndikojë pozitivisht te shëndeti dhe turizmi.

Ndryshimet në reshje:

- Gjatë dimrit po vihet re risk më i lartë i intensifikimit të reshjeve të rrëmbyera që shkaktojnë përmbytje;
- Kjo përkthehet në risk më të madh përmbytjesh në muajt e dimrit, veçanërisht nëse lumenjtë apo sistemet e kullimit mbingarkohen;
- Kjo situatë përkeqësohet nga rritja e intensitetit të reshjeve të shiut. Situata shkakton veçanërisht tejmbushjen e sistemeve të kullimit dhe moslargimin e ujit nga sipërfaqja duke shkaktuar probleme, veçanërisht pas periudhave të thatësisë kur uji përthithet më me vështirësi;
- Sasitë më të mëdha të shiut në krahasim me atë të dëborës gjatë dimrit kanë gjithashtu ndikim domino në prurjet lumore në pranverë;
- Vera më e thatë sjell riskun e thatësisë, çka merr rëndësi të veçantë në kuadër të prodhimit të energjisë elektrike nga burimet ujore, bujqësisë dhe ndryshimeve të mundshme që do të sjellë në biodiversitet;
- Reduktimi i pritshëm i reshjeve të dëborës mund të ndikojë ekoturizmin, duke ushtruar gjithashtu trysni mbi furnizimin me ujë. Ky reduktim mund të prekë edhe ultësirat. Ndikimi mund të shtrihet edhe në prurjet e lumenjve që ushqehen nga shkrirja e dëborës dhe të ushtrojë trysni te peshqit (trofta/salmon), të cilët hasin vështirësi në ujëra me temperaturë të lartë.

Ndryshimet në reshje dhe temperaturë do të rrisin në përgjithësi riskun për përmbytje, si më poshtë:

- Niveli afatshkurtër i reshjeve intensive është i ngjashëm me kushtet aktuale. Kjo do të thotë që reshjet e verës pritet të jenë me intensitet të lartë dhe kohëzgjatje të shkurtër. Kjo mund të ndikojë te banesat e reja në zonat periferike të Bashkisë Përmet;
- Temperaturat më të larta të verës dhe një rritje e pritshme e reshjeve afatshkurtra me intensitet të

lartë do të rrisë riskun për përmbajtje nga ujërat sipërfaqësore dhe riskun për përmbajtje nga rrjedhat ujore të vogla/të përkohshme. Këto përbëjnë risk të madh për Bashkinë Përmet dhe infrastrukturën rrugore dytësore, të përbëra nga rrugë të pashtuara. Gjithashtu përforcohen më tej risqet që lidhen me rrëshqitjet e tokës dhe rënien e gurëve përgjatë rrugëve në shpate të pjerrëta;

- Së bashku me shtimin e reshjeve pritet edhe rritja e temperaturës në dimër, megjithëse pjesa më e madhe e këtyre reshjeve pritet të bjerë në formë shiu, pasi reshjet e dëborës pritet të ulen.

6.2 Hapi 2: Identifikimi i riskut

Gjatë këtij hapi, provat e ndryshimeve klimatike për secilën bashki, të përgatitura në hapin 1, u përdorën për identifikimin e risqeve dhe mundësive. Fillimisht u vlerësua një listë e gjatë risqesh lidhur me përkatësinë e tyre për secilën bashki; ato që u konsideruan pa rëndësi u hoqën dhe u shtuan risqe të tjera të veçanta për secilën bashki. Më pas, u njoh më mirë kontekstin aktual vendor dhe cënueshmëritë specifike të secilës bashki, çka mundësoi vlerësimin e shkallës së riskut. Kjo u realizua përmes hulumtimit dhe studimit të literaturës, si dhe konsultimit me palët e interesit. Në këtë kuadër u shqyrtuan risqet dhe u diskutua si mund të ndikojnë ato në secilën bashki në varësi të kontekstit vendor.

Risqet u ndanë në risqe për: (1) njerëzit, shëndetin, komunitetin dhe mjedisin e ndërtuar, (2) infrastrukturën, (3) biznesin dhe industrinë (përfshirë turizmin dhe bujqësinë) dhe (4) mjedisin natyror.

Në fund, u ndërmor një vlerësim shtesë për identifikimin e risqeve të lidhura drejtpërdrejt me veprimtaritë e secilës bashki. Risqet e identifikuara paraqiten së bashku me pikëzimin përkatës në Seksionin 6.3.

6.3 Hapi 3: Pikëzimi i riskut

Pasi u identifikuan të gjitha risqet, u ndërmor vlerësimi i nivelit të lartë të risqeve të mundshme, ndikimeve të tyre, probabilitetit të vërtetimit të tyre dhe përgjigjes së nevojshme nga ana e këshillit. Çdo risk u vlerësua sipas ndikimit të mundshëm të riskut që ndodhte dhe probabilitetit të vërtetimit të riskut. Ky vlerësim u bazua te të dhënat më të mira të disponueshme në momentin e vlerësimit. Të njëjtat kritere u përdorën për të dyja risqet e veçanta për secilën bashki si institucion. Parashikohet që bashkitë e Shqipërisë të përballen me një sërë rreziqesh të ndryshme klimatike në të ardhmen. Këto përfshijnë rritje/ulje të temperaturës dhe reshjeve.

Vlerësimi i probabilitetit përqendrohet te ndikimi në bashki:

- Ujë: Ky rrezik nuk ka gjasa të ndodhë dhe të ndikojë te bashkia.
- Mesatar: Ky rrezik është parashikuar të ndodhë në bashki.
- Lartë: Ky rrezik ka shumë gjasa të ndodhë në bashki.

Llogaritja e ndikimit të riskut (i ulët, mesatar, i lartë) bazohet në

Ekspozimin ndaj rrezikut x ndjeshmërinë x kapacitetin për përshtatje

Për shembull, kur "Risqet për biznesin nga përmbajtjet" merren parasysh në sektorin e turizmit:

- **Ekspozimi ndaj rrezikut është i lartë**
- Matrica e ndjeshmërisë (Tabela 5.3) tregon se ndjeshmëria e turizmit ndaj përmbajtjeve është e lartë (Pikëzimi 3)
- Kapaciteti aktual për përshtatje i sektorit të turizmit (Tabela 5.4) është i lartë (Pikëzimi 3)
- Matrica e riskut të cenueshmërisë (Tabela 5.5) tregon se cenueshmëria e sektorit të turizmit ndaj përmbajtjeve është e lartë (3)

Kriteret për përcaktimin e riskut të ulët, mesatar ose të lartë, përfshijnë kriteret financiare, sociale, shëndetësore dhe mjedisore, dhe paraqiten në Tabela 8.5 të Shtojca IV Kriteret e pikëzimit të riskut.

Më pas, rezultati i riskut u mor në konsideratë së bashku me provat e ndryshimeve klimatike dhe veçanërisht në shekullin kur do të konkretizoheshin risqet. Duke marrë këto dy elemente së bashku, u arrit në një kategorizim i nivelit të lartë të përgjigjes së bashkisë për secilin risk.

Nëse do të kishte mungesë provash lidhur me ndikimet e riskut, probabilitetin e tij ose cenueshmërinë e Përmetit ndaj risqeve, risqet do të shënoheshin si: "*Nevojitet hulumtim/kuptim i mëtejshëm*".

Sidoqoftë, vlerësimi hasi kufizimet e mëposhtme:

- Pikëzimi i risqeve u bazua te provat e mbledhura në dispozicion dhe te gjykimin i palëve të interesuara që morën pjesë në workshop. Vlerësimi i hollësishëm sasior i secilit risk më vete ishte përtej objektit të këtij projekti.
- Kategorizimi i përgjigjes së secilës bashki bazohet në vlerësim në shkallë të gjerë dhe të bazuar në fakte, edhe pse ky sistem kategorizimi është deri diku subjektiv dhe duhet të përdoret me kujdes. Të gjitha risqet paraqesin kërcënim për bashkitë dhe për këtë arsye të gjitha risqet duhet të merren parasysh në planet e përshtatjes; ky vlerësim synon vetëm të japë udhëzime lidhur me prioritetimin. Për më tepër, disa përgjigje kërkojnë vite për t'u zbatuar, duke e detyruar secilën bashki t'i rivlerësojë rregullisht këto risqe.
- Në shumë bashki duhet ende të zbatohen ndryshimet institucionale për të rritur përgatitjen e sistemeve të shumta të qyteteve/bashkive në kuadër të përmbajtjeve ose goditjeve të tjera. Përgatitja për raste emergjence mund të përmirësohet përmes planifikimit më të mirë, sistemit të informacionit për risqet dhe administrimit të qarkullimit. Bashkitë duhet të punojnë për hartimin e vlerave bazë për emetimet dhe të zbatojnë ndryshimet, me qëllim arritjen e përputhshmërisë me një buxhet të emetimeve të gazeve me efekt serrë, sipas një skenari të ndryshimeve klimatike të ngrohjes me 1.5°C për deri në vitin 2100.

6.4 Analiza sektoriale dhe mundësitë për Bashkinë Përmet

Gjatë hartimit të bazës fillestare për Bashkinë Përmet janë marrë parasysh të dhënat e mëposhtme:

1. Konteksti demografik, socio-ekonomik dhe mjedisor i bashkive për të kuptuar ndikimet dhe prioritetet e mundshme për bashkinë;

2. Ngjarjet e shkuara klimatike;
3. Prirjet e ndryshimeve klimatike dhe skenarët e ardhshëm, si dhe hulumtimin mbi gjasat, pasojat, shpeshtësinë dhe ndikimet e secilit lloj rreziku mbi njerëzit dhe sektorët;
4. Identifikimi i mënyrës dhe vendndodhjes së ndikimit të rreziqeve klimatike në bashki, sektorë dhe asete;
5. Identifikimi i risqeve prioritare, bazuar te ekspozimi, ndjeshmëria, ndërvlerësia dhe cenueshmëria.

Analiza e dokumentacionit u krye për të identifikuar sektorët mbizotërues në bashki ku rreziqet e identifikuara do të kishin ndikim të konsiderueshëm. Ky ishte shqyrtimi fillestar paraprak i sektorëve. Lista përfundimtare e sektorëve paraqitet në Tabela 6.2.

Tabela 6.1 _ Qasja ndaj grupimit sipas sektorëve

Furnizimi me ujë	Sistemi i menaxhimit të mbetjeve të ngurta	Trajtimi i ujërave të ndotura
Transporti dhe lëvizshmëria	Shëndeti publik, siguria dhe higjiena	Turizmi
Ndërtesat	Financa	Energjia
Bujqësia	Biodiversiteti	TIK-u

Tabela 6.2 _ Vlerësimi Përfundimtar Sektorial për bashkitë

6.4.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar

Ky seksion përmbledh faktet lidhur me **risqet dhe mundësitë kyç që ndryshimi i klimës sjell në Bashkinë Përmet**. Ai përqendrohet te shëndeti dhe mirëqenia, si dhe te risqet për mjedisin e ndërtuar dhe mbulon risqet dhe mundësitë për komunitetet, përfshirë ndërtesat e banimit, si dhe ndikimet e ndryshimeve klimatike te shërbimet kryesore publike, konkretisht te arsimit, shëndeti dhe kujdesi social.

6.4.1.1 Risqet nga temperaturat më të larta

Ky seksion synon të ndihmojë bashkinë me identifikimin se ku është ekspozimi më i madh ndaj të nxehtit të banorët/komunitetet/zonat e saj. Informacioni mund të përdoret për të njohur më mirë natyrën hapësimore të risqeve, për ta ndihmuar Bashkinë Përmet të kuptojë riskun e vet dhe për të ndihmuar në priorizimin e përshtatjes ndaj të nxehtit.

Tabela 6.3 _ Përmbledhje e risqeve ndaj shëndetit dhe komuniteteve nga temperaturat e larta të verës dhe përzimi periutës.

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Komente
Risqet për cilësinë e ajrit	I ulët Monitorimi i riskut	Rritja e temperaturës nuk ka gjasa të ketë ndikim të konsiderueshëm në cilësinë e ajrit deri në mas të shekullit. Nevojitet monitorim i kërkesave për cilësinë e ajrit.
Risqet për shëndetin dhe mirëqenien për shkak të rritjes së temperaturës	I ulët Monitorimi i riskut	Migracioni rural po ndikon në demografinë e Përmetit, duke rezultuar në popullsi më të cenueshme/më të moshuar.
Risqet për ofrimin e kujdesit shëndetësor dhe social për shkak të rritjes së temperaturës	Mesatar Monitorimi i riskut dhe ndikimit të përdoruesit	Nivelet e larta të lagështisë në Përmet, shkaktojnë astmë te popullsia
Risqet për kërkesën për energji në godina për shkak të rritjes së temperaturës	I ulët Nuk nevojiten veprimet	Ndikime lidhur me ajrin e kondicionuar

Temperaturat më të larta të verës dhe shtimi i parashikuar valëve të të nxehtit paraqesin rrisht të shumta ndaj shëndetit. Këto rrisht shëndetësore ndikojnë drejtpërdrejt te komunitetet dhe individët, ndërkohë që drejtpërdrejt dhe tërthorazi shtojnë trysinë mbi shërbimet e kujdesit shëndetësor.

- Valët e të nxehtit mund të sjellin rritje të vdekshmërisë, veçanërisht të të moshuarit. Sëmundjet e lidhura me të nxehtin janë një risk tjetër shëndetësor për komunitetet e cenueshme, përveç atyre nga të cilat vuajnë.
- Sëmundjet e lidhura me të nxehtin përfshijnë goditjen nga i nxehti, stresin nga i nxehti, ose përkeqësimin e gjendjeve shëndetësore të mëparshme. Individët e moshuar (dhe të rinjtë) në Përmet janë më të prekshëm nga i nxehti, për shkak të karakteristikave të veçanta fiziologjike.
- Temperaturat më të larta, mund të ndërveprojnë gjithashtu me cilësinë e ajrit, veçanërisht në zonat urbane, duke rezultuar sërish në ndikime shëndetësore.
- "Përmbytjet me zhavorr" nga zonat malore po sjellin rritje të niveleve të pluhurit dhe lëndëve grimcore.
- Rritja e të nxehtit ekstrem sjell gjithashtu rrisht për funksionimin e godinave, me ndikime të tilla si mbinxehja, ose i bën godinat të paretatshme duke rritur shpenzimet e banorëve për masa të ftohjes mekanike, si ventilatorët ose ajri i kondicionuar.
- Karakteristikat specifike të godinës janë element i rëndësishëm i aftësisë së saj për të ruajtur freskinë. Në këtë kuadër, nevojiten fakte të mëtejshme për moshën e godinave dhe materialet e ndërtimit, llojet dhe vëllimet e veshjes së fasadave të godinave dhe alternativat/disponueshmërinë e ventilimit.

6.4.1.2 Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave

Ky seksion synon të ndihmojë bashkinë me identifikimin se ku është ekspozimi më i madh ndaj të nxehtit të banorët/komunitetet/zonat e saj. Informacioni mund të përdoret për të njohur më mirë natyrën hapësinore të rrishtve, për ta ndihmuar Bashkinë Përmet të kuptojë riskun e vet dhe për të ndihmuar në priorizimin e përshtatjes ndaj të nxehtit.

Tabella 6.4 _ Mundësitë e identifikuara që vijnë si pasojë e rritjes së temperaturave gjatë verës dhe dimrit

Mundësia	
Mundësi për kërkesë për energji nga familjet gjatë dimrit.	Ka gjasa që kërkesa për ngrohje në të ardhmen të ulet për shkak të ndryshimeve klimatike dhe dimrit më të ngrohtë. Kjo do të kishte si përfitime uljen e varfërisë së karburantit dhe reduktimin e emetimit të CO ₂ në dimër nga ngrohja.
Mundësi për shëndet dhe mirëqenie për shkak të verës/dimrit më të ngrohtë.	Përfitimet e shëndetit fizik dhe mendor nga rritja e aktivitetit fizik (veçanërisht aktiviteti në natyrë) dhe kontakti me natyrën, janë të vërtetuara gjerësisht.

6.4.1.3 Rrishtet nga shtimi i reshjeve

Tabella 6.5 _ Rrishtet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve

Risku	Pikëzimi i rrishtve dhe veprimi	Komente
Rrishtet për ofrimin e kujdesit shëndetësor		Përmeti është zonë malore dhe rrjedhimisht edhe akses i mund të preket. Palët vendore të interesit kanë përshkruar se si ndryshimet në

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Komente
dhe social (infrastruktura fizike dhe funksionimi) nga përmbytjet.	Nevojiten veprime	reshjet e shiut po ndikojnë në infrastrukturën sociale dhe atë në shkollë. Cenueshmëria e infrastrukturës rrugore është e lartë.
Risqet për shëndetin dhe mirëqenien e individëve nga përmbytjet.	Lartë Nevojiten veprime	Dëmtimi i rrugës është i pranishëm gjatë stinëve të vjeshtës dhe dimrit.
Risqet për arsimin nga përmbytjet	Mesatar Nevojiten veprime	Komuniteti ka përshkruar se si ndryshimet në reshjet e shiut po ndikojnë në infrastrukturën sociale dhe atë në shkollë.
Rritja e lagështirës dhe kondensimit në shtëpi për shkak të përmbytjeve	Mesatar Nevojiten më shumë hulumtime	Përmeti ka një stok të madh banesash me ndërtesa të vjetra dhe shumë kisha. Nevojiten më shumë hulumtime për të kuptuar rëndësinë aktuale të këtij problemi.

- Përmbytjet janë risku kryesor që vjen nga shtimi i reshjeve (duke ndikuar shpesh në aksesueshmëri dhe kanalizime dhe duke dëmtuar asetet/banesat). Përmbytjet dhe problematikat e lidhura me to mund të kenë ndikime të rënda dhe afatgjata në shoqëri dhe shëndet.
- Gjithashtu, përmbytjet mund të kenë ndikim shkatërrimtar mbi shërbimet kryesore, si ofrimi i kujdesit shëndetësor e social, dhe arsimit.

6.4.2 Infrastruktura

Ky seksion përmbledh faktet lidhur me risqet dhe mundësitë kryesore që ndryshimet klimatike sjellin në infrastrukturën e Bashkisë Përmet, duke marrë në konsideratë disa lloje kryesore të infrastrukturës, si ajo ujore, energjetike, e transportit dhe sistemeve të TIK-ut.

6.4.2.1 Risqet për infrastrukturën nga temperaturat më të larta në verë

Temperaturat e parashikuara në Përmet për pjesën e mëvonshme të shekullit paraqesin risqe të shumta për infrastrukturën bashkiake.

Tabela 6.6 _ Risqet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për energjinë nga temperaturat e larta.	Mesatar Monitorimi i riskut	Monitorimi dhe planifikimi i risqeve të uljes së prodhimit të energjisë.
Risqet për transportin nga temperaturat e larta.	Mesatar Monitorimi i riskut	I lartë për shkak të ndikimeve në shkallë të gjerë nëse risku vërtetohet, dhe nevojitet të kuptohet më mirë sistemi dhe cenueshmëritë e tij. Situata ka gjasa të përkeqësohet nga mesi deri në fund të shekullit.
Risqet për argjaturat e tokës (p.sh., digat) nga temperaturat e larta.	Lartë Monitorimi i riskut	Palët vendore të interesit kanë përmendur nevojën për rehabilitimin e argjaturave malore për të ruajtur situatën e ulësirave. Kërkohej monitorimi i 8 rezervuarëve

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
		të mëdhenj.

- Ka gjasa që valët e të nxehtit të shkaktojnë rritje të kërkesës për energji.
- Temperaturat e larta mund të ndikojnë drejtpërdrejt te sistemet e energjisë, duke ulur prodhimin e energjisë elektrike nga termocentralet dhe duke rritur mundësinë e avarive në rjetin energjetik.
- Temperaturat e larta sjellin një gamë ndikimesh në infrastrukturën e transportit.

6.4.2.2 Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve

Tabela 6.7_ Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për rrjetet e infrastrukturës për shkak të përmbytjeve nga lumenjtë dhe ujërat sipërfaqësore.	Mesatar Monitorimi i riskut	Për shkak të ndryshimeve në regjimin e reshjeve, kërkohet që infrastruktura rrugore të përmirësohet, për t'u bërë ballë reshjeve afatshkurtra më intensive dhe ndryshimeve të tjera të reshjeve.
Risqet për urat dhe tubacionet për shkak të përmbytjeve dhe erozionit.	Mesatar Monitorimi i riskut	Duke marrë parasysh zonat e rëndësishme malore, Përmeti është përballur me dëmtime të infrastrukturës, kryesisht për shkak të rrëshqitjeve të dheut dhe erozionit nga argjinaturat.
Risqet për rrjetet e infrastrukturës (uji, energjia, transporti, TIK-uj nga efektet në kaskadë të shkaktuara nga përmbytjet.	Ujshëm Niveli i rrezikut mesatar Nevojitet inspektimi dhe trajtimi	Monitorimi dhe planifikimi i risqeve të uljes së prodhimit të energjisë, si pasojë e reshjeve të vazhdueshme dhe intensive. Kërkohet mirëmbajtje për (8) rezervuarët.
Risqet për rrjetet e transportit dhe infrastrukturën nga dëmtimi i shpatëve dhe argjinaturave.	Lartë Niveli i rrezikut mesatar Nevojitet inspektimi dhe trajtimi	Ndikimi i rrëshqitjes së zhavorrit nga argjinaturat në infrastrukturën rrugore vendore. Parashikohet të ketë rrëshqitje dheu.
Risqet për infrastrukturën nëntokësore dhe sipërfaqësore nga fundosja.	Ujshëm Niveli i rrezikut mesatar Nevojitet inspektimi dhe trajtimi	Rinovimi i ujësjellësve shkaktoi ndotjen afatshkurtër të sistemeve të tij. Rritje të reshjeve, me rrebeshe që zgjasin pak në kohë.
Risqet për furnizimin publik me ujë nga reduktimi i sasisë dhe cilësisë së ujit të disponueshëm.	Mesatar Monitorimi i riskut	Aktualisht risku është mesatar, por duhet monitoruar për shkak të ndikimit të lartë nëse ndodh. Nevojitet inspektimi dhe monitorimi i vazhdueshëm i pompave të ujit dhe trajtimi i sistemit të marrjes së ujit.

- Efekti i përgjithshëm i ndryshimeve klimatike është zgjerimi i sipërfaqes së prekur nga përmbytjet, si për përmbytjet nga lumenjtë ashtu edhe për përmbytjet nga ujërat sipërfaqësore. Ndikimi i reshjeve ekstreme/të shtuara në infrastrukturë shihet më qartë përmes efekteve të përmbytjeve. Për shkak të ndryshimeve klimatike, ndryshimi i niveleve të reshjeve mund të shkaktojë përmbytje më të shpeshta ose më me intensitet. Rritja e përhapjes dhe intensitetit të

përmblytjeve në zonat malore të Përmetit përbën risk.

- Duke pasur parasysh praninë e zonave malore, shumica e infrastrukturave të transportit varet nga zgjidhjet e projektuara inxhinierike, sikurse janë argjinaturat dhe prerjet e shpateve, të cilat mund të mos funksionojnë në rast përmblytjesh ose reshjesh të dendura e të vazhdueshme. Rrugët dhe urat janë veçanërisht të cënueshme për shkak të baseneve dhe terrenit të pjerrët. Ndikimet e njëpasnjëshme janë kërcënim i rëndësishëm, por kërkohet njohje më e mirë.
- Rrugët kryesore janë në risk përmblytjeje, por për shkak të mungesës së rrjetit hekurudhor në Shqipëri ndikimi është minimal. Infrastrukturë tjetër në risk nga përmblytjet janë sistemet e kullimit. Megjithatë, edhe rrugët në fshatra të hapura, të cilat qëndrojnë nën rrezet e diellit gjatë gjithë ditës, mund të jenë të pambrojtura gjatë muajve të verës.
- Risqet për urat dhe infrastrukturat e tjera të transportit mund të përkeqësohen në zonat rurale, pasi ato mund të jenë rruga e vetme e aksesit. Kërkohet informacion i mëtijshëm për mënyrën se si gërryerja ndikon te urat vendore.
- Vera më e thatë mund të ndikojë në nivelet e ujërave nëntokësore dhe në furnizimin me ujë nga pusët private. Reshjet e reduktuara, së bashku me rritjen e temperaturave, mund të shkaktojnë thatësi në verë. Kjo mund të jetë njëfarë risku për Përmetin. Ky ndryshim mund të vendosë nën stres furnizimin me ujë.

6.4.2.3 Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave në verë dhe dimër

Tabela 6.9_ Mundësitë e identifikuara për infrastrukturë

Mundësia	
Rritja e mundësisë për energji termike diellore.	Temperaturat më të lartë mund t'i bëjnë format e tjera të energjisë së rinovueshme më tërheqëse, siç janë panelet termike diellore dhe njësitë e jashtme të kondicionimit.
Rritja e burimeve ujore për energji hidrike gjatë dimrit.	Periudhat më të lagështa gjatë muajve të dimrit mund të ofrojnë mundësi për të rritur përdorimin e paneleve termike diellore dhe njësitë të jashtme të kondicionimit.

6.4.3 Biznesi (përfshirë turizmin, bujqësinë dhe pylltarinë)

Ky seksion shqyrton se si ndryshimi i kushteve klimatike do të ndikojnë te biznesi dhe industria në Përmet. Fokusi është kryesisht te risqet dhe mundësitë vendase, që rrjedhin direkt dhe indirekt nga ndryshimet klimatike. Megjithatë, janë përfshirë edhe risqet ndërkombëtare të zinxhirëve të furnizimit. Ky seksion përmbledh risqet dhe mundësitë e përgjithshme për biznesin dhe industrinë. Për më tepër, ai paraqet një përshkrim më të detajuar të risqeve specifike për bujqësinë (përfshirë pylltarinë) dhe turizmin. Këta sektorë ekonomikë shihen si kyç për ekonominë e Bashkisë Përmet dhe ndikohen drejtpërdrejt nga ndryshimet klimatike.

Gjetjet e Raportit të Analizës së të Dhënave Bashkiake⁵² paraqesin mungesë të dhënash në sektorë të ndryshëm, veçanërisht në

⁵²Projekti UNDP-PKP, Raporti mbi "Analizën e integruar të të dhënave, gjetjet dhe rekomandimet: Dinamika demografike, profilet ekonomike dhe treguesit e klimës në bashkitë shqiptare" (nëntor 2023)

6.4.3.1 Rreziqet për biznesin nga temperaturat dhe reshjet e shtuara dhe pakësuara

Tabela 6.9 _ Rreziqet e identifikuara për biznesin nga temperaturat më të larta dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i rreziqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Rritja e kostove në verë për shkak të energjisë për ftohje.	Ujit Monitorimi i riskut	Kërkohej monitorim i vazhdueshëm, pasi më vonë gjatë shekullit mund të kthehet në problematikë.
Risqet për bizneset nga përmbytjet.	Ujit Nevojitet ndihmë	Bizneset, që përballen me presionet e shtimit të lagështirës janë të cenueshme dhe duhet t'u jepet prioritet.
Risqet për bizneset nga mungesa e ujit (furnizimi me ujë të trajtuar).	Mesatar Monitorimi i riskut	Mungesa e ujit është një risk i mundshëm në Përmet për sektorin e bujqësisë. Sipas palëve të interesit, në Përmet ka 76 pika të ujërave të ndotura të patrajuara.
Risqet për bizneset nga ndërprerja e zinxhirëve të furnizimit dhe rrjetëve të shpërndarjes.	Ujit Monitorimi i riskut Nevojitet ndihmë	Ndryshimet klimatike përkeqësojnë shpeshtësinë dhe ashpërsinë e ngjarjeve ekstreme të motit, përfshirë stuhitë, përmbytjet, thatësitrat, ngricat dhe zjarret në pyje. Këto ngjarje mund të shkaktojnë dëme të mëdha në infrastrukturë, mund të prishin rrjetet e transportit dhe të rrezikojnë burimet jetike. Këto lloj ndërprerjesh prekin zinxhirët e furnizimit, pasi ndërpresin proceset e fabrikimit, prodhimit dhe shpërndarjes, duke rritur kështu kostot e materialeve dhe çmimet e produkteve, si dhe duke ulur të ardhurat e shoqërive. Duke pasur parasysh risqet në rritje nga ndryshimet klimatike, zinxhirët e furnizimit duhet të prioritetizojnë qëndrueshmërinë dhe përshtatshmërinë për t'u bërë ballë sfidave të ardhshme.
Risku nga rritja e kostove për shkak të rritjes së çmimeve të lëndës së parë dhe infrastrukturës	Ujit Nevojitet ndihmë	Teksa ndryshimet klimatike përkeqësohen, ndikimet e tyre ekonomike rriten, duke prekur burimet ujore, bujqësinë, turizmin dhe pasuritë e paluajtshme. Ekspertët paralajmërojnë se edhe rritjet e vogla të temperaturave globale shkaktojnë dëme të konsiderueshme ekonomike. Për shembull, një rritje prej 1°C mund të dyfishojë dëmin ekonomik krahasuar me një rritje prej 0.5°C.
Risku nga rritja e çmimeve të sigurimeve	Mesatar Nevojitet ndihmë më e mirë	Monitorimi i ndryshimeve në primet e sigurimeve, që nevojiten për të vlerësuar ndikimin.
Risku nga zvogëlimi i kapacitetit prodhues	Ujit Nevojitet ndihmë më e mirë	Gjatë temperaturave jashtëzakonisht të larta/reshjet intensive prekin prodhimin bujqësor (si drithërat për bagëtitë)

- Temperaturat shumë të larta kanë të ngjarë të ndikojnë te shëndeti, mirëqenia dhe produktiviteti i punonjësve gjatë ngjarjeve ekstreme të të nxehtëti. Disa punë në natyrë (sidomos ndërtimi) mund të duhet të ndërpriten nëse ka temperatura ekstreme për të garantuar sigurinë e punonjësve, pasi rrezikohen prej goditjes nga dielli.

- Reduktimi i parashikuar i reshjeve në verë mund të sjellë risqe edhe për bizneset. Mungesa e ujit mund të prishë vazhdimësinë e biznesit, veçanërisht në sektorë ku prania e tij është shumë e domosdoshme, si sektori i ushqimeve dhe pijeve.
- Rreziqet klimatike, të tilla si reshjet e dendura të shiut dhe përmytjet nga ujërat sipërfaqësore, ngrohja dhe temperaturat e larta janë llojet e motit që mund të shkaktojnë numrin më të madh të ndërprerjeve të zinxhirit të furnizimit të lidhura me motin. Këto sjellin ndikime negative të bizneset, të cilat nuk janë në gjendje të vazhdojnë prodhimin e produkteve apo ofrimin e shërbimeve. Për më tepër, këto ngjarje ndikojnë edhe te çmimet e sigurimeve, të cilat do të sjellin rritje të kostove për sektorin e biznesit.
- Përmytjet janë risku më i madh për sistemin financiar me ndikime financiare në sigurime, hipoteka dhe investime. Ndonëse nuk konsiderohen plotësisht si përmytje, pranohe se dëmet nga stuhitë cenojnë infrastrukturën e biznesit dhe për këtë arsye ndikojnë negativisht te bizneset.

6.4.3.2 Mundësitë për bizneset

Tabela 6.10. Mundësitë për bizneset

Mundësia	
Mundësi për biznes nga ndryshimet e kërkesës për mallra dhe shërbime	Moti më i ngrohtë në Përmet, që parashikohet të jetë rrjedhojë e ndryshimeve klimatike, mund të sjellë disa përfitime për biznesin, si kosto më të ulëta për ngrohje në dimër për bizneset që e ushtrojnë aktivitetin në ambiente të brendshme, dhe verë më të thatë dhe më të ngrohtë për ata punojnë në ambiente të jashtme.

6.4.3.3 Risqet dhe mundësitë për turizmin

- Presioni i lagështirës dhe përmytjet intensive janë kërcënime më të mëdha për bizneset në Përmet.
- Mundësitë mund të krijohen si për bujqësi ashtu edhe për turizëm në saxe të ndryshimit të temperaturave të verës dhe dimrit, si dhe për bizneset që synojnë ekonominë e gjelbër.
- Risqet e zinxhirit të furnizimit janë më të pasigurtat dhe më të vështirat për t'u përcaktuar në terma sasiorë. Por, ato mund të kenë ndikim të rëndësishëm te biznesi, i cili mbështetet te materialet e importuara.
- Ndryshimet klimatike paraqesin risqe dhe mundësi të shumta për industrinë kryesore që në thelb varen nga natyra. Ndërsa temperaturat më të buta dhe reshjet më të pakta të dëborës mund të ndikojnë në turizmin dimëror dhe aktivitetet rekreative, temperaturat e rritura kanë gjasa të tërheqin lloje të reja turizmi për aktivitete rekreative në muajt e verës.
- Këto risqe për bizneset përkeqësohen nga risqet shoqëruese kalimtare (humbja dhe lëvizja nga vendi i punës, pasuritë e bllokua, ndryshimet në qeverisjen e sektorit, etj.), të cilat vijnë nga migracioni rural.
- Megjithatë, mundësitë ekzistojnë; sektorët e bujqësisë, shërbimeve dhe turizmit shfaqin rritje dhe potencial të qëndrueshëm për zgjerim të mëtejshëm, duke treguar mundësi të qëndrueshme investimi.

- Sektori i turizmit ka treguar rritje të qëndrueshme dhe graduale të të ardhurave nga 19.5 milionë dollarë në vitin 2017 në 30 milionë dollarë në vitin 2022.⁵³ Kjo rritje tregon një industri turistike në zhvillim, ndoshta për shkak të përmirësimit të infrastrukturës, strategjive të marketingut ose shtimit të vizitorëve ndërkombëtarë. Sektori i shërbimeve ka pasur rritje të vazhdueshme nga 85.1 milionë dollarë në vitin 2017 në 121.8 milionë dollarë në vitin 2022, çka tregon zhvillim të rëndësishëm.

Turizmi është gjithashtu i rëndësishëm për Përmetin.

- Ndryshimi i klimës mund të paraqesë mundësi për aktivitete në natyrë, duke nxitur më shumë turistë që ta vizitojnë gjatë këtyre stinëve. Në veçanti, të ardhurat për Përmetin mund të realizohen përmes natyrës, shërbimeve të kulinarisë dhe turizmit aventuresk/ecjes.
- Zjarret në pyje shkaktohen nga njerëzit, por mund të përhapen nga kushtet e motit, përfshirë motin e nxehtë dhe të thatë. Sidoqoftë, komuniteti thekson se numri i zjarreve po ulet nga viti në vit.
- Për më tepër, dëmtuesit e rinj të sjellë nga ndryshimet klimatike mund të ndikojnë në trashëgiminë kulturore, duke infektuar bimët dhe pemët me sëmundje.
- Në dekadat e ardhshme, ndryshimet klimatike të parashikuara sipas modeleve kryesore klimatike do të kenë pasoja të rëndësishme për sektorin e turizmit në Përmet. Kryesisht në zonat malore, rënia progresive e trashësisë së mbulesës së dëborës dhe ulja e kohëzgjatjes vjetore e mbulesës së dëborës sjell uljen e flukseve turistike dimërore, pasi ulet edhe mundësia e sporteve në dëborë (aktivitete të parashikuara në strategjinë rajonale të zhvillimit, me përparësi për zhvillimin në të ardhmen, veçanërisht në zonën e Shishtavecit).
- Edhe rritja e risqeve hidrogeologjike ndikon ndjeshëm në zonat malore të Përmetit, pasi mund të dëmtojë objektet e akomodimit turistik dhe mund të sjellë risqe shoqëruese.
- Rënia e flukseve turistike dimërore në zonat malore të rajonit të Përmetit mund të kompensohet, megjithëse vetëm pjesërisht, nga rritja e turistëve gjatë stinëve të pranverës dhe verës, për shkak të rritjes së përgjithshme të temperaturave dhe zvogëlimit të reshjeve, të cilat mund të favorizojnë aktivitetet në natyrë.
- Përdorimi i Indeksit të Klimës së Turizmit (TCI-ja), i krijuar për vlerësimin e qëndrueshmërisë turistike të vendeve të ndryshme lidhur me nivelin e përshtatjes ndaj klimës, tregon rritje të qëndrueshmërisë turistike në zonat malore shqiptare për sezonin e verës.
- Për sa i përket ultësirave të rajonit të Përmetit, përdorimi i TCI-së tregon reduktim të flukseve turistike për shkak të kushteve të papërshtatshme klimatike, të cilat lidhen me rritjen e temperaturave maksimale të verës dhe shfaqjen gjithnjë e më të shpeshtë të valëve të të nxehtë.

6.4.3.4 Industritë e bujqësisë, pylltarisë dhe peshkimit

Bujqësia dhe pylltaria mbështeten te natyra në mënyra të ndryshme, teksa bujqësia punëson një numër në rënie të popullsisë në Bashkisë Përmet. Këto industri kontribuojnë edhe në reduktimin e emetimeve të karbonit dhe në trajtimin e emergjencave të biodiversitetit, por ndryshimet klimatike kanë mundësi të ndikojnë te aftësitë e këtyre industrive Risqet dhe mundësitë shtesë përfshijnë:

⁵³ Poverty

- Rritjen e temperaturave të larta, temperaturave të akumuluar, si dhe përhapjen e thatësirave, të cilat kanë gjasa të ndikojnë te cilësia e tokës së punueshme dhe prodhimtaria. Me rritjen e temperaturave, ka mundësi që të kultivohen kultura bujqësore dhe specie të reja, duke rritur kështu prodhimtarinë bujqësore dhe pyjore. Riske të tjera përfshijnë organizmat dhe sëmundjet që prekin dhe infektjnë këta sektorë.
- Nëse nuk menaxhohen siç duhet, bujqësia dhe pylltaria mund të ndikojnë te përmbytjet; pasi në zonat ku është larguar bimësia, rrjedha e ujit nuk ngadalësohet më në mënyrë aq efektive. Risku nga përmbytjet lumore ka mundësi të rritet. Madje, një pjesë e konsiderueshme e tokës bujqësore është ndikuar tashmë ose është në risk në të ardhmen.
- Rritja e reshjeve rrit mundësinë e përhapjes me lehtësi të ndotësve sikurse azoti, që vijnë nga plehëruesit.
- Rritja e reshjeve sjell degradimin e mëtejshëm të tokës të të gjitha territoret ku ka pasur zjarre dhe prerje pyjesh. E shoqëruar me praktika të gabuara bujqësore, kjo do të çojë edhe në degradimin e tokave bujqësore.

6.4.4 Risqet për natyrën

Ndryshimet klimatike do të ndikojnë në disa mënyra te mjedisit natyror në të gjithë Bashkinë Përmet. Ky seksion paraqet gjetjet lidhur me risqet dhe mundësitë kryesore që sjellin ndryshimet klimatike si për mjedisin natyror tokësor ashtu edhe për mjedisin e ujërave të ëmbla. Megjithatë bujqësia dhe pylltaria janë të ndërlidhura me natyrën, ato trajtohen në seksionin e mëparshëm.

Habitatet dhe speciet do të vuajnë ose do të përfitojnë në varësi jo vetëm të ndryshimeve klimatike, por edhe të një sërë faktorësh të tjerë, përfshirë shpërndarjen bioklimatike, konkurrencën ndërmjet specieve, presionet në përdorimin e tokës dhe lidhjen ekologjike.

Ky seksion synon të përshkruajë prirjet e përgjithshme dhe ndikimet që ndryshimet klimatike do të sjellin në mjedisin natyror, duke i evidentuar këto ndryshime me disa shembuj specifikë, në vend të një studimi të thelluar të të gjithë peizazhit natyror të larmishëm të Përmetit.

6.4.4.1 Risqet dhe mundësitë për speciet tokësore në Bashkinë Përmet

Tabela 6.11 _ Risqet e identifikuara për speciet tokësore në Bashkinë Përmet dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet nga ndryshimi i kushteve klimatike dhe ngjarjet atmosferike ekstreme: Ndryshimet në temperaturë	Ujërë Nivollat e veprimit dhe ndikimi i ndryshimeve të klimës në risqet e specieve dhe mënyrën e përdorimit të tokës ndikojnë te speciet më të punueshme. Nivollat e ndryshimit të tokës	Pemët e lisit në brigjet e lumit Vjosa janë tharë shumë prej rritjes së temperaturave dhe mungesës së ujit. Bimë të caktuara (të rritura pa reshje dhe kur ditët janë më të gjata) dhe kuçotat alpine dëmtohen nga erozioni dhe invazioni i pyjeve. Ky është risk i madh për biodiversitetin, i cili shkakton zhdukjen e specieve të caktuara. Ndikimi shtrihet më tej edhe te reduktimi i vëllimit/sipërfaqeve/llojeve të bimëve/pemëve dhe shkurreve. Rritja e temperaturës. I rrethi ekstrem, së bashku me thatësinë, mund të kenë edhe efekt domino te zjarret në pyje.
Risqet nga ndryshimi i kushteve klimatike dhe	Ujë	Hidrologjia e ndryshuar (përfshirë mungesën e ujit dhe përmbytjet) dhe thatësira mund të ndikojnë në speciet dhe

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Ngjarjet atmosferike ekstreme: Ndryshimet në reshje:	Nevojiten veprime dhe njohje më e mirë e risqeve specifike dhe ndryshimeve në reshje dhe e mënyrës se si ato mund të ndikojnë te speciet më të cënueshme.	habitatet tokësore.
Risqet nga ndryshimi i kushteve klimatike dhe ngjarjet atmosferike ekstreme: Nga ngjarjet e stuhisë	Mesazet Nevojiten veprime Nevojitet njohje më e thelluar	Rritja e shpeshtësisë dhe intensitetit të ngjarjeve të stuhisë do të ndikonte në speciet tokësore, veçanërisht në speciet e pemëve.
Risqet për speciet dhe habitatet tokësore nga organizmat e dëmshëm dhe patogjenët, përfshirë speciet e huaja invazive	Planat Nevojiten veprime Nevojitet njohje më e thelluar	Nevojitet njohje më e mirë e këtij kërcënimi. Në Përmet, flora e rrezikuar përfshin bredhin, disa specie shufrani dhe disa habitate, etj. Duhet të njohim më mirë se çfarë është e cënueshme dhe cilët dëmtues/patogjenë kanë gjasa të jenë kërcënuesit më të mëdhenj.

Figura 6.12 _ Mundësitë për speciet tokësore

Mundësia	
Mundësi për kolonizimin e habitateve tokësore nga speciet e reja.	Mundësi për rritje pozitive të bimëve mjekësore që janë rritur pa kujdesin e njeriut

- Përmeti ka një rrjet të madh lumenjsh, përrenjsh dhe ujërash të ëmbla. Për shkak të reshjeve intensive të shiut, ka gjasa që lumenjtë të bëhen më vërshues, më gërryes dhe të kenë prurje bazë më të ulëta në verë. Ngjarjet e reshjeve intensive të shiut do të sjellin më shumë sedimente, duke shtuar lëndët ushqyese dhe lymin në sistemet lumore, dhe do të rrisin mundësinë e shkarkimit të ujërave të tepërta të shiut.
- Në të ardhmen, stuhitë e erës dhe ngricës mund të kenë ndikim te pemët, në varësi të ndryshimit të intensitetit dhe shpeshtësisë së stuhive, të cilat janë një faktor kryesor risku.
- Rënia e pemëve mund të ketë një ndikim më të gjerë, duke shkaktuar bllokime ose dëmtime në infrastruktura të tjera. Rritja e stuhive të verës është veçanërisht e rrezikshme, për shkak se pemët janë plot gjethe dhe rrjedhimisht edhe të rënda. Largimi i specieve të cënueshme/të papërshtatshme ka një ndikim në kosto për ata që kryejnë menaxhimin.
- Speciet e shumta të jovertebrorëve, që janë të lidhura ngushtë me bimë specifike, kanë gjasa të pësojnë një zhvendosje ose humbje shoqëruese të shpërndarjes gjeografike.
- Risku për erozion dhe degradim të tokës është i pranishëm në të gjithë territorin e Bashkisë Përmet.

6.4.4.2 Risqet dhe mundësitë për tokat dhe për speciet e ujërave të ëmbla

Figura 6.13 _ Risqet e identifikuara për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
-------	--------------------------------	--------------------

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për tokat nga ndryshimi i kushteve klimatike, përfshirë thatësinë dhe lagështirën sezonale.	Ujër Nevojiten veprime	Ky risk është shumë i lartë për shkak të ndikimit të reshjeve në tokë, si dhe për shkak të ndikimit të lagështisë dhe erozionit të tokës. Përmët e lisit në brigjet e lumit Vjosa janë tharë shumë prej rritjes së temperaturave dhe mungesës së ujit. Edhe migracioni ndikon të disponueshmëria e burimeve që synojnë plugimin e tokës në Përmët dhe mbrojtjen e tokave bujqësore nga degradimi.
Risqe dhe mundësi për rezervat e karbonit natyror, sekuestrimin e karbonit dhe emetimet GES nga ndryshimi i kushteve klimatike, përfshirë ndryshimin e temperaturës dhe mungesën e ujit.	Mesatar Nevojiten veprime	Risqet janë të ulëta deri në mesatare, pasi është në fuqi ligji "Për pyjet" dhe po miratohet plani kombëtar për ripyllëzim. Kërkohej monitorimi i përqendrimit të karbonit në dhe e në tokën e punueshme, duke sjellë kështu ndikime në biodiversitet. Sipërfaqet e pyjeve po zvogëlohen, duke ndikuar kështu të përthithja e karbonit.
Për shkak të ndryshimeve të kushteve klimatike dhe ngjarjeve ekstreme, speciet dhe habitatet e ujërave të ëmbla rrezikohen edhe nga temperaturat e larta të ujit, përmblytjet dhe erozioni i brigjeve, mungesa e ujit dhe ndryshimet fenologjike.	Ujër	Speciet mund të jenë në rrezik për shkak të ndryshimit të temperaturave.
Risqet për speciet dhe habitatet e ujërave të ëmbla nga organizmat e dëmshëm, patogjenët dhe speciet e huaja.	Ujër	Speciet tokësore, dëmtuesit, patogjenët dhe speciet invazive paraqesin gjithashtu rreziqe për speciet e ujërave të ëmbla.

- Ndryshimet klimatike dhe ndryshimet në reshje sjellin reshje shiu më intensive, që do të thotë se ka gjasa që lumenjtë të bëhen më vërshues, më gërryes dhe të kenë prurje bazë më të ulëta në verë. Prurjet më të larta dhe më intensive mund të shkaktojnë rritje të erozionit të brigjeve, duke ndikuar në speciet që jetojnë përreth brigjeve të lumenjve. Prurjet më të larta të pikut të lumenjve mund të sjellin vërshime më të drejtpërdrejta në ujëmbledhës të ndjeshëm, gjë që do të ndikojë negativisht te speciet e ujërave të ëmbla.
- Verat më të thata të parashikuara për Përmetin mund të rezultojnë në pakësim të prurjeve të lumenjve gjatë muajve të verës. Për më tepër, prurjet e ulëta të lumit mund të rrisin temperaturën e ujit, të ulin cilësinë e habitatit për peshqit e ujërave të ëmbla dhe të rrisin përqendrimin e lëndëve ushqyese dhe të ndotësve të tjerë.
- Në verë pritet rritje e deficiteve të lagështirës së tokës, gjë që mund të shkaktojë humbje të biodiversitetit dhe lëndës organike. Reshjet intensive të shiut mund të prekin edhe cilësinë e ujit, biodiversitetin e ujërave të ëmbla dhe emetimet GES.
- Pakësimi i shtresës së dëborës ndryshon temperaturat e lumenjve, gjë që ndikon të lëshimi i vezëve të specieve të rëndësishme për lumenjtë, si trofta.
- Rritja e temperaturave do të ulë sasinë e shtresave të dëborës, gjë që së bashku me rritjen e vëllimit të reshjeve do të krijojë më shumë vërshime dhe baltë.
- Me ngrohjen e klimës, ekziston mundësia që ajo të ndikojë në aftësinë e tokës për të ruajtur karbonin dhe lëndët ushqyese, për shkak të dobësimit të efektit izolues të dëborës. Kjo mund të

çojë në shtim të humbjeve të substancave të shpërbëra.

- Speciet tokësore, dëmtuesit, patogjenët dhe speciet invazive paraqesin gjithashtu rreziqe për speciet e ujërave të ëmbla.
- Nëse dëbora reduktohet sipas parashikimeve klimatike, atëherë ka mundësi të shkaktojë ndryshimin e regjimeve të prurjeve në këto zona, pra nëse reshjet e dimrit do të binin në formën e shiut. Kjo gjë do të ndryshonte regjimin ekohidrologjik dhe do të ndikonte te speciet që mbështeten në këto prurje.

Tabela 6.14 _ Mundësitë për habitatet e ujërave të ëmbla

	Mundësia
Mundësitë për kolonizimin e habitateve të ujërave të ëmbla nga speciet e reja mund të përfshijnë:	Verat më të thata dhe më të ngrohta mund të nxisin mbijetesën e sëmundjeve të reja dhe specieve të huaja invazive, të cilat mund të kërcënojnë habitatet dhe speciet.

6.4.4.3 Rrëqet dhe mundësitë nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit

Tabela 6.15 _ Rrëqet nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i rrëqeve dhe veprimi	Narrativa e rrëqut
Rrëqet nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit.	Mesatar Monitorimi i rrëqut Nevojitet njohje më e thelluar	Në të gjithë Përmetin, peizazhi aktual është i rëndësishëm për industri të tilla si turizmi dhe ky rrëq vlerësohet mesatar dhe kërkon monitorim e njohje më të mirë. Karakter i peizazhit do të modifikohet gjithashtu nga efektet indirekte të klimës në ndryshim, si zjarret në pyje, prerja e pyjeve dhe ndryshimi i përdorimit të tokës, si për shembull sistemet e reja të mbjelljes.

Tabela 6.16 _ Mundësitë për peizazhin

	Mundësia
Mundësitë për peizazhin	Biodiversiteti i përmirësuar mbështet një sërë shërbimesh të ekosistemit, veçanërisht ato kulturore, si zbavitjet (peshkimi dhe kafshët e egra).

6.4.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë

Seksionet e mëparshme të vlerësimit të rrëqut kanë dhënë një panoramë të përgjithshme mbi rrëqet klimatike me të cilat përballen banorët, bizneset, infrastruktura, mjedisi natyror dhe kultura në Bashkisë Përmet. Ky seksion ofron një panoramë të përgjithshme të rrëqeve klimatike me të cilat përballen organizimi i Bashkisë Përmet, asetet e saj dhe veprimtaritë e lidhura me to.

6.4.5.1 Rrëqet për asetet në pronësi të bashkisë ose që mirëmbahen nga Bashkia Përmet

Tabela 6.17 _ Rrëqet e identifikuara për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla

Risku	Pikëzimi i rrëqeve dhe veprimi	Narrativa e rrëqut
-------	--------------------------------	--------------------

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për pasuritë në pronësi të bashkisë dhe hapësirat komunitare që mirëmbahen nga këshilli	Të lartë	Në planin afatgjatë, sezoni i rritjes së të mbjellave dhe temperaturat e akumuluar mund të bëjnë që hapësira e gjelbër të ketë nevojë për më shumë mirëmbajtje. Disa strehime mund të jenë më të rrezikuara se të tjerat nga ndikimet e të nxehtësisë. Dihet se ka një numër të madh ndërtesash të vjetra në Bashkinë Përmet. Ata kanë nevojë për monitorim dhe mirëmbajtje.
Risqet nga përmbytjet për pasuritë e Përmetit.	Mesatar	Dëmtimi i zyrave ose pajisjeve mund të shkaktojë probleme në funksionimin normal.
Risqet nga përmbytjet për infrastrukturën rrugore.	Të lartë	Disa rrugë që mirëmbahen nga bashkia mund të shtrihen në zona përmbytjesh dhe nëse ky risk ndodh do të sjellë kosto shoqërore të larta Ndikimi nga "përmbytja me zhavorr" dhe nevoja për të rehabilituar argjinaturat malore

- Temperaturat e larta mund të rrisin mundësinë e mbixhjes së ndërtesave. Nëse kjo ndodh në ndërtesa brenda juridiksionit të bashkisë, do të ketë ndikime të shumta negative, veçanërisht për përdoruesit e cenusshëm. Gjatë verës, kostot e përdorimit të kondicionerëve do të rriteshin, duke sjellë ndërlkime indirekte shtesë të aftësisë së përgjithshme të bashkisë për reduktimin e emetimeve të karbonit. Për më tepër, ata kanë gjasa të ndikohen më shumë financiarisht nga kostoja e teknologjive të ajrit të kondicionuar që nevojiten për uljen e temperaturave në shtëpitë e tyre.
- Shtimi i dëmtimeve në infrastrukturën rrugore nënkupton rritje të kostove të riparimit dhe mirëmbajtjes.
- Rritja e reshjeve të shiut dhe përmbytjeve mund të ketë një sërë ndikimesh negative të pronat dhe banesat në pronësi dhe në përdorim nga këshilli bashkiak. Risk i shtuar për shtëpitë ose ndërtesat e tjera, për shkak të reshjeve më intensive të shiut dhe dëmtimeve nga përmbytjet. Kostot e regjimit të riparimit dhe mirëmbajtjes do të rriten për shkak të trajtimit të problemeve të materialeve të ndërtimit, si rrjedhjet në çati, amortizatori i materialeve të ndërtimit dhe përmbytjet brenda zonës së ndërtimit.

6.5 Përfundimet

Në këtë kapitull janë identifikuar shumë risqe dhe vetëm disa mundësi për Bashkinë Përmet që lidhen me ndryshimet klimatike. Sektorët e vlerësuar që do të preken përfshijnë:

1. Njerëzit, shëndetin, komunitetet dhe mjedisin e ndërtuar.
2. Infrastrukturën.
3. Biznesin dhe industrinë.
4. Mjedisin natyror.
5. Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë.

Për sa i përket risqeve të Bashkisë Përmet për shkak të ndryshimeve klimatike, janë evidentuar disa cenueshmëri dhe shumë pak mundësi.

- Risqet kryesore për Përmetin përfshijnë shtimin e presioneve të lagështirës dhe kërkesave për rehabilitimin e argjaturave malore. Ndryshimet në reshjet e shiut po prekin infrastrukturën dhe ka shumë pika të ujërave të ndotura të patrajtuara.
- Vera më e nxehtë dhe më e thatë do të kërkojë instalimin e më shumë teknologjive të ajrit të kondicionuar të shtëpitë ose ndërtesat e tjera. Nga ana tjetër, ka përfitime të mundshme për zvogëlimin e emetimeve nga përdorimi i energjisë dhe ngrohja, pasi vera më e thatë do të thotë më pak re dhe rrjedhimisht më shumë rrezatim diellor, mbështetje më e mirë për kalimin në instalimet diellore fotovoltaike në shkallë të vogël dhe në shkallë të madhe në të gjithë Përmetin.
- Ndryshimi i klimës drejt ekstremeve më dramatike të motit pritet të përbëjë risk për biodiversitetin tokësor dhe të ujërave të ëmbla, për tokat dhe karakterin e peizazhit.
- Ekziston risku që me ngrohjen e klimës toka të mos jetë në gjendje të ruajë të mënyrë efektive karbonin dhe lëndët ushqyese. Kjo mund të sjellë rritje të emetimeve të GES-ve dhe ndikim negativ të cilësia ujit dhe të biodiversiteti i ujërave të ëmbla.
- Rritja e temperaturave dhe reshjeve të shiut/përmblyjeve ka gjasa të sjellë ndikime negative në veprimtaritë, shërbimet dhe asetet e Bashkisë Përmet, në rast se Bashkia Përmet nuk ndërmer asnjë masë pas këtij vlerësimi të riskut klimatik.

Përfundimet e nxjerra nga vlerësimi i rrezikut janë si më poshtë:

- Përmblytjet dhe ndikimet e tyre janë kërcënim më i ngutshëm i ndryshimeve klimatike për Përmetin dhe prekin të gjithë sektorët. Tani po ndodhin përmblytje, të cilat do të vazhdojnë të jenë kërcënim gjatë këtij shekulli, për shkak se intensiteti i reshjeve të shiut po rritet.
- I nxehti ka të ngjarë të shkaktojë ndikime në Bashkinë Përmet pasi temperaturat e verës rriten dhe valët e të nxehtë bën më të shpeshta dhe më ekstreme. Pakësimi i reshjeve të dëborës ka të ngjarë të ketë ndikim të madh në botën e egër malore, si dhe në hidrologjinë e Përmetit. Rritja e temperaturave do të ndikojë në shëndetin e banorëve të Përmetit.
- Shumë prej risqeve me të cilat përballen natyra kategorizohen si risqe me ndikim të lartë, duke pasur parasysh rëndësinë që ka natyra si në turizëm, ashtu edhe në disa industri kyç në Përmet.
- Ndikim negativ do të kenë edhe asetet dhe veprimtaritë e Bashkisë Përmet, përfshirë aftësinë për të reduktuar emetimet e karbonit nëpërmjet risqeve klimatike. Miratimi i masave të përshtatjes që në fillim do ta zvogëlonte këtë ndikim.
- U identifikuan disa mundësi: vera më e ngrohtë e më e thatë dhe dimri më i ngrohtë sjellin ndikime pozitive, në veçanti lidhur me përdorimin e energjisë, shëndetin e njeriut dhe turizmin e sidomos aktivitetet në natyrë. Megjithatë, nëse i baraspeshojmë, risqet e ndryshimeve klimatike janë shumë më të mëdha sesa mundësitë.

Ky vlerësim i mundësive është hapi i parë për hartimin e një plani të integruar për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike për Bashkinë Përmet, gjë që do të forcojë më tej qëndrueshmërinë. Hapi tjetër do të jetë përdorimi i vlerësimit të riskut për hartimin e një plani veprimi të përshtatshëm për zbatim për Bashkinë Përmet dhe qytetarët e saj, krahas masave që janë tashmë në proces zbatimi. Propozohet që vlerësimi i riskut të monitorohet çdo vit, pasi me kalimin e kohës risqet nga rritja e temperaturës

mund të shtohen:

- Gjatë viteve të ardhshme, duhet të shihen me prioritet kërkimi ose mbledhja e provave për risqet e kategorizuara si *"nevojitet njohje më e mirë"*. Këto risqe duhet të rivlerësohen kur të ketë më shumë prova në dispozicion.
- Për risqet më të larta dhe për ato të kategorizuara si *"nevojiten veprime"*, palët kyç të interesit duhet të identifikohen dhe edukohen mbi risqet, si dhe të bashkëpunojnë me organizata të ndryshme për hartimin e planeve të suksesshme për përshtatje.
- Megjithëse mundësitë janë identifikuar, nevojitet më shumë punë për të kuptuar se si këto mundësi mund të optimizohen më mirë.
- Duhet të hartohet dhe zbatohet një plan pune, i cili duhet të përcaktojë masat që duhen rishikuar rregullisht, për t'u siguruar se çdo e dhënë e re është përditësuar dhe marrë parasysh. Më pas, ky rend specifik pune për riskun klimatik duhet të integrohet në strukturat ekzistuese të qeverisjes klimatike në Bashkinë Përmet.
- Të vijojë angazhimi me palët e interesit.

7 Plani Vendor i Veprimit

Ky Plan Vendor Veprimi është hartuar në kuadër të risqeve në rritje që lidhen me ndryshimet klimatike dhe synon reduktimin dhe menaxhimin e këtyre risqeve në nivel vendor. Të gjitha bashkitë, përfshirë Përmetin, ofrojnë një gamë të gjerë shërbimesh, shumë prej të cilave preken dhe do të preken gjithnjë e më shumë nga ndryshimet klimatike. Ka shumë gjasa që njerëzit të vazhdojnë të luajnë rol thelbësor në përgjigjen ndaj ndikimeve të ngjarjeve atmosferike ekstreme dhe ndikimeve të tjera, që mund të shfaqen në dekadat e ardhshme përmes instrumenteve të ndryshme të zbatimit, që kanë në dispozicion si bashki.

Ka të dhëna se klima e Përmetit po ndryshon në përputhje me prirjet globale të ndryshimeve klimatike (shihni Seksionin 5.2). Ndryshimet klimatike kanë pasur ndikime të ndryshme dhe të gjera në burimet ekonomike dhe natyrore të Përmetit, përfshirë:

- Stuhitë dhe reshjet më intensive të shiut shkaktojnë problematika në shoqëri, me përmbytje në rritje në zonat malore. Pritet që reshjet intensive më të shpeshta dhe me kohëzgjatje më të madhe mund të shkaktojnë përmbytje dhe dëme ekonomike.
- Ndryshime të temperaturave mesatare në të gjitha stinët, me valë të nxehti priten të ndodhin më shpesh. Përmeti mund të preket nga lloje të ndryshme thatësirash, për shkak të ditëve të nxehta dhe valëve të të nxehtit. Këto, së bashku me mungesën e ujit në verë, do të rrisin riskun e organizmave të dëmshëm dhe sëmundjeve të reja dhe do të kenë ndikime negative të cilësia e ujit.
- Në të ardhmen, valët e të nxehtit do të rriten në shpeshtësi (dhe në kohëzgjatje sipas SSP5-8.5). Mund të ketë mungesë prurjesh të ujërave sipërfaqësore ose nënsipërfaqësore nga deficitin në basenin e lumit. Pritet që derdhjet e lumenjve në pranverë të rriten ndjeshëm për shkak të reshjeve të shiut dhe disa prurjeve malore.
- Ndryshimi i regjimit të reshjeve do të ndikojë te bujqësia, shëndeti i njerëzve, blegtoria, furnizimi me ujë. Ndërsa, përmbytjet, rrëshqitjet e dheut dhe erozioni i tokës do të shkaktojnë mbytjen e të mbjellave, uljen e rendimentit dhe rritjen e pasigurisë ushqimore.

7.1 Qëllimi i Planit Vendor të Veprimit

Si niveli i qeverisjes më afërt me komunitetet dhe sipërmarrjet vendore, dhe si një nga reaguesit e parë në shumë emergjenca, Bashkia Përmet është vendi i duhur për të sjellë ndryshime reale e pozitive lidhur me ofrimin e një të ardhmeje me karbon të ulët dhe qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike. Ky Plan Vendor Veprimi, krahas vlerësimit të riskut klimatik të Përmetit, synon:

- të sigurojë të kuptuarit e duhur të risqeve dhe cenueshmërive kryesore, që vijnë nga ndryshimet klimatike;
- të çojë përpara zbatimin e veprimeve për qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike, në mënyrë të planifikuar dhe proaktive;
- të sigurojë se konsideratat e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike do të përfshihen në të gjitha planet dhe politikat, si dhe do të integrohen në të gjitha veprimtaritë dhe funksionet e Bashkisë Përmet.

Ky Plan Vendor Veprimi i shërben Bashkisë Përmet për realizimin e:

- shërbimit ndaj klientit, me fokus të efektiviteti i biznesit, përmirësimi i efikasitetit dhe ruajtja e mirëqenies së stafit, dhe
- shërbimeve bashklake, ofrimin e shërbimeve dhe funksioneve në të gjithë zonën administrative dhe gjeografike të Përmetit.

7.1.1 Konteksti i këtij plani për Bashkinë Përmet

Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike synon të ndërtojë komunitete të qëndrueshme ndaj ndryshimeve klimatike, të mbrojë njerëzit, ekosistemet, bizneset, infrastrukturën dhe ndërtesat nga ndikimet negative të ndryshimeve klimatike. Është thelbësore që përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike të përfshihet në proceset vendimmarrëse të Bashkisë Përmet dhe të zbatohet në mënyrë proaktive gjatë kryerjes së detyrave të bashkisë. Për më tepër, përfitimet dhe mundësitë, që mund të vijnë si rezultat i ndryshimeve klimatike, duhet të kapitalizohen në raport me kursimet e kostove dhe mënyrat e reja për të nxitur qëndrueshmërinë mjedisore.

Bashkia Përmet ka për detyrë të përfshijë përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike me kalimin e kohës të të gjitha funksionet, operacionet dhe shërbimet e bashkisë. Ky plan synon të ofrojë informacione dhe të përfshijë ndryshimet klimatike në planin dhe politikën ekzistuese të hartuara dhe të zbatuara prej saj. Kjo gjë siguron një qasje të mirëmenduar, të qëndrueshme dhe koherente për t'u bërë ballë sfidave të klimës në ndryshim dhe për të krijuar qëndrueshmëri në bashki dhe në të gjitha komunitetet.

7.2 Procedura dhe kriteret e priorizimit

Në seksionin vijues, ndikimet e rreziqeve të ndryshimeve klimatike (të renditura në kapitujt 5 dhe 6) janë marrë parasysh si përgjigje nga Bashkia Përmet për ofrimin e shërbimeve dhe funksioneve. Pas marrjes në konsideratë të rreziqeve klimatike dhe të vlerësimeve për risqet shoqëruese, të cilat kanë ndikuar në Bashkia Përmet (kapitulli 6), hapi tjetër për përgatitjen e planit vendor të veprimit është identifikimi i veprimeve të duhura, për të ndihmuar Bashkinë Përmet të përmirësojë qëndrueshmërinë e saj ndaj ndryshimeve klimatike. Këto veprime janë kategorizuar sipas 5 fushave sektoriale, të cilat janë më të përshtatshmet për t'u synuar:

- Njerëzit, shëndetin, komunitetet dhe mjedisin e ndërtuar.
- Infrastruktura.
- Biznesin dhe industrinë.
- Mjedisin natyror.
- Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë.

Për të përmbushur objektivat e nivelit të lartë, të përshkruara në secilën nga pesë fushat sektoriale, dhe procesin gjithëpërfshirës të planeve vendore të përshtatjes, do të duhet të zbatohen një sërë veprimesh përshtatjeje në seksione të ndryshme të bashkisë, të cilat shtrihen në afate të ndryshme kohore (referojuni Tabelave A.1-A.6 në Shtojca V Lista e masave të përshtatjes të propozuara).

Për më tepër, progresi dhe zbatimi i këtyre veprimeve do të kërkojë sigurimin dhe shpërndarjen e burimeve të duhura, si për financat ashtu edhe për personelin. Tabelat A.1-A.6 përshkruajnë gamën e veprimeve që duhen çuar përpara. Duke qenë se këto veprime për përshtatje mund të përfshijnë një përzierje masash infrastrukturore, ekologjike dhe të buta, përparimi dhe zbatimi i këtyre veprimeve do të kërkojë përfshirjen e departamenteve të ndryshme në bashki.

Në këto tabela, çdo zonë sektoriale e identifikon Bashkinë Përmet si "Drejtues", duke kuptuar se mund të kërkojë mbështetje për të ndihmuar në realizimin e çdo veprimi, të përcaktuar si "Partneri". Për më tepër, jepet një vlerësim i afatit kohor të mundshëm që nevojitet për të përfunduar çdo veprim, me afate kohore të përcaktuara si: Afatshkurtër (1-3 vjet), Afatmesëm (4-5 vjet) dhe Afatgjatë (5+ vjet).

Si rezultat i kësaj procedure, në të këtij dokumenti është identifikuar dhe paraqitur një liste e gjatë me masa/veprime, përgjegjësitë e zbatimit (drejtuesi dhe partnerët) dhe afati kohor Shtojca V Lista e masave të përshtatjes të propozuara i këtij dokumenti (i shkurtër-i mesëm-i gjatë). Meqenëse lista është mjaft e gjatë, është ndërmarrë një hap i dytë për priorizimin e masave/veprimeve për përshtatje, duke aplikuar metodologjinë e priorizimit (shihni [Error! Reference source not found.](#)[Error! Reference source not found.](#)), të përdorur tashmë në kuadrin e KKP-së dhe KK4 të rishikuar të Shqipërisë⁵⁴.

Në fillim, në këtë hap të dytë u përcaktuan (Tabela 7.1) kategori të shumta përshtatjeje dhe u krijua një listë me 41 veprime prioritare, në përputhje me rrethanat. Përfshirë këtu bashkimin dhe riformulimin e disa prej veprimeve të parashikuara në këtë seksion. Metodologjia e përdorur është paraqitur në [Error! Reference source not found.](#)[Error! Reference source not found.](#).

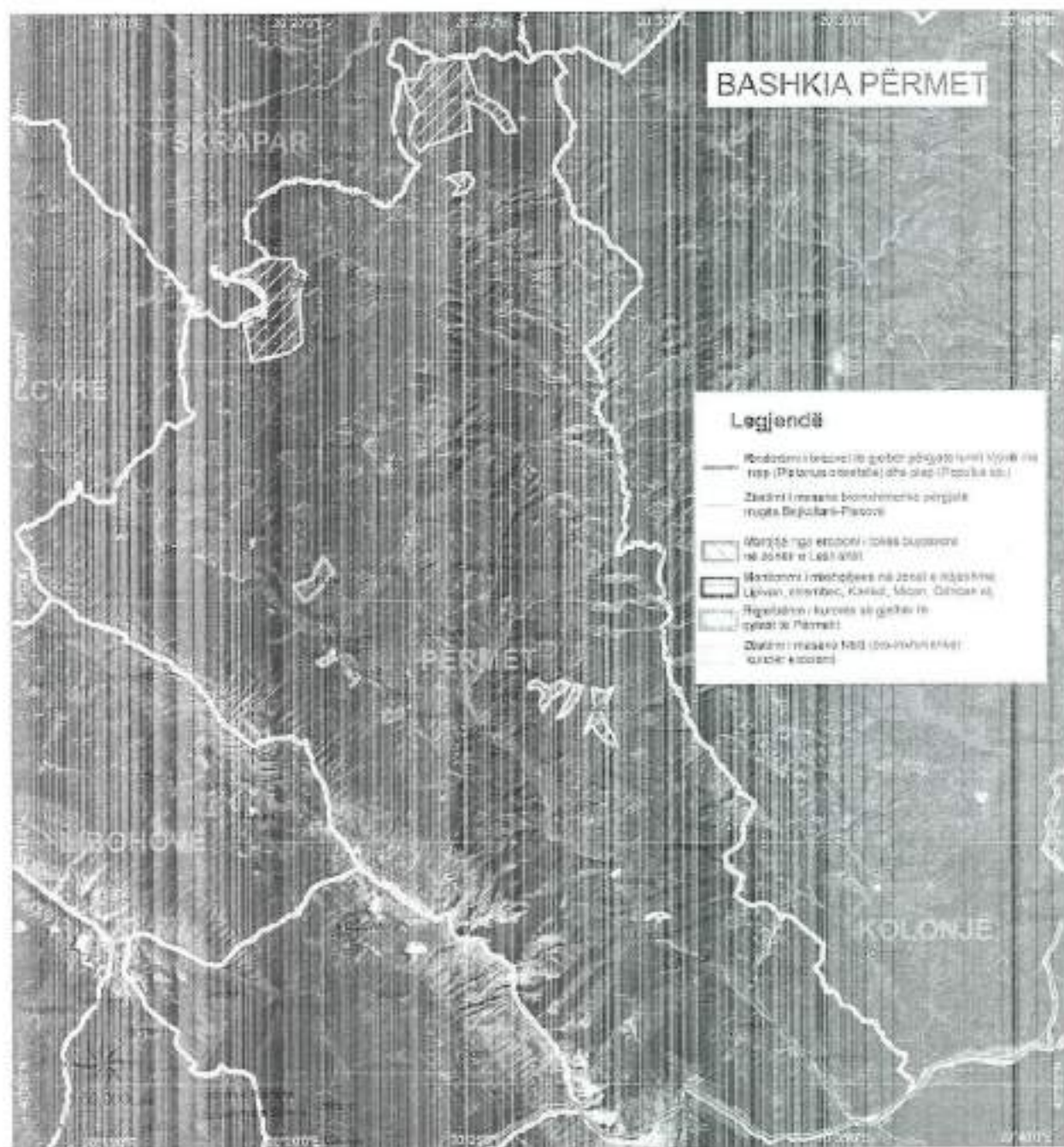
Ndër të tjera, vlerësohen me përparësi të lartë masat si më poshtë:

- Krijimi i një grupi drejtues me përfaqësues të duhur stafi nga të gjitha drejtoritë kryesore të Bashkisë Përmet për të garantuar zbatimin me sukses të veprimeve të Planit Vendor të Veprimit dhe për të raportuar mbi progresin.
- Hartimi i Planeve për Menaxhimin e Ujërave Sipërfaqësore, në mënyrë që të menaxhohen risqet për përmytje nga ujërat sipërfaqësore në zonat e identifikuara.
- Termoizolimi i të gjitha objekteve publike, veçanërisht shkollave, kopshteve dhe çerdheve.
- Rigjenerimi i pyjeve/ ndërmarrja e veprimeve të pyllëzimit të ri përmes mbjelljes së fidanëve për të mundësuar përmirësimin e pyllëzimit, dhe hartimi i një plani zbatimi/planeve përgatitore për të minimizuar ndikimin e zjarreve në pyje me qasje të reja për kultivimin e llojeve të ndryshme të pyjeve, që do të ulin ndikimin e zjarreve.
- Vlerësimi i ndikimit të ndryshimeve klimatike për speciet e rralla dhe endemike në Bashkinë Përmet, me fokus kryesor Parkun Kombëtar "Bredhi i Hotovës-Dangëlli".

⁵⁴ Kjo metodologji konsideron se, në përputhje me objektivat e përshtatjes së Marrëveshjes së Parisit, veprimet e përshtatjes do të rrisin kapacitetin për përshtatje, do të forcojnë qëndrueshmërinë dhe do të reduktojnë cenueshmërinë ndaj ndryshimeve klimatike, me qëllim dhënien e kontributit të zhvillimit i qëndrueshëm dhe sigurimin e një përgjigjeje të përshtatshme për kontekstin e objektivit të temperaturës, të përmendur në nenin 2 të Marrëveshjes së Parisit.

Figura 7. 1f) Asot e propozuara bioinzhinierike

Legjendë

- [illegible]

Masat për përshtatje

Masat për përshtatje				Prioriteti	Afati kohor		
			Mbrojtja dhe përmirësimi i hapësirave të gjelbra dhe të hapura, habitateve dhe korridoreve ekologjike nëpërmjet projekteve të peizazhit, si dhe promovimin e zgjidhjeve të bazuara te natyra.	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatmesëm		
			Energjia	Ndjekja në mënyrë aktive e projekteve për reduktimin e konsumit të energjisë dhe për pakësimin e sasisë së karbonit.	Shumë i lartë	Afatmesëm	
			Transporti	Promovimi i zhvillimit që nxit përdorimin e energjisë elektrike të pastër, që minimizon konsumin e lëndëve djegëse fosile në Përmet, përfshirë ndërmarrjen e veprimeve si: Rishikimi i planeve të lëvizshmërisë urbane të qëndrueshme për Përmetin.	Shumë i lartë	Afatgjatë	
Përshtatja e mjedisit natyror mbështetës	Realizimi i masave ndaj ndryshimeve klimatike	Përshtatja e qasjeve të integruara të bazuara te ekosistemi (EbA), e zgjidhjeve të bazuara te natyra (NbS) dhe/ose e ndërhyrjeve inxhinierike	Rindërtimi i brezave të gjelbër përgjatë lumit Vjosa me rrape (Platanus orientalis) dhe plopa (Populus sp.)	I lartë	Afatshkurtër-afatmesëm		
			Zbatimi i masave bioinxhinierike përgjatë rrugës Bejkollare-Piskovë	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatmesëm		
			Mbështetja për rigjellërimin e kurorës së gjelbër të qytetit të Përmetit	I lartë	Afatshkurtër-afatmesëm		
			Rehabilitimi vertikal i tokave të degraduara pranë lumenjve te Lomnices dhe Langarices si dhe ai horizontal në zonat kodrinore. Rehabilitimi i argjinaturave të lumenjve, si dhe devijimeve të shtratit të disa lumenjve nga mbetjet.	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë		
			Ndërhyrje infrastrukturore për rehabilitimin dhe rinovimin e rezervureve të ujit dhe digave të demtuara	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë		
			Ndërhyrje infrastrukturore për evitimin e permbytjeve të bashkisë Përmet nga vershimi i Perroit të Bardhe	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë		
			Ndërtimi i kanaleve erozive dhe mirëmbajtja e përmirësimi i linjave kulluese në zonat kodrinore-malore për shkak të erozionit masiv të tokës.	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë		
			Zbatimi i masave të NbS-së (bioinxhinierike) kundër erozionit në Leshishte, Petran, Kosinë, Hotovë, Ogren, Selenicë, Pagri, etj.	I lartë	Afatshkurtër-afatgjatë		
			Forcimi i menaxhimit të riskut nga fatkeqësitë			I lartë	Afatshkurtër-afatgjatë
			Sigurimi që Planet e Përgjigjes ndaj Emergjencave/sistemet e paralajmërimit të rishikohen çdo vit për të pasqyruar seriozitetin në rritje të ngjarjeve klimatike, mësimet e nxjerra nga ngjarjet e së kaluarës dhe praktikrat më të mira.				
	Rritja e kapaciteteve infrastrukturore dhe teknike të zjarrefikësve			Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë		
	Krijimi i Regjistrit për Riskun dhe Mundësitë për mbrojtjen e infrastrukturës nga permbytjet.			I lartë	Afatmesëm-afatgjatë		

7.3 Qeverisja, monitorimi dhe vlerësimi

Për sa i përket mbikëqyrjes dhe zbatimit të planit, është thelbësore të krijohet një kuadër në Bashkinë Përmet për të mbështetur zbatimin e suksesshëm dhe praktik të veprimeve të përshtatjes. Duke pasur parasysh se kjo strategji përfaqëson të gjitha funksionet dhe operacionet e Bashkisë Përmet.

Gjatë zbatimit të veprimeve të këtij plani, Bashkia Përmet do të përpiqet të sigurojë minimizimin e çdo ndikimi të mundshëm mjedisor. Veprimet do të shqyrtohen në kontekstin e përfitimeve të përbashkëta të mundshme, përfshirë masat si: shëndeti i njeriut, rritja dhe mbrojtja e biodiversitetit, përmirësimi i cilësisë së ujit, administrimi i zonave në risk nga përmbytjet dhe përcaktimi i qëndrueshëm i përdorimit të tokës, si dhe praktikatat e zhvillimit. Është e rëndësishme të prioritetizohen veprimet, të cilat sjellin përfitime të shumta mjedisore dhe sociale.

7.3.1 Përfaqësimi

Është e rëndësishme që Grupi Drejtues të bëjë bashkë përfaqësues të të gjitha fushave kyç funksionale me ekspertiza të ndryshme teknike, operacionale dhe menaxheriale, të cilët mund të kryejnë me sukses detyrat e nevojshme dhe të zbatojnë veprimet e përfshira në strategji.

7.3.2 Zbatimi

Grupi drejtues do të jetë përgjegjës për realizimin dhe do të hartojë një metodologji për zbatimin e këtij Planit Vendor Veprimi, që do të përfshijë:

- Prioritetizimin e veprimeve të përshtatjes për realizim brenda periudhave kohore afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata, sikurse përcaktohen në planin vendor të veprimit.
- Identifikimin e autoritetit përgjegjës/drejtues dhe caktimin e përgjegjësisë për realizim, duke identifikuar personin përgjegjës për zbatimin e veprimeve të përshtatjes.
- Zhvillimin e një qasjeje dhe fillimin e zbatimit të veprimeve.
- Vlerësimin e fondeve të kërkuara për veprimet dhe identifikimin e burimeve të mundshme financiare (buxheti kombëtar, vendor dhe/ose i financuar nga donatorët).
- Identifikimin/përcaktimin e treguesve ose objektivave kryesore për matjen e rezultateve.
- Ndërlidhjen me palët e interesit dhe sektorët e tjerë, si në nivel vendor ashtu edhe në atë rajonal, aty ku kërkohet zbatimi i veprimeve.
- Identifikimin se ku mund të përfshihen veprimet në planet, politikat dhe buxhetet ekzistuese.

7.3.3 Raportimi

Grupi Drejtues duhet të:

- Monitorojë dhe vlerësojë zbatimin e veprimeve dhe të caktojë afatin kohor kur do të zbatohen masat.
- Përdorë rezultatet nga programi i monitorimit dhe vlerësimit për të rishikuar vlerësimet e riskut, për të bërë ndryshime aty ku është e nevojshme bazuar te monitorimi i rezultateve/ndryshimeve/shkencës së klimës.
- Identifikojë risqet për zbatimin e veprimeve dhe të raportojë mbi progresin te ekipi i menaxhimit.

8 Shtojcat

Shtojca Qasja e palëve të interesit lidhur me përgatitjen e Planit Vendor të Përmetit për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike

Tabela 8.1 _ Qasje për përgatitjen e Planit të Përmetit për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike

Nr.	Afati kohor	Vendi	Aktivitetet e ndërmarra dhe qëllimi
1	Maj 2022	Tiranë	Përzgjedhja e Bashkisë Përmet si bashkia partnere e projektit PKP, bazuar në një vlerësim "me shumë kritere"
2	13 korrik 2022	Përmet	Takimi fillestar prezantues me punonjësit e Bashkisë Përmet. Takimi u organizua në formën e një workshop-i, ku morën pjesë kryetari i bashkisë, zëvendës kryetari dhe përfaqësuesit e drejtorive kryesore. Marrëveshja për nënshkrimin e Memorandumit të Mirëkuptimit midis Bashkisë dhe UNDP-së për të zyrarizuar partneritetin ndërmjet palëve. Marrëveshja për caktimin e një pikë kontakti koordinuese në bashki dhe për krijimin e një grupi teknik pune me përfaqësues nga sektorët prioritarë të identifikuar, si dhe nga departamenti i statistikave.
3	29 – 30 shtator 2022	Gjirokastrë dhe Përmet	Takimet e dedikuara teknike me palët e interesit të Bashkisë Përmet Takimet dhe diskutimet me përfaqësuesit e pesë sektorëve prioritarë të PKP-së në Bashkinë Përmet, si dhe takimet me përfaqësuesit e Prefekturës Gjirokastrë, Agjencisë Rajonale të Zënave të Mbrojtura (ARZM) Gjirokastrë dhe OSHC-së CESVI u zhvilluan për të kuptuar më mirë çështjet e qeverisjes, koordinimin ndërinstitucional, procedurat dhe/ose qasjet si dhe aftësitë, kapacitetet dhe kapacitetet teknike për përshtatje. Në Bashkinë Gjirokastrë dhe Përmet u takuan gjithsej 14 përfaqësues vendorë (1 femër dhe 13 meshkuj).
4	19 – 20 dhjetor 2022	Tiranë	U zhvillua workshop-i për punë, me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të nivelit kombëtar dhe nënkombëtar, gjatë të cilit u prezantuan dhe u diskutuan gjetjet paraprake të vlerësimit, së bashku me qasjen e propozuar për ngritjen e kapaciteteve.
5	7 – 9 mars 2023	Tiranë	Workshop-i për vlerësimin e cënueshmërisë. Qëllimi i workshop-it ishte të mbështeste kryerjen e vlerësimeve vendore të riskut dhe cënueshmërisë të bazuara në fakte, dhe të ofronte trajnime për stafin bashkiak mbi analizimin e informacionit për klimën, kryerjen e vlerësimeve të cënueshmërisë dhe përshtatjes dhe mbi skenarët klimatike për përgatitjen e planeve vendore të përshtatjes dhe trajnimin e autoriteteve vendore në bashkëpunim me Agjencinë Kombëtare të Mbrojtjes Civile dhe Drejtorinë e Përgjithshme të Emergjencave Civile. Në workshop-in në Tiranë morën pjesë 3 përfaqësues të grupeve të interesit nga Përmeti (1 femër dhe 2 meshkuj).
6	Mars deri në prill 2023	Korrespondencë elektronike	Raporti mbi "Vlerësimin e kapaciteteve të bashkive dhe nevojave për trajnime lidhur me Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike" iu shpërnda të gjithë stafit të bashkive për komente dhe vlerësime
7	Maj deri në qershor 2023	Korrespondencë elektronike	Nisja e përgatitjes së Planeve Vendore të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike (PVP-të). Modeli udhëzues për Vlerësimet e Riskut dhe Cënueshmërisë, si dhe tabelat në "Excel" për mbledhjen e kategorive të të dhënave i) demografike, ii) socio-ekonomike si dhe iii) klimatike/mjedisore në dispozicion në nivel vendor u shpërndanë me synim për të vlerësuar riskun dhe cënueshmërinë e Bashkisë Përmet ndaj ndryshimeve klimatike, për të hartuar Planin Vendor të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike.
8	7 qershor 2023	Përmet	Takimi teknik për përgatitjen e Planeve Vendore të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike (PVP-të). Takimet e organizuara në formën e një workshop-i ndihmuan për nisjen zyrtare të përgatitjes

Nr.	Afati kohor	Vendi	Aktivitetet e ndërmarra dhe qëllimi
			së Planeve Vendore të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike; Shënimi udhëzues dhe bazat e të dhënave në "Excel" u ndanë me të gjitha bashkitë përpara organizimit të takimeve. Në takim morën pjesë 10 përfaqësues të bashkisë (7 femra dhe 3 meshkuj).
9	Qershor deri në shtator 2023	Korrespondencë elektronike	Mbledhja e të dhënave nga bashkitë. Pati vonesa gjatë procesit të mbledhjes së të dhënave, u vërejt vështirësi në komunikim dhe koordinim i brendshëm i dobët mes bashkive lidhur me sigurimin e të dhënave të nevojshme në formatin e kërkuar; shumica e të dhënave të marra nuk ishin në rend kronologjik për të kuptuar prirjet.
10	Gusht 2023	Korrespondencë elektronike	Kërkesa zyrtare të posaçme për informacion në lidhje me të dhënat e nevojshme janë hartuar dhe i janë dërguar pikës së kontaktit të Projektit PKP në Drejtorinë e Ndryshimeve Klimatike në MTM për t'ua përcjellë institucioneve të tjera kombëtare — gjithsej shtatë agjencie/institucione vartëse kombëtare, që mbledhin të dhëna nga zyrat e tyre rajonale. Përveç Institutit Kombëtar të Tokës dhe Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, nuk pati asnjë përgjigje apo reagim nga ndonjë Agjenci tjetër Kombëtare.
11	Gusht deri në shtator 2023	Nuk ka	Të gjitha të dhënat e mbledhura janë formatuar, përmirësuar, përkthyer, komentuar (aty ku ka qenë e nevojshme) dhe janë ndarë me Ekspertin Ndërkombëtar të Klimës për vlerësim dhe referencë të mëtejshme në PVP-të, që do të hartohen.
12	6 tetor 2023	Përmet	Workshop-i trajnues i Bashkisë Përmet për përshtatjen Workshop-i, i organizuar në bashkëpunim me palët e interesit të Bashkisë Përmet, synoi mbledhjen e vlerësimeve dhe kontributin e palëve vendore të interesit për të vlerësuar rreziqet, risqet dhe cenueshmërinë për Bashkisë Përmet. Në workshop morën pjesë 10 përfaqësues vendorë (4 femra dhe 6 meshkuj) nga Bashkia Përmet, Prefektura Gjirokastrë dhe Agjencia Rajonale e Zonave të Mbrojtura Gjirokastrë (ARZM).
13	Tetor 2023	Korrespondencë elektronike	Në vijim të diskutimeve në workshop, një email i posaçëm iu dërgua përfaqësuesve të Bashkisë Përmet dhe palëve kryesore vendore të interesit për të ofruar masa prioritare "specifike" për bashkinë e tyre.
14	Tetor deri në janar 2023	Nuk ka	Përgatitja dhe konsolidimi i draftit të parë PVP të Përmetit
15	Janar deri në shkurt 2024	Korrespondencë elektronike	Ndarja dhe konsultimi i draftit PVP dhe i bazave të të dhënave me Bashkinë Përmet. Në vijim të konsolidimit të draftit të parë PVP të Përmetit, ai u shpërnda Bashkisë Përmet, dhe jo vetëm, për komente dhe/ose reagime. Qëllimi ishte përgatitja e një dokumenti, që pasqyron nevojat reale dhe që do të përdoret në vijim nga bashkitë për mobilizimin e fondeve për trajtimin e ndërhyrjeve të PNK-së. Hartimi dhe miratimi i PVP-së përfundimtare të Përmetit
16	Mars/prill 2024	Tiranë	Prezantimi zyrtar i PVP-së së Përmetit Miratimi i PVP-së së Përmetit nga Këshilli Bashkiak

Shtojca II Parashikimet për ndryshimet klimatike

Në kuadër të mbështetjes për planifikimin për risqet, duhet të kuptojmë ndikimin më të keq të mundshëm të ndryshimeve klimatike, rastin më ekstrem të parashikimeve për ndryshimet klimatike. E gjithë shkenca dhe modeli i klimës u nënshtrohet supozimeve, paralajmërimeve dhe kufizimeve, të cilat nënkuptojnë se asnjë vlerësim nuk mund të konsiderohet si reflektim ose parashikim absolut i kushteve të së ardhmes. SSP-të e përditësuara janë emërtuar "SSPx-y", ku "SSPx" u referohet pesë skenarëve socio-ekonomikë dhe "y" u referohet niveleve të përafërta të forcës rrezatuese. Më poshtë paraqitet një përshkrim i shkurtër i pesë SSP-ve:

- **SSP1: Të përbashkëtat globale po ruhen:** kufijtë e natyrës po respektohen. Fokus është më shumë të mirëqenia njerëzore sesa të rritja ekonomike. Madje, pabarazitë e të ardhurave ndërmjet dhe brenda shteteve po pakësohen. Konsumi është orientuar drejt minimizimit të burimeve materiale dhe përdorimit të energjisë.
- **SSP2: Zhvillimi në të ardhmen:** Prijet e të ardhurave në vende të ndryshme po ndryshojnë ndjeshëm. Ekziston një bashkëpunim i caktuar ndërmjet shteteve, i cili nuk është zgjeruar thuajse fare. Rritja globale e popullsisë është mesatare, duke mbetur konstante në gjysmën e dytë të shekullit. Sistemet mjedisore po përballen me një degradim të caktuar.
- **SSP3: Rivaliteti rajonal:** Rikthimi i nacionalizmit dhe konflikteve rajonale i çon çështjet globale në plan të dytë. Politikët po përqendrohen gjithnjë e më shumë të çështjet e sigurisë kombëtare dhe rajonale. Madje, investimet në arsim dhe zhvillim teknologjik janë në rënie. Pabarazia po rritet. Disa rajone po pësojnë dëme drastike mjedisore.
- **SSP4: Pabarazia:** Hendeku mes shoqërive të zhvilluara, që bashkëpunojnë globalisht, dhe atyre, që kanë mbetur në një fazë të ulët zhvillimi, me të ardhura të ulëta dhe me nivel të ulët arsimor po zgjerohet. Politikët mjedisore janë të suksesshme për trajtimin e problemeve vendore në disa rajone, por jo të tjerat.
- **SSP5: Zhvillimi i nxitur nga lëndët djegëse fosile:** Tregjet globale po integrohen gjithnjë e më shumë, duke sjellë inovacione dhe përparime teknologjike. Megjithatë, zhvillimi social dhe ekonomik bazohet në shfrytëzimin intensiv të burimeve të lëndëve djegëse fosile me përqindje të lartë gëmyri dhe në jetesën e varur kryesisht nga energjia në mbarë botën. Ekonomia botërore po rritet dhe problemet vendore mjedisore si ndotja e ajrit po trajtohen me sukses.

Për çdo skenar parashikohet një rritje e temperaturës globale, siç paraqitet në Tabela8. 2:

Tabela8. 2_ Rritja e parashikuar e temperaturës globale sipas skenarëve të ndryshëm

Skenari	Afatshkurtër, 2021–2040		Afatmesëm, 2041–2060		Afatgjatë, 2081–2100	
	Përlogaritja më e mirë (°C)	Intervali më i mundshëm (°C)	Përlogaritja më e mirë (°C)	Intervali më i mundshëm (°C)	Përlogaritja më e mirë (°C)	Intervali më i mundshëm (°C)
SSP1-1.9	1.5	1.2 deri në 1.7	1.6	1.2 deri në 2.0	1.4	1.0 deri në 1.8
SSP1-2.6	1.5	1.2 deri në 1.8	1.7	1.3 deri në 2.2	1.8	1.3 deri në 2.4
SSP2-4.5	1.5	1.2 deri në 1.8	2	1.6 deri në 2.5	2.7	2.1 deri në 3.5
SSP3-7.0	1.5	1.2 deri në 1.8	2.1	1.7 deri në 2.6	3.6	2.8 deri në 4.6
SSP5-8.5	1.6	1.3 deri në 1.9	2.4	1.9 deri në 3.0	4.4	3.3 deri në 5.7

Burimi: TS, Ndryshimet klimatike 2021: Baza e Shkencës Fizike. Kontributi i WGI-së për AR6 të PNNK-së (TS, Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of WGI to the AR6 of the IPCC)

Shtojca III Integrimi i vlerësimeve të cenueshmërisë dhe të riskut

Vlerësimi i ndjeshmërisë

Tabela 8.3_ Shkalla e ndjeshmërisë

Shkalla e vlerësimit	Niveli i ndjeshmërisë	Përkufizime
0	Nuk ka ndjeshmëri	Nuk rrezikohet jeta dhe shëndeti i njeriut; nuk ka viktima; nuk ka humbje financiare; nuk ka ndërprerje të funksionimit të sistemit
1	Ndjeshmëri e ulët	Rrezik për qëndësinë e jetës; raste të veçanta lëndimesh; humbje të vogla financiare; ndërprerje të vogla të funksionimit të një sistemi të dhënë
2	Ndjeshmëri mesatare	Rrezik për shëndetin; një numër i konsiderueshëm njerëzish të lënduar, biznesesh, infrastrukturash dhe shërbimesh të ndërprera, problemesh shëndetësore, zhvendosjesh nga shtëpitë; humbje të konsiderueshme financiare; ndërprerje të konsiderueshme të funksionimit të një sistemi të dhënë
3	Ndjeshmëri e lartë	Rrezik për jetën e banorëve; numër i lartë viktimesh, ndërprerjesh të funksionimit të veprimtarive, infrastrukturave dhe shërbimeve ekonomike, problemesh shëndetësore, zhvendosjesh nga shtëpitë; humbje të mëdha financiare; pamodalimi i funksionimit të një sistemi të dhënë

Kapaciteti për përshtatje

Tabela 8.4_ Shkalla e cenueshmërisë

Shkalla e vlerësimit	Niveli i cenueshmërisë	Përkufizime
0	Nuk ka cenueshmëri	Nuk rrezikohet jeta dhe shëndeti i njeriut; nuk ka viktima; nuk ka humbje financiare; nuk ka ndërprerje të funksionimit të sistemit
1	Cenueshmëri e ulët	Rrezik për qëndësinë e jetës; raste të veçanta lëndimesh; humbje të vogla financiare; ndërprerje të vogla të funksionimit të një sistemi të dhënë
2	Cenueshmëri mesatare	Rrezik për shëndetin; një numër i konsiderueshëm njerëzish të lënduar, biznesesh, infrastrukturash dhe shërbimesh të ndërprera, problemesh shëndetësore, zhvendosjesh nga shtëpitë; humbje të konsiderueshme financiare; ndërprerje të

3	Cënueshmëri e lartë	Kreuzë për jetën e banorëve; numër i lartë vaktimesh, ndërtimesh të funksionimit të veprimtarive, infrastrukturave dhe shërbimeve ekonomike, prodhimesh shërbimesh, zhvendosjesh nga shtëpi; humbje të mëdha financiare; përmirësim i funksionimit të shtetit
		konfidencialitet i funksionimit të një sistemi të dhënash

Shtojca IV Kriteret e pikëzimit të riskut

Tabela 8.5 _ Kriteret e pikëzimit të riskut

Pikëzimi numerik	Ndikimi	Pikëzimi i mundësisë
1	Risqet me ndikim të ulët përfshijnë: <u>Ndikimin financiar</u> Kostoja e vlerësuar nën 1 milion euro. <u>Ndikimin social</u> Është prekur 10% e popullsisë së secilës bashki. <u>Ndikimin shëndetësor</u> Ndikimi i ulët nënkupton pak shqetësime për njerëzit. Ndikime të vogla shëndetësore për një pjesë më të vogël të popullsisë. <u>Ndikimin mjedisor</u> Vetëm ndikim i ulët mjedisor – nuk ka dëme të konsiderueshme, nuk ka zona ose specie të mbrojtura të prekura dhe nuk ka zona të vogla gjeografike të prekura	Mundësia e ulët i referohet një situatë ku risku nuk ka gjasa të ndodhë për shkak të karakteristikave specifike të secilës bashki. Ose ndryshimi i klimës që mund të shkaktojë riskun është një rast ekstrem dhe që mund të ndodhë vetëm me vonë gjatë shekullit.
2	Risqet me ndikim mesatar përfshijnë: <u>Ndikimin financiar</u> Kostoja e vlerësuar mbi 1 milion euro deri në 10 milionë paunde. <u>Ndikimin social</u> Është prekur më shumë se 10% dhe më pak se 50% e popullsisë. <u>Ndikimin shëndetësor</u> Ndikimi mesatar nënkupton shqetësime më të mëdha për njerëzit. Ndikime të mëdha shëndetësore për një pjesë më të vogël të popullsisë. Ose ndikime të vogla shëndetësore për një pjesë të madhe të popullsisë. <u>Ndikimin mjedisor</u> Vetëm ndikim i ulët mjedisor – ka disa dëmtime mjedisore, nuk ka zona ose specie të mbrojtura të prekura, por një zonë gjeografike rajonale ose ndërrejonale të prekura	Mundësi mesatare, ndryshimi klimatik që shkakton riskun ka mundësi të ndodhë sipas SSP5- 8.5. Ekzistojnë disa cenueshmëri të qenësishme për secilën bashki, të cilat e bëjnë riskun më të mundshëm
3	Risqet me ndikim të lartë përfshijnë: <u>Ndikimin financiar</u> Kostoja e vlerësuar mbi 10 milionë euro. <u>Ndikimin social</u> Është prekur 50% ose më shumë e popullsisë. <u>Ndikimin shëndetësor</u> Ndikimi i lartë nënkupton shqetësime të mëdha për shumë njerëz. Ndikime të mëdha shëndetësore për një pjesë të konsiderueshme të të prekurve dhe/ose me disa raste vdekjesh. <u>Ndikimin mjedisor</u> Ndikim mjedisor në shkallë të gjerë – ka dëme mjedisore të konsiderueshme, ka zona ose specie të mbrojtura të prekura dhe/ose një zonë me shtrirje gjeografike të madhe të prekura.	Mjafton një ndryshim i vogël klimatik që risku të ndodhë. Ose risku tashmë po ndodh dhe do të rritet nga ndryshimet klimatike.

Shtojca V Lista e masave të përshtatjes të propozuara

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu			
Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(et)	Afati kohor S/M/L
1	Rishikimi i studimeve të mëparshme lidhur me cënueshmëritë klimatike dhe hartëzimin e përshtatjes në të gjitha bashkitë për të krijuar një hartë Cënueshmërie Klimatike për Bashkinë Përmet, duke përdorur informacionin lidhur me risqet nga përmbytjet, valët e të nxehtit, thatësitat dhe të ftohtit, përfshirë: - Krijimin e një baze evidencash mbi të cilën bazohen vendimet për priorizimin e riskut dhe përshtatjen. Këtu përfshihen (a) vendosja e kritereve të vendimmarrjes për priorizimin e riskut dhe planifikimin e përshtatjes; (b) shqyrtimi për të identifikuar dhe njohur sektorët, vendet dhe komunitetet/njerëzit, që do të jenë objekt i vlerësimit të riskut dhe (c) identifikimi dhe përzgjedhja e materialit të bazuar në fakte - Identifikimin e 'fitimeve të shpejta' dhe zbatimi i veprimeve të përshtatjes dhe përzgjedhja e metodologjisë/procedurës për përshtatje - Rishikimin e listës së banorëve të cënueshëm për të mundësuar identifikimin e atyre që mund të jenë më të rrezikuar nga skenarët e përcaktuar, dhe për të ofruar përgjigje proaktive të përshtatshme - Identifikimin e zonave prioritare për sektorin vullnetar, komunitar dhe të ndërmarrjes sociale dhe mbështetjen e çdo mase të kërkuar përshtatjeje dhe qëndrueshmërie. - Përpilimin e një inventari të asetave dhe shërbimeve të cënueshme - Identifikimin e zonave të prekshme nga izolimi si pasojë e përmbytjeve dhe caktimi i masave për ta trajtuar këtë çështje. Përdorimin e hartave të përmbytjeve për skenarë të së ardhshmes për të identifikuar komunitetet dhe asetet që mund të jenë të cënueshme.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër
2	Identifikimi i zonave dhe komuniteteve të izoluara si pasojë e përmbytjeve dhe ndërmarrja e masave për të reduktuar riskun, për t'u përgjigjur me gatishmëri dhe për të rritur ndërgjegjësimin dhe qëndrueshmërinë vendore ndaj ndikimeve. - Shqyrtimi i të dhënave të riskut nga përmbytjet dhe marrja në konsideratë nga këshilli bashkiak e rritjes së përmasave dhe thellësisë së përmbytjeve në projektimin, planifikimin dhe ndërtimin/realizimin e infrastrukturës së re, për të shmangur zonat e mundshme/të ardhshme të prira për t'u prekur nga përmbytjet dhe për të siguruar që infrastruktura e re të jetë e qëndrueshme ndaj risqeve të ndryshimeve klimatike - Identifikimi dhe hartëzimi i zonave të prira ndaj riskut për përmbytje të rrugëve nga ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore - Garantimi që komuniteti të jetë i informuar për ndikimet e mundshme të ndryshimeve klimatike dhe për përgjegjësitë e tij lidhur me krijimin e qëndrueshmërisë personale ndaj risqeve. Krijimi i programeve të komunitetit për qëndrueshmëri, për t'u siguruar se komunitetet vendase do të jenë më të përgatitura për ngjarjet atmosferike ekstreme më të shpeshta dhe më intensive (përmbytje, valë të nxehti, stuhitë) dhe se mund të përgjigjen dhe rimëkëmben në mënyrë më efektive. - Analizimi i informacionit nga ngjarjet e kaluara dhe ndikimet e përmbytjeve për ngjarjet e ardhshme. Për shembull, shqyrtimi i hartave aktuale të përmbytjeve të zonave të cënueshme nga përmbytjet dhe identifikimi i niveleve të përmbytjeve për një sërë skenarësh të ardhshëm.	Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale	Afatmesëm

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu

Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	Vijimi i qasjes së bazuar te risku i minimizuar për zhvillime në zonat në risk për përmblytje (bregdetare, baticore, lumore, nga shiu dhe ujërat nëntokësore)		
3	Kryerja e një vlerësimi të bazuar te risku duke zbatuar kriteret e vendimmarrjes për të identifikuar risqet prioritare, që duhen trajtuar, përfshirë: - Përfshirja e vlerësimit të riskut në regjistrin e riskut të korporatës dhe vlerësimi i mundësisë dhe ashpërsisë së ndodhshmërisë në shkallë kohore të përcaktuara qartë. - Kryerja e një vlerësimi të bazuar te risku duke zbatuar kriteret e vendimmarrjes për të identifikuar risqet prioritare, që duhen trajtuar.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Spektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
4	Krijimi dhe zhvillimi i një fushate ndërgjegjësimi për rolin e mjedisit natyror dhe kontributin e tij pozitiv te Përshtatja ndaj Ndryshimeve Klimatike duke reduktuar efektet e ngjarjeve atmosferike ekstreme përmes veprimeve si : - Përgatitja e strategjisë për rritjen e ndërgjegjësimi të publikut rreth rolit të Bashkisë Përmet në përgjigjen ndaj emergjencave klimatike. - Shqyrtimi i mundësisë për krijimin e grupeve të Vullnetarëve të Qëndrueshmërisë së Komunitetit, si "rojet e përmblytjeve" ose "engjëjt e dëborës" në komunitet, që banorët të veprojnë si burime informacioni dhe mbështetjeje fillestare për ata që rrezikohen nga përmblytjet dhe moti ekstrem. Shënjestrimi i organizatave komunitare për mbështetje shtesë - Organizimi i aktiviteteve publike për të komunikuar rolin e Përmetit në Veprimin Klimatik, inkurajimi i angazhimit të publikut dhe identifikimi i ndërtesave civile si vende për angazhimin e publikut. - Nxiti për përdorimin e tabelave informuese në zonat atraktive, turistike, të botës së egër, me peizazh natyror, të trashëgimisë kulturore dhe zonat e tjera të përshtatshme të bashkisë, për të nxitur dhe për të rritur ndërgjegjësimin lidhur me respektimin e mjedisit natyror dhe rolin e tij në përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike. - Përdorimi i projekteve edukative në shkollë ose në komunitet si mundësi për të shpërndarë informacion për ndryshimet klimatike te publiku.		Afatmesëm
5	Rishikimi i Planeve të Përmetit për Përgjigje ndaj Emergjencave, përfshirë: - Zhvillimin e një sistemi për të dokumentuar, monitoruar dhe analizuar të dhënat mbi ndikimin e ngjarjeve atmosferike ekstreme në Bashkinë Përmet. - Sigurimin që Planet e Përgjigjes ndaj Emergjencave/sistemet e paralajmërimit të rishikohen çdo vit për të pasqyruar seriozitetin në rritje të ngjarjeve klimatike, mësimet e ndjerra nga ngjarjet e së kaluarës dhe praktikë më të mira. - Përpjekjen për të siguruar se komunikimi, sinjalizimet dhe sistemet rezervë të reagjesve ndaj emergjencave mbajnë komunikime gjatë ngjarjeve ekstreme. - Identifikimin e mësimet të ndjerra, rasteve studimore dhe programeve të trajnimit për të kuptuar dhe për t'u aftësuar mbi menaxhimin e Përgjigjes ndaj Emergjencave përballë risqeve dhe çështjeve në rritje nga ndryshimet klimatike.		Afatshkurtër-afatgjatë

A.1 Njerezit, shendetit, komunitetet dhe mjedisi i ndertuar nga njeriu			
Per t'u pergjigjur ne menyre efektive ndaj ngjarjeve atmosferike te renda permes rritjes se kapaciteteve dhe te qendrueshmerise ndaj ndryshimeve klimatike ne Bashkine Permet			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
6	Sigurimi qe vleresimet rutinë te ndikimit ne shendet te kryhen si pjesë e zhvillimeve te reja. Përfshirja e veprimeve te tilla si: - Eksplorimi i potencialit per te ndërmarrë trajtime parandaluese lidhur me mirëmbajtjen gjatë dimrit të shtigjeve për këmbësorë dhe biçikleta, duke siguruar inkurajimin e udhëtimit aktiv të qëndrueshëm gjatë muajve të dimrit dhe uljen e riskut/përgjegjësisë së mundshme për dëmtime të publikut - Ofrimi i mbështetjes për reduktimin e rrëshqitjeve, pengimeve dhe rrëzimeve gjatë motit ekstrem nëpërmjet hartimit dhe zbatimit të një Strategjie Parandaluese që synon të moshuarit dhe qytetarët e cënueshëm	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatmesëm
7	Hartimi i planeve të komunikimit për: - Rritjen e ndërgjegjësimit të pronarëve të shtëpive private për ndikimet e mundshme të ngjarjeve të ndryshimeve klimatike në strehim dhe për mënyrën se si të kujdesen më së miri për shtëpinë e tyre, me qëllim shmangien ose pakësimin e ndikimeve. - Ofrimin e komunikimeve të përmirësuar, duke përdorur parashikimet e sakta të motit, duke dhënë alarme, sinjale të paralajmërimit të hershëm, këshilla dhe mbështetje përpara ngjarjeve atmosferike ekstreme - Informimin e banorëve se si mund të reduktojnë përdorimin e ujit, duke ndihmuar në kursimin e ujit. - Informimin e Bashkisë Permet duke përdorur parashikimet e sakta të motit, duke dhënë alarme, sinjale të paralajmërimit të hershëm, këshilla dhe mbështetje përpara ngjarjeve atmosferike ekstreme. - Promovimin nëpër shkollë të përshtatjes dhe qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike dhe promovimi i realizueshmërisë së zgjidhjeve të bazuara te natyra, për të trajtuar ndryshimet klimatike dhe për të përmirësuar biodiversitetin. - Krijimin dhe zbatimin e një fushate komunikimi, e cila detajon ndikimet që mund të kenë ndryshimet klimatike në shëndet dhe mirëqenie. - Hartimin e këshillave dhe udhëzimeve se çfarë duhet bërë nëse banorët preken nga ngjarjet atmosferike ekstreme (p.sh., përmytje, valë të të nxehtësisë etj.), duke u dhënë përparësi komuniteteve të cënueshme, në mënyrë që të mund të përgjigjen më shpejt në rast të motit ekstrem. - Vlerësimin e zonave, që mund të jenë më të prira ndaj zjarreve në pyje dhe vendosje e sinjalistikës dhe udhëzimeve në këto zona për t'i rritur përdoruesit që të mos e përkeqësojnë riskun, për shembull, duke ndezur skarën ose zjarre në kamping.	Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatmesëm
8	Hartimi dhe zbatimi i një plani ndryshimi të sjelljes për qytetarët, bizneset dhe komunitetet për të ndryshuar sjelljet, për të kuptuar dhe për të trajtuar më mirë ndryshimet klimatike dhe ngjarjet atmosferike ekstreme. - Sigurimi i përfitimeve (mundësive) të përbashkëta të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike për mjedisin përmes uljes së emetimeve të gazeve me efekt serrë ose reduktimit të presioneve mbi burimet dhe promovimit të përfitimeve për komunitetet.		
9	Përmirësimi i mbledhjes së të dhënave lidhur me ndikimet e ngjarjeve klimatike ekstreme, përfshirë: - Vënien në dispozicion online për publikun të dhënave për Qëndrueshmërinë e Komunitetit ndaj Motit Ekstrem Hulumtimin, grumbullimin dhe dokumentimin e ndikimeve të ngjarjeve klimatike ekstreme në Permet.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes	Afatshkurtër-afatgjatë

A.1 Njerezit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu

Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet.

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(jët)	Afati kohor S/M/L
	- Evidentimin e ndikimeve të ngjarjeve klimatike në ndërtesa dhe infrastrukturë kritike përmes hartëzimit në GIS, për të ndihmuar në identifikimin e rreziqeve dhe zonave të cenueshme, për të mundësuar planifikimin për përshtatje në të ardhmen. - Krijimin e një sistemi raportimi dhe shkëmbimi informacioni, që bën të mundur vlerësimin e ndikimeve të plota të ndryshimeve klimatike dhe mbështet vlerësimin e drejtë ekonomik të projekteve për përshtatje në të ardhmen. - Vazhdimin e aktivizimit të Protokollit të Emergjencave për Kushte Atmosferike të rënda gjatë periudhave të motit ekstrem, duke siguruar aksesin në strehim të personave të pastrehë. - Vazhdimin e monitorimit të niveleve të cilësisë së ajrit, duke siguruar që cilësia e ajrit do të mbetet në nivel të sigurt gjatë periudhave me temperatura të larta. Veprimet mund të përfshijnë instalimin e një stacioni të ri të monitorimit të cilësisë së ajrit nga trafikut në zona periferike	Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
11	Shfrytëzimi i verës më të gjatë dhe më të thatë duke inkurajuar zgjedhje të një mënyre jetese fleksibël për përmirësimin e shëndetit dhe të mirëqenies. Përfshirja e ndryshimeve në regjimin e punës, promovimi i përdorimit të hapësirave të jashtme ose inkurajimi i shfrytëzimit të kohës së lirë në ambiente të jashtme për t'i dhënë shtysë turizmit vendor dhe mundësive ekonomike.		Afatshkurtër
12	Inkurajimi i të gjitha grupeve të sektorit komunitar dhe vullnetar për: - Krijimin dhe zbatimin e projekteve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në nivel vendor - Paraqitjen e shprehjes së interesit nga propozime për Projektet e Veprimit Klimatik, - Eksplorimin e mënyrave se si Bashkia Përmet mund të ndihmojë grupet e cenueshme (p.sh., gratë kryefamiljare, etj.) dhe njerëzit e izoluar (të moshuarit) dhe komunitetet që të jenë më të qëndrueshme ndaj klimës. - Promovimin e çiklizmit dhe ecjes aktive në qytetin e Përmetit, duke reduktuar kështu emetimet e karbonit dhe duke përmirësuar cilësinë e ajrit. - Nxitjen e heqjes dorë nga përdorimi i makinave private përmes politikës së planifikimit të përdorimit të tokës, menaxhimit të zhvillimit dhe nismave dhe promovimeve vendore - Ndjekjen në mënyrë aktive e projekteve për reduktimin e konsumit të energjisë dhe për pakësimin e sasisë së karbonit. - Mbështetjen e identifikimit të tyre që janë më të rrezikuar nga skenarët e përcaktuar dhe për të dhënë përgjigje proaktive sipas rastit.	Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale 	Afatmesëm
13	Bashkëpunimi me organizatat përkatëse qeveritare, agjencitë dhe palët e interesit për të rritur ndërgjegjësimin për ndikimet e ndryshimeve klimatike të përmbytyet dhe të cilësia e ujit, dhe të punuarit me këto palë të interesuara për krijimin dhe zbatimin e masave të përshtatjes.		Afatshkurtër-afatgjatë
14	Promovimi i zhvillimit që nxit përdorimin e energjisë elektrike të pastër, që minimizon konsumin e lëndëve djegëse fosile në Përmet, përfshirë ndërmarrjen e veprimeve si: Angazhimi me ofruesit e energjisë dhe shërbimeve për të siguruar se infrastruktura dhe shërbimet e energjisë janë të qëndrueshme ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban	Afatgjatë

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu

Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Marrja në konsideratë, gjatë planifikimit të ndërtesave, e masave për izolim ndaj nxehtësisë, si përdorimi i fasadave të bardha, grilave, tarracave të gjelbra, dhe teknologjive efikase të ftohjes. Futja e një sistemi raportimi dhe monitorimi për izolimin e ndërtesave, për të siguruar ndërtesa të qëndrueshme ndaj nxehtësisë. - Sigurimi se programet e rinovimit të banesave, që kërkojnë krahas realizimit të objektivave të eficientës së energjisë, përfshijnë masat e përshtatjes aty ku është e mundur, të tilla si masat për eficientën e ujit, opsionet e hijezimit, ajrimi më i mirë për reduktimin e riskut të mbivënjës dhe për përmirësimin e cilësisë së ajrit në ambientet e brendshme, etj. Këtu mund të përfshihen ajrimi natyror për të përmirësuar performancën termike dhe për të garantuar rehati gjatë valëve të të nxehtë, gjelbërimi natyror, shtresat reflektuese për soleta, trotualet e depërtueshëm nga uji dhe grumbullimi i ujërave të shiut për të reduktuar përdorimin e ujërave të ëmbla. - Termolizimi i të gjitha objekteve publike, veçanërisht shkollave, kopshteve dhe qendrave	dhe Territorial	
15	Hartimi dhe zbatimi i vlerësimit të riskut dhe planit korrigjues për identifikimin e stokut të ndërtesave të Përmetit dhe integrimi i proceseve vendimmarrëse për programet e infrastrukturës rrugore; projektimi, planifikimi dhe mirëmbajtja. Vlerësimat e riskut do të përfshijnë: - Mbledhjen dhe krahasimin e të dhënave historike mbi ngjarjet e motit për rajonin e Bashkisë Përmet; - Mbledhjen dhe vlerësimin e të dhënave ndërkombëtare dhe kombëtare mbi regjimet e parashikuara klimatike dhe risqet e mundshme për Përmetin	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatmesëm
16	Mbrojtja dhe shfrytëzimi i përfitimeve në lidhje me turizmin dhe kapitalin natyror dhe kulturor; Përfundimi i vlerësimit të riskut klimatik dhe cenueshmërisë së objekteve kulturore - Identifikimi i masave për rritjen e qëndrueshmërisë së ndërtesave të trashëgimisë/historike, në pronësi dhe në operim të Bashkisë Përmet, ndaj ngjarjeve atmosferike ekstreme.		Afatshkurtër-afatmesëm
17	Rishikimi i planeve të lëvizshmërisë urbane të qëndrueshme për Përmetin.		Afatmesëm-afatgjatë
18	Hartimi i një plani të dedikuar zhvillimi për turizmin në burimet e ujërave termale të Bënjës		Afatshkurtër-afatmesëm

A.2 Infrastruktura

A.2 Infrastruktura

Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve infrastrukturore në Bashkinë Përmet:

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Përfshirja e konsideratave klimatike në projektimin, planifikimin dhe ndërtimin e të gjitha projekteve infrastrukturore të ndërmarra nga Bashkia Përmet, për të reduktuar cenueshmërinë e Bashkisë Përmet nga ndikimet e ndryshimeve klimatike. Veprimet e mundshme përfshijnë: - Menaxhimin e riskut për kullimin e ujërave sipërfaqësore gjatë ngjarjeve ekstreme të reshjeve të shiut. Rishikimin e kërkesave të projektimit për sisteme kullimi urbane të qëndrueshme në kuadër të planifikimit të Përmetit. - Zbatimin e Udhëzuesit të Planifikimit për Përmbytjet dhe praktikave më të mira për zvogëlimin e riskut të zhvillimeve të reja nga përmbytjet bregdetare, lumore, përmbytjet nga reshjet ose ujërat nëntokësore. - Promovimin e projektimit dhe ndërtimit cilësor me aftësi ripërtëritëse dhe qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike. - Përfshirjen e rolit të mjedisit natyror për promovimin e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike përmes promovimit të infrastrukturës së gjelbër, të tilla si terracat dhe muret e gjelbra në vende të përshtatshme. - Promovimin e projektimit dhe ndërtimit të zhvillimeve të reja për të krijuar lagje me karbon të ulët dhe me mundësi për shëtitje, si dhe hapësira pune me infrastrukturë të gjelbër dhe blu të cilësisë së lartë. - Mbrojtjen e ambienteve të hapura, me infrastrukturë shumëfunksionale të gjelbër dhe blu, me lidhje me rrjetin më të gjerë të ambienteve të hapura dhe habitateve.	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatgjatë
2	Kryerja e një vlerësimi të riskut të ndikimeve të mundshme të ndryshimeve klimatike dhe efektit të tyre në infrastrukturën kryesore, si dhe përdorimi i tij për të hartuar politikën për përshtatje dhe për të regjistruar ndikimet e ngjarjeve atmosferike ekstreme në infrastrukturën Rrugore - Krijimi i një sistemi për të dokumentuar, monitoruar dhe analizuar infrastrukturën e cenueshme nga ndikimet e ndryshimeve klimatike/ngjarjeve atmosferike ekstreme, përfshirë rrugët, urat, hapësirat për ecje dhe çiklizëm, linjat hekurudhore dhe të autobusëve, përmes veprimeve të mëposhtme: - Kryerja e një vlerësimi të riskut dhe cenueshmërisë së infrastrukturës rrugore të Përmetit dhe nxitja e ndërmarrjes së planeve të veprimit për paralajmërimin për përmbytje në zona me risk të lartë - Shqyrtimi i Informacionit të disponueshëm për ngjarjet e së kaluarës dhe sistemeve ekzistuese të menaxhimit të aseteve - Përpilimi i një inventari për infrastrukturën e cenueshme për të ndihmuar me prioritizimin e punëve dhe për të hartuar planet e prioritizimit të rrugëve - Përcaktimi i një procedure për vlerësimet e integritetit strukturor të infrastrukturës pas ngjarjeve atmosferike ekstreme - Komunikimi me palët e jashtme të interesit për asetet, që kërkojnë gjatë një ngjarjeje atmosferike ekstreme, si borëpastruese, zhavorr dhe kripë, sinjalistikë dhe ndriçim i lëvizshëm për emergjencë, gjeneratorë rezervë të energjisë elektrike, barriera të lëvizshme për përmbytjen, pompa, etj. - Hartimi i një plani transporti për një ngjarje atmosferike të rëndë dhe shpërndarjes së tij te palët e jashtme përkatëse të interesit.	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
3	Krijimi i një Regjistrit Risku dhe Mundësish dhe i një kuadri menaxhues për të gjitha infrastrukturën dhe ndërtesat kritike në pronësi të Bashkisë	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit,	Afatmesëm -

A.2 Infrastruktura

Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve infrastrukturore në Bashkinë Përmet

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	Përmet, përfshirë rrugët, ndërtesat, infrastrukturën e TI-së, pajisjet kritike, mbetjet, përmes nismave si: - Ndërmarrja e Vlerësimit të Riskut të infrastrukturës ekzistuese rrugore/të transportit të zonat e cenueshme për të identifikuar seriozitetin e risqeve të ndryshimeve klimatike për funksionimin dhe gjendjen e tyre. - Hartimi i një regjistri, që përfshin shpeshësinë dhe ndikimet e mundshme të ndryshimeve klimatike në infrastrukturën kritike. - Zbatimi i një plani monitorimi për të inspektuar integritetin e infrastrukturës ekzistuese. - Përfshirja e konsideratave klimatike në projektimin, planifikimin, ndërtimin dhe mirëmbajtjen e të gjitha rrugëve, trotuareve, urave dhe projekteve të tjera ndërtimore - Hartimi i udhëzuesit të projektimit për projektet e mëdha të investimeve kapitale, që përcaktojnë mënyrën e përdorimit të parashikimeve klimatike specifike rajonale dhe të opsioneve të përshtatjes. - Identifikimi i planeve rezervë dhe të emergjencës për ngjarjet klimatike, që mund të ndikojnë te infrastruktura kritike. - Përditësimi/zhvillimi i bazës së të dhënave për hartëzimin e riskut, pasi zonat e njohura për përmbytje po zgjerohen gjithnjë e më shumë në të gjithë Bashkinë Përmet. - Hartimi i Regjistrit të Infrastrukturës së Mbrojtjes nga Përmbytjet dhe Planet e Menaxhimit.	Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes	afatgjatë
4	Krijimi i Regjistrit për Riskun dhe Mundësitë për mbrojtjen e infrastrukturës nga përmbytjet. - Testimi i përdorimit të teknologjisë së sensorëve në distancë për vlerësimin e zonave të njohura për përmbytje në të gjithë rrjetin e autostradave dhe në bashki, për të ndërmarrë veprime përpara ngjarjeve të rënda të reshjeve të shiut - Kryerja e Vlerësimeve të Riskut për Përmbytje, specifike për zonën, për infrastrukturën dhe ndërtesat e reja, që shërbejnë për të hartuar vendimet e planifikimit dhe kërkesat e duhura të përshtatjes, duke siguruar që në zhvillimet e reja për sistemet e kullimit të ujërave të shiut të merren parasysh ndikimet e mundshme të ardhshme të ndryshimeve klimatike në projektimet e tyre, përfshirë përdorimin e sistemeve të qëndrueshme të kullimit urban. - Hartimi i Planeve për Menaxhimin e Ujërave Sipërfaqësore, në mënyrë që të menaxhohen risqet për përmbytje nga ujërat sipërfaqësore në zonat e identikuara. - Identifikimi dhe hartimi i një regjistri për infrastrukturën ekzistuese fizike dhe jo fizike të mbrojtjes nga përmbytjet në Përmet. - Rishikimi i qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike dhe vlerësimi i riskut, duke marrë parasysh gjendjen e infrastrukturës së mbrojtjes nga përmbytjet, kapacitetin e projektimit dhe cenueshmërinë e receptorëve nëse infrastruktura dështon. - Krijimi dhe zbatimi i protokolleve për vlerësimet e integritetit strukturor të infrastrukturës së mbrojtjes nga përmbytjet pas ngjarjeve ekstreme. - Krijimi i një programi mirëmbajtjeje për ruajtjen e integritetit të infrastrukturës. - Identifikimi i zhvillimeve të zonat prioritare të riskut për përmbytje dhe pikat e nehta në të gjithë bashkinë dhe testimi i përdorimit të teknologjisë së sensorëve në distancë për vlerësimin e zonave të njohura për përmbytje në të gjithë rrjetin e autostradave dhe në bashki, për		Afatmesëm-afatgjatë

A.2 Infrastruktura

Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve infrastrukturore në Bashkinë Përmet

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	të ndërmarrë veprime përpara ngjarjeve të rënda të reshjeve të shiut. - Hartimi i planeve të rrugëve alternative në rast përmbajtjeje për të minimizuar ndërprerjen e shërbimeve. - Prioritizimi i projekteve për reduktimin e riskut për përmbajtje dhe sigurimi i hartëzimit të detajuar të zonave të prira ndaj riskut për përmbajtje nga ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore. - Vazhdimi i zhvillimit të bazës së të dhënave për hartëzimin e riskut për përmbajtje, pasi zonat e njohura për përmbajtje po zgjerohen gjithnjë e më shumë në të gjithë bashkinë. Prioritizimi i zonave sipas një hierarkie risku për të ndihmuar në mobilizimin e burimeve gjatë ngjarjeve të rënda të reshjeve të shiut - Vlerësimi dhe forcimi i këmbëve të urave, që rrezikohen të dëmtohen nga përmbajtjet. - Garantimi se sistemet e duhura të kullimit të ujërave të shiut për zhvillime të reja ofrojnë siguri për ndikime të mundshme të ndryshimeve klimatike në të ardhmen. - Krijimi i një sistemi për përmirësimin e rrjeteve të kullimit, përfshirë ndarjen e kanalizimeve dhe ujërave sipërfaqësore për të shtuar kapacitetet për qëndrueshmëri.		
5	Identifikimi se cilat sisteme monitorimi janë tashmë në funksion në infrastrukturën rrugore të identifikuar më lart, si rilevimet e kushteve të shtrembërit të rrugëve dhe kërkesat e fushëveprimit për sistemet e reja të monitorimit. Veprimet përfshijnë: Kryerjen e Auditimit të Energjisë dhe Modelimit të Energjisë së Ndërtesave të Përmetit për të shmangur ndikimin e mbivënieve dhe për të adresuar çështjen e përthithjes së energjisë diellore për të reduktuar mbivënieve dhe përdorimin e energjisë për ftohje	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
6	Hartimi i një Plani Vijimësie të Biznesit për të identifikuar dhe adresuar në mënyrë specifike ndikimet që lidhen me ngjarjet atmosferike ekstreme në të gjitha funksionet/shërbimet e Bashkisë Përmet dhe për të eksploruar mundësitë për rritje të qëndrueshmërisë. Këtu përfshihen veprime të tilla si: - Përgatitja për ndikimet në ndërprerjen e shërbimit dhe minimizimi i tyre; - Vlerësimi i infrastrukturës së sistemeve rezervë të Bashkisë Përmet (përfshirë procedurat rezervë për ndërprerjet e energjisë elektrike) për të siguruar qëndrueshmëri. - Shqyrtimi i potencialit për zgjidhje të bazuara në teknologji për koordinimin e përgjigjeve ndaj ngjarjeve klimatike në fushat e TIK-ut dhe GIS-it. - Kryerja e një vlerësimi të riskut të ndikimeve të mundshme të ndryshimeve klimatike dhe efektit të tyre në infrastrukturën kryesore, si dhe përdorimi i tij për të hartuar politikën e Përmetit për përshtatje. - Vlerësimi i ndikimeve të ngjarjeve klimatike gjatë vizitave të punës në ambiente të hapura/në terren dhe i ndikimeve në afatet dhe nivelet e ofrimit të shërbimit. - Vlerësimi i ambienteve të punës për stafin gjatë ngjarjeve atmosferike ekstreme dhe rishikimi i mënyrave të mundshme për të ruajtur kushtet		Afatmesëm

A.2 Infrastruktura

Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve infrastrukturore në Bashkinë Përmet

Nr.	Veprimi	Drejtori dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	e sigurta të punës, si dhe sigurimi i vendndodhjeve alternative të punës. - Hartimi i planeve për mobilizimin dhe disponueshmërinë e stafit për shkak të kufizimeve të udhëtimit.		
6	Hartimi i një plani shërbimi për të mobilizuar burime për ruajtjen e qëndrueshmërisë së rrjetit të autostradave dhe vendeve kritike në territorin e bashkisë gjatë gjithë muajve të dimrit, përfshirë: - Rishikimin e Politikës për Shërbimin e Mirëmbajtjes gjatë Dimrit/Planit për Kushtet e Rënda Atmosferike dhe hartimi i një plani shërbimi për të mobilizuar burime për ruajtjen e qëndrueshmërisë së rrjetit të infrastrukturës dhe vendeve kritike në territorin e bashkisë gjatë gjithë muajve të dimrit. - Krijimin e një qasjeje të drejtuar nga Inteligjenca për të priorizuar pastrimin e autostradës, veçanërisht në zonat me rënie të madhe gjetesh ose ku kanalet kulluese janë më të blokuara me lym për shkak të topografisë përreth ose llojit të tokës përmes së cilës uji derdhet në rrjet. - Kryerjen e një studimi për të identifikuar llojet e motit ekstrem, që do të prekën zona të ndryshme të rrjetit të autostradave dhe infrastrukturës kritike. - Identifikimin e pjesëve të rrjetit/infrastrukturës, që kanë nevojë për shtim të qëndrueshmërisë. - Shqyrtimin e qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike të materialeve të përdorura për ndërtimin dhe mirëmbajtjen e rrugëve.	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial 	Afatmesëm-afatgjatë
7	Vlerësimi i politikës së Bashkisë Përmet për lëvizjen e automjeteve dhe kryerja e vlerësimeve të përshtatshmërisë së automjeteve për funksionimin efektiv në kushte sfiduese. Nxitja e politikës për mbështetjen dhe zhvillimin e infrastrukturës së karikimit të Automjeteve Elektrike (EV) të Zonat në pronësi dhe në përdorim të Bashkisë Përmet. - Mbështetja për vënien në dispozicion të automjeteve elektrike dhe infrastrukturës së karikimit të tyre, si dhe infrastrukturës përkatëse në qytetin e Përmetit, duke filluar me autoveturat e mjeteve të Bashkisë Përmet.		Afatmesëm-afatgjatë
8	Kryerja e një Vlerësimi Risku për ndikimet e mundshme të ndryshimeve klimatike në objektet e menaxhimit të mbetjeve të Përmetit, për të identifikuar vendet dhe proceset më të prekura nga ndryshimet klimatike dhe për të përpiluar planet e duhura të veprimit për të trajtuar ndikimet e mundshme.	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes	Afatmesëm
9	Bashkëpunimi me kompaninë e furnizimit me ujë të pijshëm dhe e ujërave të zeza për të garantuar që sistemet janë të qëndrueshme për të parandaluar kontaminimin e kryqëzuar gjatë ngjarjeve të zgjatura të përmbytjeve; auditimi i sistemeve dhe i mirëmbajtjes parandaluese.	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes	Afatshkurtër-afatmesëm
10	Rishikimi i planeve ekzistuese të kontigjencave dhe emergjencave civile, që trajtojnë ngjarjet atmosferike të rënda, veçanërisht lidhur me informacione për udhëtimet dhe motin, si dhe për mbështetjen e njerëzve më të cënueshëm në të gjithë bashkinë.		Afatshkurtër

A.3 Biznesi dhe industria

Biznesi dhe Industria

Për të identifikuar dhe çuar përpara mundësitë nëpërmjet përpjekjeve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Përmet

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Hartimi i një Plani Vijimësie të Biznesit për të identifikuar dhe adresuar ndikimet që lidhen me ngjarjet atmosferike ekstreme në të gjitha funksionet/shërbimet e Bashkisë Përmet dhe për të zbatuar masa për mbajtjen e një niveli të pranueshëm shërbimi, përfshirë: - Mbështetjen e punës me bizneset për përshtatjen dhe qëndrueshmërinë, përmes shfaqjes së praktikave më të mira në të gjithë industrinë dhe punës së zbatuar nga bashkia. - Komunikimin e çështjeve strategjike me komunitetin e biznesit, duke ofruar trajnime dhe këshilla për kryerjen e kontrollit të Qëndrueshmërisë së Biznesit, për t'u siguruar se bizneset mund të reagojnë mirë ndaj presioneve të jashtme si moti ekstrem. - Angazhimin me bizneset vendore për të siguruar se në planet e bizneseve janë përfshirë masat dhe plani i veprimit për përshtatje, duke vënë theksin te masat për përshtatje dhe qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike, sipas rastit.	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
2	Krijimi i një programi ndërgjegjësimi mbi ndryshimet klimatike për bizneset dhe startup-et për: - Informimin e tyre lidhur me masat për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike, që mund të integrohen në aktivitetet e biznesit. - Identifikimin e mbështetjes së biznesit dhe opsionet e financimit për bizneset, që kërkojnë të jenë më të qëndrueshme ndaj ngjarjeve të ndryshimeve klimatike. - Edukimin e bizneseve vendore lidhur me rëndësinë e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike. - Promovimin e përshtatjes përmes ofrimit të këshillave dhe mbështetjes së bizneseve dhe organizatave vendore për përshtatje dhe ndërmarrjen e kërkimeve për trajtimin e sfidave të ndryshimeve klimatike. (Disa shembuj janë hulumtimi dhe hartëzimi i zonave që konsiderohen të dobishme për përdorim si kompensime vendore të karbonit përmes sekuestrimit të karbonit) - Komunikimin e çështjeve strategjike me komunitetin e biznesit, duke ofruar trajnime dhe këshilla për kryerjen e kontrollit të Qëndrueshmërisë së Biznesit, për t'u siguruar se bizneset mund të reagojnë mirë ndaj presioneve të jashtme si moti ekstrem. - Përfshirjen e konsideratave të ndryshimeve klimatike te praktikën dhe operacionet ekzistuese të biznesit dhe zhvillimin e ideve ekzistuese dhe të reja, që synojnë të shfrytëzojnë mundësitë lidhur me përparimet mjedisore dhe teknologjike, që mbështesin kalimin të karbonit i ulët. - Bashkëpunimin dhe të punuarit me bizneset për kërkimin e ideve të reja për të njohur risqet e ndryshimeve klimatike dhe mënyrat e ndërtimit të qëndrueshmërisë afatgjatë - Shfaqjen e praktikave më të mira në të gjithë industrinë dhe përmes punës së zbatuar nga Bashkia Përmet.		Afatshkurtër-afatmesëm
3	Sigurimi që për të gjitha zhvillimet e reja tregtare të kërkohej përfshirja e një sistemi të qëndrueshëm të kullimit urban.		Afatmesëm
4	Zbatimi i Strategjisë së Riskut dhe Mundësive për Kulturën dhe Trashëgiminë, duke përfshirë veprime për: - Hartimin e një regjistri për vendet e trashëgimisë dhe kulturës në Përmet, i cili do të marrë parasysh ndikimet dhe çdo mundësi potenciale nga ndryshimet klimatike, përfshirë ndikimet indirekte në komunitetet dhe identitetin e tyre kulturor. - Monitorimin e efektave të ndryshimeve klimatike në zonat kulturore dhe të trashëgimisë në Përmet, që përmes politikave kombëtare dhe	Drejtorja e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale Sektori i Arsimit dhe Turizmit	Afatshkurtër-afatmesëm

Biznesi dhe industria			
Për të identifikuar dhe çuar përpara mundësitë nëpërmjet përpjekjeve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	vendore për përshtatje dhe menaxhim të hartohen programet e përshtatshme për mirëmbajtje dhe riparim. - Krijimin e një regjistri risku për asetet natyrore, kulturore dhe të trashëgimisë së ndërtuar nga njeriu. - Prezantimin e "kontabilitetit të kapitalit natyror", që i jep trashëgimisë natyrore një vlerë monetare në sajë të lidhjes së saj me turizmin dhe shëndetin e mirëqenien e përgjithshme.		
5	Hartimi i regjistrit të Riskut dhe Mundësive për Turizmin, duke përfshirë veprime për: - Analizimin e potencialit për humbjen e burimeve turistike si pasojë e ndikimeve të vendet e trashëgimisë, kulturore dhe atraktive, si dhe përcaktimin e çdo mundësie potenciale, që mund të vijë nga ndryshimet klimatike. - Kryerjen e analizës kosto-përfitim të investimeve për përshtatje për vendet me risk të lartë, të cilat janë gjithashtu prioritet për turizmin, dhe hartimin e planit strategjik të investimit për përshtatjen e burimeve turistike me risqet dhe mundësitë e identifikuara.	Spektori i Arsimit dhe Turizmit	Afatshkurtër-afatmesëm
6	Identifikimi i zonave prioritare për sektorin vullnetar, komunitar dhe të ndërmarrjes sociale (VSCE) dhe mbështetja e çdo mase të kërkuar përshtatjeje dhe qëndrueshmërie.		Afatmesëm-afatgjatë
7	Sigurimi se të gjithë sektorët dhe bizneset, që kërkojnë leje mjedisore, për aktivitete që përfshijnë substanca mundësisht të dëmshme, punime me çimento, pika karburantesh, i vlerësojnë të gjitha ndikimet e ndryshimeve klimatike për funksionimin e tyre.		Afatgjatë
8	Nxjitja e qëndrueshmërisë përmes zinxhirit dhe proceseve të furnizimit të prokurimit dhe komisionimit të Bashkisë Përmet, për të ndihmuar Bashkinë Përmet të promovojë sektorin vullnetar, komunitar dhe të ndërmarrjes sociale, duke përfshirë veprime për: - Përmirësimin e provave dhe të kuptuarit të risqeve ndërvepruese dhe të njëpasnjëshme, duke i përfshirë në të gjithë zinxhirin e furnizimit.		Afatmesëm
9	Përmirësimi dhe përshtatja e nevojave turistike me burimet termale në Bënjë		Afatshkurtër-afatmesëm
10	Përshtatja e strukturave pritëse ndaj ndryshimeve të mundshme klimatike përmes ndërhyrjes së gjelbër dhe monitorimi i strukturave të reja që janë ndërtuar për të qenë ekologjikisht të qëndrueshme		Afatshkurtër-afatmesëm
11	Shërbimi si lehtësues në prezantimin e Pagesave për Shërbimet e Ekosistemit (PES), veçanërisht në sektorin e bujqësisë, për të kontribuar te një strategji e qëndrueshme financimi.	Spektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatmesëm-afatgjatë
12	Zhvillimi i nismave të tjera për financimin mbi klimën, të tilla si modeli i koncesionit të tarifave të hyrjes, lejet e hyrjes, miratimi i zhvillimit dhe dhënia e kredive të kushtëzuara për zhvillimin e strategjisë së financimit të qëndrueshëm	Spektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatmesëm-afatgjatë

Biznesi dhe Industria

Për të identifikuar dhe çuar përpara mundësitë nëpërmjet perplekseve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Përmet

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
13	Përmirësimi i bashkëpunimit me akademinë në mënyrë që të shkëmbehen praktikat dhe njohuritë më të mira	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatmesëm
14	Mbështetja e bizneseve për prezantimin e sektorëve të menaxhimit të riskut në kompanitë të tyre, veçanërisht në kompanitë e mëdha	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatmesëm

A.4 Mjedis natyror

A.4 Mjedis natyror

Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politiken e mjedisit natyror në Bashkinë Përmet dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Mbështetja dhe Ruajtja e Biodiversitetit për vlerën e tij të brendshme në mjedisin natyror dhe ndërveprimin e tij me klimën e Përmetit. - Zbatimi i masave ekologjike natyrore në zhvillimet e reja (dhe për rinovimin e atyre ekzistuese), të tilla si përdorimi i elementeve natyrore (p.sh., pemët e rrugëve, tarracat e gjelbra, kopshtet që grumbullojnë ujë dhe shiut, etj.) dhe materialeve të tjera (si trotualet e depërtueshme nga uji). - Hartimi dhe përshtatja e Strategjisë së Infrastrukturës së Gjelbër për të siguruar praninë e më shumë habitateve dhe habitateve të përmirësuara. Garantimi që hapësirat e gjelbra të sigurojnë gjithashtu përmirësime të biodiversitetit dhe promovimi i efikasitetit të efikasitetit të energjisë, zgjidhjeve të energjisë së rinovueshme dhe masave të ruajtjes së ujit në zhvillimet e reja, si dhe promovimi i tarracave, mureve dhe oborreve të gjelbra. - Hartimi i Udhëzimeve në Planet e Zhvillimit të Përmetit për të promovuar infrastrukturën e gjelbër, siç është: (a) miratimi i projektplanit të zhvillimit të qytetit dhe përfshirja e mbështetjes për infrastrukturën e gjelbër dhe zgjidhjet e bazuara në natyrë; (b) zhvillimi i standardeve për mbështetjen e sigurimit të infrastrukturës së gjelbër, si SUDS dhe; (c) rekrutimi i përgjegjësve për pemët - Hartimi dhe miratimi i një Strategjie Pelazhi për të siguruar që planifikimi strategjik i pelazhit të marrë parasysh ndryshimet klimatike. - Eksplorimi i mundësive të rritjes së vëllimit të hapësirave të gjelbra dhe sistemeve të qëndrueshme të kullimit urban (SUDS) në të gjithë Bashkinë Përmet, për të reduktuar riskun për përmbytje të komuniteteve nga ngjarjet ekstreme të reshjeve të shiut - Mbledhja e të dhënave mbi ndikimet e ngjarjeve ekstreme të reshjeve në burimet ujore.	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellërimin dhe Mirëmbajtjes Sektori i Pylltarisë	Afatshkurtër-afatmesëm

A.4 Mjedisit natyror

Për të përfshirë konsideratat e veprimtimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Përmet dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Garantimi që SUDS-të të përfshihen në politikën e planifikimit për zhvillimet e reja dhe në punët inxhinierike që do të kryhen në infrastrukturën ekzistuese. - Mbrojtja dhe përmirësimi i hapësirave të gjelbra dhe të hapura, habitateve dhe korridoreve ekologjike nëpërmjet projekteve të peizazhit, si dhe promovimin e zgjidhjeve të bazuara te natyra. Vlerësimi i qëndrueshmërisë së parqeve urbane dhe hapësirave të gjelbra të Bashkisë Përmet, duke marrë parasysh si biodiversitetin ashtu edhe përdoruesit. - Përfshirjen e zgjidhjeve të infrastrukturës së gjelbër si një mjet për të mbështetur biodiversitetin, për të zbutur stresin e të nxehtit, për të ruajtur ujin, për të lehtësuar përmbytjet, si dhe për përfitime më të gjera mjedisore. - Eksplorimin e mënyrave për të rritur gamën e specieve të bimëve me qëllim shtimin e burimeve ushqimore dhe habitateve për pjalumuesit - Mbrojtja dhe kujdesi për ekosistemet ekzistuese dhe natyrore dhe sigurimi i përfshirjes së skemave të përshtatshme të peizazhit dhe mbjelljes në projektet infrastrukturore dhe komunitare. - Promovimi i përfitimeve më të gjera të infrastrukturës së gjelbër sikurse sigurimi i hijezimit për lehtësimin e stresit të të nxehtit, mbështetja e biodiversitetit, sigurimi i ruajtjes së ujit dhe lehtësimi i përmbytjeve, si dhe përmirësimi i cilësisë së ajrit. - Instalimi i një stacion të ri monitorimi të cilësisë së ajrit nga trafiku në zonat urbane - Zhvillimi i mekanizmave dhe kanaleve të komunikimit për të siguruar që përshtatja dhe infrastruktura e gjelbër promovohen dhe përfshihen në punimet e ardhshme të zhvillimit dhe mirëmbajtjes, duke realizuar projekte infrastrukturore dhe ndërtimore cilësore, miqësore me klimën dhe të përshtatura. - Sigurimi që të mirëmbahen dhe mbrohen zonat e përshtatshme buferike për të shmangur ndikimet e mundshme në habitatet e përcaktuara, ose speciet dhe habitatet e mbrojtura, dhe për të mbrojtur dhe përmirësuar biodiversitetin më të gjerë. - Identifikimi i vendeve ose projekteve për gjelbërim të përkohshëm në tokë të lirë dhe të braktisur.	 	
2	Monitorimi i rrëshqitjes së dheut në zona të ndjeshme si Lipivani, Strëmbeci, Kankoll, Miçani, Odrçani, etj.		
3	Hartimi/rishikimi i Planit të Menaxhimit të Biodiversitetit të Përmetit dhe i projekteve specifike për zonën për t'u siguruar se janë identifikuar dhe janë marrë parasysh risqet nga ndryshimet klimatike, përfshirë një vlerësim të ndryshimeve të sezonalitetit, përfshirë: - Zhvillimin e një strategjie vendore për ofrimin e 10% të fitimit neto të biodiversitetit në kushtet e reja ne te ardhmen. - Mbrojtjen dhe përmirësimin e ambienteve të gjelbra të hapura, habitateve dhe korridoreve ekologjike në nivel peizazhi nëpërmjet projekteve të peizazhit, duke zbatuar një skemë zhvilluese me Fitim Neto të Biodiversitetit. - Promovimin e integritetit të biodiversitetit në zhvillime. - Instalimin e sinjalistikës së trashëgimisë së biodiversitetit në zonat e të gjitha projekteve të ruajtjes në Përmet - Integrimi i masave të përshtatjes, sipas nevojës, si mbjellja strategjike e pemëve, ujitja e livadheve, ndryshimi i regjimit të kositjes, instalimi i çezmave të ujit të pijshëm dhe mbjellja e specieve bimore më rezistente ndaj thatësisë.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Pylltarisë	Afatmesëm

A.4 Mjedisit natyror

Për të përfshirë konsideratat e veprimtimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Përmet dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore.

Nr.	Veprimi	Drejtuuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Sigurimin që sipërfaqet e gjelbra dhe pemët të thithin më shumë CO₂ dhe të përshtaten me klimën për të siguruar jetëgjatësi gjatë gjithë vitit.		
4	Zhvillimi i një programi për mbjelljen e pemëve për rrugët dhe sigurimi i specieve që mund të përballojnë kushtet atmosferike ekstreme në lidhje me temperaturën dhe nivelin e reshjeve. Në këtë mënyrë pemët do të përdoren për qëllime freskimi në zona të caktuara të botës së agër, në të gjithë Bashkinë Përmet. Këtu mund të përfshihen veprime si: - Mbështetja dhe përmirësimi i një programi për mbjellje të shkurreve dhe pemëve vendase në qytetin e Përmetit në kuadër të një fushate ndërgjegjësimi për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike. - Zhvillimi i një procesi studimi mbi pemët për të përcaktuar punimet e nevojshme për minimizimin e riskut. - Zhvillimi i nismave, që synojnë nxitjen e mjedisit natyror në Përmet. Nismat mund të përfshijnë raportet e inspektimit të gardheve mbrojtëse natyrore, planet e menaxhimit të ekonomive pyjore, nismën 'Pa Kositje' (regjimi i reduktuar i prerjes së barit) dhe raportin e inspektimit të pemëve. - Hartimi i një regjistri zyrtar për tarracat e gjelbra dhe caktimi i objektivave për përfshirjen e tyre në zhvillimet e reja - Mbrojtja e pemëve ekzistuese, rritja e mbulimit me pemë, identifikimi i vendeve të reja për mbjellje shtesë të pemëve për përmirësimin e mjedisit natyror dhe biodiversitetit dhe mbrojtjen e pemëve në tokë private. Mbështetja e mbjelljes së specieve vendase. - Identifikimi i koridoreve të mundshme ekologjike dhe i problematikave të lidhjes ndërmjet zonave. Si shembull mund të përmendim identifikimin e vendndodhjeve, si pemishtet urbane, parcelat, tarracat dhe muret e gjelbra, për të krijuar habitate të reja për florën dhe faunën vendase, që do të ndihmojnë në eliminimin e ndikimeve "të ishullit të të nxehtësisë urban". - Sigurimi i shpërndarjes së tij në mënyrë të dobishme për biodiversitetin, duke rritur njëkohësisht sekuestrimin e karbonit. - Vëzhgimi i pemëve dhe strukturave që janë të cënueshme nga erërat e forta dhe që mund të paraqesin risk dëmtimi nëse shemben/bien gjatë erërave të forta. Megjithatë, duhet t'u jepet prioritet masave parandaluese. - Përfitimi nga prezantimi i programeve vendore të mbjelljes së pemëve, duke siguruar se të gjitha skemat kontribuojnë te objektivat e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, si për shembull ato që ndihmojnë në reduktimin e riskut nga përmytjet dhe në ftohjen urbane. - Krijimi i një hartë të pemëve në zonat urbane të Përmetit për të krijuar një bazë të dhënash të pemëve në hapësirat e gjelbra publike - Rigjenerimi i pyjeve të Përmetit - pyllëzimi i ri përmes mbjelljes së fidanëve për të mundësuar përmirësimin e pyllëzimit, dhe hartimi i një plani zbatimi/planeve përgatitore për të minimizuar ndikimin e zjarreve në pyje me qasje të reja për kultivimin e llojeve të ndryshme të pyjeve, që do të ulin ndikimin e zjarreve.	Sektori i Pylltarisë 	Afatmesëm-afatgjatë
5	Përgatitja e një Plan/Programi për Menaxhimin e Specieve Invazive për: - Monitorimin dhe kontrollin e përhapjes së specieve të huaja invazive		Afatshkurtër-afatmesëm

A.4 Mjedis natyror

Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Përmet dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Identifikimin dhe trajtimin e specieve të dëmshme invazive, veçanërisht të atyre që paraqesin risk për shëndetin publik. - Sigurimin se janë identifikuar risqet përkatëse nga ndryshimet klimatike dhe speciet invazive, përhapja e të cilave lidhet me ndryshimet klimatike, dhe se janë zhvilluar teknika të përshtatshme menaxhimi për kontrollin e tyre. - Monitorimin e përhapjes së specieve invazive tokësore dhe ujore në kontekstin e ndryshimeve klimatike dhe kontrollimin e specieve invazive aty ku përhapja e tyre konsiderohet problematike. - Eksplorimin e metodave më miqësore me mjedisin për vënien në kontroll të rritjes së barërave të këqija dhe për reduktimin e përhapjes së specieve invazive.		
6	Prioritizimi i masave për përshtatje, si përmirësimi i sistemit të kullimit, integrimi i infrastrukturës së gjelbër dhe vendet për freskim si: burime uji dhe stola me hije në rrugët më të frekuentuara për ecje dhe çiklizëm në të gjithë Bashkinë Përmet. - Prioritizimi i zonave për rehabilitimin e rrjeteve të ujësjes. - Zbatimi i një Plani për Menaxhimin e Aseteve (për trajtimin e ujit) përmes një Programi të Mirëmbajtjes së Aseteve për implantin me qëllim përmirësimin e mirëmbajtjes dhe operacioneve të implantit. - Marrja në konsideratë dhe shqyrtimi i përdorimit të masave ruajtje natyrore të ujit në zona të caktuara të përshtatshme si një metodë për menaxhimin e riskut për përmbytje, përmirësimin e cilësisë së ujit, përmirësimin e biodiversitetit, menaxhimin e tokës dhe sedimenteve dhe krijimin e zonave atraktive të reja ose shtesë. - Marrja në konsideratë e zëvendësimit/riparimit për të kapërcyer tharjen e puseve/lumenjve nga thatësira. - Rishikimi i regjimeve ekzistuese të mirëmbajtjes së grykave dhe asetëve të kullimit në autostrada, duke identifikuar zonat prioritare	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjëlberimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Pylltarisë	
7	Përgatitja e një plani qëndrueshmërie për vënien në kontroll të infektiveve nga parazitët, insektet dhe speciet invazive, që lidhen me të nxehtin.		Afatmesëm
8	Sigurimi i konvertimit në shkallë të gjerë të ish-zonave industriale. Aty ku zona të tilla nuk janë të përshtatshme për zhvillim, të merren parasysh opsionet e përshtatshme për gjëlberimin e zonave (pyjet urbane, ligatinat, parqet, etj.).		Afatmesëm-afatgjatë
9	Krijimi i habitatit në vende strategjike për të reduktuar riskun e erozionit të tokës.		Afatshkurtër-afatmesëm
10	Rindërtimi i brezave të gjelbër përgjatë lumit Vjosa me rrape (<i>Platanus orientalis</i>) dhe plepa (<i>Populus sp.</i>)		
11	Zbatimi i masave bioinxhinierike përgjatë rrugës Bejkollare-Piskovë		

A.4 Mjedis natyror

Për të përfshirë konsideratat e veprimtimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Përmet dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore

Nr.	Veprimi	Drejtuksi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
12	Mbështetja për rigjellërimin e kurorës së gjelbër të qytetit të Përmetit		Afatshkurtër-afatmesëm
13	Zbatimi i masave të Nbs-së (biolinxhinierike) kundër erozionit në vendbanimet në Petran, Kosinë, Hotovë, Ogren, Mbreshtan, Peshtan, Selenicë, Pagër, etj.		
14	Prezantimi dhe respektimi i parimeve të Nbs-së, vlerave të ekosistemit dhe masave inteligjente ndaj klimës në Përmet		
15	Mbrojtja nga erozioni i tokës bujqësore në zonën e Leshishtës		
16	Vlerësimi i ndikimit të ndryshimeve klimatike për speciet e rralla dhe endemike në Bashkinë Përmet, me fokus kryesor Parkun Kombëtar "Bredhi i Hotovës-Dangëlli"		

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë

Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve të ndërtësive në pronësi të Bashkisë Përmet, përfshirë stokun e banesave

Nr.	Veprimi	Drejtuksi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Sigurimi i një eksperti gatishmërie/për vijimësinë e biznesit për të identifikuar sistemet e Përmetit në risk për avari katastrofike nga risqet klimatike të përcaktuara në këtë plan vendor të përshtatjes dhe dhënia e rekomandimeve për të përmirësuar strategjinë aktuale të gatishmërisë	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
2	Rishikimi i shërbimeve të Bashkisë Përmet për: - Sigurimin se stafi dhe burimet teknike dhe operacionale ekzistojnë dhe përgatitjen për të reaguar ndaj ngjarjeve atmosferike ekstreme të	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellërimit dhe Mirëmbajtjes	Afatmesëm

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve të ndërtesave në pronësi të Bashkisë Përmet, përfshirë stokun e banesave			
Nr.	Veprimi	Drejtori dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	mundshme. - Garantimin se ka plane menaxhimi për të përballuar çdo incident të motit ekstrem që mund të ndodhë, në mënyrë që shërbimet të vazhdojnë të ofrohen kudo që është e mundur - Njohjen se cilat zona shërbimi kanë gjasa të preken më shumë gjatë periudhave të emergjencave klimatike.	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
3	Duke u mbështetur në hartëzimin e rrezikut dhe riskut, veçanërisht për përmytjet, të përmirësohet qëndrueshmëria dhe kapacitetet e përgjithshme të menaxhimit të ujit, duke përfshirë: - Forcimin e kapaciteteve të sistemit të paralizimit të hershëm. - Sigurimin se përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike dhe risqet për qëndrueshmërinë janë përfshirë në regjistrin e riskut të Bashkisë Përmet.	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellërit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatmesëm
4	Kryerja e një vlerësimi të riskut klimatik dhe cenueshmërisë së ndërtesave të Përmetit të menaxhuara nga bashkia, përfshirë: Identifikimin, pajisjen me burime dhe instalimin i teknologjive të reja (ose përditësimi i atyre ekzistuese) në objektet e banimit/strehimit të bashkisë për të pakësuar ndikimet e ndryshimeve klimatike të stafi, klientët, publiku i gjerë dhe banorët		
5	Kryerja e një kontrolli qëndrueshmërie të drejtuar nga bashkia për pasuritë në portofolin e banesave të bashkisë, duke filluar me ato në zonat më të cenueshme dhe duke ofruar mbështetje për komunitetin.		Afatshkurtër-afatmesëm
6	Sigurimi që praktikatat e menaxhimit të mbetjeve, objekteve të magazinimit dhe trajtimit janë të qëndrueshme për t'u bërë ballë kushteve klimatike të ardhshme, përfshirë përmytjet dhe valët e të nxehtë.		Afatmesëm-afatgjatë
7	Rishikimi i planeve ekzistuese të kontigjencave dhe emergjencave civile, që trajtojnë ngjarjet atmosferike të rënda, veçanërisht lidhur me informacione për udhëtimet dhe motin, si dhe për mbështetjen e njerëzve më të cenueshëm në të gjithë bashkinë.		Afatmesëm-afatgjatë
8	Angazhimi me stafin e Bashkisë Përmet për: - Identifikimin e rekrutimit të brendshëm të Ambasadorëve të Klimës për secilin nga departamentet në Bashkinë Përmet. - Hartimin e planeve të trajnimit për të ofruar mbështetje dhe asistencë lidhur me shërbimet thelbësore për banesat dhe komunitetet e cenueshme në të gjithë Bashkinë Përmet, duke krijuar ekspertiza, kapacitete dhe duke zgjeruar bazën e njohurive të komunitetit nëpërmjet programeve të synuara dhe përkatëse të trajnimit përkrahje Ndryshimet Klimatike dhe ndikimet e tyre. - Përfshirjen e fleksibilitetit të punës në praktikatat standarde të punës së këshillit, për t'i mundësuar stafit të punojë në periudha të motit ekstrem. - Kryerjen e vlerësimeve të riskut dhe monitorimin e vendeve për përcaktimin e veprimeve të nevojshme për minimizimin e riskut për stafin dhe përdoruesit.	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellërit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatgjatë

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë

Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve të ndërtesave në pronësi të Bashkisë Përmet, përfshirë stokun e banesave

Nr.	Veprimi	Drejtori dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Përfshirjen e masave që ofrojnë një mjedis pune më të rehatshëm për stafin, të cilëve u duhet të punojnë në zyrë gjatë kushteve atmosferike ekstreme		
9	Përgatitja e një manuali për përgjigje në raste emergjencash, që përcakton rolin e secilës zonë shërbimi gjatë periudhave të emergjencave klimatike.		Afatmesëm-afatgjatë
10	Bashkëpunimi me nivelin e tretë dhe struktura të tjera kërkimore për të shqyrtuar: - Masën në bazë të së cilës po shqyrtohen parashikimet e ardhshme të ndryshimeve klimatike në bashki lidhur me infrastrukturën digjitale, telekomunikacionin dhe TIK-un. - Potencialin e teknologjive për veprim ndaj ndryshimeve klimatike dhe zbatimin e tyre në qytetin e Përmetit, së bashku me financimin e inovacionit dhe kërkimit në nivel kombëtar dhe në BE.		Afatshkurtër-afatgjatë
11	Të punuarit me organizatat partnere dhe palët e interesit për rritjen e zbatimit të projekteve të Menaxhimit të Përmbajtjeve Natyrore në Bashkinë Përmet.	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatmesëm-afatgjatë
12	Rritja e qëndrueshmërisë (dhe të kuptuarit e riskut) të ndërtesave në Bashkinë Përmet dhe të stokut të banesave përmes veprimeve si: - Identifikimi dhe vlerësimi i integritetit të ndërtesave të vjetra dhe të braktisura për të reduktuar kërcënimet e paraqitura. - Identifikimi dhe mbrojtja ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike dhe zbutja e ndërprerjeve të shërbimit.		Afatshkurtër-afatmesëm

A.6 Qeverisja

A.6 Qeverisja, monitorimi dhe vlerësimi

Për të siguruar ecurinë, integrimin dhe zbatimin e veprimeve vendore për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet.

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Krijimi i një grupi drejtues me përfaqësues të duhur stafi nga të gjitha drejtoritë kryesore të Bashkisë Përmet për të garantuar zbatimin me sukses të veprimeve të Planit Vendor të Veprimit dhe për të raportuar mbi progresin.	Ekipi i Brendshëm i Menaxhimit i Përmetit	Afatshkurtër
2	Garantimi që Veprimi për Ndryshime Klimatike të renditet si pikë e përhershme në agjendën e takimeve të Ekipit të Menaxhimit, si dhe emërimi i një nëpunësi të përcaktuar për veprim për ndryshimet klimatike		Afatshkurtër-afatmesëm
3	Krijimi dhe prezantimi i një programi trajnimi për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, duke siguruar se të gjithë anëtarët e stafit janë të informuar për rolin e tyre për realizimin i veprimeve për ndryshimet klimatike.		Afatshkurtër
4	Shqyrtimi i mundësisë që Bashkia Përmet të zgjerojë ofrimin e shërbimeve të saj për përfshirjen e Veprimit për Ndryshimet Klimatike si një funksion të ri bazë, në mbështetje të të cilit do të përgatiten masat për veprim klimatik, do të çohen përpara fushatat ndërgjegjësuëse dhe do të menaxhohen financimet për projektet vendore të veprimit për ndryshimet klimatike.		Afatmesëm
5	Mbështetja dhe plotësimi i zbatimit në praktikë të veprimeve, të identifikuara nga Shqipëria në nivel kombëtar, duke u mbështetur te veprimet e planifikimit të përshtatjes, siç përcaktohen në këtë Plan.		Afatshkurtër-afatgjatë
6	Përfshirja e Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike si pjesë përbërëse e objektivave të Planit të Korporatës të Bashkisë Përmet.		Afatshkurtër
7	Përfshirja e Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike në Planin Vjetor të Realizimit të Shërbimeve, Planet Operative të Ekipit, Planet Individuale të Zhvillimit Personal dhe regjistrat e riskut sipas seksioneve, për të siguruar realizimin e veprimeve klimatike në të gjitha departamentet.		Afatshkurtër
8	Promovimi i prokurimeve të gjelbra për mallrat, shërbimet dhe punimet, për të mbështetur objektivat mjedisore dhe objektivat më të gjera të zhvillimit të qëndrueshëm, të cilat ndihmojnë në balancimin e efektivitetit të kostove dhe zhvillimit të qëndrueshëm, duke përfaqësuar vlerën afatshkurtër dhe afatgjatë të parësë.		Afatshkurtër-afatgjatë (e në vazhdim)
9	Mbështetja e Grupit Drejtues për mbikëqyrjen e integritetit efektiv të masave të Përshtatjes në të gjitha planet, programet, strategjitë dhe politikat e Bashkisë Përmet.		Afatmesëm-afatgjatë
10	Lidhja, bashkëpunimi dhe puna në partneritet me komunitetet vendore dhe me sektorët e identifikuar të PKP-së, që janë subjekt i financimit, për realizimin e veprimeve sektoriale për përshtatje.		Afatmesëm-afatgjatë

A.6 Qeverisja, monitorimi dhe vlerësimi

Për të siguruar ecurinë, integritimin dhe zbatimin e veprimeve vendore për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet.

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
11	Krijimi i një sistemi të centralizuar raportimi për të gjitha informacionet që lidhen me ngjarje atmosferike ekstreme. Informacioni i dhënë në këtë sistem arkivimi mund të përfshijë: - Përshkrimin e ndikimeve në ofrimin e shërbimit - Raportet e incidenteve të mbështetura me prova fotografike dhe detaje të vendndodhjes. - Vlerësimet e kostove të shkaktuara nga riparimet. - Detajet e burimeve të mobilizuara gjatë dhe pas ngjarjes. - Detajet e çdo financimi të departamentit të marrë dhe të kompensuar për punime riparimi ose parandaluese.		Afatshkurtër-afatmesëm
12	Mbështetja e politikave të Menaxhimit të Mbetjeve për reduktimin e mbetjeve dhe e nismave të tjera që nxisin kalimin në ekonominë qarkulluese.		Afatshkurtër-afatmesëm
13	Identifikimi dhe siguri i burimeve të financimit për zbatimin e veprimeve dhe masave për përshtatje në të gjithë Bashkinë Përmet		Afatshkurtër

Shtojca VI Metodologjia për prioritizimin e masave për përshtatje

Veprimet që kanë ndërmarrë ekspert/ekipi i përshtatjes janë si më poshtë:

- a) Marrja në konsideratë se të gjitha veprimet e identifikuar kanë potencial të konsiderueshëm për të kontribuar në përshtatje; ushtrimi i prioritizimit përqendrohet në dy aspektet kryesore, përkatësisht te:
- Potenciali i përfitimeve të përbashkëta të veprimeve, i cili i referohet probabilitetit dhe masës në të cilën veprimet në fjalë mund të sjellin (i) zhvillim socio-ekonomik dhe (ii) përfitime lehtësuese.
 - Lehtësia e zbatimit, e cila kërkon identifikimin e veprimeve zbatimi i të cilave është më i lehtë për t'u arritur, që merr parasysh analizën e kryer në hapin e parë. Ky aspekt merr parasysh kompleksitetin e (i) kërkesave institucionale, (ii) kërkesave teknike dhe (iii) shkallës së kostove (aspekteve financiare), në përpjesëtim të zhdrejtë me lehtësinë e zbatimit, që do të thotë se një masë shumë e shtrenjtë është më pak "e lehtë për t'u zbatuar", duke pasur parasysh faktin se duhet mobilizuar një buxhet i madh. Fizibiliteti nuk është analizuar, pasi të gjitha veprimet konsiderohen si të realizueshme dhe të nevojshme.
- b) Çdo nënkategori u vlerësua si "e ulët", "mesatare" ose "e lartë" dhe këto vlerësime u matën dhe u grumbulluan, duke sjellë vlerësimin e përgjithshëm prioritar. Masa për përfitimet e përbashkëta është 0.8 për zhvillimin dhe 0.2 për zbutjen. Për lehtësimin e zbatimit, masa është 0.3 për aspektin institucional, 0.3 për atë teknik dhe 0.4 për atë financiar.
- c) Për secilën kategori, vlerësimet e ulëta, mesatare ose të larta u shoqëruan përkatësisht me 1, 2 ose 3 pikë. Në mënyrë të barabartë, për masën totale merren parasysh kriteret e përfitimeve të përbashkëta dhe lehtësia e zbatimit. Niveli përfundimtar i prioritetit identifikon si "Shumë të larta" veprimet me vlerësim >4.5 pikë, si "Të larta" ato me $4.5 \geq x > 4.0$ dhe si "Mesatare" ato me vlerësim < 4.0 (numri maksimal i pikëve që një veprim mund të marrë është 6).

Bashkia Përmet

Plani i Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike

2024 – 2040

Mars 2024

Deklaratë e rëndësishme

Përparimi i planifikimit të përshtatjes afatmesme dhe afatgjatë të Shqipërisë, përmes zhvillimit të një procesi të Planifikimit Kombëtar të Përshtatjes (PKP), është projekt i GEF-së financuar nga UNDP-ja. Përfituesi i drejtpërdrejtë i projektit është Ministria e Turizmit dhe Mjedisit e Shqipërisë. Projekti zbatohet nga Zyra Vendore e Programit të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP) në Shqipëri. Pikëpamjet dhe komentet në këtë material nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e institucioneve të lartpërmendura.

Tabela e përmbajtjes

TABELA E PËRMBAJTJES	2
LISTA E SHKURTESAVE	5
1 HYRJE	8
1.1 RËNDËSIA E NDRYSHIMEVE KLIMATIKE	8
1.2 FUNKSIONET E PVP-SË	8
1.3 KUADRI POLITIK DHE INSTITUCIONAL PËR PLANIFIKIMIN E PËRSHTATJES	9
1.4 PËRMBLEDHJE E ORGANIZIMIT TË PVP-SË (PËRMBLEDHJE E KAPITUJVE)	9
2 RRETHANAT VENDORE	11
2.1 TIPARET GJEOGRAFIKE	11
2.1.1 <i>Tiparet vendore</i>	12
2.1.2 <i>Zonat urbane</i>	13
2.1.3 <i>Tiparet ekologjike</i>	14
2.2 EKONOMIA DHE TRAJEKTORJA EKONOMIKE	15
2.2.1 <i>Bazat e ekonomisë</i>	15
2.2.2 <i>Treguesit ekonomikë</i>	16
2.2.3 <i>Trajektorja për të ardhmen dhe prioritetet e zhvillimit ekonomik të bashkisë</i>	17
2.3 KUSHTET SOCIO-EKONOMIKE	17
2.3.1 <i>Varfëria</i>	18
2.3.2 <i>Treguesit shëndetësorë</i>	18
2.3.3 <i>Treguesit arsimorë</i>	18
2.4 PROFILET E SEKTORËVE PRIORITARË	18
2.4.1 <i>Bujqësia</i>	19
2.4.2 <i>Zhvillimi urban</i>	19
2.4.3 <i>Turizmi</i>	20
2.4.4 <i>Energjia</i>	21
2.4.5 <i>Transporti</i>	22
3 QEVERISJA DHE KUADROT RREGULLATORE DHE POLITIKAT, PLANET E PROGRAMET PËRKATËSE	23
3.1 PROFILI I QEVERISJES NË PËRMET	23
3.2 OBJEKTI I PLANIT VENDOR TË PËRSHTATJES	23
3.3 LIDHJET ME STRATEGJINË KOMBËTARE TË ZHVILLIMIT/KUADRIN E PLANIFIKIMIT	24
4 PROCESET QË MBËSHTESIN HARTIMIN E PLANIT VENDOR TË PËRSHTATJES	25
4.1 ORGANIZIMI I NEVOJSHËM INSTITUCIONAL PËR PROCESIN E PVP-SË	25
4.2 PROCESET E ANGAZHIMIT TË PALËVE TË INTERESIT	26
4.3 INFORMACIONE/ORGANIZIME INSTITUCIONALE SHITESË TË NEVOJSHME PËR PROCESIN E PVP-SË	26
5 INFORMACIONI MBI NDRYSHIMET KLIMATIKE	27
5.1 PËRKUFIZIMI I TERMAVE KYÇ	27
5.2 INFORMACION MBI KLIMËN	28
5.2.1 <i>Ndryshimet aktuale klimatike në Shqipëri</i>	28
5.2.2 <i>Parashikimet klimatike për të ardhmen për Shqipërinë</i>	30
5.2.3 <i>Rreziqet</i>	33
5.3 QASJA E VLERËSIMIT TË RISKUT DHE CENUESHMËRISË	34

5.4	DISPONUESHMËRIA DHE NEVOJA PËR TË DHËNA	37
6	NDIKIMET SEKTORIALE PËR SHKAK TË NDRYSHIMEVE KLIMATIKE	39
6.1	HAPI 1: VLERËSIMI I NDIKIMIT TË NDRYSHIMEVE KLIMATIKE NË PËRMET	39
6.2	HAPI 2: IDENTIFIKIMI I RISKUT	41
6.3	HAPI 3: PIKËZIMI I RISKUT	41
6.4	ANALIZA SEKTORIALE DHE MUNDËSITË PËR BASHKINË PËRMET	42
6.4.1	<i>Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar</i>	44
6.4.1.1	<i>Risqet nga temperaturat më të larta</i>	44
6.4.1.2	<i>Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave</i>	45
6.4.1.3	<i>Risqet nga shtimi i reshjeve</i>	45
6.4.2	<i>Infrastruktura</i>	46
6.4.2.1	<i>Risqet për infrastrukturën nga temperaturat më të larta në verë</i>	46
6.4.2.2	<i>Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve</i>	46
6.4.2.3	<i>Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave në verë dhe dimër</i>	48
6.4.3	<i>Biznesi (përfshirë turizmin, bujqësinë dhe pylltarinë)</i>	48
6.4.3.1	<i>Rreziqet për biznesin nga temperaturat dhe reshjet e shtuara dhe pakësuara</i>	48
6.4.3.2	<i>Mundësitë për bizneset</i>	49
6.4.3.3	<i>Risqet dhe mundësitë për turizmin</i>	50
6.4.3.4	<i>Industritë e bujqësisë, pylltarisë dhe peshkimit</i>	51
6.4.4	<i>Risqet për natyrën</i>	52
6.4.4.1	<i>Risqet dhe mundësitë për speciet tokësore në Bashkinë Përmet</i>	52
6.4.4.2	<i>Risqet dhe mundësitë për tokat dhe për speciet e ujërave të ëmbla</i>	53
6.4.4.3	<i>Risqet dhe mundësitë nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit</i>	54
6.4.5	<i>Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë</i>	55
6.4.5.1	<i>Risqet për asetet në pronësi të bashkisë ose që mirëmbahen nga Bashkia Përmet</i>	55
6.5	PËRFUNDIMET	56
7	PLANI VENDOR I VEPRIMIT	58
7.1	QËLLIMI I PLANIT VENDOR TË VEPRIMIT	58
7.1.1	KONTEKSTI I KËTJU PLANI PËR BASHKINË PËRMET	59
7.2	PROCEDURA DHE KRITERET E PRIORITIZIMIT	59
7.3	QEVERISJA, MONITORIMI DHE VLERËSIMI	66
7.3.1	<i>Përfaqësimi</i>	66
7.3.2	<i>Zbatimi</i>	66
7.3.3	<i>Raportimi</i>	66
8	SHTOJCAT	67
	SHTOJCA QASJA E PALËVE TË INTERESIT LIDHUR ME PËRGATITJEN E PLANIT VENDOR TË PËRMETIT PËR PËRSHTATJEN NDAJ NDRYSHIMEVE KLIMATIKE	67
	SHTOJCA II PARASHIKIMET PËR NDRYSHIMET KLIMATIKE	69
	SHTOJCA III INTEGRIMI I VLERËSIMEVE TË CENUESHMËRISË DHE TË RISKUT	70
	SHTOJCA IV KRITERET E PIKËZIMIT TË RISKUT	72
	SHTOJCA V LISTA E MASAVE TË PËRSHTATJES TË PROPOZUARA	73
	A.1 <i>Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu</i>	73
	A.2 <i>Infrastruktura</i>	77
	A.3 <i>Biznesi dhe industria</i>	81
	A.4 <i>Mjedis natyror</i>	84
	A.5 <i>Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë</i>	88

A.6	<i>Qeverisja</i>	90
SHTOJCA VI	METODOLOGJIA PËR PRIORITIZIMIN E MASAVE PËR PËRSHTATJE	93

Lista e shkurtesave

PNK – Përshtatja ndaj Ndryshimeve Klimatike
VKM – Vendimi i Këshillit të Ministrave
U&K – Ujitje dhe Kullim
PINS – Plani i Integruar Ndërsektorial
INSTAT – Instituti Kombëtar i Statistikave
PVP – Plani Vendor i Përshtatjes
NJQV – Njësitë e Qeverisjes Vendore
PVZH – Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit
PM – Procesverbalet e mbledhjeve
PKP – Plani Kombëtar i Përshtatjes
AKZM – Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura
AKM - Agjencia Kombëtare e Mjedisit
AREB - Agjencitë Rajonale të Ekstensionit Bujqësor
ARZM – Agjencia Rajonale e Zonave të Mbrojtura
PVEQ – Plani Bashkiak i Veprimit për Energjinë e Qëndrueshme
PLUQ – Plani i Lëvizshmërisë Urbane të Qëndrueshme
UNDP – Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim
KKKBNK – Konventa Kuadër e Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike

Lista e tabelave

Tabela 2.1 _ Nxënësit e regjistruar në nivelet arsimore në Bashkinë Përmet.....	18
Tabela2.2_ Klasifikimi territorial i Bashkisë Përmet	20
Tabela 3.1 _Përmbledhje e Objektivave Strategjike të PVZH-së së Përmetit në lidhje me sektorët prioritarë të PKP-së	24
Tabela 4.1 _ Burime njerëzore të dedikuara që mbulojnë sektorët prioritarë të PKP-së në Bashkinë Përmet	25
Tabela 4.2 _Burimet njerëzore të dedikuara që mbulojnë funksionet mbështetëse të PNK-së në Bashkinë Përmet.....	26
Tabela 5.1 _ Luhatjet e vlerave mesatare vjetore të temperaturës dhe reshjeve	28
Tabela5. 2Qasja e vlerësimit të riskut.....	35
Tabela 5.3 _ Matrica e Ndjeshmërisë e Shqipërisë.....	36
Tabela 5.4 _ Kapaciteti për përshtatje i Shqipërisë	36
Tabela 5.5 _ Matrica e cenueshmërive aktuale të Shqipërisë ndaj riskut	37
Tabela 6.1 _ Qasja ndaj grupimit sipas sektorëve	43
Tabela 6.2 _ Vlerësimi Përfundimtar Sektorial për bashkitë	43
Tabela6.3 _ Përmbledhje e risqeve ndaj shëndetit dhe komuniteteve nga temperaturat e larta të verës dhe pikëzimi përkatës	44
Tabela 6.4 _ Mundësitë e identifikuar që vijnë si pasojë e rritjes së temperaturave gjatë verës dhe dimrit	45
Tabela 6.5 _ Risqet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve	45
Tabela 6.6 _ Risqet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve	46
Tabela6.7 _ Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve dhe pikëzimi i tyre.....	46
Tabela 6.8 _ Mundësitë e identifikuar për infrastrukturë	48
Tabela 6.9 _ Risqet e identifikuar për biznesin nga temperaturat më të larta dhe pikëzimi i tyre	48
Tabela 6.10 _ Mundësitë për bizneset.....	49
Tabela 6.11 _ Risqet e identifikuar për speciet tokësore në Bashkinë Përmet dhe pikëzimi i tyre.....	52
Tabela 6.12 _ Mundësitë për speciet tokësore	52
Tabela 6.13 _ Risqet e identifikuar për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla	53
Tabela 6.14 _ Mundësitë për habitatet e ujërave të ëmbla	54
Tabela 6.15 _ Risqet nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit dhe pikëzimi i tyre	54
Tabela 6.16 _ Mundësitë për peizazhin	55
Tabela 6.17 _ Risqet e identifikuar për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla	55
Tabela 7.1 _ Nivelet e prioritetit të masave të përshtatjes	62
Tabela 8.1 _ Qasje për përgatitjen e Planit të Përmetit për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike	67

Tabela8. 2_ Rritja e parashikuar e temperaturës globale sipas skenarëve të ndryshëm	69
Tabela8. 3_ Shkalla e ndjeshmërisë	70
Tabela 8.4 _ Shkalla e cënueshmërisë	70
Tabela 8.5 _ Kriteret e pikëzimit të riskut.....	72

Lista e figurave

Figura2. 1_ Harta administrative e Bashkisë Përmet.....	11
Figura 2.2 _ Të dhënat demografike të Bashkisë Përmet (2018-2022)	12
Figura2. 3_ HEC-et në Bashkinë Përmet	21
Figura 5.1 _ Shpërndarja e temperaturave mesatare vjetore	29
Figura 5.2 _ a) shpërndarjavjetore e Tmaks mesatare vjetore; b) shpërndarja mujore të temperaturave mesatare vjetore.....	29
Figura 5.3 _ Shpërndarja e reshjeve vjetore (1951 – 2010).....	30
Figura 5.4 _ Ndryshimi botëror i temperaturës së sipërfaqes në krahasim me periudhën 1850 - 1900 ...	30
Figura 5.5 _ Shpërndarja e ndryshimeve të Tmaks gjatë verës deri në vitin 2050	31
Figura 5.6_ Ndryshimet e mundshme në vlerat Tmaks vjetore dhe të verës, në Përmet	32
Figura 5.7 _ Ndryshime të mundshme në reshjet vjetore dhe të verës në Përmet	33
Figura 6.1_ Grafiku që tregon panoramën e përgjithshme të metodologjisë.....	39
Figura7. 1Masat e propozuara bioinxhinierike	61

1 Hyrje

1.1 Rëndësia e ndryshimeve klimatike

Popullsia e Shqipërisë, kryesisht rurale, është shumë e ndjeshme ndaj efekteve të ndryshimeve klimatike, ku reshjet ekstreme shpesh sjellin përmbytje shkatërrimtare, ndërsa jetesa e bazuar në bujqësi dhe disponueshmëria e ujit të pijshëm kërcënohen gjatë thatësirave. Me rritjen e temperaturave, skenarët klimatikë parashikojnë rritjen e intensitetit dhe shpeshtësisë së këtyre kushteve ekstreme të lagështirës dhe thatësirave, së bashku me pakësimin e reshjeve të përgjithshme vjetore të shiut. Këto ndryshime sjellin risk për popullsinë e Shqipërisë dhe kërcënojnë industritë hidroenergetike nga burimet hidrike dhe të turizmit.

Shqipëria është e ekspozuar ndaj fatkeqësive dhe rreziqeve, shumica e të cilave (90%) janë përmbytje, vërshime dhe zjarre në pyje të shkaktuara kryesisht nga kushtet hidrologjike dhe meteorologjike. Për shkak të pozicionit të saj bregdetar, Shqipëria renditet ndër vendet, që përballen me risqe të mëdha klimatike.

Zhvillimi aktual socio-ekonomik e rrit edhe më shumë cenueshmërinë e vendit. Indeksi ND-GAIN për Vendet¹ për vitet 2020 dhe 2021 mati dimensionet e cenueshmërinë dhe gatishmërinë, në bazë të të cilave u renditën vendet në mbarë botën. Nga 182 vendet e vlerësuara në vitin 2021, Shqipëria u rendit e 80-ta për rezultatin e kombinuar ND-GAIN. Ajo u rendit në vendin e 78-të sa i përket cenueshmërisë dhe në vendin e 96-të sa i përket gatishmërisë.

Njohuritë për ndikimet dhe cenueshmëritë e ndryshimeve klimatike në Shqipëri vijnë si rezultat i punës në kuadër të Komunikimit Kombëtar të Parë (2002), të Dytë (2009), të Tretë (2016) dhe të Katërt (2022) në KKKBNK, dhe tregojnë se cenueshmëria e vendit mbetet mjaft e lartë. Me qëllim trajtimin e këtyre cenueshmërive, Qeveria e Shqipërisë nisi procesin e saj për planin e dytë kombëtar të përshtatjes (PKP) në vitin 2021 në sektorët prioritarë të turizmit, zhvillimit urban, bujqësisë, transportit dhe energjisë, dhe Planet e para Vendore të Përshtatjes (PVP-të) për tetë bashki: Vlora, Fieri, Durrës, Elbasan, Përmet, Gjirokastrë, Kukës, Krujë.

PVP-të janë hartuar në bashkëpunim me personelin e bashkive, përmes ngritjes së bazës së fakteve për PNK-në, sigurimit të zhvillimit të kapaciteteve dhe hartimit të planit të bashkërenduar të veprimit për ulje risku dhe investime afatgjata lidhur me PNK-në në bashkitë përkatëse.

1.2 Funkcionet e PVP-së

Procesi i Planit Vendor të Përshtatjes (PVP), ashtu si edhe procesi i Planit Kombëtar të Përshtatjes (PKP), “shihet si mënyrë më e mirë për të punuar, duke marrë plotësisht në konsideratë problematikat e ndryshimeve klimatike gjatë proceseve të planifikimit dhe vendimmarrjes. Ai do të përfshijë të gjitha organizimet e nevojshme për zhvillimin e njohurive në mbështetje të vendimmarrjes, si dhe të kapaciteteve të nevojshme për ndërmarrjen e të gjitha veprimeve në kuadër të procesit strategjik të

¹ Indeksi ND-GAIN i Vendeve përmbledh cenueshmërinë e një vendi të caktuar ndaj ndryshimeve klimatike dhe sfidave të tjera botërore kombinuar me gatishmërinë e tij për të përmirësuar aftësitë ripërtëritëse. Indeksi synon të ndihmojë qeveritë, bizneset dhe komunitetet t'u japin më shumë prioritet investimeve që i përgjigjen në mënyrë më efikase sfidave aktuale botërore. Për sa i përket renditjes botërore sipas Indeksit ND-GAIN, sa më lart në renditje, aq më e mirë është situata.

vendit për planifikimin e përshtatjes”.

KKKBNK-ja promovoi Planet Kombëtare të Përshtatjes (PKP) në nivel ndërkombëtar për t'i ndihmuar vendet të hartojnë, bashkërendojnë, zbatojnë dhe monitorojnë më mirë përpjekjet për trajtimin e risqeve klimatike. Më e rëndësishmja është se procesi i PKP-së synon të krijojë sistemet dhe kapacitetet e nevojshme për të lehtësuar integrimin e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike në planifikimin, vendimmarrjen dhe buxhetim për zhvillim.

PVP-të hartohen në mënyrë që bashkia të mund ta monitorojë dhe rishikojë atë rregullisht, si dhe ta përditësojë herë pas here bazuar në të dhëna dhe parashikime klimatike të reja dhe/ose më cilësore, si dhe në informacione të tjera të dobishme për procesin e planifikimit. PVP-ja duhet të identifikojë vazhdimisht mangësitë në kapacitete dhe përshtatje, si dhe të planifikojë trajtimin e tyre. Gjithashtu, ajo duhet të integrojë në proces pikëpamjen gjinore me qëllim sigurimin e pjesëmarrjes së barabartë të burrave dhe grave në proceset vendimmarrëse, si dhe në zbatimin e veprimtarive të përshtatjes. Për më tepër, duhet të sigurohet që procesi i PVP-së dhe veprimtaritë e tij të mos përkeqësojnë pabarazitë gjinore. Këto plane mund të rezultojnë në përshtatje më të mirë dhe në komunitete me qëndrueshmëri më të mirë.

1.3 Kuadri politik dhe institucional për Planifikimin e Përshtatjes

Si Palë e KKKBNK-së, Shqipëria angazhohet ndaj Procesit të Planifikimit të PNK-së. Ky angazhim bëhet i qartë në Dokumentin Strategjik dhe Planet Kombëtare për Ndryshimet Klimatike (si të Zbutjes ashtu edhe Përshtatjes) (2019), legjislacionin për ndryshimet klimatike (2020), dokumentin e KKP-së (2021), Komunikimin e 4-të Kombëtar (2022), BUR-in e 1-rë (2022), etj., si dhe në një sërë marrëveshesh dhe angazhimesh ndërkombëtare ose rajonale.

Dokumentet e politikave që përcaktojnë përgjegjësi për qeverisjen kombëtare dhe vendore lidhur me përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike janë dokumenti i Planit Kombëtar të Përshtatjes i Shqipërisë (PKP), i miratuar me VKM nr. 466, datë 03.07.2019 dhe Ligji nr. 155/2020 “Për ndryshimet klimatike”.

Në shtator të vitit 2021, Shqipëria i paraqiti PKP-në e saj të parë KKKBNK-së, përfshirë edhe një strategji gjithëpërfshirëse financimi. PKP-ja e parë është zbatuar pjesërisht për shkak të mangësive financiare të pranuar që prej nisjes së hartimit. Aktualisht, Shqipëria po përgatit PKP-në e dytë, nën bashkërendimin e Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, me pjesëmarrjen e palëve të interesit dhe kontributin e Grupit Ndërinstitucional të Punës për Ndryshimet Klimatike (GNPNK).

1.4 Përmbledhje e organizimit të PVP-së (përmbledhje e kapitujve)

Përveç kësaj hyrjeje, dokumenti i PVP-së i Bashkisë Përmet organizohet në shtatë kapituj. **Kapitulli 2 paraqet rrethanat vendore të Bashkisë Përmet**, duke përfshirë gjeografinë, sektorët ekonomikë prioritarë dhe situatën e dinamikën socio-ekonomike në territorin e saj.

Sistemi i qeverisjes i Bashkisë Përmet dhe angazhimi i saj për përshtatje trajtohen në **Kapitullin 3**.

Procesi i Planit Vendor të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike, përfshirë angazhimin e palëve të interesit, trajtohet në **Kapitullin 4**. Në nivelin vendor nuk ka marrëveshje të rregullta institucionale, mekanizma bashkërendimi dhe procedura konsultimi me palët e interesit.

Kapitulli 5 trajton informacionin për ndryshimet klimatike. Ai nis me përkufizimin e termave të përdorur në këtë plan dhe vijon me rëndësinë e mbledhjes së të dhënave dhe informacionit për vlerësimin e

cenueshmërive klimatike. Ai siguron informacion mbi variablat e shumta të klimës, mënyrën se si ato do të ndryshojnë gjatë shekullit, luhatjen e mundshme të këtyre ndryshimeve në skenarë të ndryshëm të klimës dhe se si këto ndryshime mund të dallojnë nga njëra-tjetra.

Ndikimet e mundshme sektoriale të ndryshimeve klimatike për Bashkinë Përmet trajtohen në **Kapitullin 6**.

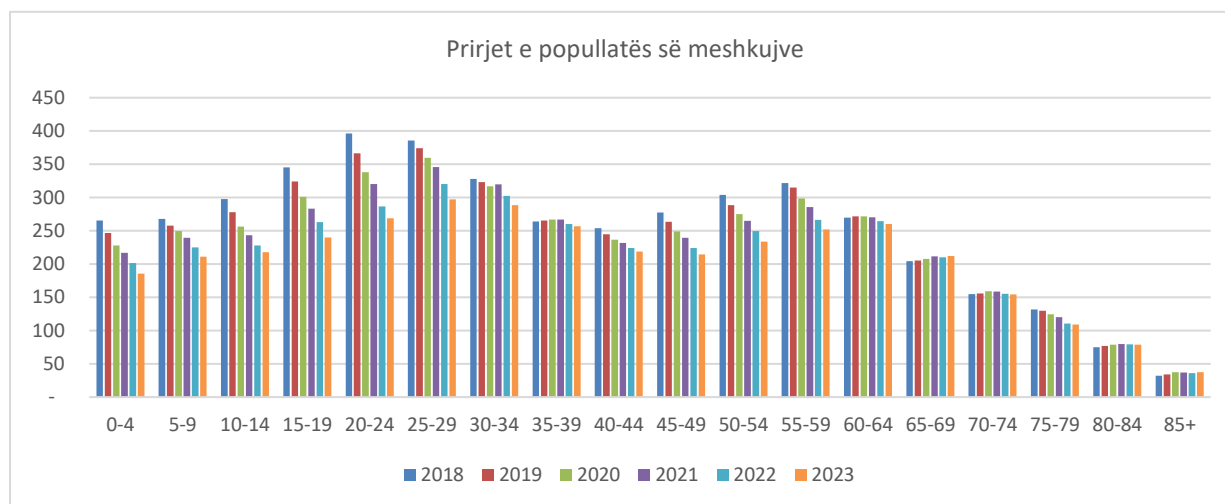
Kapitulli 7 trajton Planin Vendor të Veprimit për Përmetin, të hartuar bazuar në vlerësimin e riskut dhe cenueshmërive klimatike të Përmetit, si dhe në identifikimin dhe prioritizimin e masave për përshtatje.

2.1.1 Tiparet vendore

Bashkia Përmet ka pësuar ndryshime të dukshme në dinamikën e saj të popullsisë. Të dhënat për zhvillimin e profilit demografik të Bashkisë Përmet janë marrë nga burime të ndryshme. Së pari, të dhënat publike të disponueshme nga Instituti Kombëtar i Statistikave (INSTAT), që përshkruajnë popullsinë sipas grupmoshës dhe seksit për çdo qark, janë përdorur për të zbuluar dinamikën demografike të qarkut Përmet. Të dhënat publike tregojnë se 15% e popullsisë së qarkut Përmet jeton në Bashkinë Përmet². Të dhënat demografike të Bashkisë Përmet janë analizuar bazuar në këto të dhëna.

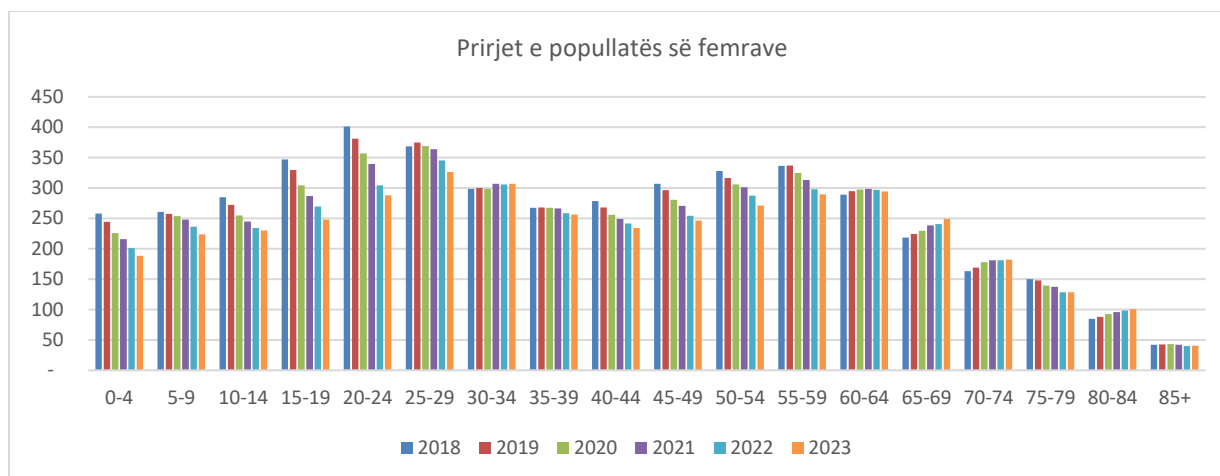
Të dhënat tregojnë se në vitet e fundit (periudha 2018 – 2022), tranzicioni demografik karakterizohet nga rënie e vazhdueshme e popullsisë për grupmoshat nën 60 vjeç dhe nën 15 vjeç, si dhe qëndrueshmëri ose rritje relative e grupmoshës mbi 65 vjeç. Vihet re se ka një numër më të madh të femrave në krahasim me meshkujt për shumicën e grupmoshave, sidomos te grupmoshat më të vjetra. Prirjet e popullsisë janë në përputhje me demografinë e përgjithshme të vendit. Parashikimet për tiparet demografike shqiptare janë hartuar nga INSTAT-i. Zhvillimet e fundit demografike tregojnë se popullsia e Shqipërisë po tkurret dhe po shkon drejt plakjes. Kjo është për shkak të shtesës natyrore negative dhe, çka është më e rëndësishme, për shkak të migracionit negativ neto. Shumica e studimeve parashikojnë se rënia demografike do të vazhdojë, siç parashikohet në Figura 2.2.³

Figura 2.2 _ Të dhënat demografike të Bashkisë Përmet (2018-2022)

² Të dhënat për popullsinë e qarkut Përmet janë në disponueshme në Censin 2011: https://www.instat.gov.al/media/3064/6__gjirokaster.pdf dhe të dhënat për popullsinë e bashkisë janë të disponueshme në Censin 2011: <https://bashkiapermet.gov.al/info-qyteti/>

³ KKP-ja e rishikuar për Shqipërinë (2021), f. 1-2; Raporti i Parë Dyvjeçar i Përditësuar për Shqipërinë (2021), f. 1

Burimi: INSTAT (2018 – 2022)

Pasojat e kësaj prirjeje shtrihen në sektorë të ndryshëm, duke përfshirë dinamikat e fuqisë punëtore, kërkesën për arsimim dhe kujdes shëndetësor, dhe nevojat për shërbime shoqërore.

2.1.2 Zonat urbane

Përdorimi hapësinor dhe demografia lidhen drejtpërdrejt me tiparet gjeografike të rajonit. Bashkia ndodhet përgjatë luginës së lumit Vjosa⁴.

Të gjitha vendbanimet në Bashkinë Përmet janë njësi malore, për shkak të terrenit të pjerrët. Territori i Bashkisë Përmet ka një shtrirje të madhe vertikale, nga 160m deri në 2.485m (pika më e lartë është maja e Papingut në malin e Nemërçkës), me 6.3% të territorit që shtrihet deri në lartësinë prej 300m, 65.3% mbi lartësinë prej 300m dhe 28.4% mbi 900m mbi nivelin e detit . Njësitë administrative të Çarçovës, Petranit, Përmetit dhe një pjesë e Piskovës shtrihen përgjatë luginës, ndërsa njësia administrative e Frashërit ndodhet në skajin më të largët të bashkisë dhe është tërësisht një zonë malore. Pothuajse gjysma e popullsisë, rreth 49.6%, jeton në qytetin e Përmetit.⁵

Qyteti i Përmetit ndodhet në rrëzën e malit Dhëmbel dhe shtrihet në një territor të vogël. Shumica e ndërtesave të tij janë një ose dykatëshe. Qyteti i Përmetit kërcënohet nga Përroi i Bardhë, një rrjedhë e formuar në malin mbi të; gjatë reshjeve të dendura të shiut, rrjedha sjell me vete sasi të mëdha zhavorri, që përmbysin qytetin duke paraqitur kërcënim të madh për ndërtesat dhe popullsinë vendase. Në të shkuarën qyteti ka pësuar tre herë përmbytje të rënda, me ngjarjen e fundit në vitin 1963 ku u regjistruan 18 viktima. Pas ngjarjes së vitit 1963, në vitin 1964 pati ndërhyrje për rehabilitimin e lumit dhe ndërtimin e argjinaturave malore për të frenuar vërshimin e ujit bashkë me gurë/zhavorr nga mali; për shkak të mungesës së mirëmbajtjes, shumica e këtyre argjinaturave janë degraduar.⁶ Një ngjarje tjetër me të cilën është përballur Përmet vitet e fundit është se ndërtesat janë nën presionin e lagështirës; niveli i lagështirës është rritur gjithnjë e më shumë në vitet e fundit, tashmë pa perioda të ndërmjetme. Lagështira është e pranishme edhe në verë për shkak të avullimit të lumit.⁷

⁴ VKM nr. 155/2023 "Për shpalljen e ekosistemit natyror të lumit Vjosa si Park Kombëtar, kategoria II

⁵ Bashkia Përmet, Plani Vendor për Integrimin e Pakicave Egjiptiane 2019-2022 (2019), f. 12, i disponueshëm në: https://bashkiapermet.gov.al/wp-content/uploads/2021/02/Plani-Vendor_Permet-Per-Pakicat-Egjiptiane.pdf

⁶ PM-të nga Workshop-i trajnues për përshtatjen i Bashkisë Përmet, 6 tetor 2023

⁷ PM-të me Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022

Infrastruktura urbane përbëhet nga rrjeti rrugor urban, rrjeti i furnizimit me ujë të pijshëm dhe rrjeti i kanalizimit. Bashkia Përmet përshkohet nga rruga dytësore interurbane Tepelenë - Erseke, e cila është gjithashtu aksi rrugor kryesor i zonës. 81% e **rrjetit** të përgjithshëm **rrugor** janë rrugë rurale të paasfaltuara, që lidhin fshatrat.⁸ Këto rrugë janë gjithashtu nën presionin e rrëshqitjeve të dheut, që shkaktohen nga rrëketë malore dhe reshjet e dendura të shiut, si për shembull, segmenti rrugor Përmet-Frashër, ku zhavorri/balta, që vjen nga rrëketë malore bllokojnë rrugën.⁹

Furnizimi me ujë është i disponueshëm në zonën urbane të Përmetit, por ende nuk ka furnizim 24 orë si dhe të disponueshëm në të gjitha zonat rurale.¹⁰ Nevojiten investime të menjëhershme në rrjetin e grumbullimit të **ujërave të zeza** dhe për trajtimin e tyre në zonën urbane të Përmetit. Ka 76 pika shkarkimi të ujërave të ndotura në lumin Vjosa.¹¹

Bashkia Përmet nuk ka një landfill sanitar. **Mbetjet** e krijuara në zonat urbane depozitohen në landfillin e Braçkovës, në fshatin Piskovë (7 km larg qytetit), ndërsa ato inerte depozitohen pranë Gurit të Atos, 1 km larg qytetit.¹² Në vitin 2020, u bënë disa investime në këtë landfill të përkohshëm për të siguruar mbrojtjen e burimeve ujore, tokës dhe peizazhit. Venddepozitimi i Braçkovës do të mbyllet dhe rehabilitohet në të ardhmen e afërt për shkak të mospërputhjes me kriteret përkatëse; në sajë të mbështetjes nëpërmjet fondeve kombëtare dhe të BE-së, në qarkun Përmet do të krijohet një sistem i menaxhimit të integruar mbetjeve të ngurta, i cili parashikon stacione të ndërmjetme me qëllim depozitim të mbetjeve në landfillin sanitar Bajkaj në Delvinë.¹³

2.1.3 Tiparet ekologjike

Bashkia Përmet shquhet për shumëllojshmërinë e peizazhit të saj natyror, që përfshin peizazhin lumor (luginën e Vjosës dhe Lengaricës) dhe atë malor (në të dyja anët e luginës së Vjosës).

Vlera mbizotëruese e peizazhit të Përmetit qëndron në kontrastin midis zonave të gjera natyrore të pyjeve halore dhe gjethegjera dhe zonave të tjera ku mbizotërojnë formacionet e shkurreve/sklerofilit dhe shkëmbinjve të zhveshur. Mbi 50% e sipërfaqes së territorit është shpallur Park Kombëtar, konkretisht “Bredhi i Hotovës-Dangëlli”. Në Përmet gjenden edhe 24 struktura/monumente të tjera natyrore¹⁴ të mbrojtura.

Peizazhi ujor vjen si rezultat i një trashëgimie të pasur hidrologjike. Baseni hidrografik i Përmetit përbëhet nga lumi Vjosa dhe degët e tij, Lemnica dhe Lengarica. Vjosa është rrjedha ujore më e gjatë në jug të Shqipërisë dhe kohët e fundit është shpallur Park Kombëtar, konkretisht “Lumi i Egër i Vjosës”.¹⁵

Baseni i lumit Vjosa përbëhet nga një mozaik i madh i llojeve të ndryshme të habitateve, duke filluar nga grykat e ngushta në pjesën e sipërme e deri te pjesët e gjera të lumit të ndërthurura në pjesën e mesme, deri te grykëderdhja pothuajse natyrore në detin Adriatik. Vetëm në pjesën e mesme ndodhen të paktën tetë lloje habitatesh, që kanë shumë rëndësi për sa i përket ruajtjes, në nivel BE-je. Në ekosistem gjenden më shumë se 1,100 specie kafshësh, përfshirë 13 kafshë dhe 2 specie bimësh të kërcënuara në nivel

⁸ PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020), f. 64

⁹ PM-të nga Workshop-i trajnues për përshtatjen i Bashkisë Përmet, 6 tetor 2023

¹⁰ PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020), f. 89

¹¹ PM-të me Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022

¹² PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020), f. 119

¹³ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-01/C_2021_9730_F1_ANNEX_EN_V1_P1_1674669.PDF, f.12

¹⁴ PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020), f. 37

¹⁵ Këshilli i Ministrave më 13 mars 2023, gjeni më shumë në: <https://www.vjosanationalpark.al/about>

global.¹⁶ Ndikimet e ndryshimeve klimatike vihen re edhe në lumin Vjosa, dhe siç thuhet edhe nga specialistët vendas kanë shkaktuar fenomenin e tharjes së lisit në brigjet e lumit. Ky fenomen ka favorizuar erozionin e tokave përreth.¹⁷ Gjithashtu, lumi i Lengaricës ofron një nga peizazhet ujore më mbresëlënëse në zonën e Përmetit, siç dëshmohet nga ujërat termale të Bënjës, që dallohen për fuqitë e tyre kuruese.

Në Bashkinë Përmet ndodhen shumica e **pyjeve** (dhe pyjeve malore) të të gjithë qarkut. Sipërfaqet pyjore prej 17,401.3ha dhe kullotat prej 4,776ha, që gjenden në Parkun Kombëtar “Bredhi i Hotovës-Dangëlli” menaxhohen nga ARZM Përmet. Sipërfaqja pyjore e përgjithshme prej 10,058.7ha e ndarë në 8 ekonomi pyjore dhe kullotat prej 12,894.7ha, menaxhohen nga Bashkia Përmet.¹⁸

Zonat e minierave ndahen në katër njësi dhe përmbajnë kryesisht gurë ranorë dhe gëlqerorë. Ekzistojnë tre kompani të licencuara për nxjerrjen e gurëve.¹⁹

2.2 Ekonomia dhe trajektorja ekonomike

Në përgjithësi, aktiviteti ekonomik në Bashkinë Përmet shtrihet në qytetin e Përmetit dhe zonat periferike e njësitë administrative pranë tij. Numri i aktiviteteve ekonomike aktive është rreth 399 ndërmarrje.²⁰ Që nga viti 2022, struktura e ndërmarrjeve mbizotërohet nga ndërmarrje shumë të vogla, me 1-4 punonjës, të cilët përbëjnë mbi 90.7% të numrit të përgjithshëm të ndërmarrjeve.²¹

2.2.1 Bazat e ekonomisë

Ekonomia e Bashkisë Përmet bazohet kryesisht në tregtinë me pakicë, me 79.9% të ndërmarrjeve aktive që janë ofruese shërbimesh dhe pjesa e mbetur (20.1%) prodhuese mallrash²². Këto të fundit merren kryesisht me agroindustri, ku përfshihen shumë produkte tradicionale kulinare me cilësi shumë të lartë, si produktet e bulmetit, glikotë, komposto e bërë me fruta dhe perime, reçelrat, vera, rakia e prodhuar në fabrika të vogla dhe fabrika vere vendase. Në këtë sektor është punësuar 18.6% e popullsisë vendase.²³

Ndërmarrjet ekonomike janë të përqendruara kryesisht në qytetin e Përmetit, dhe numri i tyre po mbetet pak a shumë i qëndrueshëm duke pësuar një rënie prej 4% (në periudhën 2018 — 2022). Që prej vitit 2022, sa i përket pronësisë, ndërmarrjet aktive janë 97.5% shqiptare dhe vetëm 2.5% e tyre financohen me kapital të huaj dhe/ose kapital të përbashkët.²⁴

Turizmi është ende një burim ekonomik i pashfrytëzuar. Turizmi ekologjikisht i qëndrueshëm mund të kontribuojë shumë në krijimin e mundësive të punës dhe nxitjen e një ekonomie qarkulluese të bazuar në rritjen e burimeve vendore dhe kapaciteteve prodhuese.

¹⁶ Parku Kombëtar i Lumit të Egër Vjosa, Vizioni, Udhërrëfyesi dhe Studimi i Fizibilitetit (dhjetor 2022), f.7, i disponueshëm në: <https://balkanrivers.net/uploads/files/shares/FEASIBILITY%20STUDY%20VJOSA.pdf>

¹⁷ PM-të me Agjencinë Rajonale të Zonave të Mbrojtura Gjirokastër, 29 shtator 2022 dhe PM-të me Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022

¹⁸ Buletini Statistikor i Qarkut Gjirokastër 2019 (shkurt 2020), f. 45-46, i disponueshëm në: <https://prefektiqarkutgjrokaster.gov.al/wp-content/uploads/2020/05/Buletin-Statistikor-Qarku-Gjrokaster-2019.pdf>

¹⁹ PM-të me Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022

²⁰ Sipërmarrjet aktive sipas bashkisë dhe veprimtarisë ekonomike

²¹ INSTAT, Regjistri i Biznesit 2018-2022, Sipërmarrjet aktive sipas bashkive dhe madhësisë; i disponueshëm në: <https://www.instat.gov.al/al/temat/statistikat-ep%C3%ABrgjithshme-dhe-rajonale/tregues-sipas-bashkive/#tab2>

²² INSTAT, Regjistri i Bizneseve 2018-2022; numri i ndërmarrjeve aktive (përfshijtur fermerët)

²³ Bashkia Përmet, Plan i Vendor për Integrimin e Pakicave Egjiptiane 2019-2022 (2019), f. 16

²⁴ Po aty

2.2.2 Treguesit ekonomikë

Sipas të dhënave kombëtare për periudhën 2017-2021, prefektura e Gjirokastrës (e cila përfshin Bashkinë Përmet) ka kontribuar mesatarisht me 2.2% në ekonominë kombëtare. Duke qenë se në nivel bashkie nuk ka të dhëna për treguesit ekonomikë, analiza e profilit ekonomik të Bashkisë Përmet u krye mbi bazën e të dhënave kombëtare të INSTAT-it për treguesit ekonomikë, duke i përshtatur ato për nivelin e bashkisë. Sektorët janë kategorizuar në: bujqësi, industri, turizëm, energji/transport, shërbime dhe të tjerë. Sektorët janë përshtatur, sepse fushat e përzgjedhura për mbledhjen e të dhënave nuk përputhen me ndarjet sipas sektorëve në të dhënat publike të INSTAT-it. Për këto arsye, janë bërë përshtatjet e mëposhtme: fusha Industri në të dhënat publike të INSTAT-it përfshin industrinë nxjerrëse; përpunimin; energjinë; ujin. Për qëllime të kësaj analize, 25% e vlerave në këtë fushë i kanë kaluar fushës së Energjisë dhe 75% mbahen në fushën e Industrisë. Për qëllime të këtij vlerësimi, 33% e vlerës së fushës “Tregtia me shumicë dhe me pakicë, riparimi i mjeteve motorike dhe mallrave shtëpiake, hotelet dhe pushimi” shpërndahet në fushat e turizmit, transportit dhe shërbimeve. Për rrjedhojë, kontributi i secilit sektor në PBB-në e prodhuar në Përmet është përkatësisht 28.6%, 15.8%, 6.9%, 9.4%, 37.5% dhe 1.9%.

Bazuar në këto supozime, te sektorët me përparësi vërehen prirjet e mëposhtme:

Kontributet bujqësore në PBB variojnë nga 10.9 milionë dollarë (28.91%) në 13 milionë dollarë (28.14%) gjatë periudhës së vëzhguar (2017-2021). Pavarësisht luhatjeve të vogla, bujqësia zë një pjesë të konsiderueshme të PBB-së gjatë periudhave të vëzhguara, duke pasqyruar rolin e saj të qëndrueshëm në ekonomi. Në përgjithësi, zgjerimi i vazhdueshëm i sektorit bujqësor tregon një zonë të qëndrueshme dhe me përfitime të mundshme nga investimet.

Sektori i industrisë paraqet kontribut të ndryshueshëm, me shifra që variojnë nga 5.6 milionë dollarë (14.78%) deri në 7.8 milionë dollarë (16.78%) të PBB-së. Zgjerimi i këtij sektori është i dukshëm, veçanërisht në periudhat e mëvonshme, duke treguar rritje dhe diversifikim të mundshëm në aktivitetet industriale. Aftësia e sektorit për të ruajtur një prirje në rritje teksa përballej me luhatje tregon qëndrueshmërinë e tij, me gjasë të nxitur nga përparimet teknologjike, zgjerimet e prodhimit ose ndryshimet në strategjitë e prodhimit. Kjo rritje evidenton rolin thelbësor të sektorit në ekonomi dhe thekson nevojën për strategji për të trajtuar paqëndrueshmërinë për rritje të qëndrueshme.

Sektori i turizmit ishte ndër sektorët më të prekur nga pandemia e COVID-19. Në fakt, të dhënat kombëtare tregojnë një rënie të madhe prej -23% në vitin 2020. Megjithatë, në vitet në vijim, prirja ka qenë pozitive dhe kjo gjë vlen edhe për Bashkinë Përmet. Ndikimi i turizmit në PBB luhatet midis 2.5 milionë dollarë (6.74%) dhe 3.1 milionë dollarë (7.53%). Ndonëse zë një pjesë relativisht më të vogël në krahasim me sektorët e tjerë, prirja në rritje paraqet një rëndësi të shtuar të turizmit në nxitjen e aktivitetit ekonomik dhe gjenerimin e të ardhurave. Për më tepër, kjo rimëkëmbje tregon përshtatshmëri dhe strategji të mundshme për të zbutur ndikimin e problematikave të jashtme. Megjithatë, ashtu si edhe në pjesën tjetër të vendit, ky sektor po ripërtërihet. Madje, gjatë viteve të fundit po përjeton ndryshim pozitiv. Ky sektor paraqet potencial për zhvillim të mëtejshëm, duke e bërë një fushë tërheqëse për investime dhe promovime të vazhdueshme.

Kontributi i sektorit të energjisë dhe transportit varion nga 3.3 milionë dollarë (8.74%) në 4.2 milionë dollarë (9.11%) të PBB-së. Pavarësisht disa variacioneve, ky sektor zë vazhdimisht një pjesë të konsiderueshme të PBB-së, duke pasqyruar rolin e tij thelbësor në lehtësimin e aktiviteteve ekonomike dhe zhvillimin e infrastrukturës.

Shërbimet dominojnë përbërjen e PBB-së, me kontribute që variojnë nga 14.3 milionë dollarë (37.83%) deri në 17.8 milionë dollarë (38.30%). Ky sektor përfshin një gamë të gjerë aktivitetesh, përfshirë financat, shitjen me pakicë, arsimin dhe kujdesin shëndetësor, duke treguar rolin e tij thelbësor për nxitjen e rritjes

dhe zhvillimit ekonomik. Rritja e sektorit është në përputhje me kontributin e shërbimeve në nivel kombëtar, që tregon rritje të kërkesës për shërbime, që mund të jetë rritur nga zgjerimi ekonomik, inovacionet teknologjike dhe parapëlqimet gjithnjë në ndryshim të konsumatorëve.

Kategoria “Të tjera” përfaqëson një pjesë më të vogël të PBB-së, me një rënie nga 1.1 milionë dollarë (3.00%) në 0.5 milion (1.17%).

Për ta përmbledhur, nëpërmjet analizës evidentohen kontributet e ndryshme të secilit sektor ekonomik në PBB, teksa shërbimet janë ato që kryesojnë në vazhdimësi, ndjekur nga bujqësia, industria, turizmi, energjia/transporti dhe sektorët e tjerë.

2.2.3 Trajektorja për të ardhmen dhe prioritetet e zhvillimit ekonomik të bashkisë

Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit (PVZH) për Bashkinë Përmet është dokumenti kryesor i politikave në lidhje me qëllimin e këtij studimi dhe që identifikon prioritetet kryesore të zhvillimit ekonomik. Dokumenti është miratuar me Vendim të Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 3, datë 10.06.2020.

Tre objektivat strategjike të PVZH-së janë:

- Objektivi strategjik nr. 1: “Orientimi i ekonomisë drejt turizmit dhe ndërmarrjeve bujqësore dhe blegtorale”;
- Objektivi strategjik nr. 2: “Ristrukturimi dhe profilizimi i vendbanimeve”; dhe
- Objektivi strategjik nr. 3: “Vënia e infrastrukturës në shërbim të banorëve, zhvillimit ekonomik dhe ruajtjes së mjedisit të peizazhit”,

të cilat identifikojnë ndërhyrjet, që janë të rëndësishme për tre fushat prioritare të PKP-së, si planifikimi urban, turizmi dhe bujqësia.²⁵

Në përgjithësi, në dokumentin e PVZH-së theksohet se **zhvillimi i bujqësisë** si dhe **rijetësimi i vendbanimeve** dhe orientimi i tyre **drejt profilizimit turistik e bujqësor** mbeten shtylla kyç për zhvillimin ekonomik të bashkisë. Megjithatë, ndikimi i ndryshimeve klimatike dhe qasja ndaj tij, nuk trajtohet në PVZH-në e Përmetit.

Strukturat përkatëse të Bashkisë Përmet po punojnë për përgatitjen e **Planit të Menaxhimit të Pyjeve dhe Kullotave (2022-2031)**, por kufizimet, që lidhen me burimet njerëzore, buxhetin dhe pajisjet për të realizuar planin në të gjithë territorin pyjor të menaxhuar nga Bashkia Përmet, e kanë ngadalësuar realizimin e tij²⁶. Me anë të fondeve të donatorëve po përgatitet një **Plan Bashkiak për Energjinë**, që përfshin mbështetjen për krijimin e një strukture të përshtatshme administrative, kryerjen e një diagnostikimi të energjisë dhe zhvillimin e një vizioni energjetik.²⁷ Nuk është përgatitur asnjë **Plan Sektorial vendor** për sektorët e **turizmit dhe/ose bujqësisë**.

2.3 Kushtet socio-ekonomike

Vlerësimi i fundit i pabarazive rajonale në Shqipëri është kryer në vitin 2012. Këto të dhëna treguan se Qarku Përmet, brenda të cilit ndodhet Bashkia Përmet, ka shkallën më të ulët të varfërisë, 10.6%,

²⁵ PVZH-ja e Përmetit (2020), f. 143-167

²⁶ PM-të me Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022

²⁷ <https://www.semp-albania.com/>

krahasuar me qarqet e tjera.²⁸

2.3.1 Varfëria

Numri i familjeve që përfitojnë ndihmë ekonomike është 77, nga të cilat 20 familje janë të pakicës egjiptiane.²⁹ Më shumë se 50% e familjeve, që përfitojnë ndihmë ekonomike, janë regjistruar në njësinë administrative Piskovë. Numri i personave me aftësi të kufizuara është rreth 659 persona. Papunësia në Bashkinë Përmet përbën një nga problemet kryesore të popullsisë. Shkalla e papunësisë për bashkinë është 30.2%, teksa papunësia e të rinjve zë 60.2%, ndërsa shkalla e papunësisë për gratë është 33.1%.³⁰

2.3.2 Treguesit shëndetësorë

Në Përmet, vetëm kujdesi shëndetësor parësor ofrohet në nivel bashkie, ndërsa kujdesi shëndetësor dytësor ofrohet në qytetin e Përmetit, si pjesë e rajonalizimit të shërbimeve të kujdesit shëndetësor. Në Bashkinë Përmet ka 8 qendra shëndetësore, një ambulancë dhe një poliklinikë të specialiteteve.³¹

2.3.3 Treguesit arsimorë

Objektet arsimore përfshijnë 12 shkolla fillore, 6 shkolla 9-vjeçare dhe 2 shkolla të mesme, që kryesisht ndodhen në zonën urbane të Përmetit.³² Në pjesën më të madhe të zonave malore rurale nuk ka objekte arsimore për shkak të shpopullimit të tyre. Të dhënat tregojnë se nivelet e regjistrimit në arsimin bazë kanë rënë në mënyrë drastike, me 29% dhe në arsimin e mesëm të lartë kanë rënë me 31% gjatë pesë viteve të fundit, siç tregohet në Tabela 2.1 më poshtë.

Tabela 2.1 _ Nxënësit e regjistruar në nivelet arsimore në Bashkinë Përmet

Niveli arsimor	Regjistruar r 2017- 2018	Regjistruar r 2018- 2019	Regjistruar r 2019- 2020	Regjistruar r 2020- 2021	Regjistruar r 2021- 2022
Arsimi fillor dhe arsimi i mesëm i ulët (arsimi 9-vjeçar)	1,379	1,309	1,251	1,170	1,069
Arsimi i mesëm i lartë (i përgjithshëm)	554	492	409	422	423

Burimi: Ministria e Arsimit dhe Sporteve

2.4 Profilet e sektorëve prioritarë

Në përputhje me procesin e PKP-së, sektorët prioritarë në nivel vendor janë **bujqësia, planifikimi urban, turizmi, energjia dhe transporti.**

²⁸ INSTAT (prill 2015) "Shqipëria: trendi i varfërisë", i disponueshëm në: https://www.instat.gov.al/media/2064/shqiperitrendi_i_varfe_rise_2012_.pdf

²⁹ Bashkia Përmet, Plani Vendor për Integrimin e Pakicave Egjiptiane 2019-2022 (2019)

³⁰ Plani Vendor i Strehimit i Bashkisë Përmet 2022-2026 (2021), f. 18-20, i disponueshëm në: https://bashkiapermet.gov.al/wp-content/uploads/2022/01/Plani-Lokal-i-Strehimit-Bashkia-Permet_compressed.pdf

³¹ Plani i Kujdesit Social i Bashkisë Përmet 2019-2023, (2019), f.13, i disponueshëm në: <https://bashkiapermet.gov.al/wp-content/uploads/2022/10/ PKS-Permet-1.pdf>

³² Po aty

2.4.1 Bujqësia

Bujqësia karakterizohet nga ferma bujqësore familjare shumë të vogla, numri i përgjithshëm i të cilave llogaritet të jetë 2,962, që nuk arrijnë rendiment të lartë.³³ Para viteve '90 sipërfaqja e përgjithshme e tokës së punueshme ishte 7,000ha, nga të cilat 4,300ha iu shpërndanë fermerëve, ndërsa pjesa e mbetur është nën pronësi të bashkisë. Aktualisht, vetëm 2,400ha janë të punueshme, ndërsa pjesa tjetër e tokës mbetet e papunuar. 80% e tokës së punueshme është e mbuluar me rrjet ujitës.³⁴ Kulturat kryesore të mbjella në Përmet janë drithërat për bagëtinë.

Vreshtat janë të pranishme sidomos në njësitë administrative Petran dhe Piskovë. Kultivimi i vreshtave lidhet me industrinë e përpunimit të rrushit, e zhvilluar në Përmet që para viteve '90. Një pjesë e zonave kodrinore përdoren për kultivimin e pemëve frutore, si arrat, kumbullat, fiqtë, shegët, manat.

Burimet e ujit, që përdoren për **qëllime** ujitjeje, janë lumi Vjosa dhe rezervuarët artificialë. Ky sistem ujitjeje, i ndërtuar para viteve '90, kombinon 10 rezervuarë artificialë (8 prej të cilëve janë të mëdhenj) me një sipërfaqe të përgjithshme prej 29ha dhe me kapacitet uhor prej 1.5 milionë m³, gjashtë stacione pompimi, që mundësojnë marrjen e ujit nga lumi Vjosa, një rrjet të gjatë kanalesh ujitëse prej 81.1km, etj. Reshjet e dendura mund të shkaktojnë dëme në digat e rezervuarëve të mëdhenj.³⁵ Digat e rezervuarëve të Kaludhit, Qilarishtit dhe Kosinës kanë nevojë për punime mirëmbajtjeje, 36 ndërsa në një nga rezervuarët është bllokuar sistemi i shkarkimit dhe ka nevojë për riparim. Po ashtu, duhet të adresohet efikasiteti i pompave ekzistuese për marrjen e ujit.

Mbarështimi i **blegtorisë** mbulon kryesisht dhitë dhe delet. Bashkia ka 30 kontrata qiraje për kullota me fermerët. Ultësira e luginës së Vjosës është më e favorizuar për mbarështimin e gjedhëve, ndërsa pjesa kodrinoro-malore favorizon mbarështimin e ripërtypësve të vegjël. Praktika e transhumancës në terrene të larta, në kullotat alpine, e përdorur shumë në të shkuarën, kërcënohet nga nivelet e larta të migrimit. Rajoni është i njohur edhe për mjaltin, me 5,123 koshere bletësh.³⁷ Nga shumë produkte artizanale vendase, mjalti i Bedunicës i prodhuar në fshatin Gostivisht, është i vetmi produkt i zonës i certifikuar me TGJ (tregues gjeografik)³⁸.

2.4.2 Zhvillimi urban

Sikurse u trajtua në seksionin 2.1.2, pjesa më e madhe e popullsisë së bashkisë (50%) jeton në zonën urbane të qytetit të Përmetit. Si pasojë e migrimit, shumë fshatra dhe/ose lagje fshatrash në zonat rurale malore janë të braktisura.

Qendrat e banimit janë kategorizuar si më poshtë:

- Qendra kryesore - qyteti i Përmetit;
- Qendrat vendore turistike - Frashër, Benjë, Ogdunan, Leusë, Kosina, etj.;

³³ Plan i Social i Bashkisë Përmet 2019-2025 (2020), f.14, i disponueshëm në: <https://bashkiapermet.gov.al/wp-content/uploads/2022/10/PKS-Permet-1.pdf>

³⁴ PM-të me Bashkinë Përmet, 30 shtator 2022

³⁵ Po aty

³⁶ PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020)

³⁷ Buletini Statistikor i Qarkut Gjirokastrë 2019 (shkurt 2020), f. 48, i disponueshëm në: <https://prefektiqarkutgjirokastrer.gov.al/wp-content/uploads/2020/05/Buletin-Statistikor-Qarku-Gjirokastrer-2019.pdf>

³⁸ <https://bujqesia.gov.al/ministria-e-bujqesise-realizon-certifikimin-e-4-produkteve-te-para-te-origjines-shqiptare/>

- Qendrat vendore rurale - Petran, Çarçovë, Piskovë, Frashër, etj.

Pritet që qyteti i Përmetit, si qendër kryesore, të kombinojë dhe integrojë prirjet ekonomike ekzistuese dhe të ardhshme, përfshirë turizmin me bujqësinë, produktet vendase me mbarështimin e bagëtive dhe si pasojë pritet të ketë zhvillim të konsiderueshëm në 15 vitet e ardhshme. Pritet që fshatrat e vjetër, të propozuara si qendra dytësore, të përfitojnë nga programet mbështetëse për të përmbysur prirjen e braktisjes dhe për të promovuar rimëkëmbjen ekonomike. Ato do të orientohen kryesisht drejt bujqësisë dhe turizmit rural. Do të përmirësohen lidhjet ekzistuese infrastrukturore dhe do të krijohen të reja, drejt zhvillimit të shërbimeve. Këto zona do të jenë të aksesueshme përmes transportit publik dhe hapësirat publike në qendrat e këtyre fshatrave do të sistemohen, duke marrë pamjen e shesheve, si pikë takimi për banorët.

Megjithëse nuk ka të dhëna të disponueshme lidhur me strehimin, këto prirje mund të ndikojnë ndjeshëm në balancën ndërmjet ofertës dhe kërkesës për strehim. Megjithatë, qëndrueshmëria në përdorimin e tokës për banim në këto njësi administrative tregon një kërkesë të qëndrueshme për strehim. Kjo qëndrueshmëri mund t'u japë garanci zhvilluesve dhe investitorëve të pasurive të patundshme, duke treguar një treg të besueshëm për pronat e banimit. Megjithatë, luhatjet në përdorimin e tokës bujqësore mund të ndikojnë në zhvillimin e strehimit. Shtimi i sipërfaqes së tokave bujqësore, mund të kufizojë hapësirën në dispozicion për projekte për strehim, duke sjellë me gjasë rritjen e konkurrencës për tokë të përshtatshme për qëllime banimi. Në të kundërt, pakësimi i sipërfaqes së tokave bujqësore mund të tregojë mundësi për zgjerimin e zonave për banim, por kjo mund të duhet t'u nënshtrohet politikave vendore për përdorimin e tokës.

Tabela 2.2_ Klasifikimi territorial i Bashkisë Përmet

Sistemi territorial	% në vitin 2015	% në vitin 2030
Sistemi urban (SU)	0.9	0.7
Sistemi i infrastrukturës (SI)	0.2	0,4
Sistemi i natyrës (SN)	88.8	90
Sistemi i ujit (SUj)	0.8	0.8
Sistemi Bujqësor (SB) ³⁹	9.3	8.1

Burimi: PVZH-ja e Përmetit dhe mbulimi i tokës Corine

2.4.3 Turizmi

Lumi Vjosa dhe degët e tij janë një lloj rrjedhe e përbashkët orientuese, që përshkon dhe “mbështet” të gjithë territorin e bashkisë. Ato shërbejnë për të lidhur shumë pasuri kulturore (natyrore ose arkitekturore), që janë thelbësore për historinë e të gjithë rajonit, si shpellat parahistorike, banjat termale, mullinjtë, kishat, urat e lashta dhe një kanion, që janë të gjitha elemente me vlerë të jashtëzakonshme monumentale. Si e tillë, zona ka potencialin më të lartë në Shqipëri për zhvillimin e turizmit natyror. Format e turizmit aventuresk tashmë janë të pranishme në Përmet, si ecja në kanionin e Lengaricës dhe rafting në lumin Vjosa. Megjithatë, produktet turistike duhet të përmirësohen dhe integrohen në turizmin rural, agroturizmin dhe ekoturizmin, që tërheqin një numër vizitorësh në rritje, në mënyrë që ato të bëhen

³⁹ Sistemi territorial klasifikohet sipas ligjit 107/2014 “Për planifikimin e territorit”, i ndryshuar

2.4.5 Transporti

Bashkia lidhet me pjesën tjetër të Shqipërisë, dhe vendin fqinj, Greqinë, vetëm përmes infrastrukturës rrugore. Nuk ka forma të tjera transporti (hekurudhë/aeroport) në Bashkinë Përmet. Vitet e fundit përmirësimet në infrastrukturën rrugore rriten sigurinë, por nuk shkurtuan kohën e udhëtimit, e cila vazhdon të jetë e lartë (4 orë nga Tirana).

Në Bashkinë Përmet nuk ka **shërbim të transportit publik**; shërbimet në qytetet kryesore kryhen nga shërbimet private të transportit me autobus ndërqytetës.⁴² Në periudhën 2018-2022, automjetet dominohen nga veturat me 77%, autobusët me 3%, kamionë dhe mjete të ngjashme për qëllime transporti me 14%, mjete të tjera me 6%. Në përgjithësi, të dhënat tregojnë një sektor transporti, **që varet kryesisht nga automjetet me naftë dhe benzinë**, ndërsa automjetet me karburant alternative ende nuk kanë ndikim të rëndësishëm (vetëm 2.9% me GLN dhe 0.1% elektrike).

⁴² PVZH-ja e Bashkisë Përmet (2020), f. 81

3 Qeverisja dhe kuadrot rregullatore dhe politikat, planet e programet përkatëse

Ky kapitull përshkruan shkurtimisht aspektet e sistemit të qeverisjes së Bashkisë Përmet që lidhen me përshtatjen. Për fat të keq, ndërkohë që në nivel kombëtar mekanizmat janë disi më të zhvilluara, **integrimi i çështjeve të ndryshimeve klimatike dhe përshtatjes** në Bashkinë Përmet **nuk ka nisur fare** për shkak të nivelit të njohurive, ekspertizës, dhe burimeve njerëzore, teknike e financiare.

3.1 Profili i qeverisjes në Përmet

Në Shqipëri qeverisja vendore përbëhet nga zyrtarë të zgjedhur (kryetari dhe këshilli bashkiak), drejtoritë dhe zyrat e ndryshme me staf administrativ (nëpunësit civilë) të organizuara kryesisht në bazë të funksioneve themelore që ngarkohen me ligj, të cilat kanë të bëjnë me administrimin e shërbimeve vendore si punët publike, menaxhimi i mbetjeve, infrastruktura arsimore, etj.

Reforma administrative territoriale (2015) dhe grupimi i ish-bashkive dhe komunave në njësi të reja bashkiake çuan në krijimin e Bashkisë Përmet, të organizuar në pesë njësi administrative, përfshirë Përmetin, Çarçovën, Petranin, Piskovën dhe Frashërin. Bashkia administron qytetin e Përmetit dhe 49 fshatra. Megjithatë reforma ka përfunduar tashmë prej shtatë vjetësh, bashkitë përballen ende me vështirësi në mbledhjen dhe konsolidimin e informacionit, organizimin dhe zbatimin e funksioneve të veta, si dhe strukturimin e burimeve njerëzore. E njëjta gjë vlen edhe për Bashkinë Përmet.

Bashkia është e organizuar në 4 Drejtori kryesore, Drejtori dhe shumë Njësi, me gjithsej 315 punonjës, nga të cilët 119 punonjës punojnë në administratën e bashkisë dhe 20 punonjës në njësitë administrative; pjesa tjetër punon në institucionet e varësisë.⁴³ Vetëm **planifikimi urban** organizohet është i organizuar në një drejtori të dedikuar dhe mbulon **edhe shumë funksione të tjera, përfshirë bujqësinë dhe statistikat**. Organigrama dhe struktura e Bashkisë **nuk parashikon një pozicion/funksion të dedikuar pune lidhur me sektorët e turizmit dhe energjisë**.

3.2 Objekti i Planit Vendor të Përshtatjes

Bashkitë kanë **mandat të qartë zyrtar në lidhje me ndryshimet klimatike**. Ligji nr. 155/2020 “Për ndryshimet klimatike” parashikon që:

- bashkitë të hartojnë dhe zhvillojnë politika dhe masa për zbutjen e ndryshimeve klimatike në fushën e pylltarisë e bujqësisë, duke synuar reduktimin e emetimeve dhe përthithjes së karbonit të çliruar nga sektorët e bujqësisë, pylltarisë, përdorimeve të tjera të tokës dhe ruajtjes së ekosistemeve; *(neni 18)*
- bashkitë, për territorin nën juridiksionin e vet, të grumbullojnë, organizojnë dhe mbajnë të dhënat e tyre për klimën, së bashku me raportet për masat e marra ose të planifikuara për zbutjen e përshtatjes, dhe t'i vënë këto në dispozicion të ministrisë përkatëse”; *(neni 23)*
- bashkitë të hartojnë politika që nxisin sektorin publik dhe privat për investime të konsiderueshme që shkarkojnë pak GES, që janë transparente, kanë rezultate të parashikueshme, janë pak të

⁴³ Vendimi i Kryetarit të Bashkisë nr. 2, datë 06.01.2022, “Për miratimin e Strukturës Organizative të Bashkisë Përmet”

ndikuara nga ndryshimet klimatike; (neni 29, pika 1.)

- bashkitë të përditësojnë politikat/dokumentet kombëtare, në mënyrë që të nxisin investimet për projekte miqësore ndaj klimës, të mbështesin kërkimin shkencor dhe të nxisin praktikën më të mirë në fushat prioritare të prodhimit të energjisë, eficiencës së energjisë, transportit, ujërave, menaxhimit të mbetjeve, përdorimit të tokës, përshtatjes së infrastrukturës dhe mbrojtjes së natyrës. (neni 29, pika 2.)

3.3 Lidhjet me strategjinë kombëtare të zhvillimit/kuadrin e planifikimit

Në kuadër të Veprimit Prioritar Nr. 12 “Nisma për Planet Bashkiake të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike”, PKP-ja parashikon hartimin e Planeve të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike për bashkitë e cënueshme nga efektet e ndryshimeve klimatike.⁴⁴

Në zbatim të ligjit 107/2014 “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, i ndryshuar, instrumenti më i lartë i planifikimit është **Plani i Përgjithshëm Kombëtar**. Plani parashikon forcimin dhe shndërrimin e Rajonit Ekonomik Përmet – Sarandë (porta jugore e vendit) në një pol të rëndësishëm, duke e forcuar Përmetin si qendër kryesore të rajonit dhe duke e forcuar Sarandën si qendër të specializuar turistike, nëpërmjet krijimit të një porti turistik dhe ndërtimit të një aeroporti të ri, si dhe lidhjes me rajonin e veçantë ekonomik të Këlcyrës - Përmetit - Skraparit.

Në përputhje me Planin e Përgjithshëm Kombëtar, **Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit për Bashkinë Përmet**, i miratuar në vitin 2020, identifikon strategjinë territoriale dhe prioritetet strategjike për zhvillimin e bashkisë në 15 vitet e ardhshme. Shumica e prioritetëve strategjike të përcaktuara në këtë dokument lidhen me sektorët prioritarë të PKP-së, ku si energjia ashtu edhe transporti nuk janë identifikuar si objektiva strategjike, siç theksohet në Tabela 3.1.

Tabela 3.1 _Përmbledhje e Objektivave Strategjike të PVZH-së së Përmetit në lidhje me sektorët prioritarë të PKP-së

Dokumenti	Sektorët prioritarë të PKP-së				
	Planifikimi urban	Turizmi	Bujqësia	Transporti	Energjia
PVZH-ja e Përmetit	✓	✓	✓		

Burimi: Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit i Bashkisë Përmet, miratuar me Vendimin e Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 3, datë 10.06.2020, i disponueshëm në: <https://planifikimi.gov.al/index.php?id=732&L=2>

Për më tepër, Ligji nr. 28/2021 “Për disa ndryshime dhe shtesa në Ligjin nr. 124/2015 “Për eficiencën e energjisë”, i ndryshuar, parashikon që Bashkitë të hartojnë **plane vendore veprimi për energjinë dhe ndryshimet klimatike**, në përputhje me Planin e Integruar të Energjisë dhe Klimës.

⁴⁴ Planifikimi Kombëtar i Përshtatjes (PKP) ndaj Ndryshimeve Klimatike në Shqipëri, Kuadri për Procesin e Vendi (2021), f. 66 – 67, i disponueshëm në: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/National_Adaptation_Plan_Albania.pdf

4 Proceset që mbështesin hartimin e Planit Vendor të Përshtatjes

Procesi i Planit Vendor të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike dhe “mekanizmat” e tij janë koncepte mjaft të reja në nivel vendor. Sikurse u evidentua edhe nga ushtrimi “Vlerësimi i kapaciteteve të bashkive dhe nevojave për trajnim mbi Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike”,⁴⁵ në nivel vendor nuk ka organizime institucionale, mekanizma bashkërendimi, apo procedura konsultimi me palët e interesit.

4.1 Organizimi i nevojshëm institucional për procesin e PVP-së

Me gjithë sa më lart, është e domosdoshme të trajtohen shkurtimisht funksionet dhe përgjegjësitë kryesore të Bashkisë Përmet lidhur me sektorët prioritarë të PKP-së, me qëllim vlerësimin më të mirë të mënyrës së rregullimit të këtyre sektorëve në nivel vendor, kryesisht sa i përket burimeve njerëzore, duke mundësuar kështu njohje më të mirë të nevojave të çdo sektori të Bashkisë Përmet për zhvillim kapacitetesh lidhur me përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike.

Tabela 4.1 _ Burime njerëzore të dedikuara që mbulojnë sektorët prioritarë të PKP-së në Bashkinë Përmet

Sektori prioritar i PVP-së	Drejtoria/sektori përgjegjës	Pozicionet që mbulojnë detyrat	si % e të gjithë stafit	Komente
Planifikimi Urban dhe Pyjet	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes / Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	2	0.6%	numri i punonjësve sipas përshkrimeve të punës, që merren me planifikimin urban kufizohet te drejtori dhe përgjegjësi i sektorit
	Sektori i Pylltarisë	8	2.5%	8 nga 14 punonjës në organigramë mbajnë pozicione teknike, që lidhen drejtpërdrejt me menaxhimin e pyjeve
Turizmi	Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale / Sektori i Arsimit dhe Turizmit	1	0.3%	pozicion pune i dedikuar një sektori jo shumë të rëndësishëm për turizmin
Bujqësia	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	5	1.6%	Një pozicion specialisti në Sektorin e Planifikimit Urban dhe Territorial parashikohen 4 specialistë të bujqësisë dhe mjedisit në strukturat organizative të njësive administrative të bashkisë
	Bordi i Kullimit	1	0.3%	Struktura ka 9 punonjës, por përveç kreut të Bordit të Kullimit, pozicionet e tjera lidhen me punimet e mirëmbajtjes
Transporti	Nuk ka	0	0	nuk ka pozicion të dedikuar për sektorin
Energjia	Nuk ka	0	0	nuk ka pozicion të dedikuar për sektorin

Burimi: Struktura Organizative e Bashkisë Përmet miratuar me Vendim të Kryetarit për vitin 2022

⁴⁵ Projekti UNDP-PKP, Raport mbi “Vlerësimin e kapaciteteve të bashkive dhe nevojave për trajnim mbi përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike” (shkurt 2022)

4.2 Proceset e angazhimit të palëve të interesit

Me qëllim përfshirjen e një game të larmishme palësh interesi dhe integrimin e kontributit të tyre në Planet Vendore të Përshtatjes (PVP), Projekti “Përparimi i planifikimit të përshtatjes afatmesme dhe afatgjatë të Shqipërisë, përmes zhvillimit të një procesi të planifikimit kombëtar të përshtatjes” nisi një proces konsultimi me tetë bashki partnere, përfshirë Bashkinë Përmet. Me ndihmën e projektit UNDP-PKP, procesi në Përmet filloi në maj të vitit 2021. Duke pranuar risinë e temës, konsultimet u shtrinë përtej drejtorive të Bashkisë Përmet, duke përfshirë aktorë të ndryshëm vendorë. Përmes korrespondencave, mbledhjeve teknike dhe workshop-eve të organizuara në periudhën 2022-2023, projekti angazhoi 27 palë interesi (6 femra dhe 21 meshkuj), përfshirë përfaqësues të Bashkisë Përmet, Prefekturës Gjirokastrë dhe Agjencisë Rajonale të Zonave të Mbrojtura (ARZM) Gjirokastrë.

Procesi i hollësishëm është përshkruar në Shtojca Qasja e palëve të interesit lidhur me përgatitjen e Planit Vendor të Përmetit për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike të këtij dokumenti.

4.3 Informacione/organizime institucionale shtesë të nevojshme për procesin e PVP-së

Hartimi dhe më pas zbatimi i Planit të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike të Përmetit do të kërkojë burime njerëzore të dedikuara dhe të përmirësuara me qëllim drejtimin dhe bashkërendimin e procesit. Ndër këto masa, me rëndësi të madhe është përcaktimi i një **“pike kontakti”** për ndryshimet klimatike. Duhet të theksohet se **ky roli i ri duhet të zyrtarizohet sa më shpejt që të jetë e mundur** në Bashkinë Përmet, **në kuadër të pozicioneve të përcaktuara qartë në strukturën e propozuar ose si pozicione të reja të posaçme.**

Planifikimi i PNK-së lidhet ngushtë edhe me prodhimin e statistikave: mbledhjen e të dhënave, mbledhjen e të dhënave të ndara sipas gjinisë të rëndësishme për zbatimin dhe monitorimin e veprimeve mbi ndryshimet klimatike me ndjeshmëri gjinore. Përshkrimi i punës i specialistit që merret me statistikën nuk është i detajuar, prandaj duhet të përmirësohet.

Tabela 4.2 _Burimet njerëzore të dedikuara që mbulojnë funksionet mbështetëse të PNK-së në Bashkinë Përmet

Prodhimi i statistikave	Drejtorja/sektori përgjegjës	Pozicionet që mbulojnë detyrat	Çështjet mjedisore	Drejtorja/sektori përgjegjës	Pozicionet që mbulojnë detyrat
	Spektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	1 (një specialist hartografie dhe statistikash)		Spektori i Emergjencave Civile, Mbrojtjes së Qytetarëve dhe Mjedisit	1 (specialist mjedisi)

Burimi: Struktura Organizative e Bashkisë Përmet miratuar me Vendim të Kryetarit për vitin 2022

Me qëllim lehtësimin e ndarjes së komunikimit ndërmjet drejtorive përgjegjëse për sektorët prioritarë të PVP-së, **me vendim të Kryetarit mund të zyrtarizohet një grup pune për PNK-në** dhe të ngarkohet me përgjegjësi të hollësishme në Rregulloret e Brendshme.

Në përgjithësi, është e domosdoshme të përcaktohen qartë rolet dhe kompetencat zyrtare të individëve në fushën e tyre të punës, së bashku me përgjegjësitë e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, si pjesë e punës së tyre të përditshme.

5 Informacioni mbi ndryshimet klimatike

Klima e Shqipërisë aktualisht po ndryshon. Gjatë shekullit të shkuar, temperaturat janë rritur dhe regjimet e temperaturave e reshjeve kanë ndryshuar me rritjen e ndryshimeve mes stinëve dhe ndikimet e motit më ekstrem. Parashikohet që këto ndryshime të vijojnë dhe të intensifikohen gjatë dhjetëvjeçarëve të ardhshëm, ndërkohë që ndryshimet klimatike në të ardhmen parashikohet të jenë shumë më të mëdha se në të shkuarën. Aktualisht, ndryshimet klimatike po ndikojnë te bashkitë shqiptare, të cilat po përballen me përmbytje dhe zjarre në pyje. Veprimi i hershëm për t'u përshtatur me këto ndryshime do të ndihmojë për përmirësimin e aftësive ripërtëritëse dhe reduktimin e riskut. Ndryshimet klimatike janë sfida komplekse, pasi risqet janë të ndërlydhura dhe kanë mundësi të shkaktojnë ndikime të njëpasnjëshme.

5.1 Përkufizimi i termave kyç

- **Risku klimatik** është rezultat i probabilitetit të një rreziku (të intensifikuar nga ndryshimet klimatike) dhe i përmasave të efekteve negative të mundshme të këtyre kërcënimeve në shoqëri, mjedis dhe ekonomi. Identifikimi i riskut ka të bëjë me vlerësimin e riskut bazuar në analizat e mëparshme të rreziqeve të mundshme, ndikimeve të tyre në sektorë dhe cenueshmërisë së sektorëve përkatës. Prioritizimi i riskut bazohet në mundësinë e ndodhshmërisë së rrezikut dhe vlerësimin e pasojave.
- **Ekspozimi:** Masa (shpeshtësia dhe ashpërsia) e përjetimit të rrezikut klimatik në fjalë në vendndodhjen përkatëse. Ky vlerësim do të bazohet fillimisht në performancën aktuale në kushtet e sotme klimatike dhe në ngjarjet e fundit ekstreme, dhe më pas në mënyrën se si mund të ndryshojë ekspozimi në ndryshimet e ardhshme klimatike.
- **Ndjeshmëria:** Masa në të cilën rreziku klimatik mund të prekë bashkinë, pavarësisht vendndodhjes. Nëse ndikimet në asete ndikojnë në përgjithësi në ofrimin e shërbimit dhe shkaktojnë ndërprerje, ky do të jetë një prioritet për trajtim në fazën e ardhshme. Gjithashtu, në këtë kuadër duhet të merren parasysh risqet e ndërvarësisë dhe se si ndikimet në sisteme të tjera prekin bashkinë; për shembull, se si ngjarjet atmosferike ekstreme mund të sjellin ndërprerje të furnizimit me energji dhe se si kjo mund të ndikojë në sisteme.
- **Kapaciteti për përshtatje** është aftësia e sistemeve, institucioneve, njerëzve dhe organizmave të tjera për t'u përshtatur ndaj dëmeve të mundshme, për të shfrytëzuar mundësitë ose për t'u përgjigjur pasojave. Nëpërmjet këtij vlerësimi synohet të njihen burimet e qytetit/bashkisë në lidhje me mundësinë e përdorimit të tyre për t'u bërë ballë rreziqeve me të cilat përballen qyteti.
- **Cenueshmëria** përbëhet nga ndjeshmëria dhe kapaciteti për përshtatje i sektorëve. Cenueshmëria mund të përkufizohet si prirja ose predispozita e një sistemi të caktuar për t'u prekur nga një kërcënim. Rezultatet e vlerësimeve të ndjeshmërisë dhe kapaciteteve për përshtatje përbëjnë bazën e vlerësimit të cenueshmërisë së sektorëve.
- **Vlerësimi i rrezikut klimatik** identifikon probabilitetin, intensitetin dhe periudhën kohore të rreziqeve kryesore në një qytet/bashki të dhënë dhe shpërndarjen e tyre hapësinore në territorin përkatës, duke marrë në konsideratë prirjet historike të qytetit/bashkisë dhe situatën aktuale, si dhe skenarët e ardhshëm të hartuar mbi bazën e fakteve të disponueshme shkencore.
- **Vlerësimi i ndikimit të rrezikut klimatik** shqyrton ndikimet e mundshme të ngjarjeve të rreziqeve klimatike te njerëzit, asetet dhe shërbimet. Vlerësimi duhet të identifikojë: (1) grupet e popullsisë, sistemet dhe sektorët e cenueshëm, (2) kapacitetin e popullsisë dhe sistemeve për t'u përshtatur

ndaj rreziqeve dhe (3) ndikimin e mundshëm të njerëzit dhe sistemet.

- Vlerësimi i riskut dhe ndikimeve bazohet te **Mundësia**: sa ka të ngjarë të ndodhë rreziku deri në vitin 2050 dhe te **Pasoja**: ashpëria ose përmasat e ndikimit të lidhur me rrezikun klimatik, nëse ai ndodh. Në këtë kuadër merret në konsideratë një gamë e gjerë ndikimesh

5.2 Informacion mbi klimën

Ky kapitull synon të na njohë me klimën aktuale dhe të ardhshme në Shqipëri, të ofrojë informacion mbi variablat e shumta të klimës, si ato do të ndryshojnë gjatë shekullit, variacionin e mundshëm të këtyre ndryshimeve klimatike me skenarë të ndryshëm të klimës, dhe si këto ndryshime mund të dallojnë nga njëri-tjetri. Në kuadër të mbështetjes për planifikimin për risqet, duhet të kuptojmë ndikimin më të keq të mundshëm të ndryshimeve klimatike në Shqipëri, rastin më ekstrem të parashikimeve për ndryshimet klimatike. Rreziqet natyrore në Shqipëri, si stuhitë e forta, përmbytjet, valët e të nxehtit dhe zjarret në pyje, po shpeshtohen dhe po bëhen më të paparashikueshme dhe të ashpra për shkak të prirjeve të parashikuara të ndryshimeve klimatike. Shqipëria përballet me shtim të sfidave për sa i përket qëndrueshmërisë bujqësore, prodhimit të energjisë dhe ruajtjes së shëndetit të popullsisë. Këto vështirësi do të përkeqësohen si pasojë e trysnive klimatike dhe degradimit mjedisor, që si pasojë do të ndikojnë te burimet ujore. Shqipëria dhe bashkitë e saj nuk po e nisin punën nga zero; planifikimi, sigurimi i fondeve dhe mbledhja e të dhënave në nivel bashkiak kanë nisur tashmë në mbështetje të përgatitjes dhe përshtatjes, në fusha kyç, me klimën që po ndryshon.

5.2.1 Ndryshimet aktuale klimatike në Shqipëri

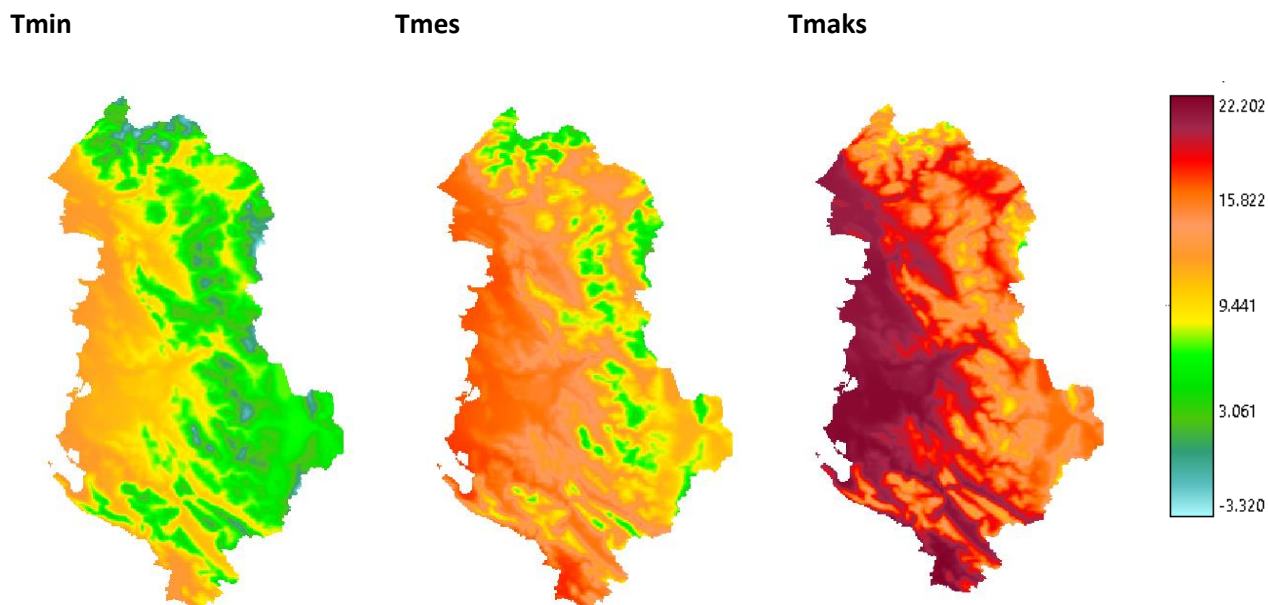
Klima e Shqipërisë është klimë tipike mesdhetare, e karakterizuar nga dimri i butë me reshje të bollshme dhe vera e nxehtë dhe e thatë. Për shkak të topografisë shumë të thyer, në këtë klimë tipike mesdhetare vërehen luhajtje të konsiderueshme klimatike. Luhajtjet e vlerave mesatare vjetore të temperaturës dhe reshjeve paraqiten në Tabela 5.1.

Tabela 5.1 _ Luhajtjet e vlerave mesatare vjetore të temperaturës dhe reshjeve

Vlerat vjetore	Min	Maks
Tmin mesatare (°C)	-3.1	13.1
Tmaks mesatare (°C)	5.3	22.9
Tmes mesatare (°C)	1.1	17.4
Reshjet (mm)	370	3260

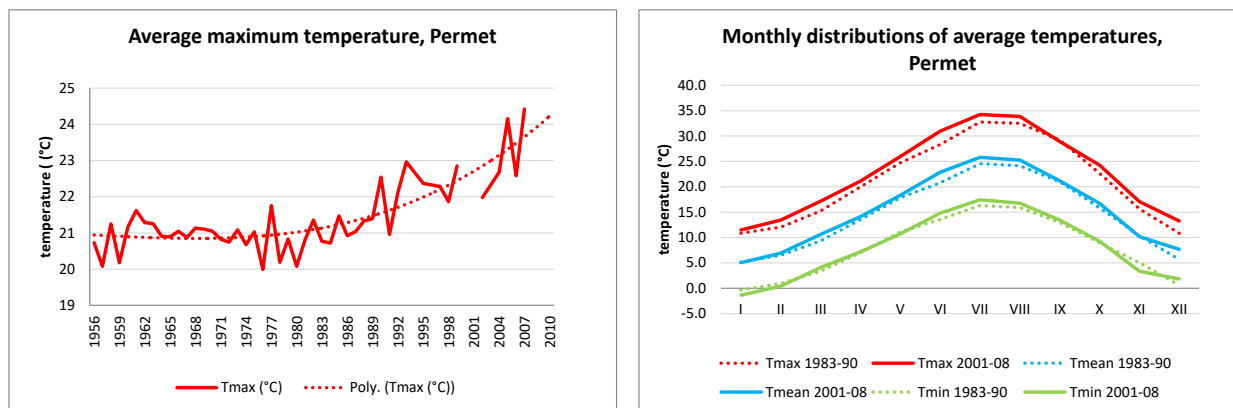
Figura 5.1 ilustron shpërndarjen gjeografike të mesatareve vjetore (periudha 1996-2015) të temperaturave të mesme maksimale (Tmaks) dhe minimale (Tmin)

Figura 5.1 _ Shpërndarja e temperaturave mesatare vjetore

Që nga viti 1960, klima e Shqipërisë ka ndryshuar në mbarë territorin. Vihen re dy periudha të veçanta: a) vlerat mesatare vjetore kanë pësuar rënie midis viteve 1960 dhe 1990 dhe më pas b) kanë pësuar rritje. E njëjta gjë nuk ndodh me **reshjet**. Vëzhgimet tregojnë luhajtje, por jo një prirje të qartë për të gjithë vendin. Analiza e klimës për zonën e Përmetit paraqitet shkurtimisht në vijim.

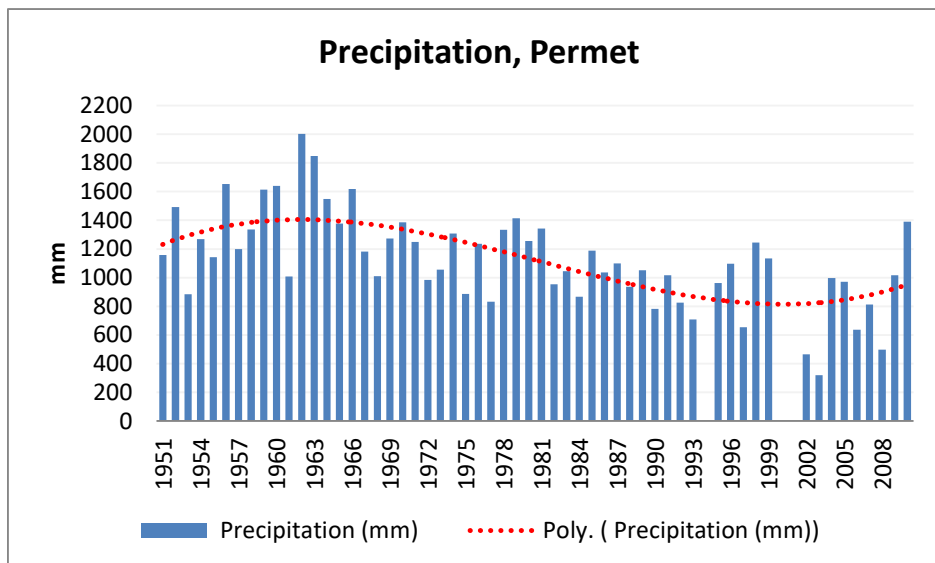
Figura 5.2 _ a) shpërndarjavjetore e Tmaks mesatare vjetore; b) shpërndarja mujore të temperaturave mesatare vjetore

Rritja e temperaturës gjatë periudhës 2001-2010 është mjaft e dukshme krahasuar me periudhën 1981-1990 (Figura 5.2 a, b). Për këtë arsye, numri i ditëve të nxehta ($T_{maks} \geq 35^{\circ}\text{C}$) është rritur dhe i atyre të ftohta ($T_{min} \leq 0^{\circ}\text{C}$) dhe shumë të ftohta ($T_{min} \leq -5^{\circ}\text{C}$) është ulur në periudhën 2001-2010, krahasuar me periudhën e mëparshme.

Në dallim nga shpërndarja e temperaturave, ajo e reshjeve nuk tregon një prirje të qartë, vetëm luhajtje (Figura 5.3 **Error! Reference source not found.**). Sasia e reshjeve vjetore gjatë periudhës së marrë në konsideratë luhatet ndërmjet 320 mm (2003) dhe 2,000 mm (1962). Reshjet mujore deri në 100 mm/muaj janë më të shpeshta.

Figura 5.3 _ Shpërndarja e reshjeve vjetore (1951 – 2010)

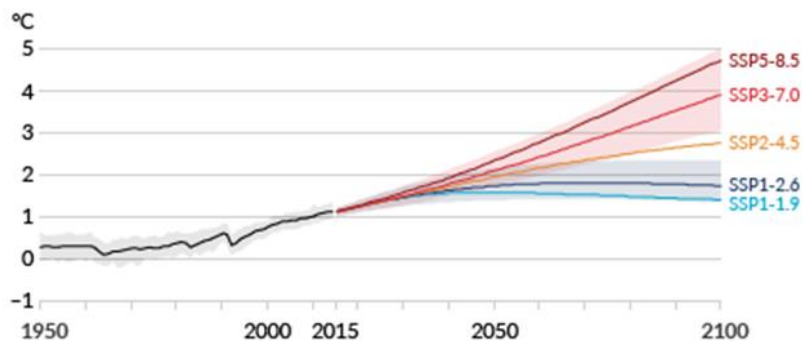

5.2.2 Parashikimet klimatike për të ardhmen për Shqipërinë

Me qëllim vlerësimin e ndryshimeve klimatike, komuniteti shkencor ka hartuar Rrugët e Përbashkëta Socio-ekonomike (SSPx-Y) ⁴⁶, skenarët e ndryshimeve klimatike të ndryshimeve për ndryshimet e parashikuara socio-ekonomike botërore deri në vitin 2100, siç përcaktohet në Raportin e Gjashtë të Vlerësimit të Panelit Ndërqeveritar për Ndryshimet Klimatike (PNKK). Këto përdoren për të hartuar skenarë të emetimeve të gazeve me efekt serrë, së bashku me politika të ndryshme klimatike.

Ndryshimet e vëzhguara dhe të simuluar lidhur me temperaturën e sipërfaqes në krahasim me periudhën 1850 – 1900 në shkallë botërore paraqiten në Figura 5.4.

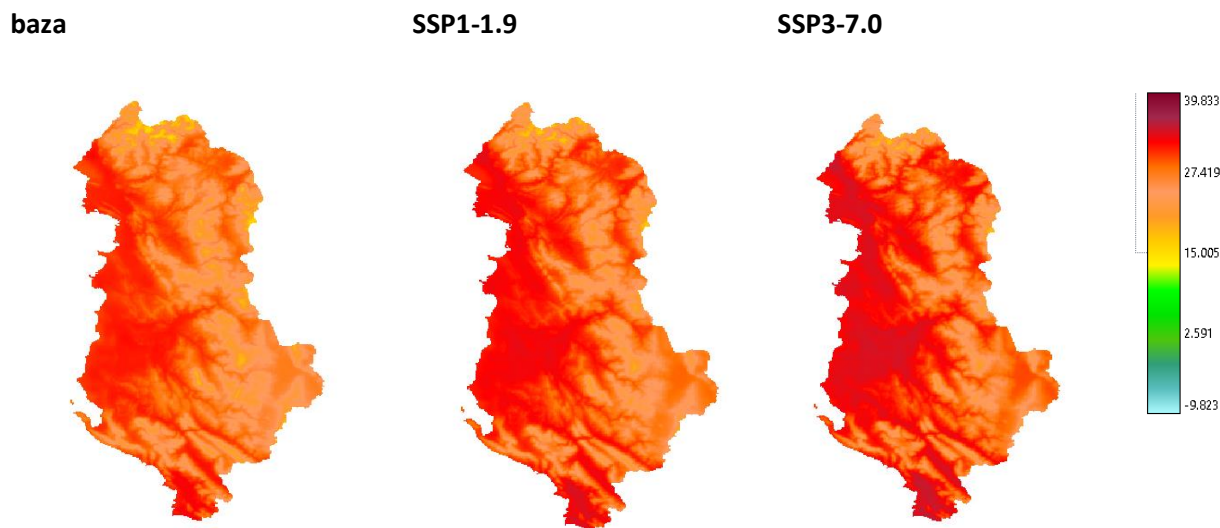
Figura 5.4 _ Ndryshimi botëror i temperaturës së sipërfaqes në krahasim me periudhën 1850 - 1900

⁴⁶ Në Shtojcën II të këtij dokumenti jepet një përshkrim i shkurtër i pesë SSP-ve

Analiza e mëposhtme mbi ndryshimet e pritshme klimatike bazohet në skenarët e SSPx-y të hartuar për Shqipërinë⁴⁷. Në shumicën e rasteve, analiza përqendrohet në SSP 1-1.9 (që janë në përputhje me Marrëveshjen e Parisit për ndryshimet klimatike)⁴⁸ dhe skenarin e lartë SSP 3-7.0. Figura 5.5 tregon se rritja e temperaturës Tmaks ka gjasa të vërtetohet deri në vitin 2050 krahasuar me periudhën bazë. Në të gjithë vendin pritet pakësim i sasisë së përgjithshme reshjeve.

Figura 5.5 _ Shpërndarja e ndryshimeve të Tmaks gjatë verës deri në vitin 2050

Sidomos për zonën e Përmetit:

Temperatura

- SSP1-1.9 dhe SSP1-2.6 parashikojnë rritjen më të ulët të Tmes. Ndryshimet vjetore të Tmes në lidhje me periudhën referencë klimatologjike (1996-2015) ka të ngjarë të arrijnë përkatësisht deri në 1.0°C (0.6°C deri në 1.6°C) dhe 1.2°C (0.8°C deri në 2.0°C) deri në vitin 2050. Skenari mesatar SSP2-4.5 parashikon ndryshime që ka të ngjarë të luhaten nga 1.0°C në 2.6°C (vjetor) dhe nga 1.3°C në 3.5°C (verë) deri në vitin 2050.
- Skenarët agresivë dhe shumë agresivë, SSP3-7.0 dhe SSP5-8.5 japin parashikimet më të këqija, veçanërisht në verë.
- Ndryshimet e pritshme vjetore dhe të verës për SSP3-7.0 ka të ngjarë të arrijnë deri në përkatësisht 4.5°C (2.9°C to 7.2°C) dhe 5.8°C (3.7°C to 9.5°C) deri në vitin 2100.⁴⁹

⁴⁷ Skenarët e ndryshimeve klimatike për Shqipërinë janë zhvilluar nëpërmjet zvogëlimit të skenarëve globalë SSPx-y për temperaturën dhe reshjet, me një rezolucion 1*1 km, duke përdorur SimCLIM AR6 në nivele vjetore dhe sezonale deri në vitin 2100. Viti 2005 (mesatarja e periudhës 1996-2015) përdoret si referencë për simulimet. Analiza e rezultateve përqendrohet në periudhën 2021-2040 (2030_qendër) dhe 2041-2060 (2050_qendër). Për lehtësi, në vijim, raporti do t'i referohet këtyre dy periudhave me vitet qendrore 2030 dhe 2050.

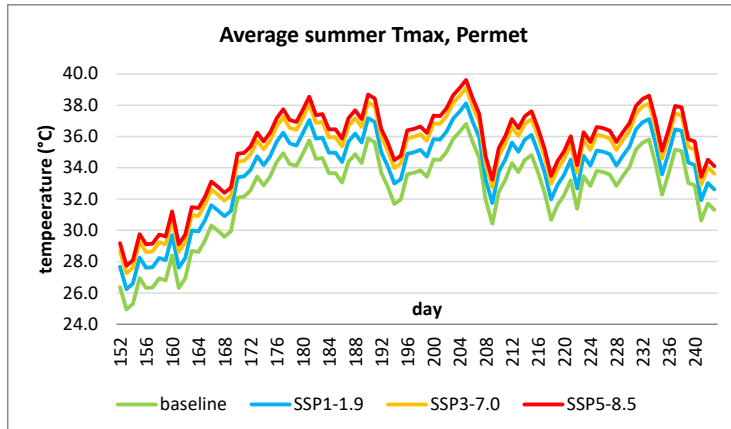
⁴⁸ Qëllimi kryesor i Marrëveshjes së Parisit, që është traktat ndërkombëtar ligjërishit detyrues, është ta mbajë "rritjen e temperaturës mesatare botërore në vlerë dukshëm më të ulët sesa 2°C mbi nivelet paraindustriale" dhe të përpiqet "të kufizojë rritjen e temperaturës në 1.5°C mbi nivelet paraindustriale".

⁴⁹ Projekti UNDP-PKP, Raporti mbi cenueshmërinë klimatike dhe ndryshimet e pritshme në Bashkinë Përmet, Bruci E. (dhjetor 2023)

- Numri i ditëve të nxehta dhe valëve të të nxehtit pritet të rritet sipas të gjithë skenarëve në të gjitha zonat klimatike në krahasim me periudhën referencë, veçanërisht sipas SSP3-7.0 dhe SSP5-8.5. Nga ana tjetër, numri i ditëve të ftohta, shumë të ftohta dhe i valëve të të nxehtit pritet të ulet sipas të gjithë skenarëve.
- Shpeshtësia dhe intensiteti i Tmaks absolute pritet të rriten, ndërsa vlerat përkatëse për Tmes absolute të ulen.

Figura 5.6 tregon ndryshimet e pritshme të Tmaks vjetore në lidhje me periudhën referencë.

Figura 5.6_ Ndryshimet e mundshme në vlerat Tmaks vjetore dhe të verës, në Përmet

Shënim: vijat e pandërprera tregojnë vlerat mesatare; ato pritet të ndryshojnë ndërmjet vijave me pika, të cilat u referohen përkatësisht përqindjeve 95% dhe 5%.

Parashikimet e reshjeve

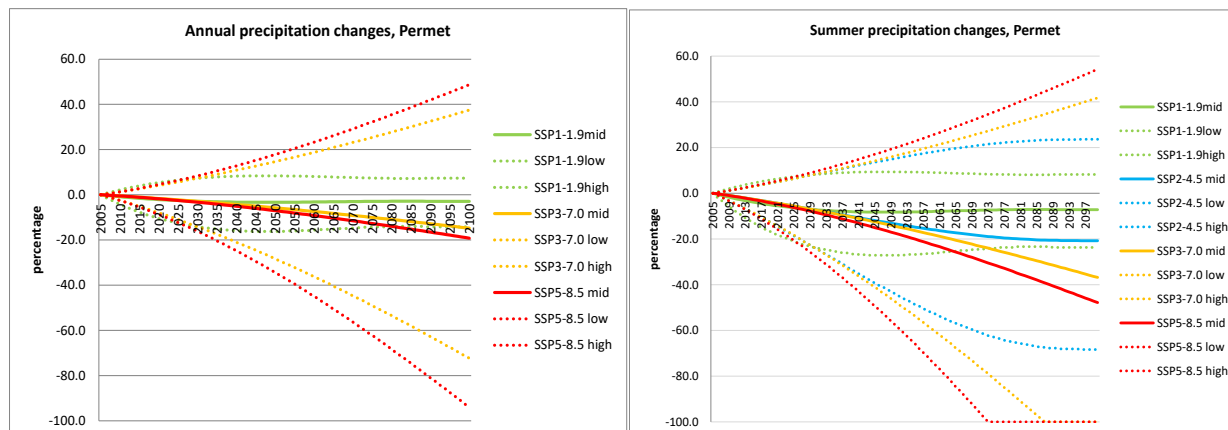
- Të gjitha SPP-të tregojnë rënie të mundshme të reshjeve vjetore dhe sezonale krahasuar me periudhën 1995-2015 për të gjitha intervalet kohore deri në vitin 2100 dhe parashikimi i variacionit të vlerave mesatare (nivelet 5% dhe 95%) është i lartë.⁵⁰
- Projektet e skenarit të ulët SSP1-1.9 ulen me -3.3% (-16.0% deri në +8.3%) dhe -8.2% (-26.8% deri në +9.3%) përkatësisht për vitin dhe verën, deri në vitin 2050.
- Skenari SSP3-7.0 parashikon rënien më të lartë në përqindje të reshjeve. Vlerat vjetore dhe të verës kanë gjasa të arrijnë deri në përkatësisht -5.9% (-28.8% deri në +14.9%) dhe -14.7% (-48.2% deri në +16.6%) deri në vitin 2050.⁵¹
- Reduktimi i lartë në nivelin e përqindjes 5% të ndryshimeve tregon një rritje të mundshme të frekuencave të thatësirës.
- Rritja e lartë në 95%-shin e ndryshimeve tregon risk të mundshëm më të lartë për intensifikim të reshjeve të dendura që mund të shkaktojnë përmbytje.
- Periudhat e kthimit të niveleve maksimale të reshjeve në territorin e Shqipërisë pritet të pakësohen Reshjet intensive më të shpeshta dhe me kohëzgjatje më të madhe mund të shkaktojnë përmbytje dhe dëme ekonomike.

⁵⁰ Po aty

⁵¹ Po aty

Parashikimet e pritshme të reshjeve sipas periudhës së referencës ilustrohen në Figura 5.6Figura 5.7.

Figura 5.7 _ Ndryshime të mundshme në reshjet vjetore dhe të verës në Përmet

Shënim: vijat e pandërprera tregojnë vlerat mesatare; ato pritët të ndryshojnë ndërmjet vijave me pika, të cilat u referohen përkatesisht përqindjeve 95% dhe 5%.

5.2.3 Rreziqet

Rreziqet natyrore në Shqipëri, si stuhitë e forta, përmbytjet, valët e të nxehtit dhe zjarret në pyje, po shpeshtohen dhe po bëhen më të paparashikueshme dhe të ashpra për shkak të prirjeve të parashikuara të ndryshimeve klimatike. Shqipëria përballet me shtim të sfidave për sa i përket qëndrueshmërisë bujqësore, prodhimit të energjisë dhe ruajtjes së shëndetit të popullsisë. Këto vështirësi do të përkeqësohen si pasojë e trysnive klimatike dhe degradimit mjedisor, që si pasojë do të ndikojnë te burimet ujore. Shqipëria dhe bashkitë e saj nuk po e nisin punën nga zero; planifikimi, sigurimi i fondeve dhe mbledhja e të dhënave në nivel bashkiak kanë nisur tashmë në mbështetje të përgatitjes dhe përshtatjes, në fusha kyç, me klimën që po ndryshon.

Vlerësimi i rrezikut klimatik identifikon probabilitetin, intensitetin dhe periudhën kohore të rreziqeve kryesore në një qytet/bashki të dhënë dhe shpërndarjen e tyre hapësinore në territorin përkatës, duke marrë në konsideratë prirjet historike të qytetit/bashkisë dhe situatën aktuale, si dhe skenarët e ardhshëm të hartuar mbi bazën e fakteve të disponueshme shkencore.

Ndikimet klimatike përfshijnë pasoja të shumëfishta të valëve të të nxehtit, thatësirave, përmbytjeve dhe rritjes së nivelit të detit, më të gjata dhe/ose më intensive, siç janë ndikimet e njëpasnjëshme në ekosistemet detare dhe tokësore, si dhe në përdorimin e tokës dhe detit (bujqësia, pylltaria, turizmi, etj.) dhe shëndetin e njeriut. Topografia e Shqipërisë mbizotërohet nga zonat malore, vija bregdetare dhe një rrjet i gjerë lumenjsh e liqenesh.

Në të gjithë Shqipërinë, ndikimet e pritshme klimatike nga ekspozimi ndaj rreziqeve janë si më poshtë:

- **Ndryshimet në temperaturë**

Shqipëria do të përballet me stres për ujë deri në vitet 2050 dhe stres të theksuar për ujë deri në vitet 2090, me thatësira të rënda në zonat qendrore dhe jugore.

- **Reshjet**

Ndryshimet klimatike pritet të rrisin riskun dhe intensitetin e përmbytjeve dhe reshjeve të shiut, që rrisin më tej riskun e humbjes së jetës dhe dëmtimit të pronës e infrastrukturës, shkaktuar drejtpërdrejt nga përmbytjet dhe/ose rrëshqitjet e dheut dhe erozioni. Ka gjasa që shirat intensivë, erozioni i lumenjve dhe përmbytjet të dëmtojnë infrastrukturën dhe strukturat e menaxhimit të ujërave.

- **Rritja e nivelit të detit dhe stuhitë detare**

Rritja e nivelit të detit dhe intensifikimi stuhive detare do të dëmtojë infrastrukturën bregdetare, përfshirë objektet e turizmit dhe tokën bujqësore, dhe do të rezultojnë në përmbytje të shtuara.

- **Zjarret në pyje**

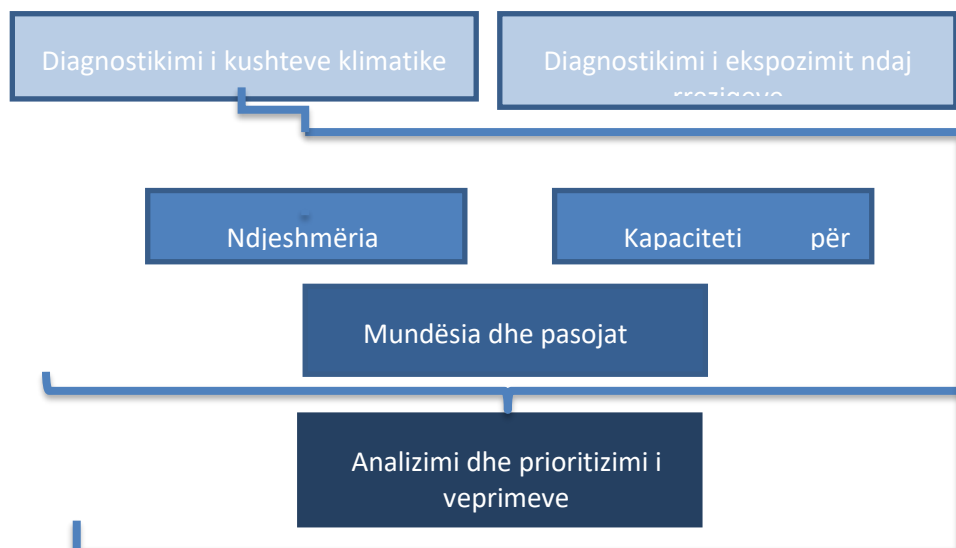
Ndikimi i erës/temperaturave ekstreme mund të përkeqësojë ndikimin e zjarreve në pyje

5.3 Qasja e vlerësimit të riskut dhe cenueshmërisë

Ky kapitull synon të paraqesë qasjen e vlerësimit të riskut ndaj ndryshimet klimatike për vlerësimin e qëndrueshmërisë dhe cenueshmërisë ndaj këtyre ndryshimeve. Vlerësimi bazohet në ekspozimin e Shqipërisë ndaj rreziqeve më kritike dhe të mundshme klimatike, me ndikime të mundshme. Për këtë arsye, vlerësimi përqendrohet kryesisht në risqet fizike të drejtpërdrejta dhe të tërthorta (**Risku = ekspozimi ndaj rrezikut x ndjeshmëria x kapaciteti për përshtatje**) dhe mundësitë në kuadër të ndryshimeve klimatike.

Risqet klimatike përfshijnë mungesën e ujit dhe shtimin e thatësirave, risqet bregdetare për shkak të përmbytjeve, erozionit dhe depërtimit të ujërave të kripura, zjarret në pyje, humbjet e ekosistemit tokësor dhe detar, si dhe risqet për prodhimin dhe sigurinë e ushqimit, shëndetin e njeriut, mirëqenien dhe trashëgiminë kulturore. Në bazë të këtyre risqeve do të hartohen planet bashkiake për përshtatjen. Qëllimi është që politikëbërësve dhe vendimmarrësve t'u sigurohet informacion rreth risqeve klimatike, të cilat mund të kenë ndikimin më të madh në shoqëri, ekonomi dhe mjedis, duke u mundësuar hartimin e planeve të bazuara në prova dhe të qëndrueshme në të ardhmen. Gjetjet dhe rekomandimet e vlerësimit ofrojnë gjithashtu informacion të vlefshëm mbi risqet dhe mundësitë që duhet të trajtohen.

Në kuadër të vlerësimit të riskut, më poshtë paraqitet një metodologji dhe qasje e zakonshme, që përshkruan secilin nga hapat e mëposhtëm:

1. Fillojmë me identifikimin e rrezikut, ku vlerësojmë mangësitë kritike, mbivendosjet dhe mospërputhjet në klasifikimin e rreziqeve klimatike dhe shqyrtojmë ekspozimin e këtyre rreziqeve në Shqipëri.

2. Më pas, vlerësojmë ndikimin e rrezikut në sektorët kyç, së bashku me nivelin e ndjeshmërisë së tij.

3. Pastaj, vlerësojmë **kapacitetin për përshtatje** të sektorit.

4. Kapaciteti për përshtatje, së bashku me ndjeshmërinë e tij, lejuan vlerësimin e pikëzimit përfundimtar të cënueshmërisë. Vlerësimi i ndjeshmërisë dhe cënueshmërisë mundëson njohje të prioritizimit të risqeve.

5. Hapi tjetër është vlerësimi i risqeve dhe prioritizimi i tyre bazuar te mundësia dhe pasojat e ngjarjes së rrezikut.

Për qëllime të hartimit të planit vendor të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike nga bashkia, *supozohet se **ndjeshmëria vendore dhe kapaciteti për përshtatje janë të njëjta me ndjeshmërinë kombëtare dhe kapacitetin për përshtatje të Shqipërisë***, siç paraqitet në Tabela 5.3 dhe Tabela 5.4.

Megjithatë, elementi kryesor dallues **është shkalla e ekspozimit të secilës bashki ndaj rreziqeve individuale klimatike**. Kjo është paraqitur në seksionin 6.4.

Niveli i **riskut** (shihni Tabela5. 2)përcaktohet nga **ekspozimi ndaj rrezikut (vendor) x ndjeshmëria (kombëtare) x kapaciteti për përshtatje (kombëtar)**.

Tabela5. 2Qasja e vlerësimit të riskut

Rreziku dhe ekspozimi ndaj tij	Ndjeshmëria	Kapaciteti për përshtatje
Identifikimi i rreziqeve, ndjekur nga marrja në konsideratë e ekspozimit (rreziqet ndaj faktorëve klimatikë)	Vlerësimi i ndjeshmërisë (përmasat e ndikimit të pritshëm). Ndjeshmëria vendore pasqyron ndjeshmërinë e Shqipërisë ndaj ndryshimeve klimatike dhe rreziqeve të tjera	Vlerësimi i kapacitetit për përshtatje (aftësia për t'u përgjigjur ose rimëkëmbur). Kapaciteti vendor për përshtatje pasqyron kapacitetin kombëtar për përshtatje të Shqipërisë.

Shkalla e ndjeshmërisë me katër nivele (shihni Tabela8. 3 në Shtojca III Integrimi i vlerësimeve të cënueshmërisë dhe të riskut) u miratua për të vlerësuar ndikimin e rreziqeve në Shqipëri.

Ndjeshmëria e ardhshme e Shqipërisë ndaj rreziqeve dhe faktorëve klimatikë u vlerësua me anë të një metodologjie me informacion nga matrica e BERZH-it për Planifikimin e Veprimet Qyteti i Gjellbër, siç paraqitet në Tabela 5.3. Ky vlerësim me shumë rreziqe u kompletua duke analizuar ndjeshmërinë e kombinuar të secilit sistem ndaj grupit të rreziqeve.

Tabela 5.3 _ Matrica e Ndjeshmërisë e Shqipërisë

	Core systems (Albania)	Hazards																											General sensitivity to hazards and their derivatives					
		Environmental (Physical and Climatic)							Technological							Social economy & Human induced																		
		Earthquake	Landslide	Flood	Severe Storm	Wild Fire	Extreme Hot Weather/Heatwave	Extreme Cold Weather/Coldwave	Drought/Water Scarcity	System breakdown (Solid Waste Management)	Building Collapse	System Accident (Water Contamination)	Fire	Oil Spill	Chemical Spill	Gas Leak	Explosion in Building	Environment pollution (air, water, soil)	Pandemic/Epidemic (COVID-19)	Extreme Enforced Quarantine	Transport System Breakdown	Poisoning (Radiation)	Corruption	Business Discontinuity	Conflict/Labor Strike/Unrest	Terrorism	War	Supply crisis (Water)		Supply crisis (Food)	Economic Crisis (Russia/China Trade Collapse)	Economic Crisis (Recession)	Economic Crisis (Oil demand & Price Collapse)	
1	People, health, communities and built environment																																	
	Social Welfare	2	2	2		3	3	3	2	1	2	1	2					3	3			2	1	1	1	1	1	3	3		2	2	2	1.6
	Public safety and security	2	2	1	2	3	3	3	3	2	1	2	3	1	1	1	2	3	3	3	1	3	1		2	3	3	2	2	1	1	1	1	2.0
	Education	2	2	1	2	2	2	3	2		2	2	2					2	2	2	2	2	1		2	2	2							1.3
	Buildings	2	2	3	2	3	1	3	1		3	3	3				3	3	2		1		1	1	3	2	3							1.4
	Housing	3	3	3	2	3	2	3	1		3	2	3				2	3	1		1				2	3	1				3	2		1.5
	Historical heritage	3	3	3	1	2	1	1			3	3					2	3	1	2			1	1	3	3								1.2
2	Infrastructure																																	
	Transport and mobility	2	2	2	2	1	2	3		1									2		3	1	1		1	2	2	2						1.0
	Energy	2	2	1	3	1	2	2	3	3	1		1										1		2	1	2	2		2	2	3		1.2
	Water supply	2	2	2		1	2	1	3	3		3	1	3	3	1	1	3					1	2		1	1	3						0.5
	ICT	1	1			1	2	2		1			1										1	1	1	1	1							1.3
3	Business and Industry																																	
	Agriculture (Food)	2	2	2	1	3	3	3	3			2	3				1	3	1		1	3	1	2	2	1	2	3	3	2	1			1.7
	Land-use	2	2	2		3	1	1	2		1	1	3	1	1			3				2	1	2	1	1	3	1						1.1
	Tourism	3	3	3	1	3	2	2	3	1	1	2	3	1	1	1	1	3	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2.4
4	Natural environment																																	
	Biodiversity				2	1	3	3	3	3	2		3	3	2	2	2		3	1			3					3	3	3				1.5
	Total	28	28	27	17	32	29	33	26	14	17	18	31	8	8	12	14	27	16	10	9	20	15	20	21	22	31	23	11	10	12	11		
	Hazard Mean	1.4	1.4	1.4	0.9	1.6	1.5	1.7	1.3	0.7	0.9	0.9	1.6	0.4	0.4	0.6	0.7	1.4	0.8	0.5	0.5	1.0	0.8	0.5	1.1	1.1	1.6	1.2	0.6	0.5	0.6	0.6		

Shënim: Kategorizuar sipas këndvështrimit të rreziqeve të nxitura nga ekonomia mjedisore, teknologjike dhe sociale, dhe njeriu (riformtuar nga metodologjia GCAP e BERZH-it)

Kapaciteti për përshtatje i ekosistemeve dhe sistemeve njerëzore pritet të përballet me pengesa të fuqishme për shkak të efekteve ndërvepruese, kumulative dhe të njëpasnjëshme të thatësirave, valëve të të nxehtit, rritjes së nivelit të detit, etj. Vlerësimi i burimeve të Shqipërisë (Kapaciteti për Përshtatje i Shqipërisë) në aspektin e mundësisë së shfrytëzimit të këtyre burimeve për të përballuar rreziqet klimatike paraqitet në Tabela 5.4.

Tabela 5.4 _ Kapaciteti për përshtatje i Shqipërisë

		Sistemet dhe shërbimet shqiptare	Kapaciteti për përshtatje
1.	Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu	Siguria publike	Ndikim i moderuar
		Mirëqenia sociale	Ndikim i moderuar
		Strehimi	Ndikim i moderuar
2.	Infrastruktura	Transporti dhe lëvizshmëria	Ndikim i ulët
		TIK-u	Ndikim i ulët
3.	Biznesi dhe industria	Bujqësia (Ushqimi)	Ndikim i moderuar
		Turizmi	Ndikim i lartë
4.	Mjedisi natyror	Biodiversiteti, Pylltaria	Ndikim i moderuar

Vlerësimi i cenueshmërisë së bashkisë ndaj rreziqeve është rezultat i vlerësimit të ndjeshmërisë dhe vlerësimit të kapacitetit të tij për përshtatje. Shkalla e cenueshmërisë paraqitet në Shtojca III Integrimi i vlerësimeve të cenueshmërisë dhe të riskut të këtij dokumenti. Matrica e cenueshmërive aktuale të Shqipërisë paraqitet në Tabela 5.5.

Tabela 5.5 _ Matrica e cenueshmërive aktuale të Shqipërisë ndaj riskut

	Core systems (Albania)	Hazards																												General vulnerability to hazards and their derivatives				
		Environmental (Physical & Climatic)							Technological							Social economy & human induced																		
		Earthquake	Landslide	Flood	Severe Storm	WildFire	Extreme Hot Weather/Heatwave	Extreme Cold Weather/Coldwave	Drought/Water Scarcity	System breakdown (Solid Waste Manager)	Building Collapse	System Accident (Water Contamination)	Fire	Oil Spill	Chemical Spill	Gas Leak	Explosion in Building	Environment pollution (air, water, soil)	Pandemic/Epidemic (COVID-19)	Extreme Enforced Quarantine	Transport System Breakdown	Poisoning (Radiation)	Corruption	Business Discontinuity	Conflict/ Labor Strike/Unrest	Terrorism	War	Supply crisis (Water)	Supply Crisis (Food)		Economic Crisis (Russia/China Trade Colla	Economic Crisis (Recession)	Economic Crisis (Oil demand & Price Colla	
1	People, health, communities and built environment																																	
	Social Welfare	2	2	2		3	2	2	2	1	1	1	1					3	3			2	1	1	1	1	3	2			2	2	2	1.4
	Public safety and security	2	2	2	2	3	3	3	3	2	1	2	3	1	1	1	2	3	3	3	1	3	1		2	3	3	2	2	1	1	1		2.1
	Education	2	2	1	2	2	2	3	2		2	2	2					2	2	2	2	2	1			2	1	2					1.3	
	Buildings	2	2	3	2	3	1	3	1		3		3			3	3	2		1			1	1	3	2	3						1.4	
	Housing	3	3	3	2	3	2	3	1		3	2	3				2	3	1		1					1	3	1			3	2		1.5
	Historical heritage	2	2	3	1	2	1	1			3		3				2	3	1				1	1	3	3							1.1	
2	Infrastructure																																	
	Transport and mobility	2	2	2	2	1	2	3		1									2		3	1	1		1	1	2	1					0.9	
	Energy	2	2	1	2	1	2	2	3	1	1		1										1		2	1	2	2			2	2	3	1.1
	Water supply	2	2	2		1	2	1	3	3		3	1	3	3	1	1	3					1	2			1	1	3				1.3	
	ICT	1	1			1	1	1		1			1					1						1	1	1	1	1					0.4	
3	Business and Industry																																	
	Agriculture (Food)	2	2	1		2	2	2	1			1	1				1	3	1			2		1	1		1	2	2	2			1.0	
	Land-use	2	2	2		3	1	1	2		1	1	3	1	1			3				2	1	2	1	1	3	1					1.1	
	Tourism	3	3	3	2	3	2	2	3	1	2	2	3	1	1	1	1	3	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2.5
4	Natural environment																																	
	Biodiversity			2	1	3	3	3	3	2		3	3	2	2	2		3	1			3					3	3	3	3				1.5
	Total	27	27	27	16	31	26	30	24	12	17	17	28	8	8	12	14	28	14	10	8	19	14	9	20	19	30	20	10	10	11	11		
	Hazard Mean	1.4	1.4	1.4	0.8	1.6	1.3	1.5	1.2	0.6	0.9	0.9	1.4	0.4	0.4	0.6	0.7	1.4	0.7	0.5	0.4	1.0	0.7	0.5	1.0	1.0	1.5	1.0	0.5	0.5	0.6	0.6		

5.4 Disponueshmëria dhe nevoja për të dhëna

- Faktet e disponueshme u mbledhën përmes hulumtimit të literaturës dhe mbi bazën e gjykimit të palëve të interesuara që morën pjesë në workshop-et me palët e interesit. Vlerësimi i hollësishëm sasior i secilit risk klimatik më vete është përtej objektit të këtij projekti.
- Në kontekstin e këtij vlerësimi duhet të merren në konsideratë një sërë supozimesh dhe kufizimesh që kanë të bëjnë me besueshmërinë, disponueshmërinë, dhe ekstrapolim dhe interpolimin e të dhënave që nuk trajtojnë bashkinë në veçanti. Llojet e kufizimeve të hasura përfshinin: mungesën e disponueshmërisë së të dhënave specifike për bashkinë, dhe besueshmërinë e të dhënave për rreziqe të caktuara klimatike në nivel bashkie/mikro. Për hulumtimin e literaturës në shkallë makro/vendi, u shqyrtuan informacione kombëtare mbi parashikimet klimatike, sikurse janë paraqitur në Komunikimet Kombëtare të Shqipërisë (1-4).
- Mungesa e disponueshmërisë së të dhënave për vlerësimin e klimës mundësoi përcaktimin e ndikimit të risqeve klimatike me të cilat përballët aktualisht bashkia, dhe se si paraqiten gjasat për risqe klimatike në të ardhmen në parashikimet e ndryshimeve klimatike. Me vlerë do të ishin të dhëna shtesë për përqindjen e infrastrukturës publike në risk, përqindjen e familjeve në risk, aftësinë ripërtëritëse ndaj përmbytjeve / hartëzimin e përmbytjeve / hartëzimin e rrezikut dhe riskut, veçanërisht për përmbytjet, me qëllim përmirësimin e aftësive ripërtëritëse dhe menaxhimin e përgjithshëm të burimeve ujore.

- Kategorizimi i përgjigjes së secilës bashki bazohet në vlerësim në shkallë të gjerë dhe të bazuar në fakte, edhe pse ky sistem kategorizimi është deri diku subjektiv dhe duhet të përdoret me kujdes. Të gjitha risqet paraqesin kërcënim për bashkitë dhe për këtë arsye të gjitha risqet duhet të merren parasysh në planet e përshtatjes; ky vlerësim synon vetëm të japë udhëzime lidhur me prioritizimin. Për më tepër, disa përgjigje kërkojnë vite për t'u zbatuar, duke e detyruar bashkinë t'i rivlerësojë rregullisht këto risqe. Disa prej risqeve janë identifikuar dhe shënuar si "Nevojitet hulumtim/kuptim i mëtejshëm". Ky përcaktim bazohet në faktet e disponueshme në momentin e vlerësimit. Raporti i nxit bashkitë të vijojnë me hulumtimin e fakteve të reja dhe të shfrytëzojnë çdo mundësi për përmirësimin e fakteve aktuale. Asnjë risk nuk mund të kuptohet tërësisht, për shkak të natyrës dhe kompleksitetit të risqeve klimatike.

6 Ndikimet sektoriale për shkak të ndryshimeve klimatike

Ky kapitull paraqet ndikimin e potencialit klimatik në **Bashkinë Përmet**. Ndër të tjera, bashkitë duhet të presin si stuhi më ekstreme, ashtu edhe valë më ekstreme të të nxehtit dhe periudha të thata, për të cilat nevojiten përgatitje më afatgjata. Në këtë rast, sfida kryesore është mungesa e vlerësimeve bazë ose e strategjisë së aftësive ripërtëritëse në nivel bashkie, në të gjithë bashkitë në Shqipëri. Workshop-et me palët e interesit kanë theksuar se ndryshimet klimatike dhe moti ekstrem janë sfida të mëdha për bashkitë. Këto goditje dhe strese mund të ndodhin edhe njëkohësisht në bashki, ose mund të shkaktojnë ndikime të njëpasnjëshme te bashkitë e tjera. Ky kapitull **do të përqendrohet kryesisht në rreziqet më kritike dhe më të mundshme dhe ato që mund të kenë ndikim.**

Në këtë kapitull identifikohet regjistri i riskut dhe mundësive, si përgjigje për shtimin e risqeve dhe ndikimeve nga ndryshimet klimatike aktuale dhe të ardhshme në Bashkinë Përmet, asetet dhe veprimtaritë e saj. Hapi i parë ishte përcaktimi i rreziqeve klimatike, duke identifikuar përmasën dhe natyrën e rreziqeve të shkaktuara nga ndryshimet klimatike. Më pas, ai është fokusuar dhe ndarë sipas sektorëve kyç, konkretisht: (1) njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar, (2) infrastruktura, (3) biznesi, (4) mjedisi natyror dhe (5) asetet dhe veprimtaritë e Bashkisë ku përfshihen bujqësia, energjia, transporti, zhvillimi urban dhe turizmi.

Për sa i përket qasjes metodologjike, fillimisht u vlerësua një listë e gjatë risqesh lidhur me rëndësinë e tyre për secilën bashki; ato që u konsideruan pa rëndësi u hoqën dhe u shtuan risqe të tjera specifike për secilën bashki. Më pas, u krye një vlerësim për të njohur më mirë kontekstin aktual vendor dhe cenueshmëritë specifike të secilës bashki, çka mundësoi vlerësimin e shkallës së çdo risku. Ky vlerësim u krye nëpërmjet hulumtimit të dokumentacionit dhe studimit të literaturës, si dhe konsultimit me palët e interesit përmes workshop-eve me ta në Tiranë dhe në secilën bashki. Së fundi, risqet u vlerësuan sipas ndikimit dhe mundësive, duke parë me përparësi risqet siç paraqiten në Figura 6.1.

Figura 6.1_ Grafiku që tregon panoramën e përgjithshme të metodologjisë

Hapi 1: Vlerësimi i ndryshimeve klimatike aktuale dhe të ardhshme	Hapi 2: Identifikimi i risqeve dhe mundësive përkatëse
Hapi 2a: Angazhimi i palëve të interesit dhe hulumtimi i dokumentacionit për të shqyrtuar risqet dhe për të kuptuar më mirë kontekstin vendor të risqeve	Hapi 3: Pikëzimi i risqeve

6.1 Hapi 1: Vlerësimi i ndikimit të ndryshimeve klimatike në Përmet

Analiza e ndryshimeve të klimës dhe parashikimet për të ardhmen paraqiten në seksionet 5.3 dhe 5.4.

Më poshtë renditen disa ndikime kryesore të ndryshimeve klimatike në të ardhmen.

Ndryshimet në temperaturë:

- Temperaturat mesatare, maksimale dhe minimale të verës dhe dimrit do të rriten të gjitha në mënyrë progresive përgjatë shekullit. Pritet që vera të jetë më e nxehtë e më e thatë dhe dimri më i ngrohtë;
- Rritja e temperaturave të dimrit ka një ndikim negativ për ngricat dhe reshjet e dëborës. Kjo sjell ndikime të mëtejshme mbi biodiversitetin që i është përshtatur temperaturave aktuale. Ndikimet vihen re edhe te prurjet, mbulesa e dëborës dhe shtimi i shkrirjes së dëborës;
- Ngjarjet ekstreme të të nxehtit (valët e të nxehtit) ndodhin në kuadër të ndryshimeve klimatike. Shpeshtia dhe kohëzgjatja e valëve të të nxehtit do të rritet deri në vitin 2050. Kjo gjë mund të sjellë risqe për popullsinë;
- Dimrat më të ngrohtë mund të sjellin disa përfitime, si pakësimi i ditëve të ftohta dhe shumë të ftohta, ulja e shpeshtisë dhe kohëzgjatjes së valëve të të ftohtit, të cilat përkthehen në më pak nevojë për ngrohje gjatë dimrit. Për turizmin dimëror kjo gjë është negative, për shkak të uljes së reshjeve të dëborës. Vera më e ngrohtë mund të ndikojë pozitivisht te shëndeti dhe turizmi.

Ndryshimet në reshje:

- Gjatë dimrit po vihet re risk më i lartë i intensifikimit të reshjeve të rrëmbyera që shkaktojnë përmbytje;
- Kjo përkthehet në risk më të madh përmbytjesh në muajt e dimrit, veçanërisht nëse lumenjtë apo sistemet e kullimit mbingarkohen;
- Kjo situatë përkeqësohet nga rritja e intensitetit të reshjeve të shiut. Situata shkakton veçanërisht tejmbushjen e sistemeve të kullimit dhe moslargimin e ujit nga sipërfaqja duke shkaktuar probleme, veçanërisht pas periudhave të thatësirës kur uji përthithet më me vështirësi;
- Sasitë më të mëdha të shiut në krahasim me atë të dëborës gjatë dimrit kanë gjithashtu ndikim domino në prurjet lumore në pranverë;
- Vera më e thatë sjell riskun e thatësirës, çka merr rëndësi të veçantë në kuadër të prodhimit të energjisë elektrike nga burimet ujore, bujqësisë dhe ndryshimeve të mundshme që do të sjellë në biodiversitet;
- Reduktimi i pritshëm i reshjeve të dëborës mund të ndikojë ekoturizmin, duke ushtruar gjithashtu trysni mbi furnizimin me ujë. Ky reduktim mund të prekë edhe ultësirat. Ndikimi mund të shtrihet edhe në prurjet e lumenjve që ushqehen nga shkrirja e dëborës dhe të ushtrojë trysni te peshqit (trofta/salmoni), të cilët hasin vështirësi në ujëra me temperaturë të lartë.

Ndryshimet në reshje dhe temperaturë do të **rrisin** në përgjithësi **riskun për përmbytje**, si më poshtë:

- Niveli afatshkurtër i reshjeve intensive është i ngjashëm me kushtet aktuale. Kjo do të thotë që reshjet e verës pritet të jenë me intensitet të lartë dhe kohëzgjatje të shkurtër. Kjo mund të ndikojë te banesat e reja në zonat periferike të Bashkisë Përmet;
- Temperaturat më të larta të verës dhe një rritje e pritshme e reshjeve afatshkurtra me intensitet të lartë do të rrisë riskun për përmbytje nga ujërat sipërfaqësore dhe riskun për përmbytje nga rrjedhat

ujore të vogla/të përkohshme. Këto përbëjnë risk të madh për Bashkinë Përmet dhe infrastrukturën rrugore dytësore, të përbëra nga rrugë të pashtruara. Gjithashtu përforcohen më tej risqet që lidhen me rrëshqitjet e tokës dhe rënien e gurëve përgjatë rrugëve në shpate të pjerrëta;

- Së bashku me shtimin e reshjeve pritjet edhe rritja e temperaturës në dimër, megjithëse pjesa më e madhe e këtyre reshjeve pritjet të bjerë në formë shiu, pasi reshjet e dëborës pritjet të ulen.

6.2 Hapi 2: Identifikimi i riskut

Gjatë këtij hapi, provat e ndryshimeve klimatike për secilën bashki, të përgatitura në hapin 1, u përdorën për identifikimin e risqeve dhe mundësive. Fillimisht u vlerësua një listë e gjatë risqesh lidhur me përkatësinë e tyre për secilën bashki; ato që u konsideruan pa rëndësi u hoqën dhe u shtuan risqe të tjera të veçanta për secilën bashki. Më pas, u njoh më mirë kontekstin aktual vendor dhe cenueshmëritë specifike të secilës bashki, çka mundësoi vlerësimin e shkallës së riskut. Kjo u realizua përmes hulumtimit dhe studimit të literaturës, si dhe konsultimit me palët e interesit. Në këtë kuadër u shqyrtuan risqet dhe u diskutua si mund të ndikojnë ato në secilën bashki në varësi të kontekstit vendor.

Risqet u ndanë në risqe për: (1) njerëzit, shëndetin, komunitetin dhe mjedisin e ndërtuar, (2) infrastrukturën, (3) biznesin dhe industrinë (përfshirë turizmin dhe bujqësinë) dhe (4) mjedisin natyror.

Në fund, u ndërmor një vlerësim shtesë për identifikimin e risqeve të lidhura drejtpërdrejt me veprimtaritë e secilës bashki. Risqet e identifikuara paraqiten së bashku me pikëzimin përkatës në Seksionin 6.3.

6.3 Hapi 3: Pikëzimi i riskut

Pasi u identifikuan të gjitha risqet, u ndërmor vlerësimi i nivelit të lartë të risqeve të mundshme, ndikimeve të tyre, probabilitetit të vërtetimit të tyre dhe përgjigjes së nevojshme nga ana e këshillit. Çdo risk u vlerësua sipas ndikimit të mundshëm të riskut që ndodhte dhe probabilitetit të vërtetimit të riskut. Ky vlerësim u bazua te të dhënat më të mira të disponueshme në momentin e vlerësimit. Të njëjtat kritere u përdorën për të dyja risqet e veçanta për secilën bashki si institucion. Parashikohet që bashkitë e Shqipërisë të përballen me një sërë rreziqesh të ndryshme klimatike në të ardhmen. Këto përfshijnë rritje/ulje të temperaturës dhe reshjeve.

Vlerësimi i probabilitetit përqendrohet te ndikimi në bashki:

- I ulët: Ky rrezik nuk ka gjasa të ndodhë dhe të ndikojë te bashkia.
- Mesatar: Ky rrezik është parashikuar të ndodhë në bashki.
- I lartë: Ky rrezik ka shumë gjasa të ndodhë në bashki.

Llogaritja e ndikimit të riskut (i ulët, mesatar, i lartë) bazohet në

Ekspozimin ndaj rrezikut x ndjeshmërinë x kapacitetin për përshtatje

Për shembull, kur "Risqet për biznesin nga përmbytjet" merren parasysh në sektorin e turizmit:

- **Ekspozimi ndaj rrezikut është i lartë**
- Matrica e ndjeshmërisë (Tabela 5.3) tregon se **ndjeshmëria** e turizmit **ndaj përmbytjeve** është **e lartë** (Pikëzimi 3)
- **Kapaciteti aktual për përshtatje** i sektorit të turizmit (Tabela 5.4) është **i lartë** (Pikëzimi 3)
- Matrica e riskut të cenueshmërisë (Tabela 5.5) tregon se **cenueshmëria** e sektorit të turizmit **ndaj përmbytjeve** është **e lartë** (3)

Kriteret për përcaktimin e riskut të ulët, mesatar ose të lartë, përfshijnë kriteret financiare, sociale, shëndetësore dhe mjedisore, dhe paraqiten në Tabela 8.5 të Shtojca IV Kriteret e pikëzimit të riskut.

Më pas, rezultati i riskut u mor në konsideratë së bashku me provat e ndryshimeve klimatike dhe veçanërisht në shekullin kur do të konkretizoheshin risqet. Duke marrë këto dy elemente së bashku, u arrit në një kategorizim i nivelit të lartë të përgjigjes së bashkisë për secilin risk.

Nëse do të kishte mungesë provash lidhur me ndikimet e riskut, probabilitetin e tij ose cenueshmërinë e Përmetit ndaj risqeve, risqet do të shënoheshin si: "*Nevojitet hulumtim/kuptim i mëtejshëm*".

Sidoqoftë, vlerësimi hasi kufizimet e mëposhtme:

- Pikëzimi i risqeve u bazua te provat e mbledhura në dispozicion dhe te gjykimi i palëve të interesuara që morën pjesë në workshop. Vlerësimi i hollësishëm sasior i secilit risk më vete ishte përtej objektit të këtij projekti.
- Kategorizimi i përgjigjes së secilës bashki bazohet në vlerësim në shkallë të gjerë dhe të bazuar në fakte, edhe pse ky sistem kategorizimi është deri diku subjektiv dhe duhet të përdoret me kujdes. Të gjitha risqet paraqesin kërcënim për bashkitë dhe për këtë arsye të gjitha risqet duhet të merren parasysh në planet e përshtatjes; ky vlerësim synon vetëm të japë udhëzime lidhur me priorizimin. Për më tepër, disa përgjigje kërkojnë vite për t'u zbatuar, duke e detyruar secilën bashki t'i rivlerësojë rregullisht këto risqe.
- Në shumë bashki duhet ende të zbatohen ndryshimet institucionale për të rritur përgatitjen e sistemeve të shumta të qyteteve/bashkive në kuadër të përmbytjeve ose goditjeve të tjera. Përgatitja për raste emergjence mund të përmirësohet përmes planifikimit më të mirë, sistemit të informacionit për risqet dhe administrimit të qarkullimit. Bashkitë duhet të punojnë për hartimin e vlerave bazë për emetimet dhe të zbatojnë ndryshimet, me qëllim arritjen e përputhshmërisë me një buxhet të emetimeve të gazeve me efekt serrë, sipas një skenari të ndryshimeve klimatike të ngrohjes me 1.5°C për deri në vitin 2100.

6.4 Analiza sektoriale dhe mundësitë për Bashkinë Përmet

Gjatë hartimit të bazës fillestare për Bashkinë Përmet janë marrë parasysh të dhënat e mëposhtme:

1. Konteksti demografik, socio-ekonomik dhe mjedisor i bashkive për të kuptuar ndikimet dhe prioritetet e mundshme për bashkinë;

2. Ngjarjet e shkuara klimatike;
3. Prirjet e ndryshimeve klimatike dhe skenarët e ardhshëm, si dhe hulumtimin mbi gjasat, pasojat, shpeshtësinë dhe ndikimet e secilit lloj rreziku mbi njerëzit dhe sektorët;
4. Identifikimi i mënyrës dhe vendndodhjes së ndikimit të rreziqeve klimatike në bashki, sektorë dhe asete;
5. Identifikimi i risqeve prioritare, bazuar te ekspozimi, ndjeshmëria, ndërvlarësia dhe cenueshmëria.

Analiza e dokumentacionit u krye për të identifikuar sektorët mbizotërues në bashki ku rreziqet e identifikuara do të kishin ndikim të konsiderueshëm. Ky ishte shqyrtimi fillestar paraprak i sektorëve. Lista përfundimtare e sektorëve paraqitet në Tabela 6.2.

Tabela 6.1 _Qasja ndaj grupimit sipas sektorëve

Furnizimi me ujë	Sistemi i menaxhimit të mbetjeve të ngurta	Trajtimi i ujërave të ndotura
Transporti dhe lëvizshmëria	Shëndeti publik, siguria dhe higjiena	Turizmi
Ndërtesat	Financa	Energjia
Bujqësia	Biodiversiteti	TIK-u

Tabela 6.2 _ Vlerësimi Përfundimtar Sektorial për bashkitë

Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar	Mjedisi natyror
Infrastruktura	Biznesi dhe industria (përfshirë turizmin dhe bujqësinë)
Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë	

6.4.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar

Ky seksion përmbledh faktet lidhur me **risqet dhe mundësitë kyç që ndryshimi i klimës sjell në Bashkinë Përmet**. Ai përqendrohet te shëndeti dhe mirëqenia, si dhe te risqet për mjedisin e ndërtuar dhe mbulon risqet dhe mundësitë për komunitetet, përfshirë ndërtesat e banimit, si dhe ndikimet e ndryshimeve klimatike te shërbimet kryesore publike, konkretisht te arsimi, shëndeti dhe kujdesi social.

6.4.1.1 Risqet nga temperaturat më të larta

Ky seksion synon të ndihmojë bashkinë me identifikimin se ku është ekspozimi më i madh ndaj të nxehtit te banorët/komunitetet/zonat e saj. Informacioni mund të përdoret për të njohur më mirë natyrën hapësinore të risqeve, për ta ndihmuar Bashkinë Përmet të kuptojë riskun e vet dhe për të ndihmuar në priorizimin e përshtatjes ndaj të nxehtit.

Tabela 6.3 _ Përmbledhje e risqeve ndaj shëndetit dhe komuniteteve nga temperaturat e larta të verës dhe pikëzimi përkatës

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Komente
Risqet për cilësinë e ajrit	I ulët Monitorimi i riskut	Rritja e temperaturës nuk ka gjasa të ketë ndikim të konsiderueshëm në cilësinë e ajrit deri në mes të shekullit. Nevojitet monitorim i kërkesave për cilësinë e ajrit.
Risqet për shëndetin dhe mirëqenien për shkak të rritjes së temperaturës	I ulët Monitorimi i riskut	Migracioni rural po ndikon në demografinë e Përmetit, duke rezultuar në popullsi më të cënueshme/më të moshuar.
Risqet për ofrimin e kujdesit shëndetësor dhe social për shkak të rritjes së temperaturës	Mesatar Monitorimi i riskut dhe ndikimit te përdoruesi	Nivelet e larta të lagështisë në Përmet, shkaktojnë astmë te popullsia
Risqet për kërkesën për energji në godina për shkak të rritjes së temperaturës	I ulët Nuk nevojiten veprime	Ndikime lidhur me ajrin e kondicionuar

Temperaturat më të larta të verës dhe shtimi i parashikuar valëve të të nxehtit paraqesin risqe të shumta ndaj shëndetit. Këto risqe shëndetësore ndikojnë drejtpërdrejt te komunitetet dhe individët, ndërkohë që drejtpërdrejt dhe tërthorazi shtojnë tryshinë mbi shërbimet e kujdesit shëndetësor.

- Valët e të nxehtit mund të sjellin rritje të vdekshmërisë, veçanërisht te të moshuarit. Sëmundjet e lidhura me të nxehtin janë një risk tjetër shëndetësor për komunitetet e cënueshme, përveç atyre nga të cilat vuajnë.
- Sëmundjet e lidhura me të nxehtin përfshijnë goditjen nga i nxehti, stresin nga i nxehti, ose përkeqësimin e gjendjeve shëndetësore të mëparshme. Individët e moshuar (dhe të rinjtë) në Përmet janë më të prekshëm nga i nxehti, për shkak të karakteristikave të veçanta fiziologjike.
- Temperaturat më të larta, mund të ndërveprojnë gjithashtu me cilësinë e ajrit, veçanërisht në zonat urbane, duke rezultuar sërish në ndikime shëndetësore.
- “Përmbytjet me zhavorr” nga zonat malore po sjellin rritje të niveleve të pluhurit dhe lëndëve grimcore.
- Rritja e të nxehtit ekstrem sjell gjithashtu risqe për funksionimin e godinave, me ndikime të tilla si mbinxehja, ose i bën godinat të paretshme duke rritur shpenzimet e banorëve për

masa të ftohjes mekanike, si ventilatorët ose ajri i kondicionuar.

- Karakteristikat specifike të godinës janë element i rëndësishëm i aftësisë së saj për të ruajtur freskinë. Në këtë kuadër, nevojiten fakte të mëtejshme për moshën e godinave dhe materialet e ndërtimit, llojet dhe vëllimet e veshjes së fasadave të godinave dhe alternativat/disponueshmërinë e ventilimit.

6.4.1.2 Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave

Ky seksion synon të ndihmojë bashkinë me identifikimin se ku është ekspozimi më i madh ndaj të nxehtit të banorët/komunitetet/zonat e saj. Informacioni mund të përdoret për të njohur më mirë natyrën hapësinore të risqeve, për ta ndihmuar Bashkinë Përmet të kuptojë riskun e vet dhe për të ndihmuar në priorizimin e përshtatjes ndaj të nxehtit.

Tabela 6.4 _ Mundësitë e identifikuar që vijnë si pasojë e rritjes së temperaturave gjatë verës dhe dimrit

Mundësia	
Mundësi për kërkesë për energji nga familjet gjatë dimrit.	Ka gjasa që kërkesa për ngrohje në të ardhmen të ulet për shkak të ndryshimeve klimatike dhe dimrit më të ngrohtë. Kjo do të kishte si përfitime uljen e varfërisë së karburantit dhe reduktimin e emetimit të CO ₂ në dimër nga ngrohja.
Mundësi për shëndet dhe mirëqenie për shkak të verës/dimrit më të ngrohtë.	Përfitimet e shëndetit fizik dhe mendor nga rritja e aktivitetit fizik (veçanërisht aktiviteti në natyrë) dhe kontakti me natyrën, janë të vërtetuara gjerësisht

6.4.1.3 Risqet nga shtimi i reshjeve

Tabela 6.5 _ Risqet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Komente
Risqet për ofrimin e kujdesit shëndetësor dhe social (infrastruktura fizike dhe funksionimi) nga përmbytjet.	I lartë Nevojiten veprime	Përmeti është zonë malore dhe rrjedhimisht edhe aksesimi mund të preket. Palët vendore të interesit kanë përshkruar se si ndryshimet në reshjet e shiut po ndikojnë në infrastrukturën sociale dhe atë në shkollë. Cenueshmëria e infrastrukturës rrugore është e lartë.
Risqet për shëndetin dhe mirëqenien e individëve nga përmbytjet.	I lartë Nevojiten veprime	Dëmtimi i rrugës është i pranishëm gjatë stinëve të vjeshtës dhe dimrit.
Risqet për arsimin nga përmbytjet	Mesatar Nevojiten veprime	Komuniteti ka përshkruar se si ndryshimet në reshjet e shiut po ndikojnë në infrastrukturën sociale dhe atë në shkollë.
Rritja e lagështirës dhe kondensimit në shtëpi për shkak të përmbytjeve	Mesatar Nevojiten më shumë hulumtime	Përmeti ka një stok të madh banesash me ndërtesa të vjetra dhe shumë kisha. Nevojiten më shumë hulumtime për të kuptuar rëndësinë aktuale të këtij problemi.

- Përmbytjet janë risku kryesor që vjen nga shtimi i reshjeve (duke ndikuar shpesh në aksesueshmëri dhe kanalizime dhe duke dëmtuar asetet/banesat). Përmbytjet dhe

problematikat e lidhura me to mund të kenë ndikime të rënda dhe afatgjata në shoqëri dhe shëndet.

- Gjithashtu, përmbytjet mund të kenë ndikim shkatërrimtar mbi shërbimet kryesore, si ofrimi i kujdesit shëndetësor e social, dhe arsimit.

6.4.2 Infrastruktura

Ky seksion përmbledh faktet lidhur me risqet dhe mundësitë kryesore që ndryshimet klimatike sjellin në infrastrukturën e Bashkisë Përmet, duke marrë në konsideratë disa lloje kryesore të infrastrukturës, si ajo ujore, energjetike, e transportit dhe sistemeve të TIK-ut.

6.4.2.1 Risqet për infrastrukturën nga temperaturat më të larta në verë

Temperaturat e parashikuara në Përmet për pjesën e mëvonshme të shekullit paraqesin risqe të shumta për infrastrukturën bashkiake.

Tabela 6.6 _ Risqet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për energjinë nga temperaturat e larta.	Mesatar Monitorimi i riskut	Monitorimi dhe planifikimi i risqeve të uljes së prodhimit të energjisë.
Risqet për transportin nga temperaturat e larta.	Mesatar Monitorimi i riskut	I lartë për shkak të ndikimeve në shkallë të gjerë nëse risku vërtetohet, dhe nevojitet të kuptohet më mirë sistemi dhe cenueshmëritë e tij. Situata ka gjasa të përkeqësohet nga mesi deri në fund të shekullit.
Risqet për argjinaturat e tokës (p.sh., digat) nga temperaturat e larta.	I lartë Monitorimi i riskut	Palët vendore të interesit kanë përmendur nevojën për rehabilitimin e argjinaturave malore për të rregulluar situatën e ulësirave. Kërkohet monitorimi i 8 rezervuarëve të mëdhenj.

- Ka gjasa që valët e të nxehtit të shkaktojnë rritje të kërkesës për energji.
- Temperaturat e larta mund të ndikojnë drejtpërdrejt te sistemet e energjisë, duke ulur prodhimin e energjisë elektrike nga termocentralet dhe duke rritur mundësinë e avarive në rrjetin energjetik.
- Temperaturat e larta sjellin një gamë ndikimesh në infrastrukturën e transportit.

6.4.2.2 Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve

Tabela 6.7 _ Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për rrjetet e infrastrukturës për shkak të përmbytjeve nga lumenjtë dhe ujërat sipërfaqësore.	Mesatar Monitorimi i riskut	Për shkak të ndryshimeve në regjimin e reshjeve, kërkohet që infrastruktura rrugore të përmirësohet, për t'u bërë ballë reshjeve afatshkurtra më intensive dhe ndryshimeve të tjera të reshjeve.
Risqet për urat dhe tubacionet për shkak të përmbytjeve dhe	Mesatar	Duke marrë parasysh zonat e rëndësishme malore, Përmeti është përballur me dëmtime të infrastrukturës, kryesisht

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
erozionit.	Monitorimi i riskut	për shkak të rrëshqitjeve të dheut dhe erozionit nga argjinaturat.
Risqet për rrjetet infrastrukturës (uji, energjia, transporti, TIK-u) nga defektet në kaskadë të shkaktuara nga përmbytjet.	I lartë Nevojiten veprime Nevojitet njohje më e thelluar	Monitorimi dhe planifikimi i risqeve të uljes së prodhimit të energjisë, si pasojë e reshjeve të vazhdueshme dhe intensive. Kërkohe mirëmbajtje për (8) rezervuarët.
Risqet për rrjetet e transportit dhe infrastrukturës nga dëmtimi i shpateve dhe argjinaturave.	I lartë Nevojiten veprime Nevojitet njohje më e thelluar	Ndikimi i rrëshqitjes së zhavorrit nga argjinaturat në infrastrukturën rrugore vendore. Parashikohet të ketë rrëshqitje dheu.
Risk për infrastrukturën nëntokësore dhe sipërfaqësore nga fundosja.	I lartë Nevojiten veprime Nevojitet njohje më e thelluar	Rinovimi i ujësjellësve shkaktoi ndotjen afatshkurtër të sistemeve të tij. Rritje të reshjeve, me rrebeshe që zgjasin pak në kohë.
Risqet për furnizimin publik me ujë nga reduktimi i sasisë dhe cilësisë së ujit të disponueshëm.	Mesatar Monitorimi i riskut	Aktualisht risku është mesatar, por duhet monitoruar për shkak të ndikimit të lartë nëse ndodh. Nevojitet inspektimi dhe monitorimi i vazhdueshëm i pompave të ujit dhe trajtimi i sistemit të marrjes së ujit.

- Efekti i përgjithshëm i ndryshimeve klimatike është zgjerimi i sipërfaqes së prekur nga përmbytjet, si për përmbytjet nga lumenjtë ashtu edhe për përmbytjet nga ujërat sipërfaqësore. Ndikimi i reshjeve ekstreme/të shtuara në infrastrukturë shihet më qartë përmes efekteve të përmbytjeve. Për shkak të ndryshimeve klimatike, ndryshimi i niveleve të reshjeve mund të shkaktojë përmbytje më të shpeshta ose më me intensitet. Rritja e përhapjes dhe intensitetit të përmbytjeve në zonat malore të Përmetit përbën risk.
- Duke pasur parasysh praninë e zonave malore, shumica e infrastrukturave të transportit varet nga zgjidhjet e projektuara inxhinierike, sikurse janë argjinaturat dhe prerjet e shpateve, të cilat mund të mos funksionojnë në rast përmbytjesh ose reshjesh të dendura e të vazhdueshme. Rrugët dhe urat janë veçanërisht të cënueshme për shkak të baseneve dhe terrenit të pjerrët. Ndikimet e njëpasnjëshme janë kërcënim i rëndësishëm, por kërkohe njohje më e mirë.
- Rrugët kryesore janë në risk përmbytjeje, por për shkak të mungesës së rrjetit hekurudhor në Shqipëri ndikimi është minimal. Infrastrukturë tjetër në risk nga përmbytjet janë sistemet e kullimit. Megjithatë, edhe rrugët në fshatra të hapura, të cilat qëndrojnë nën rrezet e diellit gjatë gjithë ditës, mund të jenë të pambrojtura gjatë muajve të verës.
- Risqet për urat dhe infrastrukturat e tjera të transportit mund të përkeqësohen në zonat rurale, pasi ato mund të jenë rruga e vetme e aksesit. Kërkohe informacion i mëtejshëm për mënyrën se si gërryerja ndikon te urat vendore.
- Vera më e thatë mund të ndikojë në nivelet e ujërave nëntokësore dhe në furnizimin me ujë nga puset private. Reshjet e reduktuara, së bashku me rritjen e temperaturave, mund të shkaktojnë thatësi në verë. Kjo mund të jetë njëfarë risku për Përmetin. Ky ndryshim mund të vendosë nën stres furnizimin me ujë.

6.4.2.3 Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave në verë dhe dimër

Tabela 6.8 _ Mundësitë e identifikuara për infrastrukturë

Mundësia	
Rritja e mundësisë për energji termike diellore.	Temperaturat më të lartë mund t'i bëjnë format e tjera të energjisë së rinovueshme më tërheqëse, siç janë panelet termike diellore dhe njësitë e jashtme të kondicionimit.
Rritja e burimeve ujore për energji hidrike gjatë dimrit.	Periudhat më të lagështa gjatë muajve të dimrit mund të ofrojnë mundësi për të rritur përdorimin e paneleve termike diellore dhe njërive të jashtme të kondicionimit.

6.4.3 Biznesi (përfshirë turizmin, bujqësinë dhe pylltarinë)

Ky seksion shqyrton se si ndryshimi i kushteve klimatike do të ndikojnë te biznesi dhe industria në Përmet. Fokusi është kryesisht te risqet dhe mundësitë vendase, që rrjedhin direkt dhe indirekt nga ndryshimet klimatike. Megjithatë, janë përfshirë edhe risqet ndërkombëtare të zinxhirëve të furnizimit. Ky seksion përmbledh risqet dhe mundësitë e përgjithshme për biznesin dhe industrinë. Për më tepër, ai paraqet një përshkrim më të detajuar të risqeve specifike për bujqësinë (përfshirë pylltarinë) dhe turizmin. Këta sektorë ekonomikë shihen si kyç për ekonominë e Bashkisë Përmet dhe ndikohen drejtpërdrejt nga ndryshimet klimatike.

Gjetjet e Raportit të Analizës së të Dhënave Bashkiake⁵² paraqesin mungesë të dhënash në sektorë të ndryshëm, veçanërisht në sektorin tregtar dhe atë të banimit.

6.4.3.1 Rreziqet për biznesin nga temperaturat dhe reshjet e shtuara dhe pakësuara

Tabela 6.9 _ Risqet e identifikuara për biznesin nga temperaturat më të larta dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Rritja e kostove në verë për shkak të energjisë për ftohje.	I ulët Monitorimi i riskut	Kërkohet monitorim i vazhdueshëm, pasi më vonë gjatë shekullit mund të kthehet në problematikë.
Risqet për bizneset nga përmbytjet.	I lartë Nevojiten veprime	Bizneset, që përballen me presionet e shtimit së lagështirës janë të cenueshme dhe duhet t'u jepet prioritet.
Risqet për bizneset nga mungesa e ujit (furnizimi me ujë të trajtuar).	Mesatar Monitorimi i riskut	Mungesa e ujit është një risk i mundshëm në Përmet për sektorin e bujqësisë. Sipas palëve të interesit, në Përmet ka 76 pika të ujërave të ndotura të patrajtuara.
Risqet për bizneset nga ndërprerja e zinxhirëve të furnizimit dhe rrjeteve të shpërndarjes.	I lartë Monitorimi i riskut Nevojitet njohje më e mirë	Ndryshimet klimatike përkeqësojnë shpeshtësinë dhe ashpërsinë e ngjarjeve ekstreme të motit, përfshirë stuhitë, përmbytjet, thatësitat, ngricat dhe zjarret në pyje. Këto ngjarje mund të shkaktojnë dëme të mëdha në infrastrukturë, mund të prishin rrjetet e transportit

⁵² Projekti UNDP-PKP, Raporti mbi "Analizën e integruar të të dhënave, gjetjet dhe rekomandimet: Dinamika demografike, profilet ekonomike dhe treguesit e klimës në bashkitë shqiptare" (nëntor 2023)

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
		dhe të rrezikojnë burimet jetike. Këto lloj ndërprerjesh prekin zinxhirët e furnizimit, pasi ndërpresin proceset e fabrikimit, prodhimit dhe shpërndarjes, duke rritur kështu kostot e materialeve dhe çmimet e produkteve, si dhe duke ulur të ardhurat e shoqërive. Duke pasur parasysh risqet në rritje nga ndryshimet klimatike, zinxhirët e furnizimit duhet të prioritetizojnë qëndrueshmërinë dhe përshtatshmërinë për t'u bërë ballë sfidave të ardhshme.
Risku nga rritja e kostove për shkak të rritjes së çmimeve të lëndës së parë dhe infrastrukturës	I lartë Nevojitet njohje më e mirë	Teksa ndryshimet klimatike përkeqësohen, ndikimet e tyre ekonomike rriten, duke prekur burimet ujore, bujqësinë, turizmin dhe pasuritë e paluajtshme. Ekspertët paralajmërojnë se edhe rritjet e vogla të temperaturave globale shkaktojnë dëme të konsiderueshme ekonomike. Për shembull, një rritje prej 1°C mund të dyfishojë dëmin ekonomik krahasuar me një rritje prej 0.5°C.
Risku nga rritja e çmimeve të sigurimeve	Mesatar Nevojitet njohje më e mirë	Monitorimi i ndryshimeve në primet e sigurimeve, që nevojiten për të vlerësuar ndikimin.
Risku nga zvogëlimi i kapacitetit prodhues	I lartë Nevojitet njohje më e mirë	Gjatë temperaturave jashtëzakonisht të larta/reshjet intensive prekin prodhimin bujqësor (si drithërat për bagëtitë)

- Temperaturat shumë të larta kanë të ngjarë të ndikojnë te shëndeti, mirëqenia dhe produktiviteti i punonjësve gjatë ngjarjeve ekstreme të të nxehtit. Disa punë në natyrë (sidomos ndërtimi) mund të duhet të ndërpriten nëse ka temperatura ekstreme për të garantuar sigurinë e punonjësve, pasi rrezikohen prej goditjes nga dielli.
- Reduktimi i parashikuar i reshjeve në verë mund të sjellë risqe edhe për bizneset. Mungesa e ujit mund të prishë vazhdimësinë e biznesit, veçanërisht në sektorë ku prania e tij është shumë e domosdoshme, si sektori i ushqimeve dhe pijeve.
- Rreziqet klimatike, të tilla si reshjet e dendura të shiut dhe përmytjet nga ujërat sipërfaqësore, ngrohja dhe temperaturat e larta janë llojet e motit që mund të shkaktojnë numrin më të madh të ndërprerjeve të zinxhirit të furnizimit të lidhura me motin. Këto sjellin ndikime negative te bizneset, të cilat nuk janë në gjendje të vazhdojnë prodhimin e produkteve apo ofrimin e shërbimeve. Për më tepër, këto ngjarje ndikojnë edhe te çmimet e sigurimeve, të cilat do të sjellin rritje të kostove për sektorin e biznesit.
- Përmytjet janë risku më i madh për sistemin financiar me ndikime financiare në sigurime, hipoteka dhe investime. Ndonëse nuk konsiderohen plotësisht si përmytje, pranohet se dëmet nga stuhitë cenojnë infrastrukturën e biznesit dhe për këtë arsye ndikojnë negativisht te bizneset.

6.4.3.2 Mundësitë për bizneset

Tabela 6.10 _ Mundësitë për bizneset

Mundësia	
Mundësi për biznes nga ndryshimet e kërkesës për mallra dhe shërbime	Moti më i ngrohtë në Përmet, që parashikohet të jetë rrjedhojë e ndryshimeve klimatike, mund të sjellë disa përfitime për biznesin, si kosto më të ulëta për ngrohje në dimër për bizneset që e ushtrojnë aktivitetin në ambiente të brendshme, dhe verë më të thatë dhe më të ngrohtë për ata punojnë në ambiente të jashtme.

6.4.3.3 Risqet dhe mundësitë për turizmin

- Presioni i lagështirës dhe përmbytjet intensive janë kërcënimet më të mëdha për bizneset në Përmet.
- Mundësitë mund të krijohen si për bujqësi ashtu edhe për turizëm në sajë të ndryshimit të temperaturave të verës dhe dimrit, si dhe për bizneset që synojnë ekonominë e gjelbër.
- Risqet e zinxhirit të furnizimit janë më të pasigurtat dhe më të vështirat për t'u përcaktuar në terma sasiorë. Por, ato mund të kenë ndikim të rëndësishëm te biznesi, i cili mbështetet te materialet e importuara.
- Ndryshimet klimatike paraqesin risqe dhe mundësi të shumta për industrinë kryesore që në thelb varen nga natyra. Ndërsa temperaturat më të buta dhe reshjet më të pakta të dëborës mund të ndikojnë në turizmin dimëror dhe aktivitetet rekreative, temperaturat e rritura kanë gjasa të tërheqin lloje të reja turizmi për aktivitete rekreative në muajt e verës.
- Këto risqe për bizneset përkeqësohen nga risqet shoqëruese kalimtare (humbja dhe lëvizja nga vendi i punës, pasuritë e bllokuara, ndryshimet në qeverisjen e sektorit, etj.), të cilat vijnë nga migracioni rural.
- Megjithatë, mundësitë ekzistojnë; sektorët e bujqësisë, shërbimeve dhe turizmit shfaqin rritje dhe potencial të qëndrueshëm për zgjerim të mëtejshëm, duke treguar mundësi të qëndrueshme investimi.
- Sektori i turizmit ka treguar rritje të qëndrueshme dhe graduale të të ardhurave nga 19.5 milionë dollarë në vitin 2017 në 30 milionë dollarë në vitin 2022.⁵³ Kjo rritje tregon një industri turistike në zhvillim, ndoshta për shkak të përmirësimit të infrastrukturës, strategjive të marketingut ose shtimit të vizitorëve ndërkombëtarë. Sektori i shërbimeve ka pasur rritje të vazhdueshme nga 85.1 milionë dollarë në vitin 2017 në 121.8 milionë dollarë në vitin 2022, çka tregon zhvillim të rëndësishëm.

Turizmi është gjithashtu i rëndësishëm për Përmetin.

- Ndryshimi i klimës mund të paraqesë mundësi për aktivitete në natyrë, duke nxitur më shumë turistë që ta vizitojnë gjatë këtyre stinëve. Në veçanti, të ardhurat për Përmetin mund të realizohen përmes natyrës, shërbimeve të kulinarisë dhe turizmit aventuresk/ecjes.
- Zjarret në pyje shkaktohen nga njerëzit, por mund të përhapen nga kushtet e motit, përfshirë motin e nxehtë dhe të thatë. Sidoqoftë, komuniteti thekson se numri i zjarreve po ulet nga viti në vit.

⁵³ Po aty

- Për më tepër, dëmtuesit e rinj të sjellë nga ndryshimet klimatike mund të ndikojnë në trashëgiminë kulturore, duke infektuar bimët dhe pemët me sëmundje.
- Në dekadat e ardhshme, ndryshimet klimatike të parashikuara sipas modeleve kryesore klimatike do të kenë pasoja të rëndësishme për sektorin e turizmit në Përmet. Kryesisht në zonat malore, rënia progresive e trashësisë së mbulesës së dëborës dhe ulja e kohëzgjatjes vjetore e mbulesës së dëborës sjell uljen e flukseve turistike dimërore, pasi ulet edhe mundësia e sporteve në dëborë (aktivitete të parashikuara në strategjinë rajonale të zhvillimit, me përparësi për zhvillimin në të ardhmen, veçanërisht në zonën e Shishtavecit).
- Edhe rritja e risqeve hidrogeologjike ndikon ndjeshëm në zonat malore të Përmetit, pasi mund të dëmtojë objektet e akomodimit turistik dhe mund të sjellë risqe shoqëruese.
- Rënia e flukseve turistike dimërore në zonat malore të rajonit të Përmetit mund të kompensohet, megjithëse vetëm pjesërisht, nga rritja e turistëve gjatë stinëve të pranverës dhe verës, për shkak të rritjes së përgjithshme të temperaturave dhe zvogëlimit të reshjeve, të cilat mund të favorizojnë aktivitetet në natyrë.
- Përdorimi i Indeksit të Klimës së Turizmit (TCI-ja), i krijuar për vlerësimin e qëndrueshmërisë turistike të vendeve të ndryshme lidhur me nivelin e përshtatjes ndaj klimës, tregon rritje të qëndrueshmërisë turistike në zonat malore shqiptare për sezonin e verës.
- Për sa i përket ultësirave të rajonit të Përmetit, përdorimi i TCI-së tregon reduktim të flukseve turistike për shkak të kushteve të papërshtatshme klimatike, të cilat lidhen me rritjen e temperaturave maksimale të verës dhe shfaqjen gjithnjë e më të shpeshtë të valëve të të nxehtit.

6.4.3.4 Industrinë e bujqësisë, pylltarisë dhe peshkimit

Bujqësia dhe pylltaria mbështeten te natyra në mënyra të ndryshme, teksa bujqësia punëson një numër në rënie të popullsisë në Bashkisë Përmet. Këto industri kontribuojnë edhe në reduktimin e emetimeve të karbonit dhe në trajtimin e emergjencave të biodiversitetit, por ndryshimet klimatike kanë mundësi të ndikojnë te aftësitë e këtyre industrive Risqet dhe mundësitë shtesë përfshijnë:

- Rritjen e temperaturave të larta, temperaturave të akumuluar, si dhe përhapjen e thatësirave, të cilat kanë gjasa të ndikojnë te cilësia e tokës së punueshme dhe prodhimtaria. Me rritjen e temperaturave, ka mundësi që të kultivohen kultura bujqësore dhe specie të reja, duke rritur kështu prodhimtarinë bujqësore dhe pyjore. Risqe të tjera përfshijnë organizmat dhe sëmundjet që prekin dhe infektojnë këta sektorë.
- Nëse nuk menaxhohen siç duhet, bujqësia dhe pylltaria mund të ndikojnë te përmbytjet; pasi në zonat ku është larguar bimësia, rrjedha e ujit nuk ngadalësohet më në mënyrë aq efektive. Risku nga përmbytjet lumore ka mundësi të rritet. Madje, një pjesë e konsiderueshme e tokës bujqësore është ndikuar tashmë ose është në risk në të ardhmen.
- Rritja e reshjeve rrit mundësinë e përhapjes me lehtësi të ndotësve sikurse azoti, që vijnë nga plehëruesit.
- Rritja e reshjeve sjell degradimin e mëtejshëm të tokës te të gjitha territoret ku ka pasur zjarre dhe prerje pyjesh. E shoqëruar me praktika të gabuara bujqësore, kjo do të çojë edhe në degradimin e tokave bujqësore.

6.4.4 Risqet për natyrën

Ndryshimet klimatike do të ndikojnë në disa mënyra te mjedisi natyror në të gjithë Bashkinë Përmet. Ky seksion paraqet gjetjet lidhur me risqet dhe mundësitë kryesore që sjellin ndryshimet klimatike si për mjedisin natyror tokësor ashtu edhe për mjedisin e ujërave të ëmbla. Megjithëse bujqësia dhe pylltaria janë të ndërlidhura me natyrën, ato trajtohen në seksionin e mëparshëm.

Habitatet dhe speciet do të vuajnë ose do të përfitojnë në varësi jo vetëm të ndryshimeve klimatike, por edhe të një sërë faktorësh të tjerë, përfshirë shpërndarjen bioklimatike, konkurrencën ndërmjet specieve, presionet në përdorimin e tokës dhe lidhjen ekologjike.

Ky seksion synon të përshkruajë prirjet e përgjithshme dhe ndikimet që ndryshimet klimatike do të sjellin në mjedisin natyror, duke i evidentuar këto ndryshime me disa shembuj specifikë, në vend të një studimi të thelluar të të gjithë peizazhit natyror të larmishëm të Përmetit.

6.4.4.1 Risqet dhe mundësitë për speciet tokësore në Bashkinë Përmet

Tabela 6.11 _ Risqet e identifikuara për speciet tokësore në Bashkinë Përmet dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet nga ndryshimi i kushteve klimatike dhe ngjarjet atmosferike ekstreme: Ndryshimet në temperaturë	I lartë Nevojiten veprime dhe njohje më e mirë e risqeve specifike dhe e mënyrës se si ato mund të ndikojnë te speciet më të cenueshme. Nevojitet njohje më e thelluar	Pemët e lisit në brigjet e lumit Vjosa janë tharë shumë prej rritjes së temperaturave dhe mungesës së ujit. Bimë të caktuara (të rritura pa reshje dhe kur ditët janë më të gjata) dhe kullotat alpine dëmtohen nga erozioni dhe invazioni i pyjeve. Ky është risk i madh për biodiversitetin, i cili shkakton zhdukjen e specieve të caktuara. Ndikimi shtrihet më tej edhe te reduktimi i vëllimit/sipërfaqeve/llojeve të bimëve/pemëve dhe shkurreve. Rritja e temperaturës. I nxehti ekstrem, së bashku me thatësinë, mund të kenë edhe efekt domino te zjarret në pyje.
Risqet nga ndryshimi i kushteve klimatike dhe ngjarjet atmosferike ekstreme: Ndryshimet në reshje:	I lartë Nevojiten veprime Nevojitet njohje më e thelluar	Hidrologjia e ndryshuar (përfshirë mungesën e ujit dhe përmytjet) dhe thatësira mund të ndikojnë në speciet dhe habitatet tokësore. Nevojiten veprime dhe njohje më e mirë e risqeve specifike dhe ndryshimeve në reshje dhe e mënyrës se si ato mund të ndikojnë te speciet më të cenueshme.
Risqet nga ndryshimi i kushteve klimatike dhe ngjarjet atmosferike ekstreme: Nga ngjarjet e stuhisë	Mesatar Nevojiten veprime Nevojitet njohje më e thelluar	Rritja e shpeshtësisë dhe intensitetit të ngjarjeve të stuhisë do të ndikonte në speciet tokësore, veçanërisht në speciet e pemëve.
Risqet për speciet dhe habitatet tokësore nga organizmat e dëmshëm dhe patogjenët, përfshirë speciet e huaja invazive	I lartë Nevojiten veprime Nevojitet njohje më e thelluar.	Nevojitet njohje më e mirë e këtij kërcënimi. Në Përmet, flora e rrezikuar përfshin bredhin, disa specie shafrani dhe disa habitate, etj. Duhet të njohim më mirë se çfarë është e cenueshme dhe cilët dëmtues/patogjenë kanë gjasa të jenë kërcënuesit më të mëdhenj.

Tabela 6.12 _ Mundësitë për speciet tokësore

Mundësia	
Mundësi për kolonizimin e habitateve tokësore nga speciet e reja.	Mundësi për rritje pozitive të bimëve mjekësore që janë rritur pa kujdesin e njeriut

- Përmeti ka një rrjet të madh lumenjsh, përrenjsh dhe ujërash të ëmbla. Për shkak të reshjeve intensive të shiut, ka gjasa që lumenjtë të bëhen më vërshues, më gërryes dhe të kenë prurje bazë më të ulëta në verë. Ngjarjet e reshjeve intensive të shiut do të sjellin më shumë sedimente, duke shtuar lëndët ushqyese dhe lymin në sistemet lumore, dhe do të rrisin mundësinë e shkarkimit të ujërave të tepërta të shiut.
- Në të ardhmen, stuhitë e erës dhe ngricës mund të kenë ndikim te pemët, në varësi të ndryshimit të intensitetit dhe shpeshtësisë së stuhive, të cilat janë një faktor kryesor risku.
- Rënia e pemëve mund të ketë një ndikim më të gjerë, duke shkaktuar bllokime ose dëmtime në infrastruktura të tjera. Rritja e stuhive të verës është veçanërisht e rrezikshme, për shkak se pemët janë plot gjethe dhe rrjedhimisht edhe të rënda. Largimi i specieve të cënueshme/të papërshtatshme ka një ndikim në kosto për ata që kryejnë menaxhimin.
- Speciet e shumta të jovertebrorëve, që janë të lidhura ngushtë me bimë specifike, kanë gjasa të pësojnë një zhvendosje ose humbje shoqëruese të shpërndarjes gjeografike.
- Risku për erozion dhe degradim të tokës është i pranishëm në të gjithë territorin e Bashkisë Përmet.

6.4.4.2 Risqet dhe mundësitë për tokat dhe për speciet e ujërave të ëmbla

Tabela 6.13 _ Risqet e identifikuara për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për tokat nga ndryshimi i kushteve klimatike, përfshirë thatësinë dhe lagështirën sezonale.	I lartë Nevojiten veprime	Ky risk është shumë i lartë për shkak të ndikimit të reshjeve në tokë, si dhe për shkak të ndikimit të lagështisë dhe erozionit të tokës. Pemët e lisit në brigjet e lumit Vjosa janë tharë shumë prej rritjes së temperaturave dhe mungesës së ujit Edhe migracioni ndikon te disponueshmëria e burimeve që synojnë plugimin e tokës në Përmet dhe mbrojtjen e tokave bujqësore nga degradimi.
Risqe dhe mundësi për rezervat e karbonit natyror, sekuestrimin e karbonit dhe emetimet GES nga ndryshimi i kushteve klimatike, përfshirë ndryshimin e temperaturës dhe mungesën e ujit.	Mesatar Nevojiten veprime	Risqet janë të ulëta deri në mesatare, pasi është në fuqi ligji “Për pyjet” dhe po miratohet plani kombëtar për ripyllëzimin. Kërkohej monitorimi i përqendrimit të karbonit në dhe e në tokën e punueshme, duke sjellë kështu ndikime në biodiversitet. Sipërfaqet e pyjeve po zvogëlohen, duke ndikuar kështu te përthithja e karbonit.
Për shkak të ndryshimeve të kushteve klimatike dhe ngjarjeve ekstreme, speciet dhe habitatet e ujërave të ëmbla rrezikohen edhe nga temperaturat e larta të ujit, përmbytjet dhe erozioni i brigjeve, mungesa e ujit dhe ndryshimet fenologjike.	I ulët	Speciet mund të jenë në rrezik për shkak të ndryshimit të temperaturave.

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për speciet dhe habitatet e ujërave të ëmbla nga organizmat e dëmshëm, patogjenët dhe speciet e huaja.	I ulët	Speciet tokësore, dëmtuesit, patogjenët dhe speciet invazive paraqesin gjithashtu rreziqe për speciet e ujërave të ëmbla.

- Ndryshimet klimatike dhe ndryshimet në reshje sjellin reshje shiu më intensive, që do të thotë se ka gjasa që lumenjtë të bëhen më vërshues, më gërryes dhe të kenë prurje bazë më të ulëta në verë. Prurjet më të larta dhe më intensive mund të shkaktojnë rritje të erozionit të brigjeve, duke ndikuar në speciet që jetojnë përreth brigjeve të lumenjve. Prurjet më të larta të pikut të lumenjve mund të sjellin vërshime më të drejtpërdrejta në ujëmbledhës të ndjeshëm, gjë që do të ndikojë negativisht te speciet e ujërave të ëmbla
- Verat më të thata të parashikuara për Përmetin mund të rezultojnë në pakësim të prurjeve të lumenjve gjatë muajve të verës. Për më tepër, prurjet e ulëta të lumit mund të rrisin temperaturën e ujit, të ulin cilësinë e habitatit për peshqit e ujërave të ëmbla dhe të rrisin përqendrimin e lëndëve ushqyese dhe të ndotësve të tjerë.
- Në verë pritet rritje e deficiteve të lagështirës së tokës, gjë që mund të shkaktojë humbje të biodiversitetit dhe lëndës organike. Reshjet intensive të shiut mund të prekin edhe cilësinë e ujit, biodiversitetin e ujërave të ëmbla dhe emetimet GES.
- Pakësimi i shtresës së dëborës ndryshon temperaturat e lumenjve, gjë që ndikon te lëshimi i vezëve të specieve të rëndësishme për lumenjtë, si trofta.
- Rritja e temperaturave do të ulë sasinë e shtresave të dëborës, gjë që së bashku me rritjen e vëllimit të reshjeve do të krijojë më shumë vërshime dhe baltë.
- Me ngrohjen e klimës, ekziston mundësia që ajo të ndikojë në aftësinë e tokës për të ruajtur karbonin dhe lëndët ushqyese, për shkak të dobësimit të efektit izolues të dëborës. Kjo mund të çojë në shtim të humbjeve të substancave të shpërbëra.
- Speciet tokësore, dëmtuesit, patogjenët dhe speciet invazive paraqesin gjithashtu rreziqe për speciet e ujërave të ëmbla.
- Nëse dëbora reduktohet sipas parashikimeve klimatike, atëherë ka mundësi të shkaktojë ndryshimin e regjimeve të prurjeve në këto zona, pra nëse reshjet e dimrit do të binin në formën e shiut. Kjo gjë do të ndryshonte regjimin ekohidrologjik dhe do të ndikonte te speciet që mbështeten në këto prurje.

Tabela 6.14 _ Mundësitë për habitatet e ujërave të ëmbla

Mundësia	
Mundësitë për kolonizimin e habitateve të ujërave të ëmbla nga speciet e reja mund të përfshijnë:	Verat më të thata dhe më të ngrohta mund të nxisin mbijetesën e sëmundjeve të reja dhe specieve të huaja invazive, të cilat mund të kërcënojnë habitatet dhe speciet.

6.4.4.3 Risqet dhe mundësitë nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit

Tabela 6.15 _ Risqet nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit.	Mesatar Monitorimi i riskut Nevojitet njohje më e thelluar	Në të gjithë Përmetin, peizazhi aktual është i rëndësishëm për industri të tilla si turizmi dhe ky risk vlerësohet mesatar dhe kërkon monitorim e njohje më të mirë. Karakterin e peizazhit do të modifikohet gjithashtu nga efektet indirekte të klimës në ndryshim, si zjarret në pyje, prerja e pyjeve dhe ndryshimi i përdorimit të tokës, si për shembull sistemet e reja të mbjelljes.

Tabela 6.16 _ Mundësitë për peizazhin

Mundësia	
Mundësitë për peizazhin	Biodiversiteti i përmirësuar mbështet një sërë shërbimesh të ekosistemit, veçanërisht ato kulturore, si zbavitjet (peshkimi dhe kafshët e egra).

6.4.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë

Seksionet e mëparshme të vlerësimit të riskut kanë dhënë një panoramë të përgjithshme mbi risqet klimatike me të cilat përballen banorët, bizneset, infrastruktura, mjedisi natyror dhe kultura në Bashkisë Përmet. Ky seksion ofron një panoramë të përgjithshme të risqeve klimatike me të cilat përballen organizimi i Bashkisë Përmet, asetet e saj dhe veprimtaritë e lidhura me to.

6.4.5.1 Risqet për asetet në pronësi të bashkisë ose që mirëmbahen nga Bashkia Përmet

Tabela 6.17 _ Risqet e identifikuara për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për pasuritë në pronësi të bashkisë dhe hapësirat komunitare që mirëmbahen nga këshilli	I ulët	Në planin afatgjatë, sezoni i rritjes së të mbjellave dhe temperaturat e akumuluar mund të bëjnë që hapësira e gjelbër të ketë nevojë për më shumë mirëmbajtje. Disa strehime mund të jenë më të rrezikuara se të tjerat nga ndikimet e të nxehtit. Dihet se ka një numër të madh ndërtesash të vjetra në Bashkinë Përmet. Ato kanë nevojë për monitorim dhe mirëmbajtje.
Risqet nga përmbytjet për pasuritë e Përmetit.	Mesatar	Dëmtimi i zyrave ose pajisjeve mund të shkaktojë probleme në funksionimin normal.
Risqet nga përmbytjet për infrastrukturën rrugore.	I lartë	Disa rrugë që mirëmbahen nga bashkia mund të shtrihen në zona përmbytjesh dhe nëse ky risk ndodh do të sjellë kosto shoqërore të larta Ndikimi nga "përmbytja me zhavorr" dhe nevoja për të rehabilituar argjinaturat malore

- Temperaturat e larta mund të rrisin mundësinë e mbinxehjes së ndërtesave. Nëse kjo ndodh në ndërtesa brenda juridiksionit të bashkisë, do të ketë ndikime të shumta negative, veçanërisht për përdoruesit e cënueshëm. Gjatë verës, kostot e përdorimit të kondicionerëve do të rriteshin, duke sjellë ndërlkime indirekte shtesë të aftësisë së përgjithshme të bashkisë për reduktimin e emetimeve të karbonit. Për më tepër, ata kanë gjasa të ndikohen më shumë financiarisht nga kostoja e

teknologjive të ajrit të kondicionuar që nevojiten për uljen e temperaturave në shtëpitë e tyre.

- Shtimi i dëmtimeve në infrastrukturën rrugore nënkupton rritje të kostove të riparimit dhe mirëmbajtjes.
- Rritja e reshjeve të shiut dhe përmytjeve mund të ketë një sërë ndikimesh negative te pronat dhe banesat në pronësi dhe në përdorim nga këshilli bashkiak. Risk i shtuar për shtëpitë ose ndërtesat e tjera, për shkak të reshjeve më intensive të shiut dhe dëmtimeve nga përmytjet. Kostot e regjimit të riparimit dhe mirëmbajtjes do të rriten për shkak të trajtimit të problemeve të materialeve të ndërtimit, si rrjedhjet në çati, amortizatori i materialeve të ndërtimit dhe përmytjet brenda zonës së ndërtimit.

6.5 Përfundimet

Në këtë kapitull janë identifikuar shumë risqe dhe vetëm disa mundësi për Bashkinë Përmet që lidhen me ndryshimet klimatike. Sektorët e vlerësuar që do të preken përfshijnë:

1. Njerëzit, shëndetin, komunitetet dhe mjedisin e ndërtuar.
2. Infrastrukturën.
3. Biznesin dhe industrinë.
4. Mjedisin natyror.
5. Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë.

Për sa i përket risqeve të Bashkisë Përmet për shkak të ndryshimeve klimatike, janë evidentuar disa cenueshmëri dhe shumë pak mundësi.

- Risqet kryesore për Përmetin përfshijnë shtimin e presioneve të lagështirës dhe kërkesave për rehabilitimin e argjinaturave malore. Ndryshimet në reshjet e shiut po prekin infrastrukturën dhe ka shumë pika të ujërave të ndotura të patrajtuara.
- Vera më e nxehtë dhe më e thatë do të kërkojë instalimin e më shumë teknologjive të ajrit të kondicionuar te shtëpitë ose ndërtesat e tjera. Nga ana tjetër, ka përfitime të mundshme për zvogëlimin e emetimeve nga përdorimi i energjisë dhe ngrohja, pasi vera më e thatë do të thotë më pak re dhe rrjedhimisht më shumë rrezatim diellor, mbështetje më e mirë për kalimin në instalimet diellore fotovoltaike në shkallë të vogël dhe në shkallë të madhe në të gjithë Përmetin.
- Ndryshimi i klimës drejt ekstremeve më dramatike të motit pritet të përbëjë risk për biodiversitetin tokësor dhe të ujërave të ëmbla, për tokat dhe karakterin e peizazhit.
- Ekziston risku që me ngrohjen e klimës toka të mos jetë në gjendje të ruajë të mënyrë efektive karbonin dhe lëndët ushqyese. Kjo mund të sjellë rritje të emetimeve të GES-ve dhe ndikim negativ te cilësia ujit dhe te biodiversiteti i ujërave të ëmbla.
- Rritja e temperaturave dhe reshjeve të shiut/përmytjeve ka gjasa të sjellë ndikime negative në veprimtaritë, shërbimet dhe asetet e Bashkisë Përmet, në rast se Bashkia Përmet nuk ndërmerr asnjë masë pas këtij vlerësimi të riskut klimatik.

Përfundimet e nxjerra nga vlerësimi i rrezikut janë si më poshtë:

- Përmbytjet dhe ndikimet e tyre janë kërcënimi më i ngutshëm i ndryshimeve klimatike për Përmetin dhe prekin të gjithë sektorët. Tani po ndodhin përmbytje, të cilat do të vazhdojnë të jenë kërcënim gjatë këtij shekulli, për shkak se intensiteti i reshjeve të shiut po rritet.
- I nxehti ka të ngjarë të shkaktojë ndikime në Bashkinë Përmet pasi temperaturat e verës rriten dhe valët e të nxehtit bëhen më të shpeshta dhe më ekstreme. Pakësimi i reshjeve të dëborës ka të ngjarë të ketë ndikim të madh në botën e egër malore, si dhe në hidrologjinë e Përmetit. Rritja e temperaturave do të ndikojë në shëndetin e banorëve të Përmetit.
- Shumë prej risqeve me të cilat përballet natyra kategorizohen si risqe me ndikim të lartë, duke pasur parasysh rëndësinë që ka natyra si në turizëm, ashtu edhe në disa industri kyç në Përmet.
- Ndikim negativ do të kenë edhe asetet dhe veprimtaritë e Bashkisë Përmet, përfshirë aftësinë për të reduktuar emetimet e karbonit nëpërmjet risqeve kalimtare. Miratimi i masave të përshtatjes që në fillim do ta zvogëlonte këtë ndikim.
- U identifikuan disa mundësi: vera më e ngrohtë e më e thatë dhe dimri më i ngrohtë sjellin ndikime pozitive, në veçanti lidhur me përdorimin e energjisë, shëndetin e njeriut dhe turizmin e sidomos aktivitetet në natyrë. Megjithatë, nëse i baraspeshojmë, risqet e ndryshimeve klimatike janë shumë më të mëdha sesa mundësitë.

Ky vlerësim i mundësive është hapi i parë për hartimin e një plani të integruar për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike për Bashkinë Përmet, gjë që do të forcojë më tej qëndrueshmërinë. Hapi tjetër do të jetë përdorimi i vlerësimit të riskut për hartimin e një plani veprimi të përshtatshëm për zbatim për Bashkinë Përmet dhe qytetarët e saj, krahas masave që janë tashmë në proces zbatimi. Propozohet që vlerësimi i riskut të monitorohet çdo vit, pasi me kalimin e kohës risqet nga rritja e temperaturës mund të shtohen.

- Gjatë viteve të ardhshme, duhet të shihen me prioritet kërkimi ose mbledhja e provave për risqet e kategorizuara si *"nevojitet njohje më e mirë"*. Këto risqe duhet të rivlerësohen kur të ketë më shumë prova në dispozicion.
- Për risqet më të larta dhe për ato të kategorizuara si *"nevojiten veprime"*, palët kyç të interesit duhet të identifikohen dhe edukohen mbi risqet, si dhe të bashkëpunojnë me organizata të ndryshme për hartimin e planeve të suksesshme për përshtatje.
- Megjithëse mundësitë janë identifikuar, nevojitet më shumë punë për të kuptuar se si këto mundësi mund të optimizohen më mirë.
- Duhet të hartohet dhe zbatohet një plan pune, i cili duhet të përcaktojë masat që duhen rishikuar rregullisht, për t'u siguruar se çdo e dhënë e re është përditësuar dhe marrë parasysh. Më pas, ky rend specifik pune për riskun klimatik duhet të integrohet në strukturat ekzistuese të qeverisjes klimatike në Bashkinë Përmet.
- Të vijojë angazhimi me palët e interesit.

7 Plani Vendor i Veprimit

Ky Plan Vendor Veprimi është hartuar në kuadër të risqeve në rritje që lidhen me ndryshimet klimatike dhe synon reduktimin dhe menaxhimin e këtyre risqeve në nivel vendor. Të gjitha bashkitë, përfshirë Përmetin, ofrojnë një gamë të gjerë shërbimesh, shumë prej të cilave preken dhe do të preken gjithnjë e më shumë nga ndryshimet klimatike. Ka shumë gjasa që njerëzit të vazhdojnë të luajnë rol thelbësor në përgjigjen ndaj ndikimeve të ngjarjeve atmosferike ekstreme dhe ndikimeve të tjera, që mund të shfaqen në dekadat e ardhshme përmes instrumenteve të ndryshme të zbatimit, që kanë në dispozicion si bashki.

Ka të dhëna se klima e Përmetit po ndryshon në përputhje me prirjet globale të ndryshimeve klimatike (shihni Seksionin 5.2). Ndryshimet klimatike kanë pasur ndikime të ndryshme dhe të gjera në burimet ekonomike dhe natyrore të Përmetit, përfshirë:

- Stuhitë dhe reshjet më intensive të shiut shkaktojnë problematika në shoqëri, me përmbytje në rritje në zonat malore. Pritet që reshjet intensive më të shpeshta dhe me kohëzgjatje më të madhe mund të shkaktojnë përmbytje dhe dëme ekonomike.
- Ndryshime të temperaturave mesatare në të gjitha stinët, me valë të nxehti priten të ndodhin më shpesh. Përmeti mund të preket nga lloje të ndryshme thatësirash, për shkak të ditëve të nxehta dhe valëve të të nxehtit. Këto, së bashku me mungesën e ujit në verë, do të rrisin riskun e organizmave të dëmshëm dhe sëmundjeve të reja dhe do të kenë ndikime negative të cilësia e ujit.
- Në të ardhmen, valët e të nxehtit do të rriten në shpeshtësi (dhe në kohëzgjatje sipas SSP5-8.5). Mund të ketë mungesë prurjesh të ujërave sipërfaqësore ose nënsipërfaqësore nga deficitin në basenin e lumit. Pritet që derdhjet e lumenjve në pranverë të rriten ndjeshëm për shkak të reshjeve të shiut dhe disa prurjeve malore.
- Ndryshimi i regjimit të reshjeve do të ndikojë te bujqësia, shëndeti i njerëzve, blegtoria, furnizimi me ujë. Ndërsa, përmbytjet, rrëshqitjet e dheut dhe erozioni i tokës do të shkaktojnë mbytjen e të mbjellave, uljen e rendimentit dhe rritjen e pasigurisë ushqimore.

7.1 Qëllimi i Planit Vendor të Veprimit

Si niveli i qeverisjes më i afërt me komunitetet dhe sipërmarrjet vendore, dhe si një nga reaguesit e parë në shumë emergjencë, Bashkia Përmet është vendi i duhur për të sjellë ndryshime reale e pozitive lidhur me ofrimin e një të ardhmeje me karbon të ulët dhe qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike. Ky Plan Vendor Veprimi, krahas vlerësimit të riskut klimatik të Përmetit, synon:

- (i) të sigurojë të kuptuarit e duhur të risqeve dhe cenueshmërive kryesore, që vijnë nga ndryshimet klimatike;
- (ii) të çojë përpara zbatimin e veprimeve për qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike, në mënyrë të planifikuar dhe proaktive;
- (iii) të sigurojë se konsideratat e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike do të përfshihen në të gjitha planet dhe politikat, si dhe do të integrohen në të gjitha veprimtaritë dhe funksionet e Bashkisë Përmet.

Ky Plan Vendor Veprimi i shërben Bashkisë Përmet për realizimin e:

- shërbimit ndaj klientit, me fokus te efektiviteti i biznesit, përmirësimi i efikasitetit dhe ruajtja e mirëqenies së stafit, dhe
- shërbimeve bashkiake, ofrimin e shërbimeve dhe funksioneve në të gjithë zonën administrative dhe gjeografike të Përmetit.

7.1.1 Konteksti i këtij plani për Bashkinë Përmet

Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike synon të ndërtojë komunitete të qëndrueshme ndaj ndryshimeve klimatike, të mbrojtë njerëzit, ekosistemet, bizneset, infrastrukturën dhe ndërtuesat nga ndikimet negative të ndryshimeve klimatike. Është thelbësore që përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike të përfshihet te proceset vendimmarrëse të Bashkisë Përmet dhe të zbatohet në mënyrë proaktive gjatë kryerjes së detyrave të bashkisë. Për më tepër, përfitimet dhe mundësitë, që mund të vijnë si rezultat i ndryshimeve klimatike, duhet të kapitalizohen në raport me kursimet e kostove dhe mënyrat e reja për të nxitur qëndrueshmërinë mjedisore.

Bashkia Përmet ka për detyrë të përfshijë përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike me kalimin e kohës të të gjitha funksionet, operacionet dhe shërbimet e bashkisë. Ky plan synon të ofrojë informacione dhe të përfshijë ndryshimet klimatike në planet dhe politikën ekzistuese të hartuara dhe të zbatuara prej saj. Kjo gjë siguron një qasje të mirëmenaduar, të qëndrueshme dhe koherente për t'u bërë ballë sfidave të klimës në ndryshim dhe për të krijuar qëndrueshmëri në bashki dhe në të gjitha komunitetet.

7.2 Procedura dhe kriteret e prioritizimit

Në seksionin vijues, ndikimet e rrethave të ndryshimeve klimatike (të renditura në kapitujt 5 dhe 6) janë marrë parasysh si përgjigje nga Bashkia Përmet për ofrimin e shërbimeve dhe funksioneve. Pas marrjes në konsideratë të rrethave klimatike dhe të vlerësimeve për risqet shoqërore, të cilat kanë ndikuar te Bashkia Përmet (kapitulli 6), hapi tjetër për përgatitjen e planit vendor të veprimit është identifikimi i veprimeve të duhura, për të ndihmuar Bashkinë Përmet të përmirësojë qëndrueshmërinë e saj ndaj ndryshimeve klimatike. Këto veprime janë kategorizuar sipas 5 fushave sektoriale, të cilat janë më të përshtatshmet për t'u synuar:

- Njerëzit, shëndetin, komunitetet dhe mjedisin e ndërtuar.
- Infrastrukturën.
- Biznesin dhe industrinë.
- Mjedisin natyror.
- Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë.

Për të përmbushur objektivat e nivelit të lartë, të përshkruara në secilën nga pesë fushat sektoriale, dhe procesin gjithëpërfshirës të planeve vendore të përshtatjes, do të duhet të zbatohen një sërë veprimesh përshtatjeje në seksione të ndryshme të bashkisë, të cilat shtrihen në afate të ndryshme kohore (referojuni Tabelave A.1-A.6 në Shtojca V Lista e masave të përshtatjes të propozuara).

Për më tepër, progresi dhe zbatimi i këtyre veprimeve do të kërkojë sigurimin dhe shpërndarjen e burimeve të duhura, si për financat ashtu edhe për personelin. Tabelat A.1-A.6 përshkruajnë gamën e

veprimeve që duhen çuar përpara. Duke qenë se këto veprime për përshtatje mund të përfshijnë një përzierje masash infrastrukturore, ekologjike dhe të buta, përparimi dhe zbatimi i këtyre veprimeve do të kërkojë përfshirjen e departamenteve të ndryshme në bashki.

Në këto tabela, çdo zonë sektoriale e identifikon Bashkinë Përmet si “Drejtues”, duke kuptuar se mund të kërkohej mbështetje për të ndihmuar në realizimin e çdo veprimi, të përcaktuar si “Partneri”. Për më tepër, jepet një vlerësim i afatit kohor të mundshëm që nevojitet për të përfunduar çdo veprim, me afate kohore të përcaktuara si: Afatshkurtër (1-3 vjet), Afatmesëm (4-5 vjet) dhe Afatgjatë (5+ vjet).

Si rezultat i kësaj procedure, në të këtij dokumenti është identifikuar dhe paraqitur një liste e gjatë me masa/veprime, përgjegjësitë e zbatimit (drejtuesi dhe partnerët) dhe afati kohor Shtojca V Lista e masave të përshtatjes të propozuara i këtij dokumenti (i shkurtër-i mesëm-i gjatë). Meqenëse lista është mjaft e gjatë, është ndërmarrë një hap i dytë për prioritizimin e masave/veprimeve për përshtatje, duke aplikuar metodologjinë e priorizimit (shihni **Error! Reference source not found.**), të përdorur tashmë në kuadrin e KKP-së dhe KK4 të rishikuar të Shqipërisë⁵⁴.

Në fillim, në këtë hap të dytë u përcaktuan (Tabela 7.1) kategori të shumta përshtatjeje dhe u krijua një listë me 41 veprime prioritare, në përputhje me rrethanat. Përfshirë këtu bashkimin dhe riformulimin e disa prej veprimeve të parashikuara në këtë seksion. Metodologjia e përdorur është paraqitur në **Error! Reference source not found.**

Ndër të tjera, vlerësohen me përparësi të lartë masat si më poshtë:

- Krijimi i një grupi drejtues me përfaqësues të duhur stafi nga të gjitha drejtoritë kryesore të Bashkisë Përmet për të garantuar zbatimin me sukses të veprimeve të Planit Vendor të Veprimit dhe për të raportuar mbi progresin.
- Hartimi i Planeve për Menaxhimin e Ujërave Sipërfaqësore, në mënyrë që të menaxhohen risqet për përmbajtje nga ujërat sipërfaqësore në zonat e identikuara.
- Termoizolimi i të gjitha objekteve publike, veçanërisht shkollave, kopshteve dhe çerdheve.
- Rigjenerimi i pyjeve/ ndërmarrja e veprimeve të pyllëzimit të ri përmes mbjelljes së fidanëve për të mundësuar përmirësimin e pyllëzimit, dhe hartimi i një plani zbatimi/planeve përgatitore për të minimizuar ndikimin e zjarreve në pyje me qasje të reja për kultivimin e llojeve të ndryshme të pyjeve, që do të ulin ndikimin e zjarreve.
- Vlerësimi i ndikimit të ndryshimeve klimatike për speciet e rralla dhe endemike në Bashkinë Përmet, me fokus kryesor Parkun Kombëtar “Bredhi i Hotovës-Dangëlli”.

⁵⁴ Kjo metodologji konsideron se, në përputhje me objektivat e përshtatjes së Marrëveshjes së Parisit, masat/veprimet e përshtatjes do të rrisin kapacitetin për përshtatje, do të forcojnë qëndrueshmërinë dhe do të reduktojnë cenueshmërinë ndaj ndryshimeve klimatike, me qëllim dhënien e kontributit të zhvillimi i qëndrueshëm dhe sigurimin e një përgjigjeje të përshtatshme për kontekstin e objektivit të temperaturës, të përmendur në nenin 2 të Marrëveshjes së Parisit.

Figura7. 1Masat e propozuara bioinxhinierike

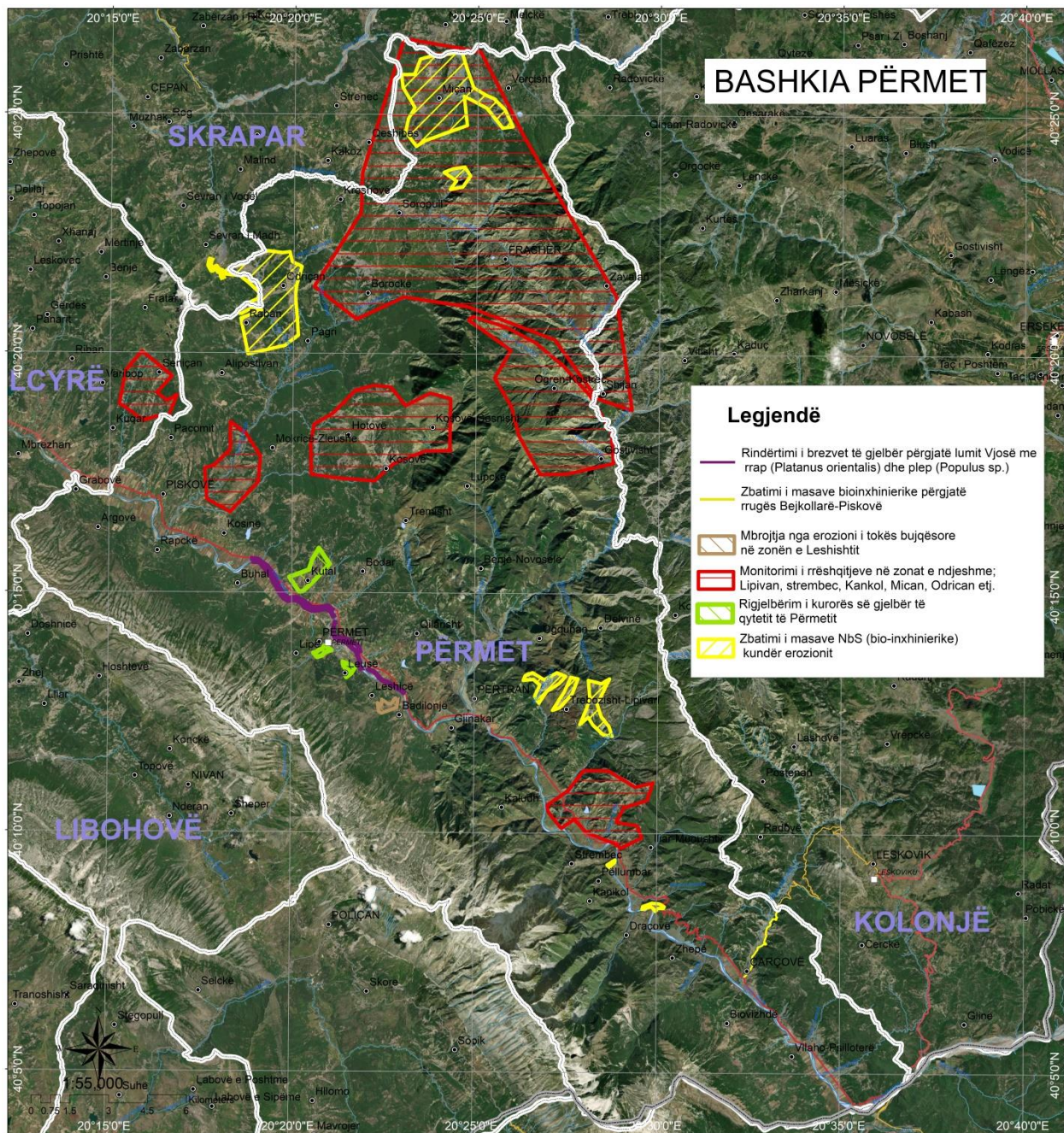

Tabela 7.1 _ Nivelet e prioritetit të masave të përshtatjes

Masat për përshtatje				Prioriteti	Afati kohor
Forcimi i mjedisit mundësues	Politikat dhe qeverisja	Forcimi i kuadrit institucional (p.sh., koordinimi)	Krijimi i një grupi drejtues me përfaqësues të duhur stafi nga të gjitha drejtoritë kryesore të Bashkisë Përmet për të garantuar zbatimin me sukses të veprimeve të Planit Vendor të Veprimit dhe për të raportuar mbi progresin.	Shumë i lartë	Afatshkurtër
		Forcimi i kuadrit të politikave: rregulloret dhe planet, përfshirë planet e veprimit dhe integrimin.	Përfshirja/integrimi i konsideratave klimatike në projektimin, planifikimin dhe ndërtimin e të gjitha projekteve infrastrukturore të ndërmarra nga Bashkia Përmet, për të reduktuar cenueshmërinë nga ndikimet e ndryshimeve klimatike.	Mesatar	Afatshkurtër-afatgjatë
			Përgatitja e strategjisë për rritjen e ndërgjegjësimit të publikut rreth rolit të bashkisë në përgjigjen ndaj emergjencave klimatike.	I lartë	Afatmesëm
			Hartimi/rishikimi i Planit të Menaxhimit të Biodiversitetit të Përmetit dhe i projekteve specifike për zonën për t'u siguruar se janë identifikuar dhe janë marrë parasysh risqet nga ndryshimet klimatike, përfshirë një vlerësim të ndryshimeve të sezonalitetit	I lartë	Afatmesëm
			Hartimi dhe përshtatja e Strategjisë së Infrastrukturës së Gjelbër për të siguruar praninë e më shumë habitateve dhe habitateve të përmirësuara. Garantimi që hapësirat e gjelbra të sigurojnë gjithashtu përmirësime të biodiversitetit dhe promovimi i efikasitetit të eficientës së energjisë, zgjidhjeve të energjisë së rinovueshme dhe masave të ruajtjes së ujit në zhvillimet e reja, si dhe promovimi i tarracave, mureve dhe oborreve të gjelbra.	I lartë	Afatshkurtër-afatmesëm
			Krijimi i programeve të komunitetit për qëndrueshmëri, për t'u siguruar se komunitetet vendase do të jenë më të përgatitura për ngjarjet atmosferike ekstreme më të shpeshta dhe më intensive (përmbytje, valë të nxehti, stuhi) dhe se mund të përgjigjen dhe rimëkëmben në mënyrë më efektive.	Mesatar	Afatmesëm
			Hartimi i Planeve për Menaxhimin e Ujërave Sipërfaqësore, në mënyrë që të menaxhohen risqet për përmbytje nga ujërat sipërfaqësore në zonat e identikuara.	Shumë i lartë	Afatmesëm-afatgjatë
			Hartimi dhe zbatimi i vlerësimit të riskut dhe planit korrigjues për stokun e identifikuar të banesave për Përmetin dhe integrimi i tyre në proceset vendimmarrëse për programimin, projektimin, planifikimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës rrugore.	Mesatar	Afatmesëm
			Hartimi i një plani të dedikuar zhvillimi për turizmin në burimet e ujërave termale të Bënjës	Shumë i lartë	Afatmesëm
			Hartimi i Planeve për Menaxhimin e Ujërave Sipërfaqësore, në mënyrë që të menaxhohen risqet për përmbytje nga ujërat sipërfaqësore në zonat e identikuara.	I lartë	Afatmesëm-afatgjatë
			Krijimi i një programi ndërgjegjësimi mbi ndryshimet klimatike për bizneset dhe startup-et		Afatshkurtër-afatmesëm

Masat për përshtatje			Prioriteti	Afati kohor
Kapaciteti shkencor, teknik dhe shoqëror	Rritja e financimit për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike: financimi dhe planifikimi fiskal	Shërbimi si lehtësues në prezantimin e Pagesave për Shërbimet e Ekosistemit (PES), veçanërisht në sektorin e bujqësisë, për të kontribuar te një strategji e qëndrueshme financimi.	Mesatar	Afatmesëm
		Zhvillimi i nismave të tjera për financimin mbi klimën, të tilla si modeli i koncesionit të tarifave të hyrjes, lejet e hyrjes, miratimi i zhvillimit dhe dhënia e kredive të kushtëzuara për zhvillimin e strategjisë së financimit të qëndrueshëm	I ulët	Afatmesëm-afatgjatë
	Gjenerimi i provave shkencore për të mbështetur vendimmarrjen mbi PNK-në	Rishikimi i studimeve të mëparshme lidhur me cenueshmëritë klimatike dhe hartëzimin e përshtatjes në të gjitha bashkitë për të krijuar një hartë Cenueshmërie Klimatike për Bashkinë Përmet, duke përdorur informacionin lidhur me risqet nga përmbytjet, valët e të nxehtit, thatësitat dhe të ftohtit	Shumë i lartë	Afatshkurtër
		Kryerja e një vlerësimi të riskut të ndikimeve të mundshme të ndryshimeve klimatike dhe efektit të tyre në infrastrukturën kryesore, si dhe përdorimi i tij për të hartuar politikën për përshtatje dhe për të regjistruar ndikimet e ngjarjeve atmosferike ekstreme në Infrastrukturën Rugore	I lartë	xx
		Përmirësimi i bashkëpunimit me akademinë në mënyrë që të shkëmbehen praktikat dhe njohuritë më të mira	I lartë	Afatshkurtër-afatmesëm
		Vlerësimi i ndikimit të ndryshimeve klimatike për speciet e rralla dhe endemike në Bashkinë Përmet, me fokus kryesor Parkun Kombëtar “Bredhi i Hotovës-Dangëlli”	Shumë i lartë	xx
	Rritja e kapaciteteve teknike	Hartimi i programeve të synuara dhe të përshtatshme të trajnimit për të ofruar mbështetje dhe asistencë lidhur me shërbimet thelbësore për banesat dhe komunitetet e cenueshme në të gjithë Bashkinë Përmet, për të rritur kapacitetet lidhur me Ndryshimet Klimatike dhe ndikimet e tyre.	Mesatar	Afatshkurtër-afatgjatë
		Përmirësimi i mbledhjes së të dhënave lidhur me ndikimet e ngjarjeve klimatike ekstreme, përfshirë: - Hulumtimin, grumbullimin dhe dokumentimin e ndikimeve të ngjarjeve klimatike ekstreme në Përmet. - Evidentimin e ndikimeve të ngjarjeve klimatike në ndërtesa dhe infrastrukturë kritike përmes hartëzimit në GIS, për të ndihmuar në identifikimin e rreziqeve dhe zonave të cenueshme, për të mundësuar planifikimin për përshtatje në të ardhmen. - Vazhdimin e aktivizimit të Protokollit të Emergjencave për Kushte Atmosferike të rënda gjatë periudhave të motit ekstrem, duke siguruar aksesin në strehim të personave të pastrehë. - Vazhdimin e monitorimit të niveleve të cilësisë së ajrit, duke siguruar që cilësia e ajrit do të mbetet në nivel të sigurt gjatë periudhave me temperatura të larta.	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë
	Rritja e ndërgjegjësimit	Krijimi dhe zhvillimi i një fushate ndërgjegjësimi për rolin e mjedisit natyror dhe kontributin e tij pozitiv te Përshtatja ndaj Ndryshimeve Klimatike duke reduktuar efektet e ngjarjeve atmosferike ekstreme	I lartë	Afatmesëm

Masat për përshtatje				Prioriteti	Afati kohor
Përdorimi i projekteve edukative në shkolla ose në komunitet si mundësi për të shpërndarë informacion për ndryshimet klimatike te publiku.				I lartë	Afatmesëm
Mbrotjtja e infrastrukturës së banesave dhe prodhimit, akomodimit dhe të aseteve turistike e objekteve shëndetësore (dhe të tjera sociale) nga faktorët klimatikë	Realizimi i masave ndaj ndryshimeve klimatike	Mbrotjtja e ndërtesave dhe objekteve nga faktorët klimatikë për të parandaluar dëmtimin dhe degradimin e mëtejshëm	Futja e një sistemi raportimi dhe monitorimi për izolimin e ndërtesave, për të siguruar ndërtesa të qëndrueshme ndaj nxehtësisë.	Mesatar	Afatshkurtër-afatgjatë
			Sigurimi i programeve të rinovimit të shtëpisë për realizimin e objektivave të efikasitetit të energjisë, të tilla si: masat e efikasitetit të ujit, opsionet e hijes, ajrimi natyror, çatitë e gjelbra, gjelbërimi vertikal, etj., për të përmirësuar performancën termike dhe për t'u ndierë rehat gjatë valëve të të nxehtit duke përdorur gjelbërime natyrore, reflektime çatish, trotuare të depërtueshëm dhe duke grumbulluar ujin e shiut në vend të ujërave të ëmbla.	I lartë	Afatgjatë
			Termoizolimi i të gjitha objekteve publike, veçanërisht shkollave, kopshteve dhe çerdheve;	Shumë i lartë	Afatgjatë
			Monitorimi i rrëshqitjes së dheut në zona të ndjeshme si Lipivani, Strëmbeci, Kankoli, Miçani, Odriçani, etj.	I lartë	Afatshkurtër-afatgjatë
Përshtatja e mjedisit mbështetës të ndërtuar nga njeriu	Bujqësia		Mbrotjtja nga erozioni i tokës bujqësore në zonën e Leshishtës	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë
			Krijimi i habitatit në vende strategjike për të reduktuar riskun e erozionit të tokës.	I lartë	Afatshkurtër-afatgjatë
			Rigjenerimi i pyjeve të Përmetit - pyllëzimi i ri përmes mbjelljes së fidanëve për të mundësuar përmirësimin e pyllëzimit, dhe hartimi i një plani zbatimi/planeve përgatitore për të minimizuar ndikimin e zjarreve në pyje me qasje të reja për kultivimin e llojeve të ndryshme të pyjeve, që do të ulin ndikimin e zjarreve.	Shumë i lartë	Afatmesëm-afatgjatë
	Turizmi		Identifikimi i masave për rritjen e qëndrueshmërisë së ndërtesave të trashëgimisë/historike, në pronësi dhe në operim të Bashkisë Përmet, ndaj ngjarjeve atmosferike ekstreme.	I lartë	Afatshkurtër-afatmesëm
	Biodiversiteti		Mbështetja dhe Ruajtja e Biodiversitetit për vlerën e tij të brendshme në mjedisin natyror dhe ndërveprimin e tij me klimën e Përmetit.	Mesatar	Afatshkurtër-afatmesëm
	Planifikimi urban		Eksplorimi i mundësive të rritjes së vëllimit të hapësirave të gjelbra dhe sistemeve të qëndrueshme të kullimit urban (SUDS) në të gjithë Bashkinë Përmet, për të reduktuar riskun për përmytje të komuniteteve nga ngjarjet ekstreme të reshjeve të shiut	Mesatar	Afatshkurtër-afatmesëm

Masat për përshtatje				Prioriteti	Afati kohor	
			Mbrojtja dhe përmirësimi i hapësirave të gjelbra dhe të hapura, habitateve dhe korridoreve ekologjike nëpërmjet projekteve të peizazhit, si dhe promovimin e zgjidhjeve të bazuara te natyra.	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatmesëm	
			Energjia	Ndjekja në mënyrë aktive e projekteve për reduktimin e konsumit të energjisë dhe për pakësimin e sasisë së karbonit.	Shumë i lartë	Afatmesëm
				Promovimi i zhvillimit që nxit përdorimin e energjisë elektrike të pastër, që minimizon konsumin e lëndëve djegëse fosile në Përmet, përfshirë ndërmarrjen e veprimeve si:	Shumë i lartë	Afatgjatë
			Transporti	Rishikimi i planeve të lëvizshmërisë urbane të qëndrueshme për Përmetin.	Shumë i lartë	Afatmesëm-afatgjatë
Përshtatja e mjedisit natyror mbështetës	Realizimi i masave ndaj ndryshimeve klimatike	Përshtatja e qasjeve të integruara të bazuara te ekosistemi (EbA), e zgjidhjeve të bazuara te natyra (NbS) dhe/ose e ndërhyrjeve inxhinierike	Rindërtimi i brezave të gjelbër përgjatë lumit Vjosa me rrape (Platanus orientalis) dhe plepa (Populus sp.)	I lartë	Afatshkurtër-afatmesëm	
			Zbatimi i masave bioinxhinierike përgjatë rrugës Bejkollare-Piskovë	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatmesëm	
			Mbështetja për rigjëlberimin e kurorës së gjelbër të qytetit të Përmetit	I lartë	Afatshkurtër-afatmesëm	
			Rehabilitimi vertikal i tokave të degraduara pranë lumenjeve te Lomnices dhe Langarices si dhe ai horizontal në zonat kodrinore. Rehabilitimi i argjinaturave të lumenjve, si dhe devijimeve të shtratit të disa lumenjve nga mbetjet.	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë	
			Ndërhyrje infrastrukturore per rehabilitimin dhe rinovimin e rezervureve te ujit dhe digave te demtuara	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë	
			Ndërhyrje infrastrukturore per evitimin e permbytjeve te bashkise Permet nga vershimi i Perroit te Bardhe	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë	
			Ndërtimi i kanaleve erozive dhe mirëmbajtja e përmirësimi i linjave kulluese në zonat kodrinore-malore per shkak te erozionit masiv te tokës.	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë	
			Zbatimi i masave të NbS-së (bioinxhinierike) kundër erozionit në Leshishte, Petran, Kosinë, Hotovë, Ogren, Selenicë, Pagri, etj.	I lartë	Afatshkurtër-afatgjatë	
			Forcimi i menaxhimit të riskut nga fatkeqësitë	Sigurimi që Planet e Përgjigjes ndaj Emergjencave/sistemet e paralajmërimit të rishikohen çdo vit për të pasqyruar seriozitetin në rritje të ngjarjeve klimatike, mësimet e nxjerra nga ngjarjet e së kaluarës dhe praktikatat më të mira.	I lartë	Afatshkurtër-afatgjatë
		Rritja e kapaciteteve infrastrukturore dhe teknike te zjarrefikësve	Shumë i lartë	Afatshkurtër-afatgjatë		
		Krijimi i Regjistrit për Riskun dhe Mundësitë për mbrojtjen e infrastrukturës nga përmbytjet.	I lartë	Afatmesëm-afatgjatë		

7.3 Qeverisja, monitorimi dhe vlerësimi

Për sa i përket mbikëqyrjes dhe zbatimit të planit, është thelbësore të krijohet një kuadër në Bashkinë Përmet për të mbështetur zbatimin e suksesshëm dhe praktik të veprimeve të përshtatjes. Duke pasur parasysh se kjo strategji përfaqëson të gjitha funksionet dhe operacionet e Bashkisë Përmet.

Gjatë zbatimit të veprimeve të këtij plani, Bashkia Përmet do të përpiqet të sigurojë minimizimin e çdo ndikimi të mundshëm mjedisor. Veprimet do të shqyrtohen në kontekstin e përfitimeve të përbashkëta të mundshme, përfshirë masat si: shëndeti i njeriut, rritja dhe mbrojtja e biodiversitetit, përmirësimi i cilësisë së ujit, administrimi i zonave në risk nga përmytjet dhe përcaktimi i qëndrueshëm i përdorimit të tokës, si dhe praktikatat e zhvillimit. Është e rëndësishme të priorizohen veprimet, të cilat sjellin përfitime të shumta mjedisore dhe sociale.

7.3.1 Përfaqësimi

Është e rëndësishme që Grupi Drejtues të bëjë bashkë përfaqësues të të gjitha fushave kyç funksionale me ekspertiza të ndryshme teknike, operacionale dhe menaxheriale, të cilët mund të kryejnë me sukses detyrat e nevojshme dhe të zbatojnë veprimet e përfshira në strategji.

7.3.2 Zbatimi

Grupi drejtues do të jetë përgjegjës për realizimin dhe do të hartojë një metodologji për zbatimin e këtij Plani Vendor Veprimi, që do të përfshijë:

- Prioritizimin e veprimeve të përshtatjes për realizim brenda periudhave kohore afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata, sikurse përcaktohen në planin vendor të veprimit.
- Identifikimin e autoritetit përgjegjës/drejtues dhe caktimin e përgjegjësisë për realizim, duke identifikuar personin përgjegjës për zbatimin e veprimeve të përshtatjes.
- Zhvillimin e një qasjeje dhe fillimin e zbatimit të veprimeve.
- Vlerësimin e fondeve të kërkuara për veprimet dhe identifikimin e burimeve të mundshme financiare (buxheti kombëtar, vendor dhe/ose i financuar nga donatorët).
- Identifikimin/përcaktimin e treguesve ose objektivave kryesore për matjen e rezultateve.
- Ndërlidhjen me palët e interesit dhe sektorët e tjerë, si në nivel vendor ashtu edhe në atë rajonal, aty ku kërkohet zbatimi i veprimeve.
- Identifikimin se ku mund të përfshihen veprimet në planet, politikatat dhe buxhetet ekzistuese.

7.3.3 Raportimi

Grupi Drejtues duhet të:

- Monitorojë dhe vlerësojë zbatimin e veprimeve dhe të caktojë afatin kohor kur do të zbatohen masat.
- Përdorë rezultatet nga programi i monitorimit dhe vlerësimit për të rishikuar vlerësimet e riskut, për të bërë ndryshime aty ku është e nevojshme bazuar te monitorimi i rezultateve/ndryshimeve/shkencës së klimës.
- Identifikojë risqet për zbatimin e veprimeve dhe të raportojë mbi progresin te ekipi i menaxhimit.

8 Shtojcat

Shtojca Qasja e palëve të interesit lidhur me përgatitjen e Planit Vendor të Përmetit për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike

Tabela 8.1 _ Qasje për përgatitjen e Planit të Përmetit për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike

Nr.	Afati kohor	Vendi	Aktivitetet e ndërmarra dhe qëllimi
1	Maj 2022	Tiranë	Përzgjedhja e Bashkisë Përmet si bashkia partnere e projektit PKP, bazuar në një vlerësim “me shumë kriterë”
2	13 korrik 2022	Përmet	Takimi fillestar prezantues me punonjësit e Bashkisë Përmet. Takimi u organizua në formën e një workshop-i, ku morën pjesë kryetari i bashkisë, zëvendës kryetari dhe përfaqësuesit e drejtorive kryesore. Marrëveshja për nënshkrimin e Memorandumit të Mirëkuptimit midis Bashkisë dhe UNDP-së për të zyrëtarizuar partneritetin ndërmjet palëve. Marrëveshja për caktimin e një pikë kontakti koordinuese në bashki dhe për krijimin e një grupi teknik pune me përfaqësues nga sektorët prioritarë të identifikuar, si dhe nga departamenti i statistikave.
3	29 – 30 shtator 2022	Gjirokastrë dhe Përmet	Takimet e dedikuara teknike me palët e interesit të Bashkisë Përmet Takimet dhe diskutimet me përfaqësuesit e pesë sektorëve prioritarë të PKP-së në Bashkinë Përmet, si dhe takimet me përfaqësuesit e Prefekturës Gjirokastrë, Agjencisë Rajonale të Zonave të Mbrojtura (ARZM) Gjirokastrë dhe OSHC-së CESVI u zhvilluan për të kuptuar më mirë çështjet e qeverisjes, koordinimin ndërinstitucional, procedurat dhe/ose qasjet si dhe aftësitë, kapacitetet dhe kapacitetet teknike për përshtatje. Në Bashkinë Gjirokastrë dhe Përmet u takuan gjithsej 14 përfaqësues vendorë (1 femër dhe 13 meshkuj).
4	19 – 20 dhjetor 2022	Tiranë	U zhvillua workshop-i për punë, me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të nivelit kombëtar dhe nënkombëtar, gjatë të cilit u prezantuan dhe u diskutuan gjetjet paraprake të vlerësimit, së bashku me qasjen e propozuar për ngritjen e kapaciteteve.
5	7 – 9 mars 2023	Tiranë	Workshop-i për vlerësimin e cenueshmërisë. Qëllimi i workshop-it ishte të mbështeste kryerjen e vlerësimeve vendore të riskut dhe cenueshmërisë të bazuara në fakte, dhe të ofronte trajnime për stafin bashkiak mbi analizimin e informacionit për klimën, kryerjen e vlerësimeve të cenueshmërisë dhe përshtatjes dhe mbi skenarët klimatikë për përgatitjen e planeve vendore të përshtatjes dhe trajnimin e autoriteteve vendore në bashkëpunim me Agjencinë Kombëtare të Mbrojtjes Civile dhe Drejtorinë e Përgjithshme të Emergjencave Civile. Në workshop-in në Tiranë morën pjesë 3 përfaqësues të grupeve të interesit nga Përmeti (1 femër dhe 2 meshkuj).
6	Mars deri në prill 2023	Korrespondencë elektronike	Raporti mbi “Vlerësimin e kapaciteteve të bashkive dhe nevojave për trajnime lidhur me Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike” iu shpërnda të gjithë stafit të bashkive për komente dhe vlerësime
7	Maj deri në qershor 2023	Korrespondencë elektronike	Nisja e përgatitjes së Planeve Vendore të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike (PVP-të). Modeli udhëzues për Vlerësimet e Riskut dhe Cenueshmërisë, si dhe tabelat në “Excel” për mbledhjen e kategorive të të dhënave i) demografike, ii) socio-ekonomike si dhe iii) klimatike/mjedisore në dispozicion në nivel vendor u shpërndanë me synim për të vlerësuar riskun dhe cenueshmërinë e Bashkisë Përmet ndaj ndryshimeve klimatike, për të hartuar Planin Vendor të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike.
8	7 qershor 2023	Përmet	Takimi teknik për përgatitjen e Planeve Vendore të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike (PVP-të). Takimet e organizuara në formën e një workshop-i ndihmuan për nisjen zyrtare të përgatitjes

Nr.	Afati kohor	Vendi	Aktivitetet e ndërmarra dhe qëllimi
			së Planeve Vendore të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike; Shënimi udhëzues dhe bazat e të dhënave në “Excel” u ndanë me të gjitha bashkitë përpara organizimit të takimeve. Në takim morën pjesë 10 përfaqësues të bashkisë (7 femra dhe 3 meshkuj).
9	Qershor deri në shtator 2023	Korrespondencë elektronike	Mbledhja e të dhënave nga bashkitë. Pati vonesa gjatë procesit të mbledhjes së të dhënave, u vërejt vështirësi në komunikim dhe koordinim i brendshëm i dobët mes bashkive lidhur me sigurimin e të dhënave të nevojshme në formatin e kërkuar; shumica e të dhënave të marra nuk ishin në rend kronologjik për të kuptuar prirjet.
10	Gusht 2023	Korrespondencë elektronike	Kërkesa zyrtare të posaçme për informacion në lidhje me të dhënat e nevojshme janë hartuar dhe i janë dërguar pikës së kontaktit të Projektit PKP në Drejtorinë e Ndryshimeve Klimatike në MTM për t'ua përcjellë institucioneve të tjera kombëtare — gjithsej shtatë agjencie/institucione vartëse kombëtare, që mbledhin të dhëna nga zyrat e tyre rajonale. Përveç Institutit Kombëtar të Tokës dhe Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, nuk pati asnjë përgjigje apo reagim nga ndonjë Agjenci tjetër Kombëtare.
11	Gusht deri në shtator 2023	Nuk ka	Të gjitha të dhënat e mbledhura janë formatuar, përmirësuar, përkthyer, komentuar (aty ku ka qenë e nevojshme) dhe janë ndarë me Ekspertin Ndërkombëtar të Klimës për vlerësim dhe referencë të mëtejshme në PVP-të, që do të hartohen.
12	6 tetor 2023	Përmet	Workshop-i trajnues i Bashkisë Përmet për përshtatjen Workshop-i, i organizuar në bashkëpunim me palët e interesit të Bashkisë Përmet, synoi mbledhjen e vlerësimeve dhe kontributin e palëve vendore të interesit për të vlerësuar rreziqet, risqet dhe cenueshmërinë për Bashkisë Përmet. Në workshop morën pjesë 10 përfaqësues vendorë (4 femra dhe 6 meshkuj) nga Bashkia Përmet, Prefektura Gjirokastrë dhe Agjencia Rajonale e Zonave të Mbrojtura Gjirokastrë (ARZM).
13	Tetor 2023	Korrespondencë elektronike	Në vijim të diskutimeve në workshop, një email i posaçëm iu dërgua përfaqësuesve të Bashkisë Përmet dhe palëve kryesore vendore të interesit për të ofruar masa prioritare “specifike” për bashkinë e tyre.
14	Tetor deri në janar 2023	Nuk ka	Përgatitja dhe konsolidimi i draftit të parë PVP të Përmetit
15	Janar deri në shkurt 2024	Korrespondencë elektronike	Ndarja dhe konsultimi i draftit PVP dhe i bazave të të dhënave me Bashkinë Përmet. Në vijim të konsolidimit të draftit të parë PVP të Përmetit, ai iu shpërnda Bashkisë Përmet, dhe jo vetëm, për komente dhe/ose reagime. Qëllimi ishte përgatitja e një dokumenti, që pasqyron nevojat reale dhe që do të përdoret në vijim nga bashkitë për mobilizimin e fondeve për trajtimin e ndërhyrjeve të PNK-së. Hartimi dhe miratimi i PVP-së përfundimtare të Përmetit
16	Mars/prill 2024	Tiranë	Prezantimi zyrtar i PVP-së së Përmetit Miratimi i PVP-së së Përmetit nga Këshilli Bashkiak

Shtojca II Parashikimet për ndryshimet klimatike

Në kuadër të mbështetjes për planifikimin për risqet, duhet të kuptojmë ndikimin më të keq të mundshëm të ndryshimeve klimatike, rastin më ekstrem të parashikimeve për ndryshimet klimatike. E gjithë shkenca dhe modelimi i klimës u nënshtrohet supozimeve, paralajmërimeve dhe kufizimeve, të cilat nënkuptojnë se asnjë vlerësim nuk mund të konsiderohet si reflektim ose parashikim absolut i kushteve të së ardhmes. SSP-të e përditësuara janë emërtuar "SSPx-y", ku "SSPx" u referohet pesë skenarëve socio-ekonomikë dhe "y" u referohet niveleve të përafërta të forcës rrezatuese. Më poshtë paraqitet një përshkrim i shkurtër i pesë SSP-ve:

- **SSP1: Të përbashkëtat globale po ruhen:** kufijtë e natyrës po respektohen. Fokusi është më shumë te mirëqenia njerëzore sesa te rritja ekonomike. Madje, pabarazitë e të ardhurave ndërmjet dhe brenda shteteve po pakësohen. Konsumi është orientuar drejt minimizimit të burimeve materiale dhe përdorimit të energjisë.
- **SSP2: Zhvillimi në të ardhmen:** Prirjet e të ardhurave në vende të ndryshme po ndryshojnë ndjeshëm. Ekziston një bashkëpunim i caktuar ndërmjet shteteve, i cili nuk është zgjeruar thuajse fare. Rritja globale e popullsisë është mesatare, duke mbetur konstante në gjysmën e dytë të shekullit. Sistemet mjedisore po përballen me një degradim të caktuar.
- **SSP3: Rivaliteti rajonal:** Rikthimi i nacionalizmit dhe konflikteve rajonale i çon çështjet globale në plan të dytë. Politikat po përqendrohen gjithnjë e më shumë te çështjet e sigurisë kombëtare dhe rajonale. Madje, investimet në arsim dhe zhvillim teknologjik janë në rënie. Pabarazia po rritet. Disa rajone po pësojnë dëme drastike mjedisore.
- **SSP4: Pabarazia:** Hendeku mes shoqërive të zhvilluara, që bashkëpunojnë globalisht, dhe atyre, që kanë mbetur në një fazë të ulët zhvillimi, me të ardhura të ulëta dhe me nivel të ulët arsimor po zgjerohet. Politikat mjedisore janë të suksesshme për trajtimin e problemeve vendore në disa rajone, por jo te të tjerat.
- **SSP5: Zhvillimi i nxitur nga lëndët djegëse fosile:** Tregjet globale po integrohen gjithnjë e më shumë, duke sjellë inovacione dhe përparime teknologjike. Megjithatë, zhvillimi social dhe ekonomik bazohet në shfrytëzimin intensiv të burimeve të lëndëve djegëse fosile me përqindje të lartë qymyri dhe në jetesën e varur kryesisht nga energjia në mbarë botën. Ekonomia botërore po rritet dhe problemet vendore mjedisore si ndotja e ajrit po trajtohen me sukses.

Për çdo skenar parashikohet një rritje e temperaturës globale, siç paraqitet në Tabela8. 2:

Tabela8. 2_ Rritja e parashikuar e temperaturës globale sipas skenarëve të ndryshëm

	Afatshkurtër, 2021–2040		Afatmesëm, 2041–2060		Afatgjatë, 2081–2100	
Skenari	Përlllogaritja më e mirë (°C)	Intervali më i mundshëm (°C)	Përlllogaritja më e mirë (°C)	Intervali më i mundshëm (°C)	Përlllogaritja më e mirë (°C)	Intervali më i mundshëm (°C)
SSP1-1.9	1.5	1.2 deri në 1.7	1.6	1.2 deri në 2.0	1.4	1.0 deri në 1.8
SSP1-2.6	1.5	1.2 deri në 1.8	1.7	1.3 deri në 2.2	1.8	1.3 deri në 2.4
SSP2-4.5	1.5	1.2 deri në 1.8	2	1.6 deri në 2.5	2.7	2.1 deri në 3.5
SSP3-7.0	1.5	1.2 deri në 1.8	2.1	1.7 deri në 2.6	3.6	2.8 deri në 4.6
SSP5-8.5	1.6	1.3 deri në 1.9	2.4	1.9 deri në 3.0	4.4	3.3 deri në 5.7

Burimi: TS, Ndryshimet klimatike 2021: Baza e Shkencës Fizike. Kontributi i WGI-së për AR6 të PNNK-së (TS, Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of WGI to the AR6 of the IPCC)

Shtojca III Integrimi i vlerësimeve të cenueshmërisë dhe të riskut

Vlerësimi i ndjeshmërisë

Tabela8. 3_ Shkalla e ndjeshmërisë

Shkalla e vlerësimit	Niveli i ndjeshmërisë	Përkufizime
0	Nuk ka ndjeshmëri	Nuk rrezikohet jeta dhe shëndeti i njeriut; nuk ka viktima; nuk ka humbje financiare; nuk ka ndërprerje të funksionimit të sistemit
1	Ndjeshmëri e ulët	Rrezik për qetësinë e jetës; raste të veçanta lëndimesh; humbje të vogla financiare, ndërprerje të vogla të funksionimit të një sistemi të dhënë
2	Ndjeshmëri mesatare	Rrezik për shëndetin; një numër i konsiderueshëm njerëzish të lënduar, biznesesh, infrastrukturash dhe shërbimesh të ndërprera, problemesh shëndetësore, zhvendosjesh nga shtëpitë; humbje të konsiderueshme financiare, ndërprerje të konsiderueshme të funksionimit të një sistemi të dhënë
3	Ndjeshmëri e lartë	Rrezik për jetën e banorëve; numër i lartë viktimash, ndërprerjesh të funksionimit të veprimtarive, infrastrukturave dhe shërbimeve ekonomike, problemesh shëndetësore, zhvendosjesh nga shtëpitë; humbje të mëdha financiare; parandalimi i funksionimit të një sistemi të dhënë

Kapaciteti për përshtatje

Tabela 8.4 _ Shkalla e cenueshmërisë

Shkalla e vlerësimit	Niveli i cenueshmërisë	Përkufizime
0	Nuk ka cenueshmëri	Nuk rrezikohet jeta dhe shëndeti i njeriut; nuk ka viktima; nuk ka humbje financiare; nuk ka ndërprerje të funksionimit të sistemit
1	Cenueshmëri e ulët	Rrezik për qetësinë e jetës; raste të veçanta lëndimesh; humbje të vogla financiare, ndërprerje të vogla të funksionimit të një sistemi të dhënë
2	Cenueshmëri mesatare	Rrezik për shëndetin; një numër i konsiderueshëm njerëzish të lënduar, biznesesh, infrastrukturash dhe shërbimesh të ndërprera, problemesh shëndetësore, zhvendosjesh nga shtëpitë; humbje të konsiderueshme financiare, ndërprerje të

		konsiderueshme të funksionimit të një sistemi të dhënë
3	Cenueshmëri e lartë	Rrezik për jetën e banorëve; numër i lartë viktimash, ndërprerjesh të funksionimit të veprimtarive, infrastrukturave dhe shërbimeve ekonomike, problemesh shëndetësore, zhvendosjesh nga shtëpitë; humbje të mëdha financiare; parandalimi i funksionimit të një sistemi të dhënë

Shtojca IV Kriteret e pikëzimit të riskut

Tabela 8.5 _ Kriteret e pikëzimit të riskut

Pikëzimi numerik	Ndikimi	Pikëzimi i mundësisë
1	Risqet me ndikim të ulët përfshijnë: <u>Ndikimin financiar</u> Kostoja e vlerësuar nën 1 milion euro. <u>Ndikimin social</u> Është prekur 10% e popullsisë së secilës bashki. <u>Ndikimin shëndetësor</u> Ndikimi i ulët nënkupton pak shqetësime për njerëzit. Ndikime të vogla shëndetësore për një pjesë më të vogël të popullsisë. <u>Ndikimin mjedisor</u> Vetëm ndikim i ulët mjedisor – nuk ka dëme të konsiderueshme, nuk ka zona ose specie të mbrojtura të prekura dhe nuk ka zona të vogla gjeografike të prekura	Mundësia e ulët i referohet një situatë ku risku nuk ka gjasa të ndodhë për shkak të karakteristikave specifike të secilës bashki. Ose ndryshimi i klimës që mund të shkaktojë riskun është një rast ekstrem dhe që mund të ndodhë vetëm më vonë gjatë shekullit.
2	Risqet me ndikim mesatar përfshijnë: <u>Ndikimin financiar</u> Kostoja e vlerësuar mbi 1 milion euro deri në 10 milionë paunde. <u>Ndikimin social</u> Është prekur më shumë se 10% dhe më pak se 50% e popullsisë. <u>Ndikimin shëndetësor</u> Ndikimi mesatar nënkupton shqetësime më të mëdha për njerëzit. Ndikime të mëdha shëndetësore për një pjesë më të vogël të popullsisë. Ose ndikime të vogla shëndetësore për një pjesë të madhe të popullsisë. <u>Ndikimin mjedisor</u> Vetëm ndikim i ulët mjedisor – ka disa dëmtime mjedisore, nuk ka zona ose specie të mbrojtura të prekura, por një zonë gjeografike rajonale ose ndërrejonale të prekura	Mundësi mesatare, ndryshimi klimatik që shkakton riskun ka mundësi të ndodhë sipas SSP5- 8.5. Ekzistojnë disa cenueshmëri të qenësishme për secilën bashki, të cilat e bëjnë riskun më të mundshëm
3	Risqet me ndikim të lartë përfshijnë: <u>Ndikimin financiar</u> Kostoja e vlerësuar mbi 10 milionë euro. <u>Ndikimin social</u> Është prekur 50% ose më shumë e popullsisë. <u>Ndikimin shëndetësor</u> Ndikimi i lartë nënkupton shqetësime të mëdha për shumë njerëz. Ndikime të mëdha shëndetësore për një pjesë të konsiderueshme të të prekurve dhe/ose me disa raste vdekjesh. <u>Ndikimin mjedisor</u> Ndikim mjedisor në shkallë të gjerë – ka dëme mjedisore të konsiderueshme, ka zona ose specie të mbrojtura të prekura dhe/ose një zonë me shtrirje gjeografike të madhe të prekura.	Mjafton një ndryshim i vogël klimatik që risku të ndodhë. Ose risku tashmë po ndodh dhe do të rritet nga ndryshimet klimatike.

Shtojca V Lista e masave të përshtatjes të propozuara

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu			
Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Rishikimi i studimeve të mëparshme lidhur me cenueshmëritë klimatike dhe hartëzimin e përshtatjes në të gjitha bashkitë për të krijuar një hartë Cenueshmërie Klimatike për Bashkinë Përmet, duke përdorur informacionin lidhur me risqet nga përmblytjet, valët e të nxehtit, thatësit dhe të ftohtit, përfshirë: - Krijimin e një baze evidencash mbi të cilën bazohen vendimet për priorizimin e riskut dhe përshtatjen. Këtu përfshihen (a) vendosja e kriterëve të vendimmarrjes për priorizimin e riskut dhe planifikimin e përshtatjes; (b) shqyrtimi për të identifikuar dhe njohur sektorët, vendet dhe komunitetet/njerëzit, që do të jenë objekt i vlerësimit të riskut dhe (c) identifikimi dhe përzgjedhja e materialit të bazuar në fakte - Identifikimin e 'fitimeve të shpejta' dhe zbatimi i veprimeve të përshtatjes dhe përzgjedhja e metodologjisë/procedurës për përshtatje - Rishikimin e listës së banorëve të cenueshëm për të mundësuar identifikimin e atyre që mund të jenë më të rrezikuar nga skenarët e përcaktuar, dhe për të ofruar përgjigje proaktive të përshtatshme - Identifikimin e zonave prioritare për sektorin vullnetar, komunitar dhe të ndërmarrjes sociale dhe mbështetjen e çdo mase të kërkuar përshtatjeje dhe qëndrueshmërie. - Përpilimin e një inventari të aseteve dhe shërbimeve të cenueshme - Identifikimin e zonave të prekshme nga izolimi si pasojë e përmblytjeve dhe caktimi i masave për ta trajtuar këtë çështje. Përdorimin e hartave të përmblytjeve për skenarë të së ardhshmes për të identifikuar komunitetet dhe asetet që mund të jenë të cenueshme.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale Spektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër
2	Identifikimi i zonave dhe komuniteteve të izoluar si pasojë e përmblytjeve dhe ndërmarrja e masave për të reduktuar riskun, për t'u përgjigjur me gatishmëri dhe për të rritur ndërgjegjësimin dhe qëndrueshmërinë vendore ndaj ndikimeve. - Shqyrtimi i të dhënave të riskut nga përmblytjet dhe marrja në konsideratë nga këshilli bashkiak e rritjes së përmasave dhe thellësisë së përmblytjeve në projektimin, planifikimin dhe ndërtimin/realizimin e infrastrukturës së re, për të shmangur zonat e mundshme/të ardhshme të prira për t'u prekur nga përmblytjet dhe për të siguruar që infrastruktura e re të jetë e qëndrueshme ndaj risqeve të ndryshimeve klimatike - Identifikimi dhe hartëzimi i zonave të prira ndaj riskut për përmblytje të rrugëve nga ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore - Garantimi që komuniteti të jetë i informuar për ndikimet e mundshme të ndryshimeve klimatike dhe për përgjegjësitë e tij lidhur me krijimin e qëndrueshmërisë personale ndaj risqeve. Krijimi i programeve të komunitetit për qëndrueshmëri, për t'u siguruar se komunitetet vendase do të jenë më të përgatitura për ngjarjet atmosferike ekstreme më të shpeshta dhe më intensive (përmblytje, valë të nxehti, stuhi) dhe se mund të përgjigjen dhe rimëkëmben në mënyrë më efektive. - Analizimi i informacionit nga ngjarjet e kaluara dhe ndikimet e përmblytjeve për ngjarjet e ardhshme. Për shembull, shqyrtimi i hartave aktuale të përmblytjeve të zonave të cenueshme nga përmblytjet dhe identifikimi i niveleve të përmblytjeve për një sërë skenarësh të ardhshëm.	Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale	Afatmesëm

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu			
Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Vijimi i qasjes së bazuar te risku i minimizuar për zhvillime në zonat në risk për përmytje (bregdetare, baticore, lumore, nga shiu dhe ujërat nëntokësore)		
3	Kryerja e një vlerësimi të bazuar te risku duke zbatuar kriteret e vendimmarrjes për të identifikuar risqet prioritare, që duhen trajtuar, përfshirë: - Përfshirja e vlerësimit të riskut në regjistrin e riskut të korporatës dhe vlerësimi i mundësisë dhe ashpërsisë së ndodhshmërisë në shkallë kohore të përcaktuara qartë. - Kryerja e një vlerësimi të bazuar te risku duke zbatuar kriteret e vendimmarrjes për të identifikuar risqet prioritare, që duhen trajtuar.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Spektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
4	Krijimi dhe zhvillimi i një fushate ndërgjegjësimi për rolin e mjedisit natyror dhe kontributin e tij pozitiv te Përshtatja ndaj Ndryshimeve Klimatike duke reduktuar efektet e ngjarjeve atmosferike ekstreme përmes veprimeve si : - Përgatitja e strategjisë për rritjen e ndërgjegjësimi të publikut rreth rolit të Bashkisë Përmet në përgjigjen ndaj emergjencave klimatike. - Shqyrtimi i mundësisë për krijimin e grupeve të Vullnetarëve të Qëndrueshmërisë së Komunitetit, si “rojet e përmytjeve” ose “engjëjt e dëborës” në komunitet, që banorët të veprojnë si burime informacioni dhe mbështetjeje fillestare për ata që rrezikohen nga përmytjet dhe moti ekstrem. Shënjestrimi i organizatave komunitare për mbështetje shtesë - Organizimi i aktiviteteve publike për të komunikuar rolin e Përmetit në Veprimin Klimatik, inkurajimi i angazhimit të publikut dhe identifikimi i ndërtesave civile si vende për angazhimin e publikut. - Nxitja për përdorimin e tabelave informuese në zonat atraktive, turistike, të botës së egër, me peizazh natyror, të trashëgimisë kulturore dhe zonat e tjera të përshtatshme të bashkisë, për të nxitur dhe për të rritur ndërgjegjësimin lidhur me respektimin e mjedisit natyror dhe rolin e tij në përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike. - Përdorimi i projekteve edukative në shkollat ose në komunitet si mundësi për të shpërndarë informacion për ndryshimet klimatike te publiku.		Afatmesëm
5	Rishikimi i Planeve të Përmetit për Përgjigje ndaj Emergjencave, përfshirë: - Zhvillimin e një sistemi për të dokumentuar, monitoruar dhe analizuar të dhënat mbi ndikimin e ngjarjeve atmosferike ekstreme në Bashkinë Përmet. - Sigurimin që Planet e Përgjigjes ndaj Emergjencave/sistemet e paralajmërimit të rishikohen çdo vit për të pasqyruar seriozitetin në rritje të ngjarjeve klimatike, mësimet e nxjerra nga ngjarjet e së kaluarës dhe praktikatat më të mira. - Përpjekjen për të siguruar se komunikimi, sinjalizimet dhe sistemet rezervë të reaguesve ndaj emergjencave mbajnë komunikime gjatë ngjarjeve ekstreme. - Identifikimin e mësimet të nxjerra, rasteve studimore dhe programeve të trajnimit për të kuptuar dhe për t'u aftësuar mbi menaxhimin e Përgjigjes ndaj Emergjencave përballë risqeve dhe cenueshmërive në rritje nga ndryshimet klimatike.		Afatshkurtër-afatgjatë

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu			
Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
6	Sigurimi që vlerësimet rutinë të ndikimit në shëndet të kryhen si pjesë e zhvillimeve të reja. Përfshirja e veprimeve të tilla si: - Eksplorimi i potencialit për të ndërmarrë trajtime parandaluese lidhur me mirëmbajtjen gjatë dimrit të shtigjeve për këmbësorë dhe biçikleta, duke siguruar inkurajimin e udhëtimit aktiv të qëndrueshëm gjatë muajve të dimrit dhe uljen e riskut/përgjegjësisë së mundshme për dëmtime të publikut - Ofrimi i mbështetjes për reduktimin e rrëshqitjeve, pengimeve dhe rrëzimeve gjatë motit ekstrem nëpërmjet hartimit dhe zbatimit të një Strategjie Parandaluese që synon të moshuarit dhe qytetarët e cenuseshëm	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatmesëm
7	Hartimi i planeve të komunikimit për: - Rritjen e ndërgjegjësisë të pronarëve të shtëpive private për ndikimet e mundshme të ngjarjeve të ndryshimeve klimatike në strehim dhe për mënyrën se si të kujdesen më së miri për shtëpinë e tyre, me qëllim shmangien ose pakësimin e ndikimeve. - Ofrimin e komunikimeve të përmirësuar, duke përdorur parashikimet e sakta të motit, duke dhënë alarme, sinjale të paralajmërimit të hershëm, këshilla dhe mbështetje përpara ngjarjeve atmosferike ekstreme - Informimin e banorëve se si mund të reduktojnë përdorimin e ujit, duke ndihmuar në kursimin e ujit. - Informimin e Bashkisë Përmet duke përdorur parashikimet e sakta të motit, duke dhënë alarme, sinjale të paralajmërimit të hershëm, këshilla dhe mbështetje përpara ngjarjeve atmosferike ekstreme. - Promovimin nëpër shkolla të përshtatjes dhe qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike dhe promovimi i realizueshmërisë së zgjidhjeve të bazuara te natyra, për të trajtuar ndryshimet klimatike dhe për të përmirësuar biodiversitetin. - Krijimin dhe zbatimin e një fushate komunikimi, e cila detajon ndikimet që mund të kenë ndryshimet klimatike në shëndet dhe mirëqenie. - Hartimin e këshillave dhe udhëzimeve se çfarë duhet bërë nëse banorët preken nga ngjarjet atmosferike ekstreme (p.sh., përmytje, valë të të nxehtit etj.), duke u dhënë përparësi komuniteteve të cenushme, në mënyrë që të mund të përgjigjen më shpejt në rast të motit ekstrem. - Vlerësimin e zonave, që mund të jenë më të prira ndaj zjarreve në pyje dhe vendosja e sinjalistikës dhe udhëzimeve në këto zona për t'i nxitur përdoruesit që të mos e përkeqësojnë riskun, për shembull, duke ndezur skarën ose zjarre në kamping.	Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatmesëm
8	Hartimi dhe zbatimi i një plani ndryshimi të sjelljes për qytetarët, bizneset dhe komunitetet për të ndryshuar sjelljet, për të kuptuar dhe për të trajtuar më mirë ndryshimet klimatike dhe ngjarjet atmosferike ekstreme. - Sigurimi i përfitimeve (mundësive) të përbashkëta të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike për mjedisin përmes uljes së emetimeve të gazeve me efekt serrë ose reduktimit të presioneve mbi burimet dhe promovimit të përfitimeve për komunitetet.		
9	Përmirësimi i mbledhjes së të dhënave lidhur me ndikimet e ngjarjeve klimatike ekstreme, përfshirë: - Vënien në dispozicion online për publikun të dhënave për Qëndrueshmërinë e Komunitetit ndaj Motit Ekstrem Hulumtimin, grumbullimin dhe dokumentimin e ndikimeve të ngjarjeve klimatike ekstreme në Përmet.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes	Afatshkurtër-afatgjatë

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu			
Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Evidentimin e ndikimeve të ngjarjeve klimatike në ndërtesa dhe infrastrukturë kritike përmes hartëzimit në GIS, për të ndihmuar në identifikimin e rreziqeve dhe zonave të cënueshme, për të mundësuar planifikimin për përshtatje në të ardhmen. - Krijimin e një sistemi raportimi dhe shkëmbimi informacioni, që bën të mundur vlerësimin e ndikimeve të plota të ndryshimeve klimatike dhe mbështet vlerësimin e drejtë ekonomik të projekteve për përshtatje në të ardhmen. - Vazhdimin e aktivizimit të Protokollit të Emergjencave për Kushte Atmosferike të rënda gjatë periudhave të motit ekstrem, duke siguruar aksesin në strehim të personave të pastrehë. - Vazhdimin e monitorimit të niveleve të cilësisë së ajrit, duke siguruar që cilësia e ajrit do të mbetet në nivel të sigurt gjatë periudhave me temperatura të larta. Veprimet mund të përfshijnë instalimin e një stacioni të ri të monitorimit të cilësisë së ajrit nga trafikut në zona periferike	Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
11	Shfrytëzimi i verës më të gjatë dhe më të thatë duke inkurajuar zgjedhje të një mënyre jetese fleksibël për përmirësimin e shëndetit dhe të mirëqenies. Përfshirja e ndryshimeve në regjimin e punës, promovimi i përdorimit të hapësirave të jashtme ose inkurajimi i shfrytëzimit të kohës së lirë në ambiente të jashtme për t'i dhënë shtysë turizmit vendor dhe mundësive ekonomike.		Afatshkurtër
12	Inkurajimi i të gjitha grupeve të sektorit komunitar dhe vullnetar për: - Krijimin dhe zbatimin e projekteve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në nivel vendor - Paraqitjen e shprehjes së interesit nga propozime për Projektet e Veprimit Klimatik, - Eksplorimin e mënyrave se si Bashkia Përmet mund të ndihmojë grupet e cënueshme (p.sh., gratë kryefamiljare, etj.) dhe njerëzit e izoluar (të moshuarit) dhe komunitetet që të jenë më të qëndrueshme ndaj klimës. - Promovimin e çiklizmit dhe ecjes aktive në qytetin e Përmetit, duke reduktuar kështu emetimet e karbonit dhe duke përmirësuar cilësinë e ajrit. - Nxitjen e heqjes dorë nga përdorimi i makinave private përmes politikës së planifikimit të përdorimit të tokës, menaxhimit të zhvillimit dhe nismave dhe promovimeve vendore - Ndjekjen në mënyrë aktive e projekteve për reduktimin e konsumit të energjisë dhe për pakësimin e sasisë së karbonit. - Mbështetjen e identifikimit të tyre që janë më të rrezikuar nga skenarët e përcaktuar dhe për të dhënë përgjigje proaktive sipas rastit.	Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale	Afatmesëm
13	Bashkëpunimi me organizatat përkatëse qeveritare, agjencitë dhe palët e interesit për të rritur ndërgjegjësimin për ndikimet e ndryshimeve klimatike te përmbytjet dhe te cilësia e ujit, dhe të punuarit me këto palë të interesuara për krijimin dhe zbatimin e masave të përshtatjes.		Afatshkurtër-afatgjatë
14	Promovimi i zhvillimit që nxit përdorimin e energjisë elektrike të pastër, që minimizon konsumin e lëndëve djegëse fosile në Përmet, përfshirë ndërmarrjen e veprimeve si: - Angazhimi me ofruesit e energjisë dhe shërbimeve për të siguruar se infrastruktura dhe shërbimet e energjisë janë të qëndrueshme ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban	Afatgjatë

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu			
Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtpuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Marrja në konsideratë, gjatë planifikimit të ndërtesave, e masave për izolim ndaj nxehtësisë, si përdorimi i fasadave të bardha, grilave, tarracave të gjelbra, dhe teknologjive efikase të ftohjes. Futja e një sistemi raportimi dhe monitorimi për izolimin e ndërtesave, për të siguruar ndërtesa të qëndrueshme ndaj nxehtësisë. - Sigurimi se programet e rinovimit të banesave, që kërkojnë krahas realizimit të objektivave të eficiencës së energjisë, përfshijnë masat e përshtatjes aty ku është e mundur, të tilla si masat për eficiencën e ujit, opsionet e hijezimit, ajrimi më i mirë për reduktimin e riskut të mbixhjes dhe për përmirësimin e cilësisë së ajrit në ambientet e brendshme, etj. Këtu mund të përfshihen ajrimi natyror për të përmirësuar performancën termike dhe për të garantuar rehati gjatë valëve të të nxehtë, gjelbërimi natyror, shtresat reflektuese për soleta, trotualet e depërtueshëm nga uji dhe grumbullimi i ujërave të shiut për të reduktuar përdorimin e ujërave të ëmbla. - Termoizolimi i të gjitha objekteve publike, veçanërisht shkollave, kopshteve dhe çerdheve	dhe Territorial	
15	Hartimi dhe zbatimi i vlerësimit të riskut dhe planit korrigjues për identifikimin e stokut të ndërtesave të Përmetit dhe integrimi i proceseve vendimmarrëse për programet e infrastrukturës rrugore; projektimi, planifikimi dhe mirëmbajtja. Vlerësimet e riskut do të përfshijnë: - Mbledhjen dhe krahasimin e të dhënave historike mbi ngjarjet e motit për rajonin e Bashkisë Përmet; - Mbledhjen dhe vlerësimin e të dhënave ndërkombëtare dhe kombëtare mbi regjimet e parashikuara klimatike dhe risqet e mundshme për Përmetin	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatmesëm
16	Mbrojtja dhe shfrytëzimi i përfitimeve në lidhje me turizmin dhe kapitalin natyror dhe kulturor; Përfundimi i vlerësimit të riskut klimatik dhe cenueshmërisë së objekteve kulturore Identifikimi i masave për rritjen e qëndrueshmërisë së ndërtesave të trashëgimisë/historike, në pronësi dhe në operim të Bashkisë Përmet, ndaj ngjarjeve atmosferike ekstreme.		Afatshkurtër-afatmesëm
17	Rishikimi i planeve të lëvizshmërisë urbane të qëndrueshme për Përmetin.		Afatmesëm-afatgjatë
18	Hartimi i një plani të dedikuar zhvillimi për turizmin në burimet e ujërave termale të Bënjës		Afatshkurtër-afatmesëm

A.2 *Infrastruktura*

A.2 Infrastruktura			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve infrastrukturore në Bashkinë Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Përfshirja e konsideratave klimatike në projektimin, planifikimin dhe ndërtimin e të gjitha projekteve infrastrukturore të ndërmarra nga Bashkia Përmet, për të reduktuar cenueshmërinë e Bashkisë Përmet nga ndikimet e ndryshimeve klimatike. Veprimet e mundshme përfshijnë: - Menaxhimin e riskut për kullimin e ujërave sipërfaqësore gjatë ngjarjeve ekstreme të reshjeve të shiut. Rishikimin e kërkesave të projektimit për sisteme kullimi urbane të qëndrueshme në kuadër të planifikimit të Përmetit. - Zbatimin e Udhëzuesit të Planifikimit për Përmytjet dhe praktikave më të mira për zvogëlimin e riskut të zhvillimeve të reja nga përmytjet bregdetare, lumore, përmytjet nga reshjet ose ujërat nëntokësore. - Promovimin e projektimit dhe ndërtimit cilësor me aftësi ripërtëritëse dhe qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike. - Përfshirjen e rolit të mjedisit natyror për promovimin e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike përmes promovimit të infrastrukturës së gjelbër, të tilla si tarracat dhe muret e gjelbra në vende të përshtatshme. - Promovimin e projektimit dhe ndërtimit të zhvillimeve të reja për të krijuar lagje me karbon të ulët dhe me mundësi për shëtitje, si dhe hapësira pune me infrastrukturë të gjelbër dhe blu të cilësisë së lartë. - Mbrojtjen e ambienteve të hapura, me infrastrukturë shumëfunktionale të gjelbër dhe blu, me lidhje me rrjetin më të gjerë të ambienteve të hapura dhe habitateve.	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatgjatë
2	Kryerja e një vlerësimi të riskut të ndikimeve të mundshme të ndryshimeve klimatike dhe efektit të tyre në infrastrukturën kryesore, si dhe përdorimi i tij për të hartuar politikën për përshtatje dhe për të regjistruar ndikimet e ngjarjeve atmosferike ekstreme në Infrastrukturën Rrugore - Krijimi i një sistemi për të dokumentuar, monitoruar dhe analizuar infrastrukturën e cenueshme nga ndikimet e ndryshimeve klimatike/ngjarjeve atmosferike ekstreme, përfshirë rrugët, urat, hapësirat për ecje dhe çiklizëm, linjat hekurudhore dhe të autobusëve, përmes veprimeve të mëposhtme: - Kryerja e një vlerësimi të riskut dhe cenueshmërisë së infrastrukturës rrugore të Përmetit dhe nxitja e ndërmarrjes së planeve të veprimit për paralajmërimin për përmytje në zona me risk të lartë - Shqyrtimi i informacionit të disponueshëm për ngjarjet e së kaluarës dhe sistemeve ekzistuese të menaxhimit të aseteve - Përpilimi i një inventari për infrastrukturën e cenueshme për të ndihmuar me priorizimin e punëve dhe për të hartuar planet e priorizimit të rrugëve - Përcaktimi i një procedure për vlerësimet e integritetit strukturor të infrastrukturës pas ngjarjeve atmosferike ekstreme - Komunikimi me palët e jashtme të interesit për asetet, që kërkojnë gjatë një ngjarjeje atmosferike ekstreme, si borëpastruese, zhavorr dhe kripë, sinjalistikë dhe ndriçim i lëvizshëm për emergjenca, gjeneratorë rezervë të energjisë elektrike, barriera të lëvizshme për përmytjen, pompa, etj. - Hartimi i një plani transporti për një ngjarje atmosferike të rëndë dhe shpërndarjes së tij te palët e jashtme përkatëse të interesit	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
3	Krijimi i një Regjistri Risku dhe Mundësish dhe i një kuadri menaxhues për të gjitha infrastrukturën dhe ndërtesat kritike në pronësi të Bashkisë	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit,	Afatmesëm -

A.2 Infrastruktura			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve infrastrukturore në Bashkinë Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	Përmet, përfshirë rrugët, ndërtesat, infrastrukturën e TI-së, pajisjet kritike, mbetjet, përmes nismave si: - Ndërmarrja e Vlerësimit të Riskut të infrastrukturës ekzistuese rrugore/të transportit të zonat e cënueshme për të identifikuar seriozitetin e risqeve të ndryshimeve klimatike për funksionimin dhe gjendjen e tyre. - Hartimi i një regjistri, që përfshin shpeshtësinë dhe ndikimet e mundshme të ndryshimeve klimatike në infrastrukturën kritike. - Zbatimi i një plani monitorimi për të inspektuar integritetin e infrastrukturës ekzistuese. - Përfshirja e konsideratave klimatike në projektimin, planifikimin, ndërtimin dhe mirëmbajtjen e të gjitha rrugëve, trotuareve, urave dhe projekteve të tjera ndërtimore - Hartimi i udhëzuesit të projektimit për projektet e mëdha të investimeve kapitale, që përcaktojnë mënyrën e përdorimit të parashikimeve klimatike specifike rajonale dhe të opsioneve të përshtatjes. - Identifikimi i planeve rezervë dhe të emergjencës për ngjarjet klimatike, që mund të ndikojnë te infrastruktura kritike. - Përditësimi/zhvillimi i bazës së të dhënave për hartëzimin e riskut, pasi zonat e njohura për përmbytje po zgjerohen gjithnjë e më shumë në të gjithë Bashkinë Përmet. - Hartimi i Regjistrit të Infrastrukturës së Mbrojtjes nga Përmbytjet dhe Planet e Menaxhimit.	Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes	afatgjatë
4	Krijimi i Regjistrit për Riskun dhe Mundësitë për mbrojtjen e infrastrukturës nga përmbytjet. - Testimi i përdorimit të teknologjisë së sensorëve në distancë për vlerësimin e zonave të njohura për përmbytje në të gjithë rrjetin e autostradave dhe në bashki, për të ndërmarrë veprime përpara ngjarjeve të rënda të reshjeve të shiut - Kryerja e Vlerësimeve të Riskut për Përmbytje, specifike për zonën, për infrastrukturën dhe ndërtesat e reja, që shërbejnë për të hartuar vendimet e planifikimit dhe kërkesat e duhura të përshtatjes, duke siguruar që në zhvillimet e reja për sistemet e kullimit të ujërave të shiut të merren parasysh ndikimet e mundshme të ardhshme të ndryshimeve klimatike në projektimet e tyre, përfshirë përdorimin e sistemeve të qëndrueshme të kullimit urban. - Hartimi i Planeve për Menaxhimin e Ujërave Sipërfaqësore, në mënyrë që të menaxhohen risqet për përmbytje nga ujërat sipërfaqësore në zonat e identikuara. - Identifikimi dhe hartimi i një regjistri për infrastrukturën ekzistuese fizike dhe jo fizike të mbrojtjes nga përmbytjet në Përmet. - Rishikimi i qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike dhe vlerësimi i riskut, duke marrë parasysh gjendjen e infrastrukturës së mbrojtjes nga përmbytjet, kapacitetin e projektimit dhe cënueshmërinë e receptorëve nëse infrastruktura dështon. - Krijimi dhe zbatimi i protokolleve për vlerësimet e integritetit strukturor të infrastrukturës së mbrojtjes nga përmbytjet pas ngjarjeve ekstreme. - Krijimi i një programi mirëmbajtjeje për ruajtjen e integritetit të infrastrukturës. - Identifikimi i zhvillimeve të zonat prioritare të riskut për përmbytje dhe pikat e nxehta në të gjithë bashkinë dhe testimi i përdorimit të teknologjisë së sensorëve në distancë për vlerësimin e zonave të njohura për përmbytje në të gjithë rrjetin e autostradave dhe në bashki, për		Afatmesëm-afatgjatë

A.2 Infrastruktura			
Për të rritur qëndrueshmërinë e asetëve infrastrukturore në Bashkinë Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	të ndërmarrë veprime përpara ngjarjeve të rënda të reshjeve të shiut. - Hartimi i planeve të rrugëve alternative në rast përmbytjeje për të minimizuar ndërprerjen e shërbimeve. - Prioritizimi i projekteve për reduktimin e riskut për përmbytje dhe sigurimi i hartëzimit të detajuar të zonave të prira ndaj riskut për përmbytje nga ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore. - Vazhdimi i zhvillimit të bazës së të dhënave për hartëzimin e riskut për përmbytje, pasi zonat e njohura për përmbytje po zgjerohen gjithnjë e më shumë në të gjithë bashkinë. Prioritizimi i zonave sipas një hierarkie risku për të ndihmuar në mobilizimin e burimeve gjatë ngjarjeve të rënda të reshjeve të shiut - Vlerësimi dhe forcimi i këmbëve të urave, që rrezikohen të dëmtohen nga përmbytjet. - Garantimi se sistemet e duhura të kullimit të ujërave të shiut për zhvillime të reja ofrojnë siguri për ndikime të mundshme të ndryshimeve klimatike në të ardhmen. - Krijimi i një sistemi për përmirësimin e rrjeteve të kullimit, përfshirë ndarjen e kanalizimeve dhe ujërave sipërfaqësore për të shtuar kapacitetet për qëndrueshmëri.		
5	Identifikimi se cilat sisteme monitorimi janë tashmë në funksion në infrastrukturën rrugore të identifikuar më lart, si rilevimet e kushteve të shtrimit të rrugëve dhe kërkesat e fushëveprimit për sistemet e reja të monitorimit. Veprimet përfshijnë: - Kryerjen e Auditimit të Energjisë dhe Modelimit të Energjisë së Ndërtesave të Përmetit për të shmangur ndikimin e mbinxehjes dhe për të adresuar çështjen e përthithjes së energjisë diellore për të reduktuar mbinxehjen e ndërtesave dhe përdorimin e energjisë për ftohje	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
6	Hartimi i një Plani Vijimësie të Biznesit për të identifikuar dhe adresuar në mënyrë specifike ndikimet që lidhen me ngjarjet atmosferike ekstreme në të gjitha funksionet/shërbimet e Bashkisë Përmet dhe për të eksploruar mundësitë për rritje të qëndrueshmërisë. Këtu përfshihen veprime të tilla si: - Përgatitja për ndikimet në ndërprerjen e shërbimit dhe minimizimi i tyre; - Vlerësimi i infrastrukturës së sistemeve rezervë të Bashkisë Përmet (përfshirë procedurat rezervë për ndërprerjet e energjisë elektrike) për të siguruar qëndrueshmëri. - Shqyrtimi i potencialit për zgjidhje të bazuara në teknologji për koordinimin e përgjigjeve ndaj ngjarjeve klimatike në fushat e TIK-ut dhe GIS-it. - Kryerja e një vlerësimi të riskut të ndikimeve të mundshme të ndryshimeve klimatike dhe efektit të tyre në infrastrukturën kryesore, si dhe përdorimi i tij për të hartuar politikën e Përmetit për përshtatje. - Vlerësimi i ndikimeve të ngjarjeve klimatike gjatë vizitave të punës në ambiente të hapura/në terren dhe i ndikimeve në afatet dhe nivelet e ofrimit të shërbimit. - Vlerësimi i ambienteve të punës për stafin gjatë ngjarjeve atmosferike ekstreme dhe rishikimi i mënyrave të mundshme për të ruajtur kushtet		Afatmesëm

A.2 Infrastruktura			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve infrastrukturore në Bashkinë Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	e sigurtat të punës, si dhe sigurimi i vendndodhjeve alternative të punës. - Hartimi i planeve për mobilizimin dhe disponueshmërinë e stafit për shkak të kufizimeve të udhëtimit.		
6	Hartimi i një plani shërbimi për të mobilizuar burime për ruajtjen e qëndrueshmërisë së rrjetit të autostradave dhe vendeve kritike në territorin e bashkisë gjatë gjithë muajve të dimrit, përfshirë: - Rishikimin e Politikës për Shërbimin e Mirëmbajtjes gjatë Dimrit/Planit për Kushtet e Rënda Atmosferike dhe hartimi i një plani shërbimi për të mobilizuar burime për ruajtjen e qëndrueshmërisë së rrjetit të infrastrukturës dhe vendeve kritike në territorin e bashkisë gjatë gjithë muajve të dimrit. - Krijimin e një qasjeje të drejtuar nga intelijenca për të prioritetizuar pastrimin e autostradës, veçanërisht në zonat me rënie të madhe gjethesh ose ku kanalet kulluese janë më të bllokuara me lym për shkak të topografisë përreth ose llojit të tokës përmes së cilës uji derdhet në rrjet. - Kryerjen e një studimi për të identifikuar llojet e motit ekstrem, që do të prekin zona të ndryshme të rrjetit të autostradave dhe infrastrukturës kritike. - Identifikimin e pjesëve të rrjetit/infrastrukturës, që kanë nevojë për shtim të qëndrueshmërisë. - Shqyrtimin e qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike të materialeve të përdorura për ndërtimin dhe mirëmbajtjen e rrugëve.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatmesëm-afatgjatë
7	Vlerësimi i politikës së Bashkisë Përmet për lëvizjen e automjeteve dhe kryerja e vlerësimeve të përshtatshmërisë së automjeteve për funksionimin efektiv në kushte sfiduese. Nxitja e politikës për mbështetjen dhe zhvillimin e Infrastrukturës së karikimit të Automjeteve Elektrike (EV) të Zonat në pronësi dhe në përdorim të Bashkisë Përmet. - Mbështetja për vënien në dispozicion të automjeteve elektrike dhe infrastrukturës së karikimit të tyre, si dhe infrastrukturës përkatëse në qytetin e Përmetit, duke filluar me autoveturat e mjeteve të Bashkisë Përmet.		Afatmesëm-afatgjatë
8	Kryerja e një Vlerësimi Risku për ndikimet e mundshme të ndryshimeve klimatike në objektet e menaxhimit të mbetjeve të Përmetit, për të identifikuar vendet dhe proceset më të prekura nga ndryshimet klimatike dhe për të përpiluar planet e duhura të veprimit për të trajtuar ndikimet e mundshme.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes	Afatmesëm
9	Bashkëpunimi me kompaninë e furnizimit me ujë të pijshëm dhe e ujërave të zeza për të garantuar që sistemet janë të qëndrueshme për të parandaluar kontaminimin e kryqëzuar gjatë ngjarjeve të zgjatura të përmytjeve; auditimi i sistemeve dhe i mirëmbajtjes parandaluese.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes	Afatshkurtër-afatmesëm
10	Rishikimi i planeve ekzistuese të kontigjencave dhe emergjencave civile, që trajtojnë ngjarjet atmosferike të rënda, veçanërisht lidhur me informacione për udhëtimet dhe motin, si dhe për mbështetjen e njerëzve më të cënueshëm në të gjithë bashkinë.		Afatshkurtër

A.3 *Biznesi dhe industria*

Biznesi dhe industria			
Për të identifikuar dhe çuar përpara mundësitë nëpërmjet përpjekjeve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Hartimi i një Plani Vijimësie të Biznesit për të identifikuar dhe adresuar ndikimet që lidhen me ngjarjet atmosferike ekstreme në të gjitha funksionet/shërbimet e Bashkisë Përmet dhe për të zbatuar masa për mbajtjen e një niveli të pranueshëm shërbimi, përfshirë: - Mbështetjen e punës me bizneset për përshtatjen dhe qëndrueshmërinë, përmes shfaqjes së praktikave më të mira në të gjithë industrinë dhe punës së zbatuar nga bashkia. - Komunikimin e çështjeve strategjike me komunitetin e biznesit, duke ofruar trajnime dhe këshilla për kryerjen e kontrollit të Qëndrueshmërisë së Biznesit, për t'u siguruar se bizneset mund të reagojnë mirë ndaj presioneve të jashtme si moti ekstrem. - Angazhimin me bizneset vendore për të siguruar se në planet e bizneseve janë përfshirë masat dhe plani i veprimit për përshtatje, duke vënë theksin te masat për përshtatje dhe qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike, sipas rastit.	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
2	Krijimi i një programi ndërgjegjësimi mbi ndryshimet klimatike për bizneset dhe startup-et për: - Informimin e tyre lidhur me masat për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike, që mund të integrohen në aktivitetet e biznesit. - Identifikimin e mbështetjes së biznesit dhe opsionet e financimit për bizneset, që kërkojnë të jenë më të qëndrueshme ndaj ngjarjeve të ndryshimeve klimatike. - Edukimin e bizneseve vendore lidhur me rëndësinë e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike. - Promovimin e përshtatjes përmes ofrimit të këshillave dhe mbështetjes së bizneseve dhe organizatave vendore për përshtatje dhe ndërmarrjen e kërkimeve për trajtimin e sfidave të ndryshimeve klimatike. (Disa shembuj janë hulumtimi dhe hartëzimi i zonave që konsiderohen të dobishme për përdorim si kompensime vendore të karbonit përmes sekuestrimit të karbonit) - Komunikimin e çështjeve strategjike me komunitetin e biznesit, duke ofruar trajnime dhe këshilla për kryerjen e kontrollit të Qëndrueshmërisë së Biznesit, për t'u siguruar se bizneset mund të reagojnë mirë ndaj presioneve të jashtme si moti ekstrem. - Përfshirjen e konsideratave të ndryshimeve klimatike te praktikatat dhe operacionet ekzistuese të biznesit dhe zhvillimin e ideve ekzistuese dhe të reja, që synojnë të shfrytëzojnë mundësitë lidhur me përparimet mjedisore dhe teknologjike, që mbështesin kalimin te karboni i ulët. - Bashkëpunimin dhe të punuarit me bizneset për kërkimin e ideve të reja për të njohur risqet e ndryshimeve klimatike dhe mënyrat e ndërtimit të qëndrueshmërisë afatgjatë - Shfaqjen e praktikave më të mira në të gjithë industrinë dhe përmes punës së zbatuar nga Bashkia Përmet.		Afatshkurtër-afatmesëm
3	Sigurimi që për të gjitha zhvillimet e reja tregtare të kërkohej përfshirja e një sistemi të qëndrueshëm të kullimit urban.		Afatmesëm
4	Zbatimi i Strategjisë së Riskut dhe Mundësive për Kulturën dhe Trashëgiminë, duke përfshirë veprime për: - Hartimin e një regjistri për vendet e trashëgimisë dhe kulturës në Përmet, i cili do të marrë parasysh ndikimet dhe çdo mundësi potenciale nga ndryshimet klimatike, përfshirë ndikimet indirekte në komunitetet dhe identitetin e tyre kulturor. - Monitorimin e efekteve të ndryshimeve klimatike në zonat kulturore dhe të trashëgimisë në Përmet, që përmes politikave kombëtare dhe	Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Shërbimeve Sociale Sektori i Arsimit dhe Turizmit	Afatshkurtër-afatmesëm

Biznesi dhe industria			
Për të identifikuar dhe çuar përpara mundësitë nëpërmjet përpjekjeve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	vendore për përshtatje dhe menaxhim të hartohen programet e përshtatshme për mirëmbajtje dhe riparim. - Krijimin e një regjistri risku për asetet natyrore, kulturore dhe të trashëgimisë së ndërtuar nga njeriu. - Prezantimin e 'kontabilitetit të kapitalit natyror', që i jep trashëgimisë natyrore një vlerë monetare në sajë të lidhjes së saj me turizmin dhe shëndetin e mirëqenien e përgjithshme.		
5	Hartimi i regjistrit të Riskut dhe Mundësive për Turizmin, duke përfshirë veprime për: - Analizimin e potencialit për humbjen e burimeve turistike si pasojë e ndikimeve të vendet e trashëgimisë, kulturore dhe atraktive, si dhe përcaktimin e çdo mundësie potenciale, që mund të vijë nga ndryshimet klimatike. - Kryerjen e analizës kosto-përfitim të investimeve për përshtatje për vendet me risk të lartë, të cilat janë gjithashtu prioritet për turizmin, dhe hartimin e planit strategjik të investimit për përshtatjen e burimeve turistike me risqet dhe mundësitë e identifikuar.	Sektori i Arsimit dhe Turizmit	Afatshkurtër-afatmesëm
6	Identifikimi i zonave prioritare për sektorin vullnetar, komunitar dhe të ndërmarrjes sociale (VSCE) dhe mbështetja e çdo mase të kërkuar përshtatjeje dhe qëndrueshmërie.		Afatmesëm-afatgjatë
7	Sigurimi se të gjithë sektorët dhe bizneset, që kërkojnë leje mjedisore, për aktivitete që përfshijnë substanca mundësisht të dëmshme, punime me çimento, pika karburantesh, i vlerësojnë të gjitha ndikimet e ndryshimeve klimatike për funksionimin e tyre.		Afatgjatë
8	Nxitja e qëndrueshmërisë përmes zinxhirit dhe proceseve të furnizimit të prokurimit dhe komisionimit të Bashkisë Përmet, për të ndihmuar Bashkinë Përmet të promovojë sektorin vullnetar, komunitar dhe të ndërmarrjes sociale, duke përfshirë veprime për: - Përmirësimin e provave dhe të kuptuarit të risqeve ndërvepruese dhe të njëpasnjëshme, duke i përfshirë në të gjithë zinxhirin e furnizimit.		Afatmesëm
9	Përmirësimi dhe përshtatja e nevojave turistike me burimet termale në Bënjë		Afatshkurtër-afatmesëm
10	Përshtatja e strukturave pritëse ndaj ndryshimeve të mundshme klimatike përmes ndërhyrjes së gjelbër dhe monitorimi i strukturave të reja që janë ndërtuar për të qenë ekologjikisht të qëndrueshme		Afatshkurtër-afatmesëm
11	Shërbimi si lehtësues në prezantimin e Pagesave për Shërbimet e Ekosistemit (PES), veçanërisht në sektorin e bujqësisë, për të kontribuar te një strategji e qëndrueshme financimi.	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatmesëm-afatgjatë
12	Zhvillimi i nismave të tjera për financimin mbi klimën, të tilla si modeli i koncesionit të tarifave të hyrjes, lejet e hyrjes, miratimi i zhvillimit dhe dhënia e kredive të kushtëzuara për zhvillimin e strategjisë së financimit të qëndrueshëm	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatmesëm-afatgjatë

Biznesi dhe industria			
Për të identifikuar dhe çuar përpara mundësitë nëpërmjet përpjekjeve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Përmet			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
13	Përmirësimi i bashkëpunimit me akademinë në mënyrë që të shkëmbehen praktikat dhe njohuritë më të mira	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatmesëm
14	Mbështetja e bizneseve për prezantimin e sektorëve të menaxhimit të riskut në kompanitë të tyre, veçanërisht në kompanitë e mëdha	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatmesëm

A.4 Mjedisi natyror

A.4 Mjedisi natyror			
Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Përmet dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Mbështetja dhe Ruajtja e Biodiversitetit për vlerën e tij të brendshme në mjedisin natyror dhe ndërveprimin e tij me klimën e Përmetit. - Zbatimi i masave ekologjike natyrore në zhvillimet e reja (dhe për rinovimin e atyre ekzistuese), të tilla si përdorimi i elementeve natyrore (p.sh., pemët e rrugëve, tarracat e gjelbra, kopshtet që grumbullojnë ujë dhe shiut, etj.) dhe materialeve të tjera (si trotualet e depërtueshme nga uji). - Hartimi dhe përshtatja e Strategjisë së Infrastrukturës së Gjelbër për të siguruar praninë e më shumë habitateve dhe habitateve të përmirësuara. Garantimi që hapësirat e gjelbra të sigurojnë gjithashtu përmirësime të biodiversitetit dhe promovimi i efikasitetit të efikasitetit të energjisë, zgjidhjeve të energjisë së rinovueshme dhe masave të ruajtjes së ujit në zhvillimet e reja, si dhe promovimi i tarracave, mureve dhe oborreve të gjelbra. - Hartimi i Udhëzimeve në Planet e Zhvillimit të Përmetit për të promovuar infrastrukturën e gjelbër, siç është: (a) miratimi i projektplanit të zhvillimit të qytetit dhe përfshirja e mbështetjes për infrastrukturën e gjelbër dhe zgjidhjet e bazuara në natyrë; (b) zhvillimi i standardeve për mbështetjen e sigurimit të infrastrukturës së gjelbër, si SUDS dhe; (c) rekrutimi i përgjegjësve për pemët - Hartimi dhe miratimi i një Strategjie Peizazhi për të siguruar që planifikimi strategjik i peizazhit të marrë parasysh ndryshimet klimatike. - Eksplorimi i mundësive të rritjes së vëllimit të hapësirave të gjelbra dhe sistemeve të qëndrueshme të kullimit urban (SUDS) në të gjithë Bashkinë Përmet, për të reduktuar riskun për përmblytje të komuniteteve nga ngjarjet ekstreme të reshjeve të shiut - Mbledhja e të dhënave mbi ndikimet e ngjarjeve ekstreme të reshjeve në burimet ujore.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Pylltarisë	Afatshkurtër-afatmesëm

A.4 Mjedisi natyror

Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Përmet dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore

Nr.	Veprimi	Drejtuksi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Garantimi që SUDS-të të përfshihen në politikën e planifikimit për zhvillimet e reja dhe në punët inxhinierike që do të kryhen në infrastrukturën ekzistuese. - Mbrojtja dhe përmirësimi i hapësirave të gjelbra dhe të hapura, habitateve dhe korridoreve ekologjike nëpërmjet projekteve të peizazhit, si dhe promovimin e zgjidhjeve të bazuara te natyra. Vlerësimi i qëndrueshmërisë së parqeve urbane dhe hapësirave të gjelbra të Bashkisë Përmet, duke marrë parasysh si biodiversitetin ashtu edhe përdoruesit. - Përfshirjen e zgjidhjeve të infrastrukturës së gjelbër si një mjet për të mbështetur biodiversitetin, për të zbutur stresin e të nxehtit, për të ruajtur ujin, për të lehtësuar përmbytjet, si dhe për përfitime më të gjera mjedisore. - Eksplorimin e mënyrave për të rritur gamën e specieve të bimëve me qëllim shtimin e burimeve ushqimore dhe habitateve për pjalmuesit - Mbrojtja dhe kujdesi për ekosistemet ekzistuese dhe natyrore dhe sigurimi i përfshirjes së skemave të përshtatshme të peizazhit dhe mbjelljes në projektet infrastrukturore dhe komunitare. - Promovimi i përfitimeve më të gjera të infrastrukturës së gjelbër sikurse sigurimi i hijezimit për lehtësimin e stresit të të nxehtit, mbështetja e biodiversitetit, sigurimi i ruajtjes së ujit dhe lehtësimi i përmbytjeve, si dhe përmirësimi i cilësisë së ajrit. - Instalimi i një stacion të ri monitorimi të cilësisë së ajrit nga trafiku në zonat urbane - Zhvillimi i mekanizmave dhe kanaleve të komunikimit për të siguruar që përshtatja dhe infrastruktura e gjelbër promovohen dhe përfshihen në punimet e ardhshme të zhvillimit dhe mirëmbajtjes, duke realizuar projekte infrastrukturore dhe ndërtimore cilësore, miqësore me klimën dhe të përshtatura. - Sigurimi që të mirëmbahen dhe mbrohen zonat e përshtatshme buferike për të shmangur ndikimet e mundshme në habitatet e përcaktuara, ose speciet dhe habitatet e mbrojtura, dhe për të mbrojtur dhe përmirësuar biodiversitetin më të gjerë. - Identifikimi i vendeve ose projekteve për gjelbërim të përkohshëm në tokë të lirë dhe të braktisur.		
2	Monitorimi i rrëshqitjes së dheut në zona të ndjeshme si Lipivani, Strëmbeci, Kankoli, Miçani, Odriçani, etj.		
3	Hartimi/rishikimi i Planit të Menaxhimit të Biodiversitetit të Përmetit dhe i projekteve specifike për zonën për t'u siguruar se janë identifikuar dhe janë marrë parasysh risqet nga ndryshimet klimatike, përfshirë një vlerësim të ndryshimeve të sezonalitetit, përfshirë: - Zhvillimin e një strategjie vendore për ofrimin e 10% të fitimit neto të biodiversitetit në kushtet e reja ne te ardhmen. - Mbrojtjen dhe përmirësimin e ambienteve të gjelbra të hapura, habitateve dhe korridoreve ekologjike në nivel peizazhi nëpërmjet projekteve të peizazhit, duke zbatuar një skemë zhvilluesi me Fitim Neto të Biodiversitetit. - Promovimin e integritetit të biodiversitetit në zhvillime. - Instalimin e sinjalistikës së trashëgimisë së biodiversitetit në zonat e të gjitha projekteve të ruajtjes në Përmet - Integrimi i masave të përshtatjes, sipas nevojës, si mbjellja strategjike e pemëve, ujitja e livadheve, ndryshimi i regjimit të kositjes, instalimi i çezmave të ujit të pijshëm dhe mbjellja e specieve bimore më rezistente ndaj thatësisë.	Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Spektori i Pyltarisë	Afatmesëm

A.4 Mjedisi natyror

Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Përmet dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Sigurimin që sipërfaqet e gjelbra dhe pemët të thithin më shumë CO2 dhe të përshtaten me klimën për të siguruar jetëgjatësi gjatë gjithë vitit.		
4	Zhvillimi i një programi për mbjelljen e pemëve për rrugët dhe sigurimi i specieve që mund të përballojnë kushtet atmosferike ekstreme në lidhje me temperaturën dhe nivelin e reshjeve. Në këtë mënyrë pemët do të përdoren për qëllime freskimi në zona të caktuara të botës së egër, në të gjithë Bashkinë Përmet. Këtu mund të përfshihen veprime si: - Mbështetja dhe përmirësimi i një programi për mbjellje të shkurreve dhe pemëve vendase në qytetin e Përmetit në kuadër të një fushate ndërgjegjësimi për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike. - Zhvillimi i një procesi studimi mbi pemët për të përcaktuar punimet e nevojshme për minimizimin e riskut. - Zhvillimi i nismave, që synojnë nxitjen e mjedisit natyror në Përmet. Nismat mund të përfshijnë raportet e inspektimit të gardheve mbrojtëse natyrore, planet e menaxhimit të ekonomive pyjore, nismën 'Pa Kositje' (regjimi i reduktuar i prerjes së barit) dhe raportin e inspektimit të pemëve. - Hartimi i një regjistri zyrtar për tarracat e gjelbra dhe caktimi i objektivave për përfshirjen e tyre në zhvillimet e reja - Mbrojtja e pemëve ekzistuese, rritja e mbulimit me pemë, identifikimi i vendeve të reja për mbjellje shtesë të pemëve për përmirësimin e mjedisit natyror dhe biodiversitetit dhe mbrojtjen e pemëve në tokë private. Mbështetja e mbjelljes së specieve vendase. - Identifikimi i korridoreve të mundshme ekologjike dhe i problematikave të lidhjes ndërmjet zonave. Si shembull mund të përmendim identifikimin e vendndodhjeve, si përmishtet urbane, parcelat, tarracat dhe muret e gjelbra, për të krijuar habitate të reja për florën dhe faunën vendase, që do të ndihmojnë në eliminimin e ndikimeve “të ishullit të të nxehtit urban”. - Sigurimi i shpërndarjes së tij në mënyrë të dobishme për biodiversitetin, duke rritur njëkohësisht sekuestrimin e karbonit. - Vëzhgimi i pemëve dhe strukturave që janë të cenueshme nga erërat e forta dhe që mund të paraqesin risk dëmtimi nëse shemben/bien gjatë erërave të forta. Megjithatë, duhet t'u jepet prioritet masave parandaluese. - Përfitimi nga prezantimi i programeve vendore të mbjelljes së pemëve, duke siguruar se të gjitha skemat kontribuojnë te objektivat e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, si për shembull ato që ndihmojnë në reduktimin e riskut nga përmbytjet dhe në ftohjen urbane. - Krijimi i një hartë të pemëve në zonat urbane të Përmetit për të krijuar një bazë të dhënash të pemëve në hapësirat e gjelbra publike - Rigjenerimi i pyjeve të Përmetit - pyllëzimi i ri përmes mbjelljes së fidanëve për të mundësuar përmirësimin e pyllëzimit, dhe hartimi i një plani zbatimi/planeve përgatitore për të minimizuar ndikimin e zjarreve në pyje me qasje të reja për kultivimin e llojeve të ndryshme të pyjeve, që do të ulin ndikimin e zjarreve.	Sektori i Pylltarisë	Afatmesëm-afatgjatë
5	Përgatitja e një Plani/Programi për Menaxhimin e Specieve Invazive për: - Monitorimin dhe kontrollin e përhapjes së specieve të huaja invazive		Afatshkurtër-afatmesëm

A.4 Mjedisi natyror

Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Përmet dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Identifikimin dhe trajtimin e specieve të dëmshme invazive, veçanërisht të atyre që paraqesin risk për shëndetin publik. - Sigurimin se janë identifikuar risqet përkatëse nga ndryshimet klimatike dhe speciet invazive, përhapja e të cilave lidhet me ndryshimet klimatike, dhe se janë zhvilluar teknika të përshtatshme menaxhimi për kontrollin e tyre. - Monitorimin e përhapjes së specieve invazive tokësore dhe ujore në kontekstin e ndryshimeve klimatike dhe kontrollimin e specieve invazive aty ku përhapja e tyre konsiderohet problematike. - Eksplorimin e metodave më miqësore me mjedisin për vënien në kontroll të rritjes së barërave të këqija dhe për reduktimin e përhapjes së specieve invazive.		
6	Prioritizimi i masave për përshtatje, si përmirësimi i sistemit të kullimit, integrimi i infrastrukturës së gjelbër dhe vendet për freskim si: burime uji dhe stola me hije në rrugët më të frekuentuara për ecje dhe çiklizëm në të gjithë Bashkinë Përmet. - Prioritizimi i zonave për rehabilitimin e rrjeteve të ujësjes. - Zbatimi i një Plani për Menaxhimin e Aseteve (për trajtimin e ujit) përmes një Programi të Mirëmbajtjes së Aseteve për impiantin me qëllim përmirësimin e mirëmbajtjes dhe operacioneve të impiantit. - Marrja në konsideratë dhe shqyrtimi i përdorimit të masave ruajtje natyrore të ujit në zona të caktuara të përshtatshme si një metodë për menaxhimin e riskut për përmytje, përmirësimin e cilësisë së ujit, përmirësimin e biodiversitetit, menaxhimin e tokës dhe sedimenteve dhe krijimin e zonave atraktive të reja ose shtesë. - Marrja në konsideratë e zëvendësimit/riparimit për të kapërcyer tharjen e puseve/lumenjve nga thatësira. - Rishikimi i regjimeve ekzistuese të mirëmbajtjes së grykave dhe aseteve të kullimit në autostrada, duke identifikuar zonat prioritare	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Pylltarisë	
7	Përgatitja e një plani qëndrueshmërie për vënien në kontroll të infektiveve nga parazitët, insektet dhe speciet invazive, që lidhen me të nxehtin.		Afatmesëm
8	Sigurimi i konvertimit në shkallë të gjerë të ish-zonave industriale. Aty ku zona të tilla nuk janë të përshtatshme për zhvillim, të merren parasysh opsionet e përshtatshme për gjellbërimitin e zonave (pyjet urbane, ligatinat, parqet, etj.).		Afatmesëm-afatgjatë
9	Krijimi i habitatit në vende strategjike për të reduktuar riskun e erozionit të tokës.		Afatshkurtër-afatmesëm
10	Rindërtimi i brezave të gjelbër përgjatë lumit Vjosa me rrape (Platanus orientalis) dhe plepa (Populus sp.)		
11	Zbatimi i masave bioinxhinierike përgjatë rrugës Bejkollare-Piskovë		

A.4 Mjedisi natyror			
Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Përmet dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
12	Mbështetja për rigjellërimin e kurorës së gjelbër të qytetit të Përmetit		Afatshkurtër-afatmesëm
13	Zbatimi i masave të NbS-së (bioinxhinierike) kundër erozionit në vendbanimet në Petran, Kosinë, Hotovë, Ogren, Mbreshtan, Peshtan, Selenicë, Pagër, etj.		
14	Prezantimi dhe respektimi i parimeve të NbS-së, vlerave të ekosistemit dhe masave inteligjente ndaj klimës në Përmet		
15	Mbrojtja nga erozioni i tokës bujqësore në zonën e Leshishtës		
16	Vlerësimi i ndikimit të ndryshimeve klimatike për speciet e rralla dhe endemike në Bashkinë Përmet, me fokus kryesor Parkun Kombëtar “Bredhi i Hotovës-Dangëlli”		

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve të ndërtesave në pronësi të Bashkisë Përmet, përfshirë stokun e banesave			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Sigurimi i një eksperti gatishmërie/për vijimësinë e biznesit për të identifikuar sistemet e Përmetit në risk për avari katastrofike nga risqet klimatike të përcaktuara në këtë plan vendor të përshtatjes dhe dhënia e rekomandimeve për të përmirësuar strategjinë aktuale të gatishmërisë	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
2	Rishikimi i shërbimeve të Bashkisë Përmet për: - Sigurimin se stafi dhe burimet teknike dhe operacionale ekzistojnë dhe përgatitjen për të reaguar ndaj ngjarjeve atmosferike ekstreme të	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes	Afatmesëm

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve të ndërtesave në pronësi të Bashkisë Përmet, përfshirë stokun e banesave			
Nr.	Veprimi	Drejtuksi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	mundshme. - Garantimin se ka plane menaxhimi për të përballuar çdo incident të motit ekstrem që mund të ndodhë, në mënyrë që shërbimet të vazhdojnë të ofrohen kudo që është e mundur - Njohjen se cilat zona shërbimi kanë gjasa të preken më shumë gjatë periudhave të emergjencave klimatike.	Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	
3	Duke u mbështetur në hartëzimin e rrezikut dhe riskut, veçanërisht për përmbytjet, të përmirësohet qëndrueshmëria dhe kapacitetet e përgjithshme të menaxhimit të ujit, duke përfshirë: - Forcimin e kapaciteteve të sistemit të paralajmërimit të hershëm. - Sigurimin se përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike dhe risqet për qëndrueshmërinë janë përfshirë në regjistrin e riskut të Bashkisë Përmet.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatmesëm
4	Kryerja e një vlerësimi të riskut klimatik dhe cenueshmërisë së ndërtesave të Përmetit të menaxhuara nga bashkia, përfshirë: Identifikimin, pajisjen me burime dhe instalimin i teknologjive të reja (ose përditësimi i atyre ekzistuese) në objektet e banimit/strehimit të bashkisë për të pakësuar ndikimet e ndryshimeve klimatike te stafi, klientët, publiku i gjerë dhe banorët		
5	Kryerja e një kontrolli qëndrueshmërie të drejtuar nga bashkia për pasuritë në portofolin e banesave të bashkisë, duke filluar me ato në zonat më të cenueshme dhe duke ofruar mbështetje për komunitetin.		Afatshkurtër-afatmesëm
6	Sigurimi që praktikatat e menaxhimit të mbetjeve, objekteve të magazinimit dhe trajtimit janë të qëndrueshme për t'u bërë ballë kushteve klimatike të ardhshme, përfshirë përmbytjet dhe valët e të nxehtit.		Afatmesëm-afatgjatë
7	Rishikimi i planeve ekzistuese të kontigjencave dhe emergjencave civile, që trajtojnë ngjarjet atmosferike të rënda, veçanërisht lidhur me informacione për udhëtimet dhe motin, si dhe për mbështetjen e njerëzve më të cenueshëm në të gjithë bashkinë.		Afatmesëm-afatgjatë
8	Angazhimi me stafin e Bashkisë Përmet për: - Identifikimin e rekrutimit të brendshëm të Ambasadorëve të Klimës për secilin nga departamentet në Bashkinë Përmet. - Hartimin e planeve të trajnimit për të ofruar mbështetje dhe asistencë lidhur me shërbimet thelbësore për banesat dhe komunitetet e cenueshme në të gjithë Bashkinë Përmet, duke krijuar ekspertiza, kapacitete dhe duke zgjeruar bazën e njohurive të komunitetit nëpërmjet programeve të synuara dhe përkatëse të trajnimit përkrahje Ndryshimet Klimatike dhe ndikimet e tyre. - Përfshirjen e fleksibilitetit të punës në praktikatat standarde të punës së këshillit, për t'i mundësuar stafit të punojë në periudha të motit ekstrem. - Kryerjen e vlerësimeve të riskut dhe monitorimin e vendeve për përcaktimin e veprimeve të nevojshme për minimizimin e riskut për stafin dhe përdoruesit.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjellbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatshkurtër-afatgjatë

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve të ndërtesave në pronësi të Bashkisë Përmet, përfshirë stokun e banesave			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Përfshirjen e masave që ofrojnë një mjedis pune më të rehatshëm për stafin, të cilëve u duhet të punojnë në zyrë gjatë kushteve atmosferike ekstreme		
9	Përgatitja e një manuali për përgjigje në raste emergjencash, që përcakton rolin e secilës zonë shërbimi gjatë periudhave të emergjencave klimatike.		Afatmesëm-afatgjatë
10	Bashkëpunimi me nivelin e tretë dhe struktura të tjera kërkimore për të shqyrtuar: - Masën në bazë të së cilës po shqyrtohen parashikimet e ardhshme të ndryshimeve klimatike në bashki lidhur me infrastrukturën digjitale, telekomunikacionin dhe TIK-un. - Potencialin e teknologjive për veprim ndaj ndryshimeve klimatike dhe zbatimin e tyre në qytetin e Përmetit, së bashku me financimin e inovacionit dhe kërkimit në nivel kombëtar dhe në BE.		Afatshkurtër-afatgjatë
11	Të punuarit me organizatat partnere dhe palët e interesit për rritjen e zbatimit të projekteve të Menaxhimit të Përmbytjeve Natyrore në Bashkinë Përmet.	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Territorial, Pastrimit, Gjelbërimit dhe Mirëmbajtjes Sektori i Planifikimit Urban dhe Territorial	Afatmesëm-afatgjatë
12	Rritja e qëndrueshmërisë (dhe të kuptuarit e riskut) të ndërtesave në Bashkinë Përmet dhe të stokut të banesave përmes veprimeve si: - Identifikimi dhe vlerësimi i integritetit të ndërtesave të vjetra dhe të braktisura për të reduktuar kërcënimet e paraqitura. - Identifikimi dhe mbrojtja ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike dhe zbutja e ndërprerjeve të shërbimit.		Afatshkurtër-afatmesëm

A.6 Qeverisja

A.6 Qeverisja, monitorimi dhe vlerësimi

Për të siguruar ecurinë, integrimin dhe zbatimin e veprimeve vendore për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet.

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Krijimi i një grupi drejtues me përfaqësues të duhur stafi nga të gjitha drejtoritë kryesore të Bashkisë Përmet për të garantuar zbatimin me sukses të veprimeve të Planit Vendor të Veprimit dhe për të raportuar mbi progresin.	Ekipi i Brendshëm i Menaxhimit i Përmetit	Afatshkurtër
2	Garantimi që Veprimi për Ndryshime Klimatike të renditet si pikë e përhershme në agjendën e takimeve të Ekipit të Menaxhimit, si dhe emërimi i një nëpunësi të përcaktuar për veprim për ndryshimet klimatike		Afatshkurtër-afatmesëm
3	Krijimi dhe prezantimi i një programi trajnimi për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, duke siguruar se të gjithë anëtarët e stafit janë të informuar për rolin e tyre për realizimin i veprimeve për ndryshimet klimatike.		Afatshkurtër
4	Shqyrtimi i mundësisë që Bashkia Përmet të zgjerojë ofrimin e shërbimeve të saj për përfshirjen e Veprimit për Ndryshimet Klimatike si një funksion të ri bazë, në mbështetje të të cilit do të përgatiten masat për veprim klimatik, do të çohen përpara fushatat ndërgjegjëse dhe do të menaxhohen financimet për projektet vendore të veprimit për ndryshimet klimatike.		Afatmesëm
5	Mbështetja dhe plotësimi i zbatimit në praktikë të veprimeve, të identifikuara nga Shqipëria në nivel kombëtar, duke u mbështetur te veprimet e planifikimit të përshtatjes, siç përcaktohen në këtë Plan.		Afatshkurtër-afatgjatë
6	Përfshirja e Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike si pjesë përbërëse e objektivave të Planit të Korporatës të Bashkisë Përmet.		Afatshkurtër
7	Përfshirja e Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike në Planin Vjetor të Realizimit të Shërbimeve, Planet Operative të Ekipit, Planet Individuale të Zhvillimit Personal dhe regjistrat e riskut sipas seksioneve, për të siguruar realizimin e veprimeve klimatike në të gjitha departamentet.		Afatshkurtër
8	Promovimi i prokurimeve të gjelbra për mallrat, shërbimet dhe punimet, për të mbështetur objektivat mjedisore dhe objektivat më të gjera të zhvillimit të qëndrueshëm, të cilat ndihmojnë në balancimin e efektivitetit të kostove dhe zhvillimit të qëndrueshëm, duke përfaqësuar vlerën afatshkurtër dhe afatgjatë të parash.		Afatshkurtër-afatgjatë (e në vazhdim)
9	Mbështetja e Grupit Drejtues për mbikëqyrjen e integritetit efektiv të masave të Përshtatjes në të gjitha planet, programet, strategjitë dhe politikat e Bashkisë Përmet.		Afatmesëm-afatgjatë
10	Lidhja, bashkëpunimi dhe puna në partneritet me komunitetet vendore dhe me sektorët e identifikuar të PKP-së, që janë subjekt i financimit, për realizimin e veprimeve sektoriale për përshtatje.		Afatmesëm-afatgjatë

A.6 Qeverisja, monitorimi dhe vlerësimi

Për të siguruar ecurinë, integrimin dhe zbatimin e veprimeve vendore për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Përmet.

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
11	Krijimi i një sistemi të centralizuar raportimi për të gjitha informacionet që lidhen me ngjarje atmosferike ekstreme. Informacioni i dhënë në këtë sistem arkivimi mund të përfshijë: - Përshkrimin e ndikimeve në ofrimin e shërbimit - Raportet e incidenteve të mbështetura me prova fotografike dhe detaje të vendndodhjes. - Vlerësimet e kostove të shkaktuara nga riparimet. - Detajet e burimeve të mobilizuara gjatë dhe pas ngjarjes. - Detajet e çdo financimi të departamentit të marrë dhe të kompensuar për punime riparimi ose parandaluese.		Afatshkurtër-afatmesëm
12	Mbështetja e politikave të Menaxhimit të Mbetjeve për reduktimin e mbetjeve dhe e nismave të tjera që nxisin kalimin në ekonominë qarkulluese.		Afatshkurtër-afatmesëm
13	Identifikimi dhe sigurimi i burimeve të financimit për zbatimin e veprimeve dhe masave për përshtatje në të gjithë Bashkinë Përmet		Afatshkurtër

Shtojca VI Metodologjia për prioritizimin e masave për përshtatje

Veprimet që kanë ndërmarrë eksperti/ekipi i përshtatjes janë si më poshtë:

- a) Marrja në konsideratë se të gjitha veprimet e identifikuar kanë potencial të konsiderueshëm për të kontribuar në përshtatje; ushtrimi i prioritizimit përqendrohet në dy aspektet kryesore, përkatësisht te:
 - Potenciali i përfitimeve të përbashkëta të veprimeve, i cili i referohet probabilitetit dhe masës në të cilën veprimet në fjalë mund të sjellin (i) zhvillim socio-ekonomik dhe (ii) përfitime lehtësuese.
 - Lehtësia e zbatimit, e cila kërkon identifikimin e veprimeve zbatimi i të cilave është më i lehtë për t'u arritur, që merr parasysh analizën e kryer në hapin e parë. Ky aspekt merr parasysh kompleksitetin e (i) kërkesave institucionale, (ii) kërkesave teknike dhe (iii) shkallës së kostove (aspekteve financiare), në përpjesëtim të zhdrejtë me lehtësinë e zbatimit, që do të thotë se një masë shumë e shtrenjtë është më pak "e lehtë për t'u zbatuar", duke pasur parasysh faktin se duhet mobilizuar një buxhet i madh. Fizibiliteti nuk është analizuar, pasi të gjitha veprimet konsiderohen si të realizueshme dhe të nevojshme.
- b) Çdo nënkategori u vlerësua si "e ulët", "mesatare" ose "e lartë" dhe këto vlerësime u matën dhe u grumbulluan, duke sjellë vlerësimin e përgjithshëm prioritar. Masa për përfitimet e përbashkëta është 0.8 për zhvillimin dhe 0.2 për zbutjen. Për lehtësimin e zbatimit, masa është 0.3 për aspektin institucional, 0.3 për atë teknik dhe 0.4 për atë financiar.
- c) Për secilën kategori, vlerësimet e ulëta, mesatare ose të larta u shoqëruan përkatësisht me 1, 2 ose 3 pikë. Në mënyrë të barabartë, për masën totale merren parasysh kriteret e përfitimeve të përbashkëta dhe lehtësia e zbatimit. Niveli përfundimtar i prioritetit identifikon si "Shumë të larta" veprimet me vlerësim >4.5 pikë, si "Të larta" ato me $4.5 > x > 4.0$ dhe si "Mesatare" ato me vlerësim <4.0 (numri maksimal i pikëve që një veprim mund të marrë është 6).